

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को वार्षिक प्रतिवेदन

नेपाल राष्ट्र बैंक

कात्तिक २०७१

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को
वार्षिक प्रतिवेदन

नेपाल राष्ट्र बैंक

प्रकाशक

नेपाल राष्ट्र बैंक
अनुसन्धान विभाग

विषय सूची

भाग १

समष्टिगत आर्थिक स्थिति तथा वित्तीय अवस्था

विश्व आर्थिक स्थिति तथा परिदृश्य	१
उत्पादन	१
मूल्य	१
व्यापार	१
नेपालको समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति	२
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	२
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत संरचना	२
कृषि क्षेत्र	३
उद्योग क्षेत्र	३
सेवा क्षेत्र	४
उपभोग, लगानी तथा बचत	४
कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय	५
मुद्रास्फीति र तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क	५
उपभोक्ता मुद्रास्फीति	५
थोक मुद्रास्फीति	६
राष्ट्रिय तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क	६
वाह्य क्षेत्र	६
समग्र वाह्य क्षेत्र स्थिति	६
वैदेशिक व्यापारको स्थिति	७
शोधनान्तर स्थिति	८
विदेशी विनिमय संचिति	९
विनिमय दर प्रवृत्ति	९
सरकारी वित्त स्थिति	१०
सरकारी राजस्व	१०
वैदेशिक नगद अनुदान	११
सरकारी खर्च	११
बजेट घाटा/बचत	१२
बजेट घाटा पूर्तिका स्रोतहरु	१२
राजस्व सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था	१२
करका दरहरु	१४
सार्वजनिक संस्थानहरुको स्थिति	१५

मौद्रिक तथा वित्तीय स्थिति

मौद्रिक स्थिति	१६
अन्तर-बैंक कारोबार र स्थायी तरलता सुविधाको उपयोगको स्थिति	१७
अल्पकालीन ब्याजदर	१७
विदेशी विनिमय कारोबार	१८
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको स्थिति	१८
वाणिज्य बैंक	१८
विकास बैंक	१९
वित्त कम्पनी	१९
लघुवित्त संस्था	२०
सहकारी तथा गैर-सरकारी संस्था	२०
बीमा कम्पनी	२०
कर्मचारी सञ्चय कोष	२०
नागरिक लगानी कोष	२०
हुलाक बचत बैंक	२०
निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण निगम	२१
कर्जा सूचना केन्द्र लिमिटेड	२१
वित्तीय संरचना	२१
वित्तीय संस्था तथा शाखा संजाल	२२
धितोपत्र बजार	२३

भाग १ तालिकाहरू

तालिका १	विश्वको आर्थिक वृद्धि, मूल्य तथा व्यापार	२४
तालिका २	समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरू	२५
तालिका ३	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत वृद्धिदर (२०५७/५८ को मूल्यमा)	२६
तालिका ४	कृषि उत्पादन सूचकाङ्क	२७
तालिका ५	प्रमुख औद्योगिक वस्तुहरूको उत्पादन सूचकाङ्क	२८
तालिका ६	राष्ट्रिय उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क	२९
तालिका ७	राष्ट्रिय थोक मूल्य सूचकाङ्क	३०
तालिका ८	राष्ट्रिय तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क	३१
तालिका ९	वैदेशिक व्यापार स्थिति	३२
तालिका १०	भारततर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३३
तालिका ११	भारतबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३४
तालिका १२	अन्य मुलुकतर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३५
तालिका १३	अन्य मुलुकबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३६
तालिका १४	शोधनान्तर स्थिति	३७
तालिका १५	विदेशी विनिमय संचिति	३८
तालिका १६	सरकारी वित्त स्थिति	३९
तालिका १७	नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण	४०
तालिका १८	मौद्रिक सर्भेक्षण	४१
तालिका १९	केन्द्रीय बैंक सर्भेक्षण	४२
तालिका २०	बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण	४३

तालिका २१	वाणिज्य बैंकहरूको सम्पत्ति तथा दायित्वको विवरण	४४
तालिका २२	विकास बैंकहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण	४५
तालिका २३	वित्त कम्पनीहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण	४६
तालिका २४	बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई नेपाल राष्ट्र बैंकबाट उपलब्ध गराइएको पुनर्कर्जाको विवरण	४६
तालिका २५	लघुवित्त संस्थाहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण	४७
तालिका २६	सीमित बैंकिङ कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण	४७
तालिका २७	बीमा कम्पनीहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण	४८
तालिका २८	कर्मचारी संचयकोषको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण	४८
तालिका २९	नागरिक लगानी कोषको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण	४९
तालिका ३०	नेपालको वित्तीय प्रणालीको संरचना	४९
तालिका ३१	शेयर बजार परिसूचक	५०
तालिका ३२	नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेडमा सूचीकृत भएका धितोपत्रहरू	५०
तालिका ३३	सूचीकृत कम्पनीहरू र बजार पूँजीकरणको स्थिति	५१

भाग १ अनुसूची

अनुसूची १.१ : वित्तीय कारोबार गर्न स्वीकृत प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको नामावली	५२
---	----

भाग २

नेपाल राष्ट्र बैंकको कामकारबाही

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को मौद्रिक नीति	५९
उद्देश्य तथा लक्ष्यहरू	५९
मौद्रिक नीतिको अन्तरिम तथा संचालन लक्ष्य	६०
मौद्रिक नीतिका उपकरणहरू	६०
सरकारी ऋण व्यवस्थापन	६२
राष्ट्र ऋणको निष्कासन तथा व्यवस्थापन	६२
ट्रेजरी बिल	६२
विकास ऋणपत्र	६२
राष्ट्रिय/नागरिक/वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	६३
खुद आन्तरिक ऋण निष्कासन	६३
भुक्तानी गर्न बाँकी नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण दायित्व	६४
नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा रहेको सरकारी ऋणपत्र	६४
राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्वाधार	६४
बजार निर्माता र बिक्री एजेण्टको लागि इजाजतपत्र तथा निरीक्षण	६५
सरकारी ऋणपत्र सम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रम	६५
खुला बजार कारोबार उपकरणको प्रयोग	६५
वित्तीय क्षेत्र सुधार, वित्तीय पहुँच विस्तार तथा नियमन	६५

लघुवित्त	७०
लघुवित्त सम्बन्धी कारोबार गर्ने “घ” वर्गका वित्तीय संस्थाहरु	७०
सरकारी तथा गैर-सरकारी संस्थाहरु	७०
ग्रामीण स्वावलम्बन कोष	७०
अन्य गतिविधि	७२
बैंक तथा वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण	७२
बैंक सुपरिवेक्षण	७२
विकास बैंक सुपरिवेक्षण	७४
वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण	७५
लघुवित्त संस्था सुपरिवेक्षण	७५
समस्याग्रस्त बैंक तथा वित्तीय संस्था रिजोलुसन	७६
विदेशी विनिमय व्यवस्थापन	७७
मुद्रा व्यवस्थापन	७८
जनशक्ति व्यवस्थापन	७९
विविध	८०
बजेट व्यवस्थापन, संस्थागत जोखिम न्यूनीकरण तथा रणनीतिक योजना	८०
सूचना प्रविधि	८१
वित्तीय जानकारी सम्बन्धी कार्य	८२
कानून मस्यौदा/संशोधन तथा वहस-पैरवी	८३
आन्तरिक लेखापरीक्षण	८३
पारिवारिक बजेट सर्वेक्षण कार्यक्रम	८३
सामान्य सेवा	८४
तालिम, गोष्ठी, सेमिनार, भ्रमण तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम	८४
अध्ययन कार्यहरु	८५
सञ्चालक समितिको बैठक	८५
काठमाडौं उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरुको गतिविधि	८५
भाग २ तालिकाहरु	
तालिका ३४ चलनचल्तिमा रहेका विभिन्न दरका नोटहरु	८७
तालिका ३५ नोटको सुरक्षण	८७
तालिका ३६ स्वदेशमा सञ्चालित तालिमहरु	८८
तालिका ३७ बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रबाट संचालित तालिमहरु	८९
तालिका ३८ विदेशमा सञ्चालित तालिम, सेमिनार, बैठक तथा गोष्ठीहरु	९०
तालिका ३९ काठमाडौं उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरुबाट आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा भएको तोडा चलान एवम् विदेशी मुद्रा खरिद-बिक्री कारोबारको विवरण	९६

भाग २ अनुसूची

अनुसूची २.१	“क”, “ख” र “ग” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएका प्रमुख परिपत्रहरू	९७
अनुसूची २.२	आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा स्थलगत निरीक्षण गरिएका वाणिज्य बैंकका शाखाहरू	१०२
अनुसूची २.३	आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा समष्टिगत निरीक्षण गरिएका विकास बैंक तथा वित्त कम्पनीहरू	१०३
अनुसूची २.४	आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा सरकारी ऋणपत्रको बजार निर्माताको कार्य गर्ने इजाजतप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू	१०६
अनुसूची २.५	आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा वैदेशिक रोजगार बचतपत्रको बिक्री एजेण्टको कार्य गर्ने इजाजतप्राप्त बैंक, वित्तीय संस्था तथा मनिट्रान्सफर कम्पनीहरू	१०७
अनुसूची २.६	संचालक समिति	१०८
अनुसूची २.७	विशिष्ट श्रेणी र प्रथम श्रेणी अधिकृतहरूको नामावली	१०८

भाग ३

नेपाल राष्ट्र बैंकको वार्षिक वित्तीय स्थिति

सम्पत्ति तथा दायित्व	१११
आय	११२
वार्षिक वित्तीय विवरण	११४

भाग

समष्टिगत आर्थिक स्थिति तथा वित्तीय अवस्था

विश्व आर्थिक स्थिति तथा परिदृश्य	१
नेपालको समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति	२
• मुद्रास्फीति र तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क	५
• वाह्य क्षेत्र	६
• सरकारी वित्त स्थिति	१०
• मौद्रिक तथा वित्तीय स्थिति	१६
तालिकाहरू	२४
अनुसूचीहरू	५२

समष्टिगत आर्थिक स्थिति तथा वित्तीय अवस्था

विश्व आर्थिक स्थिति तथा परिदृश्य

उत्पादन

- १.१ विश्व वित्तीय संकट तथा यूरोपेली मुलुकको ऋण संकट पूर्ण रूपमा समाप्त भइनसकेकोले विश्वको आर्थिक परिदृश्यमा सन् २०१३ मा खासै सुधार आउन सकेन । उदीयमान बजारमा केही जोखिमहरु अन्तरनिहित रहेको, विकसित अर्थतन्त्रहरुमा मुद्रास्फीति अनुमान गरे भन्दा कम रहने देखिएको र भू-राजनीतिक जोखिम समेत देखिएको कारण आगामी वर्षको लागि अनुमान गरिएको आर्थिक वृद्धिमा सामान्य मात्र वृद्धि हुने अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले जनाएको छ । कोषका अनुसार सन् २०१२ मा विश्वको आर्थिक वृद्धिदर ३.४ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०१३ मा ३.३ प्रतिशत रहेको र सन् २०१४ मा पनि ३.३ प्रतिशत नै रहने प्रक्षेपण रहेको छ । त्यसमध्ये विकसित देशको समग्र उत्पादन सन् २०१३ मा १.४ प्रतिशतले बढेकोमा सन् २०१४ मा १.८ प्रतिशतले विस्तार हुने अनुमान गरिएको छ भने उदीयमान अर्थतन्त्रको विस्तार पनि सुस्त हुने अनुमान छ ।*
- १.२ उदीयमान र विकासोन्मुख देशहरुको आर्थिक वृद्धिदर सन् २०१३ मा ४.७ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०१४ मा ४.४ प्रतिशत हुने अनुमान गरिएको छ । सन् २०१३ मा उदीयमान तथा विकासोन्मुख एशियाली अर्थतन्त्र ६.६ प्रतिशतले बढेकोमा सन् २०१४ मा ६.५ प्रतिशतमा सीमित रहने अनुमान छ । छिमेकी राष्ट्र भारत र चीनको आर्थिक वृद्धिदर सन् २०१३ मा क्रमशः ५.० प्रतिशत र ७.७ प्रतिशत रहेको थियो भने सन् २०१४ मा यस्तो वृद्धिदर क्रमशः ५.६ प्रतिशत र ७.४ प्रतिशत रहने अनुमान रहेको छ ।

मूल्य

- १.३ सन् २०१३ मा विकसित देशहरुको मुद्रास्फीतिदर १.४ प्रतिशत र उदीयमान तथा विकासोन्मुख देशहरुको ५.६ प्रतिशत रह्यो । सन् २०१४ मा विकसित देशहरुमा मुद्रास्फीतिदर १.६ र उदीयमान तथा विकासोन्मुख देशहरुमा ५.५ प्रतिशत रहने अनुमान छ । सन् २०१३ मा उदीयमान तथा विकासोन्मुख एशियाली अर्थतन्त्रको मुद्रास्फीतिदर ४.७ प्रतिशतले बढेकोमा सन् २०१४ मा ४.९ प्रतिशतमा सीमित रहने अनुमान छ । छिमेकी राष्ट्र भारत र चीनको मुद्रास्फीतिदर सन् २०१३ मा क्रमशः ९.५ प्रतिशत र २.६ प्रतिशत रहेको थियो भने सन् २०१४ मा यस्तो वृद्धिदर क्रमशः ७.८ प्रतिशत र २.३ प्रतिशत रहने अनुमान रहेको छ ।

व्यापार

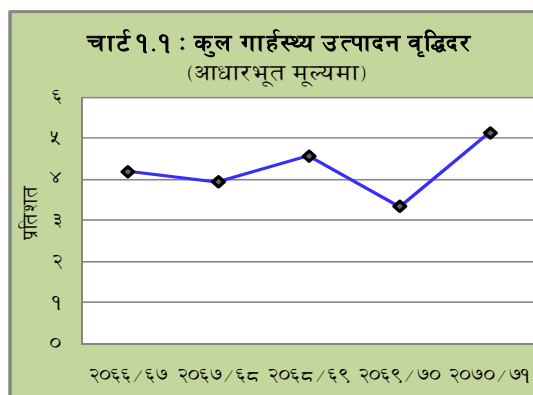
- १.४ सन् २०१३ मा ३.० प्रतिशतले वृद्धि भएको वस्तु तथा सेवाको विश्व व्यापार सन् २०१४ मा ३.८ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ । सन् २०१३ मा विकसित देशहरु र उदीयमान तथा विकासोन्मुख देशहरुको आयात क्रमशः १.४ प्रतिशत र ५.३ प्रतिशतले बढ्यो । त्यसैगरी, सोही अवधिमा विकसित देशहरु र उदीयमान तथा विकासोन्मुख देशहरुको निर्यात क्रमशः २.४ प्रतिशत र ४.४ प्रतिशतले बढ्न गएको थियो । सन् २०१४ मा विकसित देशहरु र उदीयमान तथा विकासशील देशहरुको आयात क्रमशः ३.७ प्रतिशत र ४.४ प्रतिशत तथा निर्यात क्रमशः ३.६ प्रतिशत र ३.९ प्रतिशतले वृद्धि हुने अनुमान गरिएको छ ।

* अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष (IMF), World Economic Outlook, अक्टोबर २०१४ ।

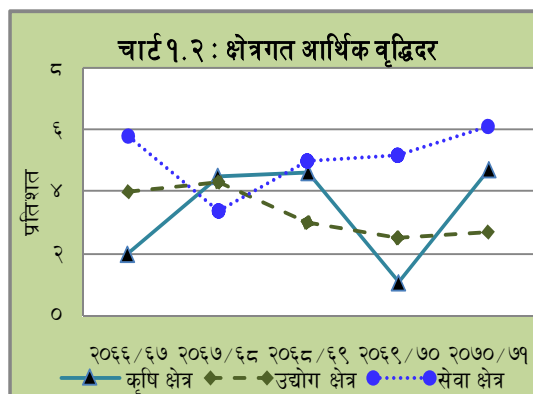
नेपालको समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति

कुल गार्हस्थ्य उत्पादन

१.५ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा मुलुकको आर्थिक वृद्धिदर अघिल्लो वर्षको तुलनामा सन्तोषजनक रह्यो । केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको प्रारम्भिक अनुमान अनुसार आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मादेशको यथार्थ कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर आधारभूत मूल्यमा ५.२ प्रतिशत र उत्पादकको मूल्यमा ५.५ प्रतिशत रह्यो । अघिल्लो वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर आधारभूत मूल्यमा ३.५ प्रतिशत र उत्पादकको मूल्यमा ३.९ प्रतिशत रहेको थियो । समीक्षा वर्षमा कृषि तथा सेवा क्षेत्रको वृद्धिदरमा सन्तोषजनक सुधार आएको छ भने उद्योग क्षेत्रको वृद्धिदरमा सीमान्त सुधार आएको छ ।

१.६ समीक्षा वर्षमा कृषि क्षेत्र ४.७ प्रतिशतले गैर-कृषि क्षेत्र ५.३ प्रतिशतले विस्तार भएको अनुमान छ । अघिल्लो वर्ष कृषि क्षेत्र १.१ प्रतिशत तथा गैर-कृषि क्षेत्र ४.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।

१.७ समीक्षा वर्षमा गैर-कृषि क्षेत्र अन्तर्गत उद्योग तथा सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर क्रमशः २.७ प्रतिशत र ६.१ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो वृद्धिदर क्रमशः २.५ प्रतिशत तथा ५.२ प्रतिशत रहेको थियो ।

कुलगार्हस्थ्यउत्पादनको क्षेत्रगत संरचना

१.८ समीक्षा वर्षमा यथार्थ कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि, उद्योग तथा सेवा क्षेत्रको अंश क्रमशः ३४.१ प्रतिशत, १४.८ प्रतिशत र ५१.० प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यी क्षेत्रहरूको अंश क्रमशः ३४.३ प्रतिशत, १५.२ प्रतिशत र ५०.५ प्रतिशत रहेको थियो । यसप्रकार, समीक्षा वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि तथा उद्योग क्षेत्रको अंश सीमान्तरूपमा घटेको छ भने सेवा क्षेत्रको अंश बढेको छ ।

१.९ वृहत औद्योगिक वर्गीकरणको आधारमा समीक्षा वर्षमा यथार्थ कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक क्षेत्र (कृषि तथा वन, मत्स्यपालन र खानी तथा उत्खनन), द्वितीय क्षेत्र (उत्पादनमूलक उद्योग, विद्युत, ग्याँस तथा पानी र निर्माण) तथा तृतीय क्षेत्र (सेवा) को अंश क्रमशः ३३.७ प्रतिशत, १४.० प्रतिशत र ५२.२ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यी क्षेत्रहरूको अंश क्रमशः ३४.५ प्रतिशत, १४.६ प्रतिशत र ५१.० प्रतिशत रहेको थियो ।

तालिका १.१
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक, द्वितीय र तृतीय क्षेत्रको अंश
(२०५७/५८ को स्थिर मूल्यमा)

(प्रतिशतमा)

क्षेत्र	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा अंश [#]			अंशको वृद्धिदर	
	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१	२०६९/७०	२०७०/७१
प्राथमिक क्षेत्र*	३५.८	३४.५	३३.७	-३.७	-२.२
द्वितीय क्षेत्र**	१४.४	१४.६	१४.०	१.०	-३.५
तृतीय क्षेत्र***	४९.८	५१.०	५२.२	२.३	२.५

वित्तीय मध्यस्थता सहितको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कायम अंश

* कृषि, वन तथा मत्स्यपालन र खानी तथा उत्खनन

** उत्पादनमूलक उद्योग, विद्युत, ग्यास तथा पानी र निर्माण

*** सेवा क्षेत्र

स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

कृषि क्षेत्र

- १.१० केन्द्रीयतथ्याङ्कविभागको प्रारम्भिकअनुमानअनुसार आर्थिक वर्ष २०७०/७१ माप्रमुखखाद्यान्नबालीहरुमध्ये धानतथा मकैको उत्पादनसूचकाङ्कक्रमशः १२.० प्रतिशत र ९.८प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अधिल्लो वर्षधानतथा मकैको उत्पादनसूचकाङ्कमाक्रमशः ११.२ प्रतिशत र ८.३ प्रतिशतले ह्रास आएको थियो । समीक्षावर्षमा फलफूल, नट्स, पेय तथामसला समूहको उत्पादनसूचकाङ्क३.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ, जुन अधिल्लो वर्ष ४.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । त्यसैगरी, समीक्षावर्षमामासु तथादूधउत्पादनसूचकाङ्क२.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अधिल्लो वर्ष यस समूहको उत्पादनसूचकाङ्क २.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो ।
- १.११ समीक्षावर्षमाखाद्यतथाअन्यबालीको उत्पादन सूचकाङ्कमा७.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अधिल्लो वर्ष यस्तो सूचकाङ्कमा ४.० प्रतिशतले ह्रास आएको थियो । त्यसैगरी समीक्षावर्षमा तरकारी, बागवानीतथा नर्सरी समूहको उत्पादनसूचकाङ्क२.० प्रतिशतले वृद्धि भएको छजुन अधिल्लो वर्ष १.७प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । वनजन्यउत्पादन सूचकाङ्क अधिल्लो वर्षको ३४.९ प्रतिशत वृद्धिको तुलनामा समीक्षावर्षमा ४.० प्रतिशतले मात्रबढेको छ ।
- १.१२ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मासमयमै मनसुन शुरुभएको, रासायनिकमल, वीउ-विजनतथा किटनाशक औषधीपर्याप्तमात्रामाउपलब्धभएको परिणामस्वरूप प्रमुखखाद्यबालीहरु धान, मकै र गहुँको उत्पादनमा सकारात्मकप्रभाव परेको हो ।

उद्योग क्षेत्र

- १.१३ समीक्षावर्षमाऔद्योगिक क्षेत्रअन्तर्गत उत्पादनमूलकउद्योगहरुको उत्पादन वृद्धिदर संकूचित भएको छ । उत्पादनमूलक उद्योग क्षेत्रको वृद्धिदर अधिल्लो वर्ष ३.७ प्रतिशत रहेकोमा यो वर्ष १.९प्रतिशत मात्र रहेको छ । अधिल्लो वर्ष ०.३ प्रतिशतले वृद्धि भएको विद्युत, ग्याँस तथापानीको उत्पादन समीक्षावर्षमा ४.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यसैगरी, समीक्षावर्षमानिर्माण क्षेत्रको वृद्धिदर २.९ प्रतिशत रहेको छ । अधिल्लो वर्ष यस क्षेत्रको वृद्धिदर २.० प्रतिशतरहेको थियो ।
- १.१४ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा समग्र औद्योगिक उत्पादन सूचकाङ्क ७.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अधिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो सूचकाङ्क ३.९ प्रतिशतले बढेको थियो । प्रमुखऔद्योगिक वस्तुहरुको समूहगत रुपमाविश्लेषण गर्दा समीक्षावर्षमावनस्पति घ्यू, तोरीको तेल, प्रशोधित दूध, गहुँको पिठो, विस्कुट, सुति कपडा, प्रशोधित छाला, साबुन, अल्मुनियमआदिको उत्पादनमाह्रासआएको छ भने भटमासको तेल, चामल, चिनी, जुटका सामान, प्लाइउड, रोजिन, प्लाष्टिकका सामान, सिमेण्ट, फलामको रड तथा पत्ती, घरेलु धातुका सामान, विजुलीकातार तथा केवुल आदिको उत्पादनमा वृद्धि भएको छ ।
- १.१५ वैदेशिकलगानीलाई उच्चप्राथमिकतादिइएतापनिआर्थिक वर्ष २०७०/७१ मावैदेशिकलगानीको प्रतिवद्धता रकममा०.९ प्रतिशतको सीमान्तवृद्धि मात्र देखिएको छ भने वैदेशिकलगानीका परियोजनाहरुको संख्यामा३.८ प्रतिशतले ह्रास आएको छ । यस अवधिमाउद्योग विभागले रु. २० अर्ब १० करोडको वैदेशिकलगानी

प्रतिवद्धता भएकाकुल३०५ वटा विदेशी संयुक्तलगानीका परियोजनाहरुलाई स्वीकृतिप्रदान गरेको छ । विभागले अघिल्लो वर्ष कुल रु. १९ अर्ब ९४करोडको वैदेशिकलगानी प्रतिवद्धता भएकाकुल३१७वटा परियोजनाहरुलाई स्वीकृतिप्रदान गरेको थियो ।

- १.१६ समीक्षावर्षमादत्ता भएकाकुल३०५ परियोजनाहरुमध्ये सेवा सम्बन्धी १०६, पर्यटन सम्बन्धी ८७, कृषितथावनसम्बन्धी ४७, उत्पादन सम्बन्धी ४४, खानीसम्बन्धी ११ र उर्जासम्बन्धी १० रहेका छन् । समीक्षावर्षमा कृषि, उर्जा र खानी सम्बन्धी परियोजना संख्यातथालगानी रकममाउल्लेखनीय रुपमा वृद्धि भएको छ । सेवा सम्बन्धी परियोजना संख्यामा वृद्धि भएतापनि प्रतिवद्धता रकममाभने कमीआएको छ ।
- १.१७ देशगत रुपमाविश्लेषण गर्दा समीक्षाअवधिमा सबैभन्दा बढी चीनबाट ११९, संयुक्त राज्य अमेरिकाबाट २८, भारतबाट २२, दक्षिण कोरियाबाट २२, जापानबाट १५ एवम् संयुक्तअधिराज्यबाट १२ र अन्य देशहरुबाट ८७ गरी कुल ३०५ परियोजनाहरुलाई स्वीकृतिप्रदानगरिएको छ । स्वीकृत परियोजनाहरुबाट कुल ११,७३२ जनाले प्रत्यक्ष रोजगारी पाउने अनुमानगरिएको छ ।

सेवा क्षेत्र

- १.१८ समीक्षावर्षमाथोक तथाखुद्राव्यापार, होटल तथा रेष्टुरेन्ट, यातायात, भण्डारण तथा सञ्चार, वित्तीयमध्यस्थता, जनप्रशासनतथा रक्षा, शिक्षाएवम् स्वास्थ्यतथा सामाजिककार्य जस्ता क्षेत्रहरुमाआएको विस्तारको कारण समग्र सेवा क्षेत्रको वृद्धिदरमा सुधार आएको छ ।
- १.१९ सेवा क्षेत्र अन्तर्गत थोक तथाखुद्राव्यापार क्षेत्र अघिल्लो वर्ष ६.८ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा समीक्षावर्षमा ८.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । होटल तथा रेष्टुरेन्ट क्षेत्र अघिल्लो वर्ष ५.५ प्रतिशतले विस्तार भएकोमा समीक्षावर्षमा७.१ प्रतिशतले विस्तार भएको छ । अघिल्लो वर्ष ७.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको यातायात, भण्डारण तथा सञ्चार क्षेत्र समीक्षावर्षमा७.५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष ०.९ प्रतिशतले ह्रास आएको वित्तीयमध्यस्थता क्षेत्र समीक्षावर्षमा १.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष २.७प्रतिशतले वृद्धि भएको रियल स्टेट, भाडा तथाव्यावसायिक क्षेत्र समीक्षावर्षमा३.०प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष५.९प्रतिशतले वृद्धि भएको शिक्षा क्षेत्र समीक्षावर्षमा ६.०प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान छ ।

उपभोग, लगानीतथा बचत

- १.२० अघिल्लो वर्ष कुलगार्हस्थ्यउत्पादनमाकुलउपभोगको अंश८९.९प्रतिशत रहेकोमा समीक्षावर्षमा९१.१प्रतिशतपुगेको अनुमान छ । जसअनुसार कुलगार्हस्थ्यउत्पादनमागार्हस्थ्यबचतको अंश८.९प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो अनुपात १०.१प्रतिशत रहेको थियो । अघिल्लो वर्ष सरकारी तथानिजी क्षेत्रको उपभोग क्रमशः२.३ प्रतिशततथा१३.४ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा समीक्षावर्षमा यस्तो उपभोग क्रमशः२.२ प्रतिशत र १३.७प्रतिशतले बढेको अनुमानछ । त्यसैगरी, अघिल्लो वर्ष कुललगानी र कुलगार्हस्थ्यउत्पादनबीचको अनुपात३६.९प्रतिशत रहेकोमा समीक्षावर्षमा३७.१प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष कुलगार्हस्थ्यउत्पादनको २२.६प्रतिशत रहेको कुल स्थिर पूँजीनिर्माण समीक्षावर्षमा२३.१प्रतिशत रहेको छ ।
- १.२१ अघिल्लो वर्ष प्रचलितमूल्यमा१३.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको कुलआन्तरिक माग समीक्षावर्षमा१५.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । त्यसैगरी, अघिल्लो वर्ष १८.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको कुललगानी समीक्षावर्षमा१४.५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । निरन्तर ऋणात्मक रहेको वस्तु तथा सेवाको खुदनिर्यात अघिल्लो वर्ष २६.४ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमासमीक्षावर्षमा१९.७प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान छ ।

तालिका १.२
उपभोग, लगानी, आन्तरिक माग तथा कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय (प्रचलित बजार मूल्यमा)

विवरण	रु. करोडमा			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१	२०६९/७०	२०७०/७१
कुल उपभोग	१३५९५३.९	१५२१७१.६	१७५६४८.४	११.९	१५.४
कुल लगानी	५२६८८.९	६२४६४.५	७१५०५.७	१८.६	१४.५
आन्तरिक माग	१८८६४२.८	२१४६३६.१	२४७१५४.१	१३.८	१५.२
खुद निर्यात	-३५९०८.४	-४५३७१.८	-५४३०२.४	२६.४	१९.७
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	१५२७३४.४	१६९२६४.३	१९२८५१.७	१०.९	१३.९
खुद साधन (Factor)आय	१२२९.१	१३०७.९	३८२२.४	६.४	१९२.३
खुद ट्रान्सफर	४२२७७.२	४९७७०.१	६८५४२.६	१७.७	३७.७
कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय	१९६२४०.७	२२०३४२.२	२६५२१६.७	१२.३	२०.४

स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

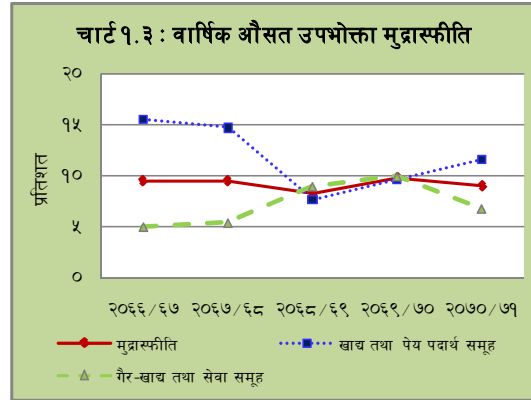
कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय

१.२२ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय (Gross National Disposable Income) २०.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो आय १२.३ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो। समीक्षा वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आयको अनुपात १३७.५ प्रतिशत कायम भएको अनुमान छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो अनुपात १३०.२ प्रतिशत रहेको थियो।

मुद्रास्फीति र तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क

उपभोक्ता मुद्रास्फीति

१.२३ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ९.१ प्रतिशत रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा यस्तो मुद्रास्फीति ९.९ प्रतिशत रहेको थियो। समीक्षा वर्षमा खाद्य तथा पेय पदार्थ समूहको मूल्य सूचकाङ्क ११.६ प्रतिशतले र गैर-खाद्य तथा सेवा समूहको मूल्य सूचकाङ्क ६.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। खाद्य तथा पेय पदार्थ समूहको मूल्य सूचकाङ्कको वृद्धिदर उच्च रहेतापनि खासगरी गैर-खाद्य तथा सेवा समूहको सूचकाङ्कको वृद्धिदरमा ह्रास आएकोले समग्रमा वार्षिक औसत मुद्रास्फीति अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा केही घटन भएको हो। अघिल्लो वर्ष खाद्य तथा पेय पदार्थ समूहको मूल्य सूचकाङ्कको वृद्धिदर ९.६ प्रतिशत रहेको थियो भने गैर-खाद्य तथा सेवा समूहको मूल्य सूचकाङ्कको वृद्धिदर १०.० प्रतिशत रहेको थियो।

१.२४ समीक्षा वर्षमा खाद्य तथा पेय पदार्थ समूहमा पर्ने वस्तुहरूमध्ये तरकारी उप-समूहको वार्षिक औसत मूल्य वृद्धिदर सबैभन्दा बढी २०.५ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष यस उप-समूहको मूल्य सूचकाङ्कको वार्षिक औसत वृद्धिदर ५.७ प्रतिशत मात्र रहेको थियो। यसैगरी, समीक्षा वर्षमा सूतीजन्य पदार्थ उप-समूह र मासु तथा माछा उप-समूहको मूल्य सूचकाङ्कको वार्षिक औसत वृद्धिदर क्रमशः १८.८ प्रतिशत र १८.२ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष ती उप-समूहहरूको वृद्धिदर क्रमशः १३.८ प्रतिशत र १४.४ प्रतिशत रहेको थियो। समीक्षा वर्षमा मदिराजन्य पदार्थ उप-समूह र फलफूल उप-समूहको वार्षिक औसत मूल्य वृद्धिदर क्रमशः १६.९ प्रतिशत र १३.७ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष ती उप-समूहहरूको वार्षिक औसत वृद्धिदर क्रमशः

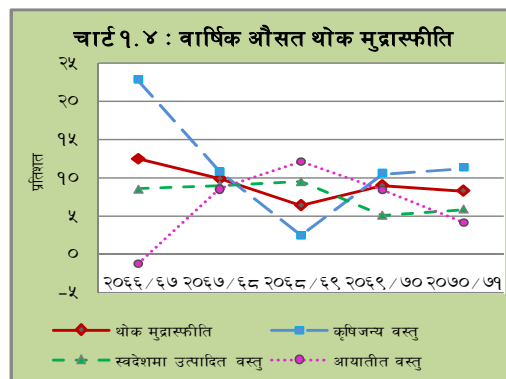
८.० प्रतिशत र ६.३ प्रतिशत रहेको थियो । अघिल्लो वर्ष १३.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको चिनी तथा मिठाई उप-समूहको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्क समीक्षा वर्षमा भने ३.८ प्रतिशतले घट्न गएको छ ।

१.२५ समीक्षा वर्षमा गैर-खाद्य तथा सेवा समूहका वस्तुहरूमध्ये लत्ता कपडा तथा जुत्ता-चप्पल उप-समूहको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्क सबैभन्दा बढी ११.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षमा उक्त उप-समूहको वृद्धिदर १२.१ प्रतिशत रहेको थियो । त्यस्तै, समीक्षा वर्षमा फर्निसिङ तथा घरायसी उपकरण उप-समूह र शिक्षा उप-समूहको मूल्य सूचकाङ्कमा क्रमशः ९.२ प्रतिशत र ७.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो वृद्धिदर क्रमशः १३.३ प्रतिशत र १२.१ प्रतिशत रहेको थियो । त्यसैगरी, समीक्षा वर्षमा स्वास्थ्य उप-समूह र विविध वस्तु तथा सेवा उप-समूहको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्कमा समान ७.३ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो वृद्धिदर क्रमशः ६.८ प्रतिशत र १०.१ प्रतिशत रहेको थियो । अघिल्लो वर्ष २.० प्रतिशतले ह्रास भएको संचार उप-समूहको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्कमा समीक्षा वर्षमा ०.४ प्रतिशतले सामान्य वृद्धि भएको छ ।

१.२६ समीक्षा वर्षमा क्षेत्रगत वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्क तराईमा ९.६ प्रतिशतले, काठमाडौं उपत्यकामा ९.१ प्रतिशतले र पहाडमा ८.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो वृद्धिदर तराईमा १०.२ प्रतिशत, काठमाडौं उपत्यकामा ९.७ प्रतिशत र पहाडमा ९.५ प्रतिशत रहेको थियो ।

थोक मुद्रास्फीति

१.२७ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा वार्षिक औसत थोक मूल्य सूचकाङ्क ८.३ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो वृद्धिदर ९.० प्रतिशत रहेको थियो । थोक मूल्य अन्तर्गत कृषिजन्य वस्तुहरूको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्क ११.३ प्रतिशतले, स्वदेशमा उत्पादित वस्तुहरूको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्क ६.० प्रतिशतले र आयातीत वस्तुहरूको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्क ४.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष यी सूचकाङ्कहरूको वृद्धिदर क्रमशः १०.६ प्रतिशत, ५.२ प्रतिशत र ८.४ प्रतिशत रहेको थियो ।

राष्ट्रिय तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क

१.२८ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा वार्षिक औसत राष्ट्रिय तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क १३.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो वृद्धिदर ९.२ प्रतिशत रहेको थियो । समीक्षा वर्षमा राष्ट्रिय तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्कमध्ये तलब सूचकाङ्कको वार्षिक औसत वृद्धिदर २५.४ प्रतिशत रहेको र ज्यालादर सूचकाङ्कको वार्षिक औसत वृद्धिदर ११.१ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्कमध्ये तलब सूचकाङ्कमा कुनै वृद्धि नभएतापनि ज्यालादर सूचकाङ्कको वृद्धिदर ११.५ प्रतिशत रहेको थियो । ज्यालादर सूचकाङ्क अन्तर्गत समीक्षा वर्षमा कृषि मजदूरको ज्यालादर सूचकाङ्कको वार्षिक औसत वृद्धिदर ८.७ प्रतिशत, औद्योगिक मजदूरको १८.१ प्रतिशत र निर्माण मजदूरको ६.६ प्रतिशत रहेको छ ।

वाह्य क्षेत्र

समग्र वाह्य क्षेत्र स्थिति

१.२९ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा मुलुकको वाह्य क्षेत्रको कारोबार समग्रमा सन्तोषजनक रहेतापनि निर्यातको तुलनामा आयातको उच्च वृद्धिका कारण वस्तु व्यापार घाटा उच्च रहन गयो । खासगरी पर्यटन आय, अनुदान र विप्रेषण आयमा भएको उल्लेख्य वृद्धिका कारण चालू खाता तथा समग्र शोधनान्तर स्थिति अघिल्लो वर्षको तुलनामा उच्चस्तरको बचतमा रह्यो ।

वैदेशिक व्यापारको स्थिति

- १.३० आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा कुल वस्तु निर्यात १७.४ प्रतिशत (रु. १३ अर्ब ३८ करोड) ले वृद्धि भई रु. ९० अर्ब २९ करोड पुग्यो । अधिल्लो वर्ष यस्तो निर्यात ३.६ प्रतिशतले बढेको थियो । कुल निर्यातको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात अधिल्लो वर्ष ४.५ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा यस्तो अनुपात ४.७ प्रतिशत रह्यो ।
- १.३१ भारततर्फको निर्यात अधिल्लो वर्ष २.८ प्रतिशतले बढेको तुलनामा समीक्षा वर्षमा १६.५ प्रतिशत (रु. ८ अर्ब ४२ करोड) ले वृद्धि भई रु. ५९ अर्ब ४२ करोड पुग्यो । समीक्षा वर्ष भारततर्फ मुख्यतया जिङ्ग शिट, गिट्टी तथा बालुवा, जुस र अलैची लगायतका वस्तुहरूको निर्यातमा वृद्धि भएको छ ।
- १.३२ समीक्षा वर्षमा अन्य मुलुकतर्फको निर्यात १९.१ प्रतिशत (रु. ४ अर्ब ९६ करोड) ले वृद्धि भई रु. ३० अर्ब ८७ करोड पुग्यो । अधिल्लो वर्ष यस्तो निर्यात ५.२ प्रतिशतले बढेको थियो । अमेरिकी डलरमा अन्य मुलुकतर्फको वस्तु निर्यात अधिल्लो वर्षको ३.५ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा ७.० प्रतिशतले वृद्धि भई अमेरिकी डलर ३१ करोड ४९ लाख पुगेको छ । समीक्षा वर्षमा अन्य मुलुकतर्फ मुख्यतया ऊनी गलैचा, तयारी पोशाक, जडीबुटी र पश्मिना लगायतका वस्तुहरूको निर्यातमा वृद्धि भएको छ ।
- १.३३ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा कुल वस्तु आयात २७.३ प्रतिशत (रु. १५२ अर्ब २ करोड) ले वृद्धि भई रु. ७०८ अर्ब ७६ करोड पुग्यो । अधिल्लो वर्ष यस्तो आयात २०.६ प्रतिशतले बढेको थियो । कुल आयातको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात अधिल्लो वर्षको ३२.९ प्रतिशतबाट वृद्धि भई समीक्षा वर्षमा ३६.८ प्रतिशत पुगेको छ । समीक्षा वर्षमा पेट्रोलियम पदार्थ, सुपारी, यातायातका साधन तथा पाटपूर्जा जस्ता वस्तुहरूको आयात बढेको कारण समग्र आयातको वृद्धिदर उच्च रहन गएको हो ।
- १.३४ कुल आयातमध्ये भारतबाट भएको आयात अधिल्लो वर्ष २२.६ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा २८.८ प्रतिशत (रु. १०५ अर्ब ७० करोड) ले वृद्धि भई रु. ४७२ अर्ब ७३ करोड पुग्यो । समीक्षा वर्षमा भारतबाट मुख्यतया पेट्रोलियम पदार्थ, यातायातका साधन तथा पाटपूर्जा, हट रोल्ड शिट इन क्वायल र धागो लगायतका वस्तुहरूको आयातमा वृद्धि भएको छ । परिवर्त्य विदेशी मुद्रा भुक्तानी गरी आयात हुने व्यवस्था अन्तर्गत भारतबाट समीक्षा वर्षमा कुल रु. ७५ अर्ब ३ करोड (भारतबाट भएको आयातको १६.० प्रतिशत) को सामान आयात भयो ।
- १.३५ अन्य मुलुकबाट भएको आयात अधिल्लो वर्ष १६.९ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा समीक्षा वर्षमा २४.४ प्रतिशत (रु. ४६ अर्ब ३२ करोड) ले वृद्धि भई रु. २३६ अर्ब ३ करोड पुग्यो । अमेरिकी डलरमा अन्य मुलुकबाट भएको वस्तु आयात अधिल्लो वर्षको ७.४ प्रतिशत वृद्धिको तुलनामा समीक्षा वर्षमा ११.७ प्रतिशतले वृद्धि भई अमेरिकी डलर २ अर्ब ४१ करोड पुगेको छ । समीक्षा वर्षमा अन्य मुलुकबाट विशेषगरी सुपारी, कच्चा सोयबिन तेल र पोलिथिन ग्रान्युयल्स लगायतका वस्तुहरूको आयातमा वृद्धि भएको छ ।
- १.३६ अधिल्लो वर्ष कुल वस्तु व्यापार घाटा २३.९ प्रतिशतले वृद्धि भएको तुलनामा समीक्षा वर्षमा यस्तो घाटा २८.९ प्रतिशतले बढी रु. ६१८ अर्ब ४७ करोड पुग्यो । फलस्वरूप, व्यापार घाटा कुल गार्हस्थ्य उत्पादन अनुपात अधिल्लो वर्षको २८.३ प्रतिशतबाट वृद्धि भई समीक्षा वर्षमा ३२.१ प्रतिशत पुग्यो । भारतसँगको व्यापार घाटा अधिल्लो वर्षको २६.५ प्रतिशत वृद्धिको तुलनामा समीक्षा वर्षमा ३०.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ४१३ अर्ब ३१ करोड पुग्यो । अधिल्लो वर्ष १९.० प्रतिशतले वृद्धि भएको अन्य मुलुकसँगको व्यापार घाटा समीक्षा वर्षमा २५.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २०५ अर्ब १६ करोड पुग्यो ।
- १.३७ कुल वस्तु व्यापार अधिल्लो वर्षको १८.२ प्रतिशत वृद्धिको तुलनामा समीक्षा वर्षमा २६.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ७९९ अर्ब ५ करोड पुग्यो । कुल व्यापारको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात अधिल्लो वर्ष ३७.४ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा यस्तो अनुपात ४१.४३ प्रतिशत पुग्यो । कुल व्यापारमा भारतसँगको व्यापार अधिल्लो वर्ष १९.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको तुलनामा समीक्षा वर्षमा २७.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ५३२ अर्ब १५ करोड पुगेको छ । अन्य मुलुकसँगको यस्तो व्यापार अधिल्लो वर्षको १५.४ प्रतिशत वृद्धिको तुलनामा समीक्षा वर्षमा २३.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २६६ अर्ब ९१ करोड पुग्यो ।
- १.३८ अधिल्लो वर्ष निर्यात आयात अनुपात १३.८ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा आयातको तुलनामा निर्यातको न्यून वृद्धिदरका कारण यस्तो अनुपात १२.७ प्रतिशतमा झर्‍यो । कुल निर्यातमा भारतको अंश अधिल्लो वर्ष ६६.३ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा ६५.८ प्रतिशत रह्यो । कुल आयातमा भारतको अंश अधिल्लो वर्ष

६५.९ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा यस्तो अंश ६६.७ प्रतिशत पुग्यो । कुल व्यापार घाटामा भारतको अंश अघिल्लो वर्ष ६५.९ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा यस्तो अंश ६६.८ प्रतिशत रह्यो । कुल वैदेशिक व्यापारमा भारतको अंश अघिल्लो वर्ष ६६.० प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा सीमान्त दरले बढी ६६.६ प्रतिशत पुग्यो ।

शोधनान्तर स्थिति

- १.३९ समीक्षा वर्षमा चालू खाता रु. ८९ अर्ब ८५ करोडले बचतमा रह्यो । यस्तो बचत कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ४.७ प्रतिशत रह्यो । अघिल्लो वर्ष चालू खाता बचत रु. ५७ अर्ब ६ करोड (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ३.४ प्रतिशत) रहेको थियो । व्यापार घाटा उच्च रहेतापनि खुद सेवा तथा ट्रान्सफर आयमा भएको वृद्धिका कारण चालू खाता बचतमा रहन सकेको हो । शोधनान्तर प्रयोजनका लागि फ्रि अनबोर्ड (एफ.ओ.बी.)^{*} मूल्यमा गणना गरिएको कुल वस्तु निर्यात आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा १७.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ८९ अर्ब ८५ करोड पुग्यो । अघिल्लो वर्ष यस्तो निर्यात ५.५ प्रतिशतले बढेको थियो । त्यस्तै, समीक्षा वर्षमा एफ.ओ.बी. मूल्यमा आधारित कुल वस्तु आयात २७.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ६९६ अर्ब ३७ करोड पुग्यो । यस प्रकार वस्तु व्यापार घाटा अघिल्लो वर्ष २३.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको तुलनामा समीक्षा वर्षमा २९.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ५९५ अर्ब ४१ करोड पुग्यो ।
- १.४० अघिल्लो वर्ष पर्यटन आय ११.४ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा ३५.६ प्रतिशतको उच्च दरले वृद्धि भई रु. ४६ अर्ब ३७ करोड पुग्यो । अन्यत्र नपरेको सरकारी आय र अन्य सेवा आय भने समीक्षा वर्षमा क्रमशः २७.३ प्रतिशत र २७.६ प्रतिशतले बढेको छ । यी आधारमा अघिल्लो वर्ष ३१.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको कुल सेवा आय समीक्षा वर्षमा ३१.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १२५ अर्ब ६ करोड पुग्यो । समीक्षा वर्षमा यातायात खर्च १९.७ प्रतिशत, सरकारी खर्च ३८ प्रतिशत र भ्रमण खर्च ६.५ प्रतिशतले वृद्धि भयो । अघिल्लो वर्ष ५०.३ प्रतिशतले बढेको कुल सेवा भुक्तानी समीक्षा वर्षमा १८.९ प्रतिशत वृद्धि भई रु. १०४ अर्ब १८ करोड रहन गयो । यसप्रकार खुद सेवा आय अघिल्लो वर्ष रु. ७ अर्ब ५८ करोडले बचतमा रहेकोमा समीक्षा वर्षमा रु. २० अर्ब ८८ करोडले बचतमा रह्यो ।
- १.४१ समीक्षा वर्षमा आय शीर्षकतर्फको प्राप्ति ६९.६ प्रतिशतको उच्चदरले वृद्धि भई रु. ३५ अर्ब ५४ करोड पुग्यो । त्यस्तै, आय शीर्षकतर्फको भुक्तानी समीक्षा वर्षमा ३४.९ प्रतिशतले घट्न गई रु. ६ अर्ब ६६ करोड रह्यो । फलस्वरूप, अघिल्लो वर्ष खुद आय ६.४ प्रतिशतले बढेको तुलनामा समीक्षा वर्षमा १५१.४ प्रतिशतको उच्च दरले वृद्धि हुन गई रु. ३२ अर्ब ८८ करोड बचतमा रहन गयो ।
- १.४२ अघिल्लो वर्ष १८.१ प्रतिशतले बढेको कुल ट्रान्सफर आय समीक्षा वर्षमा २५.७ प्रतिशतले वृद्धि भयो । अघिल्लो वर्ष १७.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको खुद ट्रान्सफर समीक्षा वर्षमा २६.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ६३१ अर्ब ५० करोड रहन गयो । त्यसमध्ये, अघिल्लो वर्ष ५.६ प्रतिशतले ह्रास आएको वैदेशिक अनुदान समीक्षा वर्षमा ४२.० प्रतिशतले बढ्न गई रु. ४८ अर्ब ५२ करोड पुग्यो ।
- १.४३ निजी क्षेत्रको विप्रेषण अघिल्लो वर्ष २०.९ प्रतिशतले बढेको तुलनामा समीक्षा वर्षमा २५.० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ५४३ अर्ब २९ करोड पुग्यो । अमेरिकी डलरमा विप्रेषण आय अघिल्लो वर्ष ११.७ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा समीक्षा वर्षमा १२.३ प्रतिशतले वृद्धि भई ५ अर्ब ५४ करोड अमेरिकी डलर पुगेको छ । समीक्षा वर्षमा पेन्सन आय १७.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ४१ अर्ब ३७ करोड पुग्यो । अघिल्लो वर्ष ४६.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको ट्रान्सफर भुक्तानी समीक्षा वर्षमा ५४.५ प्रतिशतले घट्न गयो ।
- १.४४ पूँजी खातातर्फको कारोबार अघिल्लो वर्ष ४३.३ प्रतिशतले घट्न गएकोमा समीक्षा वर्षमा ६४.९ प्रतिशतले बढ्न गई रु. १७ अर्ब ६ करोडले बचतमा रह्यो । वित्तीय खातातर्फ समीक्षा वर्षमा रु. ३ अर्ब १९ करोड प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी भित्रिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा सरकारी ऋण आप्रवाह रु. १८ अर्ब ४९ करोड रह्यो भने साँवा भुक्तानी रु. १४ अर्ब ७५ करोड रह्यो । समीक्षा वर्षमा मुद्रा तथा निक्षेपतर्फको दायित्व रु. २ अर्ब ७३ करोड रहेको छ ।
- १.४५ वाह्य क्षेत्रको कारोबारको आधारमा समीक्षा वर्षमा समग्र शोधनान्तर बचत रु. १२७ अर्ब १३ करोड रहन गयो । अघिल्लो वर्ष रु. ६८ अर्ब ९४ करोडको शोधनान्तर बचत भएको थियो । अघिल्लो वर्ष शोधनान्तर

^{*} शोधनान्तर प्रयोजनको निमित्त वस्तु व्यापारको मूल्यलाई एफ.ओ.बी. मूल्यमा परिणत गर्दा भाडाभरौट र बीमा बापतको रकमलाई घटाउने गरिन्छ । यसरी घटाइएको रकम सेवा व्यापार शीर्षक अन्तर्गत समावेश गरिन्छ ।

बचत कुल गार्हस्थ्य उत्पादन अनुपात ४.१ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा यस्तो अनुपात ६.६ प्रतिशत रह्यो ।

विदेशी विनिमय संचिति

१.४६ २०७० असार मसान्तको तुलनामा २०७१ असार मसान्तमा कुल विदेशी विनिमय संचिति २४.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ६६५ अर्ब ४१ करोड पुग्यो । कुल संचितिमध्ये नेपाल राष्ट्र बैंकसँग रहेको संचिति समीक्षा वर्षमा २६.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ५७२ अर्ब ४० करोड रहन गयो । कुल विदेशी विनिमय संचितिमा नेपाल राष्ट्र बैंकसँग रहेको विदेशी विनिमय संचितिको अंश समीक्षा वर्षमा ८६.० प्रतिशत रहेको छ । अमेरिकी डलरमा भने २०७० असार मसान्तदेखि २०७१ असार मसान्तसम्ममा कुल संचिति २३.६ प्रतिशतले वृद्धि भई अमेरिकी डलर ६ अर्ब ९४ करोड पुग्यो । अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो संचिति १३.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को आयातलाई आधार मान्दा विदेशी विनिमय संचितिको विद्यमान स्तरले ११.५ महिनाको वस्तु आयात र १०.० महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्न सक्ने देखिन्छ ।

तालिका १.३

संचिति पर्याप्तता परिसूचकहरू (Reserve Adequacy Indicators)

	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१ ^अ
<i>व्यापार परिसूचक (महिनामा)</i>			
आयात धान्ने क्षमता (वस्तु मात्र)	११.६	११.७	११.५
आयात धान्ने क्षमता (वस्तु तथा सेवा)	१०.३	१०.१	१०.०
<i>मौद्रिक परिसूचक (प्रतिशतमा)</i>			
कुल विदेशी विनिमय संचिति/विस्तृत मुद्रा प्रदाय	३८.९	४०.५	४२.५
कुल विदेशी विनिमय संचिति/संचित मुद्रा	१३७.६	१५०.६	१५२.४
कुल विदेशी विनिमय संचिति/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	२८.८	३१.५	३४.५

अ : अपरिष्कृत

स्रोत : नेपाल राष्ट्र बैंक

१.४७ २०७१ असार मसान्तमा कुल विदेशी विनिमय संचितिको विस्तृत मुद्रा प्रदाय र संचित मुद्रासँगको अनुपात क्रमशः ४२.५ प्रतिशत र १५२.४ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष उक्त अनुपातहरू क्रमशः ४०.५ प्रतिशत र १५०.६ प्रतिशत रहेका थिए ।

विनिमय दर प्रवृत्ति

१.४८ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मापनि नेपाली रुपैयाँको भारतीय रुपैयाँसँगको विनिमय दर स्थिर रह्यो । यस अवधिमा नेपाली रुपैयाँ अमेरिकी डलर लगायत अन्य प्रमुख अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राहरू जस्तै: पाउण्ड स्टर्लिङ तथा यूरोसँग अवमूल्यन भयो भने जापानी येनसँग अधिमूल्यन भयो । २०७० असार मसान्तको तुलनामा २०७१ असार मसान्तमा नेपाली रुपैयाँ अमेरिकी डलरसँग ०.९ प्रतिशतले अवमूल्यन भयो । त्यसैगरी, नेपाली रुपैयाँ यस अवधिमा पाउण्ड स्टर्लिङसँग १२.८ प्रतिशतले र यूरोसँग ४.९ प्रतिशतले अवमूल्यन भयो भने जापानी येनसँग १.७ प्रतिशतले अधिमूल्यन भयो ।

तालिका १.४

विनिमय दर प्रवृत्ति

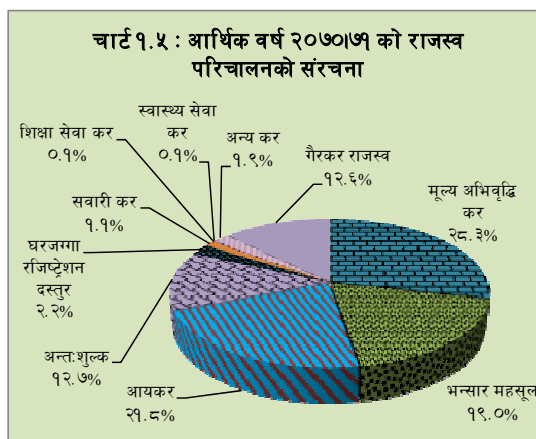
विदेशी मुद्रा	खरीद दर (नेपाली रुपैयाँमा)			अधिमूल्यन(+)/अवमूल्यन(-)	
	असार मसान्त			(प्रतिशतमा)	
	२०६९	२०७०	२०७१	२०७०	२०७१
१ अमेरिकी डलर	८८.६०	९५.००	९५.९०	-६.७	-०.९
१ पाउण्ड स्टर्लिङ	१३६.६२	१४३.५६	१६४.६१	-४.८	-१२.८
१ यूरो	१०७.९८	१२४.०८	१३०.५०	-१३.०	-४.९
१० जापानी येन	११.२०	९.६०	९.४४	१६.७	१.७

सरकारी वित्त स्थिति

१.४९ विगत केही वर्षदेखि समयमा बजेट प्रस्तुत हुन नसकिरहेको परिप्रेक्ष्यमा आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा समयमा नै वार्षिक बजेट जारी भई कार्यान्वयनमा आएको थियो । दिगो, उच्च र फराकिलो आर्थिक वृद्धि, समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व, समावेशी विकास, लगानीमैत्री वातावरण निर्माण लगायतका उद्देश्य राखी सार्वजनिक भएको बजेटको मुख्य प्राथमिकता संविधान सभाको निर्वाचन रहेको थियो । जलविद्युत तथा उर्जा क्षेत्रको विकास, कृषि, भौतिक पूर्वाधार निर्माण, शिक्षा, स्वास्थ्य, पर्यटन प्रवर्द्धन, निजी क्षेत्रको विकास, आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्द्धन तथा सुशासन जस्ता मुख्य पक्षहरू बजेटका प्राथमिकतामा रहे पनि बजेटले अपेक्षा गरेका लक्ष्यहरू पूरा गर्ने र उच्चदरको आर्थिक वृद्धि हासिल गर्नेतर्फ चुनौती कायमै रह्यो । समीक्षा वर्षमा नगद प्रवाहमा आधारित तथ्याङ्क अनुसार कुल सरकारी खर्चमध्ये चालू खर्च ७०.९ प्रतिशत, पूँजीगत खर्च १४.७ प्रतिशत र वित्तीय व्यवस्था अन्तरगतको खर्च १४.४ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । कुल सरकारी खर्चमा पूँजीगत खर्चको अंश न्यून रहेको देखिन्छ । त्यस्तै, समीक्षा वर्षमा नगद प्रवाहमा आधारित तथ्याङ्कको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात हेर्दा चालू खर्चको १५.३ प्रतिशत, पूँजीगत खर्चको ३.२ प्रतिशत र वित्तीय व्यवस्था अन्तरगतको खर्च ३.१ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

सरकारी राजस्व

१.५० आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा नेपाल सरकारको राजस्व २०.५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ३५६ अर्ब ६२ करोड पुगेको छ । उक्त राजस्व वार्षिक बजेटको लक्ष्य रु. ३५४ अर्ब ५० करोडको १००.६ प्रतिशत हुन आउँछ । अघिल्लो वर्ष नेपाल सरकारको राजस्व २१.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २९६ अर्ब १ करोड पुगेको थियो । समीक्षा वर्षमा राजस्व/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन अनुपात १८.५ प्रतिशत पुगेको छ । आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा यस्तो अनुपात १७.५ प्रतिशत रहेको थियो । विशेष गरी आयातमा भएको वृद्धिका कारण भन्सार राजस्वमा विस्तार आएको, आयकर राजस्वको विस्तार तथा मूल्य अभिवृद्धि करमा भएको वृद्धि तथा कर चुहावट नियन्त्रण एवम् राजस्व प्रशासनमा भएको समग्र सुधारका कारण राजस्व परिचालनमा वृद्धि भएको हो ।

- १.५१ राजस्वका शीर्षकहरूमध्ये मूल्य अभिवृद्धि कर समीक्षा वर्षमा २०.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १०० अर्ब ९७ करोड परिचालन भएको छ । अघिल्लो वर्ष सो राजस्व १५.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ८३ अर्ब ५१ करोड पुगेको थियो । मूल्य अभिवृद्धि कर चुहावट नियन्त्रण, मूल्य अभिवृद्धि कर प्रशासनमा भएका सुधारका साथै आन्तरिक उत्पादन तथा सेवा बिक्रीबाट प्राप्त हुने मूल्य अभिवृद्धि कर राजस्वको वृद्धिदर बढ्न गएको कारण समीक्षा अवधिमा समग्र मूल्य अभिवृद्धि कर राजस्वको वृद्धिदरमा विस्तार आएको हो ।
- १.५२ समीक्षा वर्षमा भन्सार महसुलबाट प्राप्त हुने राजस्व १९.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ६७ अर्ब ८८ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष सो राजस्व ३१.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ५६ अर्ब ८९ करोड पुगेको थियो । सवारी साधन तथा पार्टपूजा, इन्धन, फलाम तथा इस्पात लगायतका वस्तुहरूको आयातबाट प्राप्तहुने भन्सार राजस्वमा विस्तार आएको कारण समग्र भन्सार राजस्वमा विस्तार आएको हो ।
- १.५३ समीक्षा वर्षमा आयकर राजस्व १६.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ७७ अर्ब ९३ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो कर २८.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ६७ अर्ब २ करोड पुगेको थियो । आयकर प्रशासनमा भएको सुधार, कर चुहावट नियन्त्रण र करदाता शिक्षाको सकारात्मक प्रभावका कारण आयकर राजस्वमा वृद्धि भएको हो ।
- १.५४ समीक्षा वर्षमा अन्तःशुल्क संकलनमा २३.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ४५ अर्ब ४० करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष अन्तःशुल्क २०.६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ३६ अर्ब ६६ करोड पुगेको थियो । उच्च अन्तःशुल्क

लाग्ने वस्तुहरुको आयातमा भएको वृद्धिको साथै आन्तरिक उत्पादनबाट प्राप्त हुने अन्तःशुल्क राजस्वमा समेत विस्तार आएकोले समग्र अन्तःशुल्क राजस्वको वृद्धिदरमा विस्तार आएको हो ।

- १.५५ समीक्षा वर्षमा कुल राजस्व परिचालनमा मूल्य अभिवृद्धि करको अंश सबैभन्दा बढी अर्थात् २८.३ प्रतिशत रहेको छ । त्यसपछि क्रमशः आयकर (२१.८ प्रतिशत), भन्सार (१९.० प्रतिशत) र अन्तःशुल्क (१२.७ प्रतिशत) को अंश रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यी अनुपातहरु क्रमशः २८.२ प्रतिशत, २२.६ प्रतिशत, १९.२ प्रतिशत र १२.४ प्रतिशत रहेका थिए ।
- १.५६ समीक्षा वर्षमा गैर-कर राजस्व परिचालन २३.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ४५ अर्ब ५ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष गैर-कर राजस्वमा ३.७ प्रतिशतले कमी आई रु. ३६ अर्ब ४० करोड रहेको थियो । समीक्षा अवधिमा सार्वजनिक संस्थानहरुबाट प्राप्त हुने लाभांश तथा राहदानी वापतको शुल्कमा वृद्धिभएकोले गैर-कर राजस्वको वृद्धिदरमा विस्तार आएको हो ।
- १.५७ समीक्षा वर्षमा कुल राजस्वमा कर राजस्वको अंश ८७.४ र गैर-कर राजस्वको अंश १२.६ प्रतिशत रहेको छ । त्यस्तै, कर राजस्वमा प्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ३१.० र अप्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ६९.० प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष कुल राजस्वमा कर राजस्वको अंश ८७.७ र गैर-कर राजस्वको अंश १२.३ प्रतिशत रहेको थियो भने कर राजस्वमा प्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ३१.७ र अप्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ६८.३ प्रतिशत रहेको थियो ।

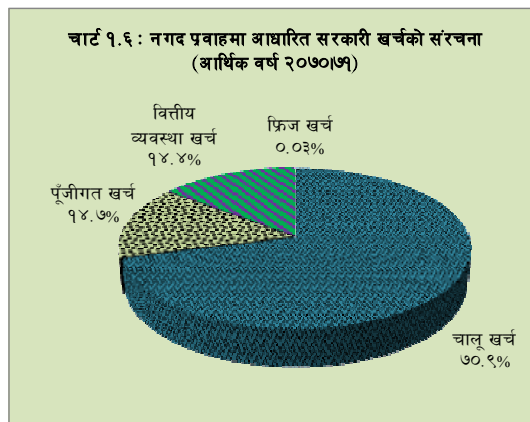
वैदेशिक नगद अनुदान

- १.५८ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा नगद प्रवाहमा आधारित वैदेशिक अनुदान रु. ३६ अर्ब ९४ करोड प्राप्त भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो वैदेशिक अनुदान रु. २४ अर्ब ४३ करोड प्राप्त भएको थियो ।

सरकारी खर्च

- १.५९ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा नगद प्रवाहमा आधारित कुल सरकारी खर्च १५.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ४१५ अर्ब ५८ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष कुल सरकारी खर्च १२.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ३५९ अर्ब ४ करोड पुगेको थियो । चालू तथा पूँजीगत दुवै खर्चमा वृद्धि भएको कारण कुल सरकारी खर्चको वृद्धिदर बढ्न गएको हो ।
- १.६० आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा नगद प्रवाहमा आधारित चालू खर्च अघिल्लो वर्षको ३.१ प्रतिशत वृद्धिको तुलनामा २१.० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २९४ अर्ब ७२ करोड पुगेको छ । चालू खर्च बजेट अनुमानको ८३.४ प्रतिशत भएको छ । नयाँ दरबन्दी थप भएको, कर्मचारीहरुको तलब भत्तामा वृद्धि भएको, बढ्दो संचालन खर्च तथा संविधानसभा निर्वाचन सम्पन्न गर्न भएको खर्च लगायतको कारण चालू खर्चमा वृद्धि भएको हो ।
- १.६१ समीक्षा वर्षमा नगद प्रवाहमा आधारित पूँजीगत खर्च अघिल्लो वर्षको तुलनामा १९.० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ६० अर्ब ९५ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष पूँजीगत खर्च १२.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । पूँजीगत खर्च बजेट अनुमानको ७१.६ प्रतिशत भएको छ । चालू वर्षको वार्षिक बजेट समयमा सार्वजनिक हुनुको साथै बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी एवम् कार्यक्रमको स्वीकृति समेत समयमा नै प्रदान भएको कारण पूँजीगत खर्चमा वृद्धि भएको हो ।
- १.६२ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा नगद प्रवाहमा आधारित वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गतको खर्च अघिल्लो वर्षको ५६.३ प्रतिशत वृद्धिको तुलनामा १४.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ५९ अर्ब ७८ करोड पुगेको छ । उक्त रकम बजेट अनुमानको ७५.९ प्रतिशत हुन आउँछ ।

१.६३ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा नगद प्रवाहमा आधारित कुल सरकारी खर्चमा चालू खर्चको अंश ७०.९ प्रतिशत, पूँजीगत खर्चको अंश १४.७ प्रतिशत, वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गतको खर्चको अंश १४.४ प्रतिशत र फ्रिज खर्चको अंश ०.०३ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष चालू खर्चको अंश ६७.९ प्रतिशत, पूँजीगत खर्चको अंश १४.३ प्रतिशत, वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गतको खर्चको अंश १४.५ प्रतिशत र फ्रिज खर्चको अंश ३.४ प्रतिशत रहेको थियो।

बजेट घाटा/बचत

१.६४ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा नगद प्रवाहमा आधारित प्रारम्भिक तथ्याङ्क अनुसार बजेट रु. १२ अर्ब ६ करोडले घाटामा रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा यस्तो बजेट रु. ३१ अर्ब २१ करोडले घाटामा रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँग नगद प्रवाहमा आधारित बजेट घाटाको अनुपात ०.६ प्रतिशत रहेको छ भने आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा यस्तो अनुपात १.८ प्रतिशत रहेको थियो। समीक्षा अवधिमा स्रोत परिचालनको तुलनामा सरकारी खर्च न्यून रहेकोले सरकारी बजेट बचतमा रहेको हो।

बजेट घाटा पूर्तिका स्रोतहरू

- १.६५ बजेट व्यवस्थापनका क्रममा आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा वैदेशिक नगद ऋण रु. १५ अर्ब ८ करोड प्राप्त भएको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो ऋण रु. ९ अर्ब ५४ करोड प्राप्त भएको थियो।
- १.६६ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा कुल आन्तरिक ऋण रु. १९ अर्ब ९८ करोड परिचालन भएको छ। कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँग कुल आन्तरिक ऋणको अनुपात १.० प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष रु. १९ अर्ब ४ करोड बराबरको आन्तरिक ऋण परिचालन भएको थियो।
- १.६७ समीक्षा वर्षमा रु. २५ अर्ब १७ करोड आन्तरिक ऋणको भुक्तानी भएको र नेपाल सरकारको नेपाल राष्ट्र बैंकसँग रु. २५ अर्ब १९ करोड (आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा बचत रहेको रु. १८ करोड ४५ लाख समेत) नगद मौज्जात रहेको छ।
- १.६८ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को असार मसान्तसम्ममा नेपाल सरकारको कुल तिर्न बाँकी आन्तरिक ऋण रु. २०१ अर्ब ८२ करोड रहेकोमा नेपाल सरकारको नेपाल राष्ट्र बैंकसँग रहेको मौज्जात रु. २५ अर्ब १९ करोड समायोजन गर्दा कुल तिर्न बाँकी आन्तरिक ऋण रु. १७६ अर्ब ६३ करोड रहेको छ।

राजस्व सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था

- १.६९ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को बजेटमार्फत नेपाल सरकारले राजस्वका पूर्व व्यवस्थाहरूलाई यथावत राख्दै केही दरहरूमा मात्रै सामान्य संशोधन, समायोजन एवम् मिलान गर्‍यो। राजस्व नीतिलाई स्थिरता प्रदान गर्नेगरी करको दायरा विस्तारको माध्यमबाट राजस्व संकलनमा जोड दिँदै आन्तरिक स्रोत र साधनको अधिकतम परिचालनबाट मुलकमा लगानीको वातावरण तयार गर्दै दिगो, निजी क्षेत्र-मैत्री, पारदर्शी र समतामूलक कर प्रणालीको विकास गर्न आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को बजेटमा राजस्व सम्बन्धी विभिन्न नीतिगत व्यवस्थाहरू गरिएका थिए।
- १.७० राजस्व सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्दा बजेटले मूलतः राजस्व परामर्श समिति, उद्योगी, व्यवसायी र अन्य सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले दिएका सुझावहरू र द्विपक्षीय एवम् बहुपक्षीय सन्धि-सम्झौतामा नेपालले जनाएका प्रतिवद्धताहरूलाई आधार मानी उत्पादन तथा लगानी वातावरणमा सुधार ल्याउने विषयलाई प्राथमिकता दिएको देखिन्छ।
- १.७१ भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरणको मार्गचित्रको रूपमा संशोधित क्योटो अभिसन्धिको पक्ष राष्ट्र बन्न आवश्यक प्रक्रिया पूरा गर्ने र विश्व भन्सार संगठनले वस्तु वर्गीकरण प्रणालीमा गरेको पाँचौँ संशोधन

- बमोजिम भन्सार महशूल वर्गीकरण प्रणाली परिमार्जन गरिएकोले यसबाट पनि राजस्व प्रणाली सुधारमा सकारात्मक प्रभाव गर्न गएको छ ।
- १.७२ समग्र कर प्रणाली र आधुनिकीकरण प्रक्रियालाई निरन्तरता दिन रणनीतिक योजना र सुधार कार्य योजनाहरु लागू गरिएको छ । यसका साथै, राजस्व अनुसन्धान विभागमा केन्द्रीय सूचना प्रणालीको स्थापना गरिने, मालवस्तु ओसारपोसार गर्ने ढुवानीका साधनहरुमा भू-अवस्थिति देखाउने यन्त्र जडान गरी ढुवानीका साधनहरुलाई कम्प्यूटर प्रणाली मार्फत अनुगमन गर्ने प्रणालीको शुरुवात गरी कर प्रणालीमा सुधार गर्ने नीति लिइएको छ ।
 - १.७३ कर परिपालना लागत घटाउनका लागि कर दाखिला गरेको रकम तथा बाँकी बक्यौता रकम विद्युतीय प्रणालीबाट हेर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।
 - १.७४ वण्डेड वेयर हाउस अन्तर्गत बैंक ग्यारेन्टीमा पैठारी गरिएको कच्चा पदार्थबाट उत्पादित मालवस्तु विदेशमा निकासी गर्न नसकेमा तिर्नुपर्ने महशूलमा थप २५ प्रतिशत जरिवाना लाग्ने व्यवस्थालाई न्यून गरी १० प्रतिशत मात्र लाग्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
 - १.७५ भन्सारबाट जाँचपास भएका मालवस्तुहरुलाई गन्तव्य स्थानसम्म पुऱ्याउन गरिने ढुवानी व्यवस्थालाई सुरक्षित, भरपर्दो र मर्यादित बनाउन आर्थिक वर्ष २०७०/७१ देखि सिलबन्दी कन्टेनरमार्फत गर्ने व्यवस्था प्रमुख भन्सार नाकामा विस्तार गरिने नीति लिइएको छ ।
 - १.७६ वैदेशिक रोजगारमा गई न्यूनतम एक वर्षको अवधि पछि फर्केर आउने नेपाली कामदारहरुले ल्याउने तीस इन्चसम्मको एक थान टेलिभिजनमा लाग्ने सम्पूर्ण महशूल छुट दिने व्यवस्था गरिएको छ ।
 - १.७७ विदेश निकासी हुने मालवस्तुको प्रति प्रज्ञापनपत्र बापत लाग्दै आएको भन्सार सेवा दस्तुर छ सय रुपैयाँबाट घटाएर एक सय रुपैयाँ मात्र लाग्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
 - १.७८ सवारी साधनकाधनीले नियमानुसार लाग्ने सवारी साधन कर प्रचलित दरका आधारमा एकमुष्ट रुपमा पाँच वर्षको अग्रिम बुझाई नविकरण गराएमा लाग्ने सवारी साधन करमा दश प्रतिशत छुट हुने व्यवस्था गरिएको छ ।
 - १.७९ सफा टेम्पोको प्रयोगलाई प्रवर्द्धन गर्न सोमा प्रयोग हुने डिप साइकल लिड एसिड ब्याट्रीमा एक प्रतिशत मात्र भन्सार महशूल लाग्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
 - १.८० सञ्चार गृहहरुले पत्रिका प्रकाशन गर्न आवश्यक पर्ने परिमाणसम्मको अखवारी कागज पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महशूलमा ५० प्रतिशत छुट दिने व्यवस्था गरिएको छ ।
 - १.८१ आन्तरिक राजस्व विभागको कार्यसम्पादनलाई कागजरहित बनाउँदै लैजाने, सूचना प्रविधि सञ्जाललाई थप सुदृढ गर्ने, भन्सारमा अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूपको भौतिक पूर्वाधार विकास गर्न “पूर्वाधार विकास गुरुयोजना” कार्यान्वयनमा ल्याउने, स्वचालित भन्सार प्रणालीको विकास गर्दै लगिने, भन्सार मूल्याङ्कन प्रणालीलाई विवादरहित र याथार्थपरक बनाउन विद्युतीय माध्यमबाट भन्सार मूल्य निर्धारण भएका मालवस्तुको मूल्यको अभिलेख अद्यावधिक गरी कार्यालयको पहुँचमा पुऱ्याइने, अन्तर्राष्ट्रिय मूल्य सूची, आयातकर्ताको मूल्य घोषणाको आधार र वस्तुगत मूल्यको आधारका सूचनाहरु अभिलेखन गरी मूल्याङ्कन प्रणालीलाई यथार्थपरक बनाउने लगायत कर बक्यौताको रकम असूली गर्न कठिनाई भइरहेकोले यस्ता बक्यौताहरुको टुङ्गो लगाउन कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याई राजस्व प्रशासनमा सुधार गर्ने नीति रहेको थियो ।
 - १.८२ राजस्व चुहावट नियन्त्रण गर्न कर कानूनको परिपालना नगर्ने करदाताहरुको तेश्रो पक्षबाट सूचना लिने व्यवस्था गरी सोको आधारमा कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गर्ने, करदाता सूचना सञ्जाल स्थापना गर्ने, न्यून विजकीकरण गर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्न राजस्व अनुसन्धान विभागबाट समेत त्यस्ता वस्तु खरिद गर्ने, सीमा क्षेत्रबाट हुने चोरी निकासी पैठारी, राजस्व चुहावट तथा अवैध मालवस्तुको ओसार-पसार नियन्त्रण गर्न अन्तर-विभागीय समन्वय कायम गरी अभियानकै रुपमा कार्यक्रमहरु अगाडि बढाउने व्यवस्था गरिएको छ ।
 - १.८३ अन्तःशुल्क चुहावट नियन्त्रण गर्न सूतीजन्य तथा पान-मसलाको बाहिरी पोकामा समेत स्टिकर लगाउने व्यवस्था गरिएको छ ।

- १.८४ भन्सार बिन्दुबाट जाँचपास भएका सामानहरूलाई जोखिममा आधारित चेकजाँच एवम् अनुसन्धान प्रणालीको अवलम्बन गरी व्यवसायिक लागत घटाउने नीति लिइएको छ । यसै सिलसिलामा थानकोट र धुलिखेल चेकपोष्टहरू खारेज गरिएको छ ।
- १.८५ गैर-कर राजस्व थप प्रभावकारी बनाउन गैर-करका नयाँ स्रोतहरू पहिचान गर्ने, गैर-करका दरहरूलाई लागत प्रभावी बनाउने र गैर-कर राजस्व प्रणाली सुधार कार्यदल गठन गरिएको छ ।
- १.८६ प्राकृतिक व्यक्तिको करयोग्य आयको सीमा वृद्धि गरी रु. दुई लाख पुऱ्याइएको छ भने दम्पत्तिको लागि रु. दुई लाख पचास हजार कायम गरिएको छ ।
- १.८७ मदिराजन्य वस्तु तथा सिगार र चुरोटको अन्तःशुल्कमा वृद्धि गरिएको छ ।
- १.८८ सिमेन्टको आयातमा प्रति मेट्रिक टनमा थप रु. २०० भन्सार महशूल वृद्धि गरिएको छ ।
- १.८९ साईकलको पैठारीमा एक प्रतिशत मात्र भन्सार महशूल लाग्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

करका दरहरू

- १.९० आयात महसुलतर्फ आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा ५, १०, १५, २०, ३० र ८० प्रतिशत गरी छ वटा दरहरू कायम रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा कुनै पनि परिवर्तन गरिएको छैन । निकासी महसुलतर्फ ७० र २०० प्रतिशतका दरहरू रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा २०० को एउटा मात्र दर कायम गरिएको छ । त्यस्तै, अन्तःशुल्कतर्फ आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा ५, १०, १५, ३०, ३५, ४०, ५०, ५५ र ६० प्रतिशत गरी नौ वटा दरहरू कायम रहेकोमा सो दरहरूलाई आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा यथावत् कायम राखिएको छ ।

तालिका १.५
करका दरहरू

शीर्षक	२०६९/७०	२०७०/७१
१. पैठारी महसुल (प्रतिशतमा)	५, १०, १५, २०, ३०, ८०	५, १०, १५, २०, ३०, ८०
२. निकासी महसुल (प्रतिशतमा)	७०, २००	२००
३. अन्तःशुल्क (प्रतिशतमा)	५, १०, १५, ३०, ३५, ४०, ५०, ५५, ६०	५, १०, १५, ३०, ३५, ४०, ५०, ५५, ६०
४. मूल्य अभिवृद्धि कर (प्रतिशतमा)	१३ प्रतिशत	१३ प्रतिशत
५. आयकर		
(क) आयकर नलाग्ने हद		
(१) व्यक्तिको लागि	रु. १६०,०००।	रु. २००,०००।
(२) दम्पत्ति वा परिवारको लागि	रु. २००,०००।-	रु. २५०,०००।-
(ख) आयकरको दर (प्रतिशतमा)		
(१) रोजगारीको करयोग्य आयको छुट सीमासम्म	१ प्रतिशत	१ प्रतिशत
(२) पहिलो रु. १००,०००।- मा	१५ प्रतिशत	१५ प्रतिशत
(३) त्यसपछि बाँकी रकममा	२५ प्रतिशत	२५ प्रतिशत
(४) रु. २५ लाखभन्दा बढी आयमा लाग्ने २५ प्रतिशत करमा अतिरिक्त संस्थागत कर	४० प्रतिशत	४० प्रतिशत
(क) कर्पोरेट खुद आयमा समदरले		
(१) बैंक, वित्त कम्पनी लगायत वित्तीय संस्थाहरू	३० प्रतिशत	३० प्रतिशत
(२) अन्य	२५ प्रतिशत	२५ प्रतिशत
(ख) साभेदारी फर्म	२५ प्रतिशत	२५ प्रतिशत
घरजग्गा बहाल कर	१० प्रतिशत	१० प्रतिशत
मिटिङ्ग भत्ता	१५ प्रतिशत	१५ प्रतिशत
कमिसन	१५ प्रतिशत	१५ प्रतिशत
चिट्ठा, उपहार, पुरस्कार	२५ प्रतिशत	२५ प्रतिशत
ब्याज कर	५ प्रतिशत	५ प्रतिशत
संचयकोष तथा पेन्सन	५ प्रतिशत	५ प्रतिशत
सरकारी ऋणपत्र	५ प्रतिशत	५ प्रतिशत
लाभांश कर	५ प्रतिशत	५ प्रतिशत

सार्वजनिक संस्थानहरूको स्थिति

- १.९१ नेपाल सरकारको पूर्ण वा अधिकांश स्वामित्वमा संचालित ३७ वटा सार्वजनिक संस्थानहरूको समष्टिगत आर्थिक स्थिति विश्लेषण गर्दा आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा १९ वटा संस्थानहरूले खुद नाफा आर्जन गरेका छन् भने १७ वटा संस्थानहरू खुद घाटामा संचालन भएका छन् । नेपाल इन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी सेवा केन्द्र लिमिटेडको कारोबार नभएको स्थिति छ भने जनकपुर चुरोट कारखाना लिमिटेडका कर्मचारीहरूलाई अवकाश दिइएको छ ।
- १.९२ आर्थिक वर्ष २०६८/६९ मा संस्थानहरूको खुद नोक्सान रु. ३ अर्ब ४९ करोड ६० लाख रहेको थियो भने आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा ३७ वटा संस्थानहरूको रु. ११ अर्ब ४० करोड ५ लाख खुद नाफा रहेको छ । नेपाल विद्युत प्राधिकरण र नेपाल आयल निगमको खुद नोक्सान उल्लेख्य मात्रामा घट्नाले तथा नेपाल वायुसेवा निगम, कृषि विकास बैंक, कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेड, निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण निगम लिमिटेड लगायतका संस्थानहरूको खुद नाफा बढ्नाले यो अवस्था देखिएको हो । नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडको खुद नाफा रु. ११ अर्ब ३० करोड, कृषि विकास बैंकको रु. २ अर्ब २९ करोड, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको रु. १ अर्ब ३१ करोड, नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको रु. १ अर्ब ९ करोड र डिटिम्बर कर्पोरेशन अफ नेपाल लिमिटेडको रु. ३७ करोड हुनुले यो आर्थिक वर्षमा संस्थानहरूको स्थितिमा सुधार भई खुद नाफा रु. ११ अर्ब ४० करोड पुग्न गएको छ ।
- १.९३ सरकारको पूर्ण स्वामित्वमा संचालित ३७ वटा सार्वजनिक संस्थानहरूको कुल शेयरधनी कोष अधिल्लो वर्षभन्दा ०.२५ प्रतिशतले वृद्धि भई आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा रु. ९७ अर्ब ८४ करोड १५ लाख रहेको छ । अधिल्लो वर्ष उक्त शेयरधनी कोष रु. ९७ अर्ब ५९ करोड ८७ लाख रहेको थियो ।
- १.९४ आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा सार्वजनिक संस्थानहरूमा नेपाल सरकारको शेयर लगानी ५.१३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १ खर्ब ७ अर्ब ६६ करोड ३८ लाख रहेको छ । अधिल्लो वर्ष यस्तो लगानी रु. १ खर्ब २ अर्ब ४१ करोड ३७ लाख रहेको थियो । सरकारी स्वामित्वमा संचालित संस्थानहरूमा सरकारको कुल ऋण लगानी ५.२० प्रतिशतले वृद्धि भई आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा रु. १ खर्ब ६ अर्ब ५० करोड १७ लाख पुगेको छ । अधिल्लो वर्ष यस्तो लगानी रु. १ खर्ब १ अर्ब २३ करोड ६७ लाख रहेको थियो । आर्थिक वर्ष २०६९/७० को अन्त्यसम्ममा कुल ऋण लगानीमध्येआन्तरिकतर्फ रु. ३१ अर्ब ७५ करोड ३८ लाख र बाह्यतर्फ रु. ७४ अर्ब ७४ करोड ७९ लाख लगानी भएको छ ।
- १.९५ सार्वजनिक संस्थानहरूबाट आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा सरकारलाई रु. ६ अर्ब ९९ करोड २ लाख लाभांश प्राप्त भएको छ र यो सरकारी शेयर लगानीको ६.४९ प्रतिशत हुन आउँछ । अधिल्लो वर्ष यस्तो लाभांश रु. ६ अर्ब २६ करोड २३ लाख प्राप्त भएको थियो । समीक्षा वर्षमानेपाल दूर सञ्चार कम्पनी लि., नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि., औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लि. र जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी लि.बाट नेपाल सरकारलाई लाभांश प्राप्त भएको छ ।
- १.९६ मुनाफा आर्जन गर्ने संस्थानहरूमध्ये पनि अधिकांशको आर्थिक अवस्था, क्षमता उपयोग तथा कर्मचारी उत्पादकत्व सन्तोषजनक रहेको देखिँदैन । केही संस्थानहरू घाटामा रहेका र कतिपय संस्थानहरूको खुद सम्पत्ति(Networth) ऋणात्मक समेत रहेको छ । सरकारले संस्थानहरूमा गरेको लगानीमा प्रतिफल अत्यन्त न्यून रहनु, लेखापरीक्षण अद्यावधिक नहुनु, जनशक्तिको चाप तीव्र रहनु, संस्थानहरूले ठूलो मात्रामा उपदान, निवृत्तिभरण, कर्मचारी सञ्चयकोष आदि सुविधाहरूको कोषको व्यवस्था नगरिएको दायित्व (Unfunded Liabilty) सृजना गर्नु, घाटामा रहेका संस्थानहरूले सरकारमाथि निर्भरता बढाउँदै लैजानु र संस्थानहरूको अनुगमन र निरीक्षणको लागि स्पष्ट नीति र संयन्त्रको अभाव रहनु आदि सरकारी संस्थानमा विद्यमान चुनौतीहरू हुन् ।
- १.९७ सरकारले आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा संकलन गरेको कुल राजस्व रु. २ खर्ब ९६ अर्ब १ करोडमा ३७ वटा सार्वजनिक संस्थानहरूबाट प्राप्त लाभांशको अंश २.३६ (रु. ६ अर्ब ९९ करोड २ लाख) प्रतिशत रहेको छ । संस्थानमा सरकारले गरेको शेयर लगानीको अनुपातमा प्राप्त प्रतिफल अर्थात् लाभांश ६.४९ प्रतिशत मात्र भएकोले लाभांशको रूपमा आउने प्रतिफल दर प्रचलित व्याजदर भन्दा न्यून रहेको देखिन्छ ।

- १.९८ सार्वजनिक संस्थानमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई सेवा निवृत्त भएपछि उपदान, निवृत्तभरण, औषधी उपचार, बीमा, विदाको रकम जस्ता विभिन्न शीर्षकहरूबाट दिइने सुविधाको कारण हरेक संस्थानहरूको कोषमा व्यवस्था नगरिएको दायित्वमा वर्षेनी वृद्धि भइरहेको देखिन्छ। आर्थिक वर्ष २०६८/६९ मा सार्वजनिक संस्थानहरूको कोषमा व्यवस्था नगरिएको दायित्व रु. २१ अर्ब २० करोड २१ लाख रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा उक्त रकममा २७.२० प्रतिशतले बढ्न गई रु. २६ अर्ब ९६ करोड ९६ लाख हुनपुगेको छ।
- १.९९ आर्थिक वर्ष २०६९/७० को कुल गार्हस्थ्य उत्पादन रु. १६ खर्ब ९३ अर्ब रहेकोमा सार्वजनिक संस्थानहरूको कुल संचालन आयको योगदान १३.१७ प्रतिशत (रु. २ खर्ब २३ अर्ब) रहेको छ। सार्वजनिक संस्थानहरूमध्ये सबैभन्दा बढी व्यापारिक क्षेत्रको संचालन आय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ७.१० प्रतिशत (रु. १ खर्ब २० अर्ब ३६ करोड) छ भने सबैभन्दा न्यून अंश सामाजिक क्षेत्रको रहेको छ, जुन ०.०७ प्रतिशत (रु.१ अर्ब २१ करोड) मात्र रहेको छ।
- १.१०० आर्थिक वर्ष २०६९/७० सम्ममा ३७ वटा सार्वजनिक संस्थानहरूको खुद संचित नोक्सान रु. २० अर्ब ६१ करोड ९४ लाख रहेको देखिन्छ। संचित नोक्सान रु. १ अर्बभन्दा बढी भएका संस्थानहरू नेपाल आयल निगम रु. २४ अर्ब ५४ करोड, नेपाल विद्युत प्राधिकरण रु. १४ अर्ब ४३ करोड, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक रु. ११ अर्ब ५३ करोड, नेपाल खाद्य संस्थान रु. १ अर्ब १८ करोड र नेपाल वायुसेवा निगम रु. १ अर्ब १० करोड गरी ५ वटा रहेका छन्। संचित नाफा रु. १ अर्बभन्दा बढी भएका संस्थानहरू नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लि. रु. ३८ अर्ब ६४ करोड, नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण रु. १ अर्ब ८० करोड, नागरिक लगानीकोष रु. १ अर्ब २५ करोड, कृषि विकास बैंक रु. १ अर्ब १९ करोड रहेका छन्।
- १.१०१ सार्वजनिक संस्थानहरूको प्रतिस्पर्धा तथा व्यावसायिकता अभिवृद्धि गर्दै समन्वयात्मक ढङ्गबाट संचालन गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकारको मिति २०६८/०८/१५ को निर्णयानुसार सार्वजनिक संस्थान निर्देशन बोर्ड (गठन तथा कार्यसंचालन) आदेश, २०६८ जारी भई बोर्डले कार्यसंचालन गर्दै आएको छ। सार्वजनिक संस्थान निर्देशन बोर्ड गठनपश्चात् ११ वटा संस्थानहरूमा कार्यकारी प्रमुखहरू नियुक्त गर्ने निर्णय भएको छ। बन्द रहेका वीरगञ्ज चिनी कारखाना, नेपाल औषधि लिमिटेड, बुटवल धागो कारखाना र जनकपुर चुरोट कारखाना पुनः संचालन गर्ने विषयमा बोर्डले अध्ययन गरी अर्थ मन्त्रालयमा प्रतिवेदन दिएको छ।
- १.१०२ सरकारी संस्थानहरूको दक्षता वृद्धि गरी उत्पादकत्व बढाउन, सरकारलाई परेको प्रशासनिक तथा वित्तीय भार कम गर्न र निजी क्षेत्रको सहभागिता वृद्धि गर्नुका साथै प्रवाह गरिने सेवालाई प्रभावकारी बनाउने समेत उद्देश्य राखी वि.सं. २०५० देखि सरकारी स्वामित्वमा रहेका संस्थानहरूको निजीकरण, खारेजी र विघटन प्रक्रिया अघि बढाइएको थियो। आर्थिक वर्ष २०६९/७० सम्ममा जम्मा ३० वटा सार्वजनिक संस्थानहरूको व्यवसाय तथा सम्पत्ति बिक्री, आंशिक शेयर बिक्री, चालू सम्पत्ति बिक्री तथा भवन र जग्गा भाडा, व्यवस्थापन करार, खारेजी तथा विघटन जस्ता प्रक्रियाहरू अपनाई विनिवेश गरिएको छ।
- १.१०३ निजीकरण गरिएका संस्थानहरूमध्ये ११ वटा संस्थानहरू संचालनमा रहेका र तीमध्ये ५ वटा संस्थाहरूको कार्यसंचालन राम्रो रही नाफा आर्जन गर्न सक्षम रहेका छन् भने बाँकी संस्थानहरू संचालनमा नरहेका र केही बन्द अवस्थामा रहेका छन्।

मौद्रिक तथा वित्तीय स्थिति

मौद्रिक स्थिति

- १.१०४ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा विस्तृत मुद्राप्रदाय १९.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। अघिल्लो वर्ष उक्त मुद्राप्रदाय १६.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो। समीक्षा वर्षमा खुद वैदेशिक सम्पत्तिको वृद्धिद्वारा उच्च रहेकोले विस्तृत मुद्राप्रदाय तुलनात्मक रूपमा उच्च रहेको हो। त्यसैगरी, अघिल्लो वर्ष १४.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको संकुचित मुद्राप्रदाय समीक्षा वर्षमा १७.७ प्रतिशतले बढेको छ।
- १.१०५ समीक्षा वर्षमा संकुचित मुद्रा अन्तर्गतको चलनचल्तीमा रहेको मुद्रा १६.२ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो मुद्रा १४.९ प्रतिशतले बढेको थियो। अघिल्लो वर्ष १३.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको चल्ती निक्षेप समीक्षा वर्षमा २०.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। त्यसैगरी, समीक्षा वर्षमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको बचत, मुद्रति तथा कल निक्षेपहरू क्रमशः २५.६ प्रतिशत, ७.६ प्रतिशत तथा २७.८ प्रतिशतले वृद्धि भएका छन्। अघिल्लो वर्ष यी निक्षेपहरू क्रमशः १८.२ प्रतिशत, १४.३ प्रतिशत र २०.७ प्रतिशतले बढेका थिए।

- १.१०६ समीक्षा वर्षमा खुद वैदेशिक सम्पत्ति (विदेशी विनिमय मूल्याङ्कन नाफा/नोक्सान समायोजित) रु. १२७ अर्ब १३ करोड (२७.२ प्रतिशत) ले बढेको छ। अधिल्लो वर्ष उक्त सम्पत्ति रु. ६८ अर्ब ९४ करोड (१८ प्रतिशत) ले बढेको थियो। समीक्षा वर्षमा विप्रेषण आप्रवाह उल्लेख्य रूपमा वृद्धि हुनुको साथै पर्यटन आय एवम् विदेशी अनुदान समेत बढेकोले खुद वैदेशिक सम्पत्तिको वृद्धिदर उच्च रहन गएको हो।
- १.१०७ समीक्षा वर्षमा कुल आन्तरिक कर्जा १२.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। अधिल्लो वर्ष उक्त कर्जा १७.२ प्रतिशतले बढेको थियो। समीक्षा वर्षमा सरकारतर्फको खुद दावी घट्नुको साथै निजी क्षेत्रतर्फको कर्जा विस्तारमा समेत अधिल्लो वर्षको तुलनामा केही संकुचन आएकोले कुल आन्तरिक कर्जाको वृद्धिदरमा कमी आएको हो।
- १.१०८ समीक्षा वर्षमा नेपाल सरकारमाथिको खुद दावी १६.४ प्रतिशत (रु. २७ अर्ब ५० करोड) ले घटेको छ। अधिल्लो वर्ष यस्तो दावी ३.० प्रतिशतले बढेको थियो। खासगरी सरकारको साधन परिचालनको तुलनामा खर्च कम भई यस बैंकमा उल्लेख्य रूपमा बचत कायम रहेकोले समीक्षा वर्षमा सरकार माथिको खुद दावी घटेको हो। समीक्षा वर्षको अन्त्यमा नेपाल राष्ट्र बैंकमा नेपाल सरकारको रु. २५ अर्ब १९ करोड नगद मौज्जात रहेको थियो।
- १.१०९ समीक्षा वर्षमा निजी क्षेत्रतर्फको कर्जा १८.३ प्रतिशत (रु. १७७ अर्ब ८० करोड) ले बढेको छ। अधिल्लो वर्ष यस्तो कर्जा २०.२ प्रतिशतले बढेको थियो। समीक्षा वर्षमा तरलताको अवस्था सहज रहेतापनि दोस्रो संविधानसभाको चुनाव सम्पन्न हुनु अघिसम्म लगानीकर्ताहरु "पर्ख र हेर" को स्थितिमा रहेकाले निजी क्षेत्रतर्फको कर्जा प्रवाहमा अधिल्लो वर्षको तुलनामा केही संकुचन आएको हो।
- १.११० समीक्षा वर्षमा संचित मुद्रा २३.३ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। अधिल्लो वर्ष यस्तो मुद्रा १०.९ प्रतिशतले बढेको थियो। समीक्षा वर्षमा नेपाल राष्ट्र बैंकको खुद वैदेशिक सम्पत्ति बढेकोले संचित मुद्रा बढेको हो।

अन्तर-बैंक कारोबार र स्थायी तरलता सुविधा उपयोगको स्थिति

- १.१११ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा वाणिज्य बैंकहरूले रु. २०० अर्ब ७६ करोड र अन्य वित्तीय संस्थाहरू (वाणिज्य बैंकहरूबीच बाहेक) ले रु. १७१ अर्ब ६ करोड बराबरको अन्तर-बैंक कारोबार गरेका छन्। अधिल्लो वर्ष वाणिज्य बैंकहरू र अन्य वित्तीय संस्थाहरूले क्रमशः रु. ७२५ अर्ब ७७ करोड र रु. १८४ अर्ब ५८ करोड बराबरको यस्तो कारोबार गरेका थिए। समीक्षा अवधिमा स्थायी तरलता सुविधाको भने उपयोग भएको छैन।

तालिका १.६

अन्तर-बैंक कारोबार दर र स्थायी तरलता सुविधा उपयोग

विवरण	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१
वाणिज्य बैंकहरूको अन्तर-बैंक कारोबार (रु. करोडमा)	२१२७६.८६	७२५७६.८०	२००७६.०५
वाणिज्य बैंकहरूको अन्तर-बैंक कारोबारको ब्याजदर (प्रतिशतमा)*	०.८६	०.८६	०.९६
अन्य वित्तीय संस्थाहरूको अन्तर-बैंक कारोबार वाणिज्य बैंकहरूबीच बाहेक (रु. करोडमा)	१७२८९.८३	१८४५८.३८	१७१०५.९६
अन्य वित्तीय संस्थाहरूको अन्तर-बैंक कारोबारको ब्याजदर (प्रतिशतमा)*	६.९७	५.०३	२.४०
स्थायी तरलता सुविधा उपयोग (रु. करोडमा)	५५७.४०	५४९७.७५	०.००

*असार महिना।

अल्पकालीन ब्याजदर

- १.११२ २०७० असारको तुलनामा २०७१ असारमा ९१-दिने ट्रेजरी बिलको भारित औसत ब्याजदर र अन्तर-बैंक कारोबारको ब्याजदरहरूमा कमी आएको छ। ९१-दिने ट्रेजरी बिलको भारित औसत ब्याजदर २०७० असारमा १.१९ प्रतिशत रहेकोमा २०७१ असारमा ०.०२ प्रतिशत कायम रहेको छ। त्यसैगरी, वाणिज्य बैंकहरूबीचको अन्तर-बैंक कारोबारको भारित औसत ब्याजदर २०७० असारमा ०.८६ प्रतिशत रहेकोमा २०७१ असारमा उक्त ब्याजदर ०.९६ प्रतिशत रहेको छ। अन्य वित्तीय संस्थाहरूबीचको अन्तर-बैंक कारोबारको भारित औसत ब्याजदर २०७० असारमा ५.०३ प्रतिशत रहेकोमा २०७१ असारमा २.४० प्रतिशत रहेको छ।

१.११३ व्याजदर अन्तर गणना गर्ने संशोधित विधि अनुसार २०७१ असार महिनामा वाणिज्य बैंकहरूको भारित औसत व्याजदर अन्तर ५.२१ प्रतिशत रहेको छ । त्यसैगरी, वाणिज्य बैंकहरूको औसत आधारदर २०७० असारको ९.८३ प्रतिशतको तुलनामा २०७१ असार महिनामा ८.३६ प्रतिशत कायम हुन आएको छ।

तालिका १.७
वाणिज्य बैंकहरूको व्याजदर अन्तर र आधारदर

विवरण	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१
वार्षिक औसत व्याजदर अन्तर	६.२३	६.८४	५.१५*
वार्षिक आधारदर	-	९.८३	८.३६

*२०७१ असारदेखि परिमार्जित विधिबाट गणना गरिएको ।

विदेशी विनिमय कारोबार

१.११४ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा नेपाल राष्ट्र बैंकले विदेशी विनिमय बजार (वाणिज्य बैंकहरू) बाट अमेरिकी डलर ३ अर्ब ५२ करोड खुद खरिद गरी रु. ३४३ अर्ब ४६ करोड बराबरको खुद तरलता प्रवाह गरेको छ । अघिल्लो वर्ष विदेशी विनिमय बजारबाट अमेरिकी डलर ३ अर्ब २२ करोड खुद खरिद गरी रु. २८५ अर्ब ३ करोडको खुद तरलता प्रवाह भएको थियो । समीक्षा वर्षमा अमेरिकी डलर ३ अर्ब १४ करोड बिक्री गरी रु. ३०७ अर्ब ९८ करोड बराबरको भा.रु. खरिद भएको छ । अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा अमेरिकी डलर ३ अर्ब १२ करोड बिक्री गरी रु. २७४ अर्ब ४४ करोड बराबरको भा.रु. खरिद भएको थियो । समीक्षा वर्षमा पेट्रोलियम पदार्थ लगायत अन्य वस्तुहरूको आयात वृद्धिसँगै भारतसँगको व्यापार घाटा बढ्दै गएकोले भा.रु. खरिदको परिमाण बढेको हो।

तालिका १.८
विदेशी विनिमय कारोबारको स्थिति

(रु. करोडमा)

विवरण	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१
१. अमेरिकी डलर खरिद	२५८२७.७४	२८६०३.५	३४५८२.५
१. अमेरिकी डलर बिक्री	०.००	१००.८	२३६.३
३. खुद तरलता प्रवाह	२५८२७.७४	२८५०२.८	३४३४६.२
४. अमेरिकी डलर बिक्री गरी भा.रु. खरिद	२१३९४.९५	२७४४३.६५	३०७९.८.४३

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको स्थिति

वाणिज्य बैंक

१.११५ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा वाणिज्य बैंकहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व १८.० प्रतिशत (रु. २२४ अर्ब २७ करोड) ले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो सम्पत्ति/दायित्व १८.१ प्रतिशत (रु. १९० अर्ब ४३ करोड) ले बढेको थियो।

१.११६ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा वाणिज्य बैंकहरूको कुल निक्षेप परिचालन १७.८ प्रतिशत (रु. १८० अर्ब ९० करोड) ले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा रु. ११९६ अर्ब ४८ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष वाणिज्य बैंकहरूको कुल निक्षेप परिचालन १७.९ प्रतिशत (रु. १५३ अर्ब ८९ करोड) ले बढेको थियो । समीक्षा वर्षमा वाणिज्य बैंकहरूको चल्ती, बचत तथा मृदूती निक्षेप दायित्व क्रमशः १४.२ प्रतिशत, २५.६ प्रतिशत र ५.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो निक्षेप दायित्वहरूको वृद्धिदर क्रमशः १७.७ प्रतिशत, १७.८ प्रतिशत र १६.१ प्रतिशत रहेको थियो । समीक्षा वर्षमा खुद वैदेशिक सम्पत्ति उल्लेख्य रूपमा वृद्धि भएकोले वाणिज्य बैंकहरूको निक्षेप परिचालनको वृद्धिदर उच्च रहेको हो ।

- १.११७ वित्तीय साधनको उपयोगतर्फ वाणिज्य बैंकहरूको कर्जा तथा लगानी समीक्षा वर्षमा १३.७ प्रतिशत (रु. १२८ अर्ब ८२ करोड) ले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा रु. १०६६ अर्ब ९३ करोड पुगेको छ। अधिल्लो वर्ष यी बैंकहरूको कर्जा तथा लगानी १९.१ प्रतिशतले बढेको थियो। कर्जा तथा लगानीका अंशहरूमध्ये अधिल्ला वर्षहरूमाभैँ निजी क्षेत्रमाथिको दावी उच्च रहेको छ। यस्तो दावी २०७१ असार मसान्तमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको करिब ४६.० प्रतिशत रहेको छ।
- १.११८ समीक्षा वर्षमा वाणिज्य बैंकहरूबाट निजी क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा १८.७ प्रतिशत (रु. १३९ अर्ब ८१ करोड) ले बढेको छ। अधिल्लो वर्ष उक्त क्षेत्रतर्फको कर्जा २१.६ प्रतिशत (रु. १३२ अर्ब ५७ करोड) ले बढेको थियो। निजी क्षेत्रतर्फको कर्जामध्ये उत्पादनमूलक क्षेत्रतर्फको कर्जा १७.४ प्रतिशत (रु. ३० अर्ब ७७ करोड) ले बढेको छ। अधिल्लो वर्ष उक्त क्षेत्रतर्फको कर्जा २२.७ प्रतिशतले बढेको थियो। उत्पादन क्षेत्रतर्फ खाद्यान्न, पेय पदार्थ, सूतीजन्य वस्तु, छापा तथा प्रकाशन सामग्री र सिमेन्ट उत्पादनमा कर्जा प्रवाहको विस्तार उच्च रहेको छ। समीक्षा वर्षमा कृषि क्षेत्रतर्फको कर्जा २७.७ प्रतिशत (रु. ८ अर्ब ७४ करोड) ले बढेको छ। समीक्षा वर्षमा थोक तथा खुद्रा व्यापार, वित्त, बीमा तथा स्थिर सम्पत्ति र सेवा क्षेत्रतर्फको कर्जा क्रमशः २७.१ प्रतिशत (रु. ४३ अर्ब ८३ करोड), १०.२ प्रतिशत (रु. ६ अर्ब ७३ करोड) र २०.७ प्रतिशत (रु. ११ अर्ब ७७ करोड) ले बढेको छ। अधिल्लो वर्ष उक्त क्षेत्रतर्फको कर्जा क्रमशः २५.० प्रतिशत, ६.३ प्रतिशत र २४.१ प्रतिशतको वृद्धि भएको थियो।
- १.११९ समीक्षा वर्षमा वाणिज्य बैंकहरूले सरकारी ऋणपत्रमा गरेको लगानी ७.४ प्रतिशत (रु. १० अर्ब ८६ करोड) ले घटेर २०७१ असार मसान्तमा रु. १३६ अर्ब ३७ करोड कायम भएको छ। अधिल्लो वर्ष उक्त लगानी १४.१ प्रतिशतले बढेको थियो।
- १.१२० २०७१ असार मसान्तमा वाणिज्य बैंकहरूको तरल सम्पत्ति रु. ४०३ अर्ब ४८ करोड रहेको छ। यस्तो सम्पत्ति कुल निक्षेपको ३३.७ प्रतिशत हुन आउँछ। अधिल्लो वर्ष उक्त अनुपात ३५.६ प्रतिशत रहेको थियो। तरल सम्पत्तिका अंशहरूमध्ये तरल कोष समीक्षा अवधिमा २४.४ प्रतिशतले बढेको छ। वाणिज्य बैंकहरूको विदेशी बैंक मौज्जात १५.० प्रतिशत (रु. ११ अर्ब ६३ करोड) ले बढेर २०७१ असार मसान्तमा रु. ८८ अर्ब ९० करोड पुगेको छ भने नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात ३३.७ प्रतिशत (रु. ३६ अर्ब १३ करोड) ले वृद्धि भई रु. १४३ अर्ब ४८ करोड पुगेको छ।

विकास बैंक

- १.१२१ समीक्षा वर्षमा विकास बैंकहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व २७.७ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा रु. २५५ अर्ब ३७ करोड पुगेको छ। साधन परिचालनको प्रमुख स्रोतको रूपमा रहेको कुल निक्षेप समीक्षा वर्षमा २९.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २०० अर्ब ३३ करोड पुगेको छ। त्यसैगरी, समीक्षा वर्षमा विकास बैंकहरूको पूँजीकोष ११.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ।
- १.१२२ समीक्षा वर्षमा विकास बैंकहरूको कर्जा तथा लगानी २७.० प्रतिशत (रु. ४७ अर्ब ४५ करोड) ले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा रु. २२३ अर्ब ३४ करोड पुगेको छ। अधिल्लो वर्ष कर्जा तथा लगानी २३.३ प्रतिशतले बढेको थियो। कर्जा तथा लगानीका अंशहरूमध्ये निजी क्षेत्रमाथिको दावी २९.३ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा रु. १६६ अर्ब ७९ करोड पुगेको छ, जुन कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ८.६ प्रतिशत हुन आउँछ।

वित्त कम्पनी

- १.१२३ समीक्षा वर्षमा वित्त कम्पनीहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व ४.७ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा रु. १०५ अर्ब ५९ करोड कायम भएको छ। अधिल्लो वर्ष यस्तो सम्पत्ति/दायित्व ८.१ प्रतिशतले ह्रास आएको थियो। साधन परिचालनको प्रमुख स्रोतको रूपमा रहेको निक्षेप परिचालन समीक्षा अवधिमा ५.७ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा रु. ७२ अर्ब ८ करोड पुगेको छ। अधिल्लो वर्ष यी कम्पनीहरूको निक्षेप परिचालनमा ९.६ प्रतिशतले ह्रास आएको थियो। त्यसैगरी, समीक्षा वर्षमा वित्त कम्पनीहरूको पूँजीकोषमा २.४ प्रतिशतले ह्रास आई २०७१ असार मसान्तमा रु. १५ अर्ब ९३ करोड कायम भएको छ।
- १.१२४ समीक्षा वर्षमा वित्त कम्पनीहरूको कर्जा तथा लगानी ४.३ प्रतिशत (रु. ३ अर्ब ८८ करोड) ले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा रु. ९३ अर्ब ३९ करोड पुगेको छ। अधिल्लो वर्ष यी कम्पनीहरूको कर्जा तथा

लगानी ५.८ प्रतिशतले ह्रास आएको थियो । कर्जा तथा लगानीका अंशहरूमध्ये निजी क्षेत्रमाथिको दावी २.१ प्रतिशतले घटेर आई २०७१ असार मसान्तमा रु. ६४ अर्ब ७२ करोड पुगेको छ, जुन कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ३.४ प्रतिशत हुन आउँछ ।

लघुवित्त संस्था

१.१२५ लघुवित्त सम्बन्धी कारोबार गर्ने “घ” वर्गका वित्तीय संस्थाहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व ४३.१ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा रु. ४९ अर्ब ४० करोड पुगेको छ। त्यसैगरी यी संस्थाहरूको कुल निक्षेप तथा सापटी क्रमशः रु. ११ अर्ब ५ करोड र रु. २८ अर्ब १६ करोड पुगेको छ भने कुल कर्जा र लगानी क्रमशः रु. ३५ अर्ब ८० करोड तथा रु. ३ अर्ब १ करोड पुगेको छ ।

सहकारी तथा गैर-सरकारी संस्था

१.१२६ यस बैकबाट सीमित बैकिङ कारोबार गर्न इजाजतपत्र-प्राप्त सहकारी संस्थाहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व २०७१असार मसान्तमा रु. २१ अर्ब ३ करोड पुगेको छ। उक्त अवधिमा यी संस्थाहरूको निक्षेप संकलन रु. १५ अर्ब ८७ करोड पुगेको छ भने कर्जा तथा सापटी रु. ११ अर्ब ८२ करोड पुगेको छ । यी संस्थाहरूले २०७१ असार मसान्तसम्ममा सरकारी धितोपत्र, मुद्दती खाता र अन्यमा गरी रु. १ अर्ब २५ करोड लगानी गरेका छन् ।

१.१२७ नेपाल राष्ट्र बैकबाट वित्तीय मध्यस्थताको कारोबार गर्न इजाजतपत्र-प्राप्त गैर-सरकारी संस्थाहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व २०७१ असार मसान्तमा रु. ५ अर्ब १२ करोड पुगेको छ ।

बीमा कम्पनी

१.१२८ बीमा समितिबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार बीमा कम्पनीहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व २०७० असार मसान्तको तुलनामा २०७१ असार मसान्तमा २४.६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १०१ अर्ब ९ करोड पुगेको छ। २०७१ असार मसान्तमा बीमा कम्पनीहरूको वार्षिक प्रिमियम संकलन रु. २८ अर्ब ४२ करोड (राष्ट्रिय बीमा संस्थान बाहेक) पुगेको अनुमान छ । अघिल्लो वर्ष यो रकम रु. २४ अर्ब ८५ करोड रहेको थियो ।

कर्मचारी सञ्चय कोष

१.१२९ कर्मचारी सञ्चय कोषको सम्पत्ति/दायित्व १७.१ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा रु. १७० अर्ब ६४ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष सो रकम रु. १४५ अर्ब ७० करोड रहेको थियो । संचयकर्ताहरूको संचित रकम २०७० असारमा रु. १४० अर्ब ७० करोड रहेकोमा २०७१ असार मसान्तमा १६.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १६४ अर्ब ५२ करोड पुगेको छ ।

नागरिक लगानी कोष

१.१३० नागरिक लगानी कोषको सम्पत्ति/दायित्व २७.८ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा रु. ५४ अर्ब ६२ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो सम्पत्ति रु. ४२ अर्ब ७५ करोड रहेको थियो । यस कोषको दायित्वतर्फ महत्वपूर्ण अंश ओगटेको कोष संकलन अघिल्लो वर्ष रु. ४० अर्ब ३२ करोड रहेकोमा २०७१ असारमा २८.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ५१ अर्ब ७८ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष रु. ११ अर्ब ७४ करोड रहेको सम्पत्तितर्फको कर्जा सापट २०७१ असार मसान्तमा रु. १७ अर्ब ९० करोड पुगेको छ ।

हुलाक बचत बैक

१.१३१ नेपाल सरकार, हुलाक सेवा विभागद्वारा संचालित हुलाक बचत बैकबाट निक्षेप संकलन गर्ने स्वीकृति पाएका ११७ कार्यालयहरूमध्ये ६८ वटा कार्यालयहरूले मात्र निक्षेप संकलन गरेका छन् । २०७१ असार मसान्तमा हुलाक बचत बैकको कुल निक्षेप रु. १ अर्ब ५८ करोड १० लाख तथा कुल खाता संख्या ६२,६४२ पुगेको छ । २०७१ असार मसान्तमा यस बैकका ५९ वटा लगानी गर्ने कार्यालयहरू मार्फत रु. ४६ करोड २७ लाख लगानी गरिएको छ।

तालिका १.९
हुलाक बचत बैंकको कारोबार विवरण

विवरण	२०७० असार	२०७१ असार
निक्षेप संकलन गर्न स्वीकृति पाएका कार्यालयहरूको संख्या	११७	११७
निक्षेप संकलन गरेका कार्यालयहरूको संख्या	६८	६८
लगानीगरेका कार्यालयहरूको संख्या	५९	५९
कुल खाता संख्या	६०४२४	६२६४२
कुल निक्षेप(रु. करोडमा)	१३९.७	१५८.१
लगानीमा रहरहेको रकम (रु. करोडमा)	५०.७३	४६.२७

स्रोत : हुलाक सेवा विभाग, नेपाल सरकार

निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण निगम

१.१३२ निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण निगमले प्राथमिकता-प्राप्त क्षेत्र लगायत पशुधन सुरक्षण, तरकारी बाली सुरक्षण, वैदेशिक रोजगार कर्जा सुरक्षण, लघु तथा विपन्न वर्ग कर्जा सुरक्षण र साना तथा मझौला उद्यम कर्जा सुरक्षण गर्ने कार्यहरू गर्दै आएको छ। यस निगमले २०७१ असार मसान्तसम्ममा रु. ७८ करोड ११ लाख कर्जा र रु. २ खर्ब ५२ अर्ब ७६ करोड निक्षेप सुरक्षण गरेको छ (तालिका १.५)। अघिल्लो वर्षभन्दा आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा निक्षेप सुरक्षण ९.४ प्रतिशतले र कर्जा सुरक्षण ४४.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ।

तालिका १.१०

निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण निगमको कारोबार विवरण

विवरण	२०७० असार	२०७१ असार	प्रतिशत
कुल निक्षेप सुरक्षण रकम (रु. करोडमा)	२३०९६	२५२७६	९.४
कर्जा सुरक्षण रकम (रु. करोडमा)	५४.०९	७८.११	४४.४

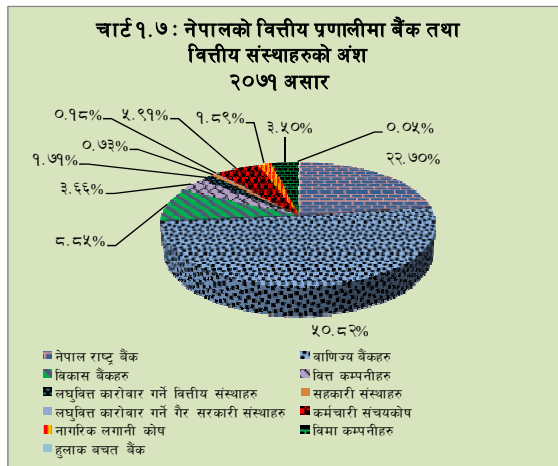
कर्जा सूचना केन्द्र लिमिटेड

१.१३३ कर्जा सूचना केन्द्र लिमिटेडबाट प्राप्त विवरण अनुसार २०७० असार मसान्तसम्ममा कालोसूचीमा सूचीकृतहरूको ऋणीहरूको संख्या ४,९५३ र कालोसूचीबाट हटेको संख्या १,८७४ रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा ७३८ जना ऋणीहरू कालोसूचीमा थप भएका थिए भने १८८ जना कालोसूचीबाट हटेका थिए। फलस्वरूप, २०७१ असार मसान्तसम्ममा कालोसूचीमा सूचीकृतहरूको संख्या ३,६०९ रहेको छ।

वित्तीय संरचना

१.१३४ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व संरचनामा २०७१ असारमा वाणिज्य बैंकहरूको अंश ५०.८ प्रतिशत रहेको छ। त्यसैगरी, कुल सम्पत्ति/दायित्वमा नेपाल राष्ट्र बैंकको अंश २२.७ प्रतिशत, विकास बैंकहरूको अंश ८.८ प्रतिशत, कर्मचारी सञ्चय कोषको अंश ५.९ प्रतिशत, वित्त कम्पनीहरूको अंश ३.७ प्रतिशत, बीमा कम्पनीहरूको ३.५ प्रतिशत र नागरिक लगानी कोषको अंश १.९ प्रतिशत रहेको छ।

१.१३५ २०७१ असार मसान्तमा बैंकिङ क्षेत्र र सम्भौतामूलक बचत परिचालन गर्ने संस्थाहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व र कुल गार्हस्थ्य उत्पादन अनुपात १४२.२ प्रतिशत रहेको छ।

वित्तीय संस्था तथा शाखा संजाल

- १.१३६ नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू (सीमित बैंकिङ कारोबार गर्ने सहकारी तथा गैर-सरकारी संस्थाहरू सहित) को संख्या २०७० असार मसान्तको २५४ बाट घटेर २०७१ असार मसान्तमा २४७ कायम रहेको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू एक-आपसमा गाभ्ने/गाभिने सम्बन्धी नियमावली, २०६८ जारी भएपछि कुल ६४ वटा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू गाभिएर २५ संस्था बनेकाले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको कुल संख्या घट्न गएको हो। जस अनुसार २०७१ असार मसान्तमा वाणिज्य बैंकहरूको संख्या ३० रहेको छ भने विकास बैंक, वित्त कम्पनी र लघुवित्त विकास बैंकहरूको संख्या क्रमशः ८४, ५३ र ३७ रहेको छ। २०७० असार मसान्तमा “क”, “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरूमा निक्षेप खाता संख्या करिब १ करोड ११ लाख र ऋणी संख्या करिब ८ लाख ४५ हजार रहेकोमा २०७१ असार मसान्तमा “क”, “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरूमा निक्षेप खाता संख्या करिब १ करोड ३१ लाख २९ हजार र ऋणी संख्या करिब ९ लाख ४० हजार रहेका छन्।
- १.१३७ लघुवित्त सम्बन्धी कारोबार गर्ने “घ” वर्गका वित्तीय संस्थाहरू अन्तरगत १ वटा ग्रामीण विकास बैंक, २८ वटा ग्रामीण बैंकिङ पद्धति अनुशरणकर्ता र ४ वटा लघुवित्त सम्बन्धी थोक कारोबार गर्ने समेत गरी जम्मा ३३ वटा संस्थाहरू संचालनमा रहेका छन्। ४ वटा ग्रामीण विकास बैंकहरू पश्चिमाञ्चल ग्रामीण विकास बैंकमा गाभिएर एउटा राष्ट्रिय स्तरको नेपाल ग्रामीण विकास बैंक लिमिटेडको स्थापना भएको छ। लघुवित्त संस्थाहरूमा करिब ११ लाख ६४ हजार निक्षेपकर्ता र ११ लाख ३ हजार ऋणी संख्या पुगेका छन्। यी लघुवित्त संस्थाहरूले ७१ जिल्लामा सेवा पुऱ्याइरहेका छन्।
- १.१३८ २०७१ असार मसान्तसम्ममा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सीमित बैंकिङ कारोबार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त गैर-सरकारी संस्थाहरूको संख्या २९ रहेको छ। त्यसैगरी, नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त सहकारी संस्थाहरूको संख्या १५ रहेको छ। अधिल्लो वर्ष यस्ता संस्थाहरूको संख्या क्रमशः १६ र ३१ रहेको थियो।
- १.१३९ २०७१ असार मसान्तसम्ममा २४७ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू, २५ बीमा कम्पनीहरू तथा कर्मचारी संचयकोष, नागरिक लगानी कोष र हुलाक बचत बैंक समेत गरी कुल २७५ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू संचालनमा रहेका छन्। अधिल्लो वर्ष २८२ वटायस्ता संस्थाहरू संचालनमा रहेकाथिए।

तालिका १.११
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको संख्या

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू	२०७० असार मसान्त	२०७१ असार मसान्त
वाणिज्य बैंक	३१	३०
विकास बैंक	८६	८४
वित्त कम्पनी	५९	५३
लघुवित्त कारोबार गर्ने संस्थाहरू	३१	३३
नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र-प्राप्त सहकारी संस्थाहरू (सीमित बैंकिङ कारोबार गर्ने)	१६	१५
नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र-प्राप्त गैर-सरकारी संस्थाहरू (सीमित बैंकिङ कारोबार गर्ने)	३१	२९
अन्य संस्थाहरू*	.	३
बीमा कम्पनी	२५	२५
कर्मचारी संचय कोष	१	१
नागरिक लगानी कोष	१	१
हुलाक बचत बैंक	१	१
जम्मा	२८२	२७५

*राष्ट्रिय सहकारी बैंक लि. कुपण्डोल, मशरेकबैंक पी एस सी, दुबई र जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी लि., बबरमहल।

- १.१४० समीक्षा वर्षमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको शाखा संख्यामा उल्लेख्य रूपमा वृद्धि भएको छ। २०७० असार मसान्तसम्ममा वाणिज्य बैंकहरूको शाखा संख्या १४८६, विकास बैंकको ७६४, वित्त कम्पनीको २४२ र लघुवित्त संस्थाको ६४६ रहेकोमा २०७१ असार मसान्तसम्ममा वाणिज्य बैंकहरूको शाखा संख्या १५४७, विकास बैंकहरूको ८१८, वित्त कम्पनीहरूको २३९ तथा लघुवित्त संस्थाको शाखा संख्या ८२६ पुगेको छ। यस

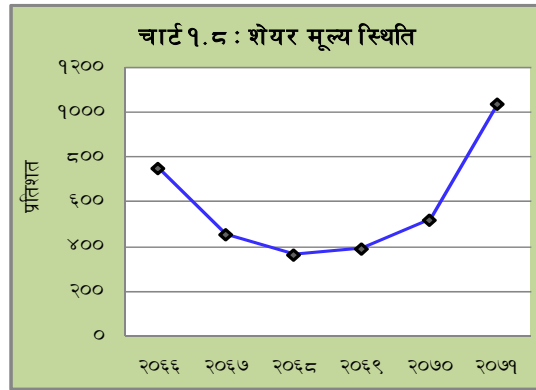
अनुसार प्रति बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको शाखाबाट औसतमा करिब ७,७२४ जनसंख्याले सेवा प्राप्त गर्न सक्ने देखिन्छ ।

तालिका १.१२
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको शाखा संख्या

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू	२०७० असार मसान्त	२०७१ असार मसान्त
वाणिज्य बैंक	१४८६	१५४७
विकास बैंक	७६४	८१८
वित्त कम्पनी	२४२	२३९
लघुवित्त विकास बैंक	६४६	८२६
जम्मा	३१३८	३४३०

धितोपत्र बजार

१.१४१ आर्थिक वर्ष २०७०/७१मा धितोपत्र बजारमा उल्लेख्य सुधार भएको छ । नेप्से सूचकाङ्क वार्षिक विन्दुगत आधारमा ९९.९ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा १०३६.१ विन्दुमा पुगेको छ । सो सूचकाङ्क अधिल्लो वर्षको सोही अवधिमा ३३ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७० असार मसान्तमा ५१८.३ विन्दु कायम भएको थियो । २०७० असार मसान्तमा १३०.३ विन्दुमा रहेको नेप्से सेन्सिटिभ सूचकाङ्क २०७१ असार मसान्तमा २२२.५ पुगेको छ । त्यसैगरी, NEPSE Float Index ७९ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा ६४.१ पुगेको छ ।

१.१४२ समीक्षा वर्षमा धितोपत्र बजार कारोबार रकममा पनि उल्लेख्य वृद्धि भएको छ । अधिल्लो वर्ष नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेडमा रु. २२ अर्ब ५ करोड बराबरको धितोपत्र कारोबार भएकोमा समीक्षा वर्षमा यस्तो कारोबार २५०.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ७७ अर्ब २६ करोड पुगेको छ ।

१.१४३ २०७१ असार मसान्तमा बजार पूँजीकरण वार्षिक विन्दुगत आधारमा १०५.५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १०५७ अर्ब १७ करोड पुगेको छ । यस अनुसार २०७१ असार मसान्तमा बजार पूँजीकरणको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात ५४.८ प्रतिशत रहेको छ । २०७० असार मसान्तमा यस्तो अनुपात ३०.४ प्रतिशत रहेको थियो । बजार पूँजीकरणमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू (बीमा कम्पनी समेत) को ७७.६ प्रतिशत, उत्पादन तथा प्रशोधन क्षेत्रको १.९ प्रतिशत, होटलहरूको २.४ प्रतिशत, व्यापारिक संस्थाहरूको ०.१ प्रतिशत, जलविद्युतको ८.७ प्रतिशत र अन्यको ९.३ प्रतिशत अंश रहेको छ ।

१.१४४ सूचीकृत कम्पनीहरूको चुक्ता पूँजीको वार्षिक वृद्धिदर १६.२ प्रतिशत रही २०७१ असार मसान्तमा रु. १४६ अर्ब ५२ करोड पुगेको छ । समीक्षा वर्षमा रु. ७ अर्ब ५८ करोड ५२ लाख बराबरको साधारण शेयर, रु. ७ अर्ब १० करोड ३० लाख बराबरको बोनस शेयर र रु. ६ अर्ब ३ करोड ३७ लाख बराबरको हकप्रद शेयर नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेडमा थप सूचीकृत भएका कारण चुक्ता पूँजीमा वृद्धि भएको हो । यसैगरी समीक्षा वर्षमा रु. २ अर्ब ३० करोड बराबरको वाणिज्य बैंकहरूले जारी गरेको ऋणपत्र पनि नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेडमा सूचीकृत भएको छ ।

१.१४५ नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेडमा सूचीकृत भएका कम्पनीहरूको संख्या २०७१ असार मसान्तमा २३७ पुगेको छ । २०७० असार मसान्तमा उक्त संख्या २३० रहेको थियो । सूचीकृत कम्पनीहरूमध्ये २०४ वटा बैंक तथा वित्तीय संस्था (बीमा कम्पनी समेत), १८ वटा उत्पादन र प्रशोधन गर्ने उद्योग, ४ वटा होटल, ४ वटा व्यापारिक संस्था ५ वटा जल विद्युत कम्पनी र २ वटा अन्य समूहका रहेका छन् ।

तालिका १
विश्वको आर्थिक वृद्धि, मूल्य तथा व्यापार
(वार्षिक प्रतिशत परिवर्तन)

	२०१२	२०१३	प्रक्षेपण	
			२०१४	२०१५
विश्व उत्पादन	३.४	३.३	३.३	३.८
विकसित अर्थतन्त्र	१.२	१.४	१.८	२.३
अमेरिका	२.३	२.२	२.२	३.१
यूरो क्षेत्र	-०.७	-०.४	०.८	१.३
जापान	१.५	१.५	०.९	०.८
उदीयमान तथा विकासोन्मुख अर्थतन्त्र	५.१	४.७	४.४	५.०
उदीयमान तथा विकासोन्मुख एशिया	६.७	६.६	६.५	६.६
चीन	७.७	७.७	७.४	७.१
भारत	४.७	५.०	५.६	६.४
वस्तुको मूल्य				
इन्धन (Fuel)	१.०	-०.९	-१.३	-३.३
गैर-इन्धन (Non-fuel)	-१०.०	-१.२	-३.०	-४.१
उपभोक्ता मूल्य				
विकसित देश	२.०	१.४	१.६	१.८
उदीयमान तथा विकासोन्मुख देशहरू	६.१	५.९	५.५	५.६
विश्व व्यापार (वस्तु तथा सेवा)	२.९	३.०	३.८	५.०
आयात				
विकसित अर्थतन्त्र	१.२	१.४	३.७	४.३
उदीयमान तथा विकासोन्मुख अर्थतन्त्र	६.१	५.३	४.४	६.१
निर्यात				
विकसित अर्थतन्त्र	२.०	२.४	३.६	४.५
उदीयमान तथा विकासोन्मुख अर्थतन्त्र	४.६	४.४	३.९	५.८

स्रोत : World Economic Outlook, October 2014, International Monetary Fund

तालिका २
समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरू

सि.नं.	विवरण	परिवर्तन (प्रतिशतमा)		
		२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१
१.	उत्पादक मूल्यमा			
	(क) कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (२०५७/५८ को मूल्यमा)	४.८	३.९	५.५
	(ख) कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा)	११.७	१०.८	१३.९
२.	आधारभूत मूल्यमा			
	(क) कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (२०५७/५८ को मूल्यमा)	४.६	३.५	५.२
	(ख) कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा)	११.१	९.८	१३.२
●	कुल राष्ट्रिय उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा)	१२.०	१०.८	१५.३
●	कुल उपभोग	१५.६	११.९	१५.४
●	कुल लगानी	१.५	१८.६	१४.५
●	कुल राष्ट्रिय बचत	१९.१	१३.१	३१.४
●	कुल स्थिर पूँजी निर्माण	८.४	२०.५	१६.७
●	कुल गार्हस्थ्य बचत	-१२.१	१.९	०.६
३.	कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय	१६.६	१२.३	२०.४
४.	मुद्रा प्रदाय (M1)	१८.६	१४.४	१७.७
५.	विस्तृत मुद्रा प्रदाय (M2)	२२.७	१६.४	१९.१
६.	कुल आन्तरिक कर्जा	९.३	१७.२	१०.६
७.	आवधिक निक्षेप	१४.१	१४.३	११.८
८.	कुल निर्यात	१५.४	३.६	१७.४
९.	कुल आयात	१६.५	२०.६	२७.३
१०.	कुल विदेशी विनिमय संचिति	६१.५	२१.४	२४.८
११.	सरकारी राजस्व	२२.३	२१.१	२०.५
१२.	सरकारी खर्च*	१५.२	१२.३	१५.७
१३.	राष्ट्रिय उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क	८.३	९.९	९.१
१४.	थोकमूल्य सूचकाङ्क	६.४	९.०	८.३
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उत्पादक मूल्यमा) सँगको अनुपात (प्रतिशतमा)				
१.	कुल उपभोग	८९.०	८९.९	९१.१
२.	कुल लगानी	३४.५	३६.९	३७.१
३.	कुल राष्ट्रिय बचत	३९.५	४०.३	४६.४
४.	कुल स्थिर पूँजी निर्माण	२०.८	२२.६	२३.१
५.	कुल गार्हस्थ्य बचत	११.०	१०.१	८.९
६.	कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय	१२८.५	१३०.२	१३७.५
७.	मुद्रा प्रदाय (M1)	१७.३	१७.८	१८.४
८.	विस्तृत मुद्रा प्रदाय (M2)	७४.०	७७.७	८१.२
९.	कुल आन्तरिक कर्जा	६५.१	६८.९	६६.९
१०.	आवधिक निक्षेप	२२.३	२३.०	२२.६
११.	कुल निर्यात	४.९	४.५	४.७
१२.	कुल आयात	३०.२	३२.९	३६.७५
१३.	विदेशी विनिमय संचिति	२८.८	३१.५	३४.५
१४.	सरकारी राजस्व	१६.०	१७.५	१८.५
१५.	सरकारी खर्च*	२०.९	२१.२	२१.५
१६.	सरकारी बजेट बचत/घाटा*	-१.५	-१.८	-०.६
१७.	आन्तरिक ऋण	२.४	१.१	१.०
१८.	व्यापार सन्तुलन (-घाटा)	-२५.४	-२८.३	-३२.१
१९.	चाल खाता सन्तुलन (-घाटा)	५.०	३.४	४.६६
२०.	भुक्तानी गर्न बाँकी कुल वाप्य ऋण **	२०.२	१९.७	१८.४

*नगद प्रवाहमा आधारित

**२०७०/७१ को भुक्तानी गर्न बाँकी कुल वाप्य ऋण ८ महिनाको तथ्याङ्कमा आधारित

स्रोत : आर्थिक सर्वेक्षण, २०७०/७१

तालिका ३
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत वृद्धिदर
(२०५७/५८ को मूल्यमा)

(प्रतिशतमा)

शीर्षक	वृद्धिदर		
	२०६८/६९	२०६९/७० ^{सं.}	२०७०/७१ ^{प्रा.}
१. कृषि क्षेत्र	४.६	१.१	४.७
कृषि तथा वन	४.६	१.१	४.७
मत्स्यपालन	७.५	२.७	४.९
२. गैर कृषि क्षेत्र	४.५	४.६	५.३
उद्योग क्षेत्र	३.०	२.५	२.७
खानी तथा उत्खनन्	५.०	३.३	३.७
उत्पादनमुलक उद्योग	३.६	३.७	१.९
विद्युत, ग्याँस तथा पानी	८.३	०.३	४.८
निर्माण	०.२	१.९	२.९
सेवा क्षेत्र	५.०	५.२	६.१
थोक तथा खुद्रा व्यापार	३.५	६.८	८.८
होटल तथा रेष्टुरेन्ट	७.४	५.५	७.१
यातायात, भण्डारण तथा सञ्चार	८.१	७.४	७.५
वित्तीय मध्यस्थता	३.५	-०.९	१.८
रियल स्टेट, घर भाडा तथा व्यावसायिक गतिविधि	३.०	२.७	३.०
सार्वजनिक प्रशासन र रक्षा	३.७	५.५	५.७
शिक्षा	५.६	५.९	६.०
स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	६.४	५.६	५.५
अन्य सामुदायिक, सामाजिक तथा व्यक्तिगत सेवा	६.४	४.६	४.७
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा)	४.६	३.३	५.१
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उत्पादक मूल्यमा)	४.८	३.९	५.५

सं : संशोधित अनुमान

प्रा : प्रारम्भिक अनुमान

स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

तालिका ४
कृषि उत्पादन सूचकाङ्क

कृषि उपज	भार प्रतिशत	सूचकाङ्क			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०६८/६९	२०६९/७० ^स	२०७०/७१ ^{प्रा}	२०६९/७०	२०७०/७१
खाद्य तथा अन्य बालीहरु	४९.४६	१३३.४	१२८.१	१३७.९	-४.०	७.६
धान	२०.७५	११८.१	१०४.९	११७.६	-११.२	१२.०
मकै	६.८८	१५२.५	१३९.९	१५३.७	-८.३	९.८
गहुँ	७.१४	१३४.०	१३६.७	१४४.९	२.०	६.१
कोदो	१.३७	११४.८	१११.३	११०.८	-३.०	-०.५
जौ	०.२२	७८.३	७८.१	८२.०	-०.१	५.०
आलु	४.६६	१९६.७	२०२.५	२०८.५	२.९	२.९
उखु	१.२४	१३२.५	१३२.५	१३७.९	०.०	४.१
सनपाट	०.१७	८८.०	९४.६	९४.९	७.५	०.३
सुती	०.०६	६४.४	६१.२	५९.९	-५.०	-२.१
भटमास	०.१९	१६१.८	१६७.३	१७२.९	३.४	३.४
दलहन	४.४१	१२९.१	१४२.९	१४८.४	१०.६	३.९
अन्य	२.३६	९३.९	९३.१	९४.३	-०.९	१.४
तरकारी, बागबानी तथा नर्सरी	९.७१	१९३.७	१९७.०	२००.९	१.७	२.०
तरकारी	९.६९	१९३.३	१९६.६	२००.४	१.७	२.०
अन्य	०.०१	४८२.३	५१५.०	५३९.१	६.८	४.७
फलफूल, नट्स पेय तथा मसला	७.०८	१९९.९	२०९.४	२१७.०	४.८	३.६
सुन्तला	०.९७	२२२.८	१९६.२	२०४.०	-११.९	४.०
आँप	१.५६	१९४.८	२२३.५	२३६.४	१४.७	५.८
केरा	०.४०	३२४.०	३७२.०	३७७.७	१४.८	१.५
स्याउ	०.४२	१५३.९	१३४.६	१४४.४	-१२.५	७.२
मसला	१.८३	२३४.८	२४७.३	२५७.०	५.३	३.९
चिया	०.०५	२८२.१	३१०.२	३१२.७	९.९	०.८
कफी	०.००	४७७.५	४११.२	४४९.४	-१३.९	९.३
अन्य फलफूल	१.८५	१३९.७	१४७.०	१४७.९	५.२	०.७
पशुजन्य उत्पादन	२३.२४	१२९.३	१३२.१	१३५.८	२.२	२.८
रांगा तथा भैसीको मासु	४.४२	१३८.१	१४०.३	१४३.४	१.६	२.३
खसी तथा भेडाको मासु	३.२४	१४०.०	१४४.०	१५४.३	२.९	७.१
दूध	१२.३६	१४१.५	१४६.०	१५१.२	३.२	३.५
अन्य	३.२२	५९.७	५५.८	४८.०	-६.५	-१४.०
अन्य पशुजन्य	२.४४	१८८.४	२००.०	१८८.३	६.१	-५.९
सुँगुर तथा बंगुरको मासु	०.५०	११९.९	१२२.८	१३७.७	२.४	१२.२
कुखुराको मासु	०.६७	२९९.४	३१७.६	२८१.०	६.१	-११.५
अण्डा	०.८१	१५६.९	१७४.७	१६२.४	११.३	-७.०
छाला	०.३५	१८४.१	१७८.५	१७४.१	-३.१	-२.५
अन्य	०.१०	८४.५	८४.०	८४.१	-०.६	०.१
वनजन्य उत्पादन	८.०७	७६.९	१०३.७	१०७.९	३४.९	४.०
समग्र सूचकाङ्क	१००.००	१३९.६	१४१.१	१४७.७	१.१	४.७

सं : सशोधित

प्रा : प्रारम्भिक अनुमान

श्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

तालिका ५
प्रमुख औद्योगिक वस्तुहरुको उत्पादन सूचकाङ्क

विवरण	भार प्रतिशत	सूचकाङ्क			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१	२०६९/७०	२०७०/७१
वनस्पति तेल तथा घ्यू	९.६२	८४.४३	८९.४६	९३.४४	९.१	४.४
वनस्पति घ्यू	४.७२	४४.६८	६२.४४	४४.८७	१२.३	-२६.७
तोरीको तेल	१.३२	११९.८९	१२६.३७	९६.४२	४.४	-२३.७
भटमामको तेल	२.४७	१३०.१४	१३०.७४	१९८.१२	०.४	४१.४
दुग्ध पदार्थ	१.९१	११०.०२	११०.९४	१०७.२४	०.८	-३.३
प्रशोधित दुग्ध	१.९१	११०.०२	११०.९४	१०७.२४	०.८	-३.३
अन्न तथा पशुदाना	९.३४	१११.२८	१११.३४	१२६.३७	०.१	१३.४
चामल	७.७९	१०८.८१	१०८.४७	१२८.२२	-०.२	१८.१
गहुँको पिठो	१.३९	१२३.७३	१२४.८४	११७.४०	१.७	-६.६
पशुदाना	०.१६	१२३.११	१२०.२२	११३.७४	-२.३	-४.४
अन्य खाद्य पदार्थ	६.४४	१२३.२९	१३४.६२	१४४.०९	९.२	१४.४
बिस्कट	०.९४	७६.७२	९०.४९	६२.०३	१७.९	-१३.४
रोटी	१.०७	१४४.१०	१४४.९०	१६९.०१	०.६	१४.८
चिनी	१.८२	१३२.४९	१४४.९४	२१३.९३	१६.९	३८.१
चकलेट	०.७३	१०७.४६	१३८.४२	१३७.८३	२.८	-०.४
चाउचाउ	१.१७	१४७.२९	१४३.४०	१६८.०४	-८.८	१७.१
प्रशोधित चिया	०.७२	८९.१०	१०४.७४	९४.६३	१.८	-१०.२
पेय पदार्थ	६.७१	१४६.०८	१४२.८६	१४९.२४	४.६	४.२
मदिरा	२.२१	१४४.९३	१३०.९९	१४२.१३	-९.६	१६.१
बियर	२.३८	१४३.२३	१७७.९१	१७२.२७	१६.१	-३.२
हल्का पेय पदार्थ	२.१३	१३९.२६	१४७.४४	१४२.०४	४.९	३.१
सुर्तजन्य वस्तु	६.६६	११९.१४	११९.०४	१२१.४६	-०.१	२.१
चुरोट	६.६६	११९.१४	११९.०४	१२१.४६	-०.१	२.१
लता कपडा	६.३१	७०.४२	७४.६०	६०.८९	४.८	-१८.४
घाणो	१.४०	६८.६९	६४.९४	४३.२१	-४.०	-१९.३
स्ती कपडा	४.८१	७१.०९	७७.३०	६३.२८	८.७	-१८.१
अन्य लता कपडा	४.१७	१०२.३२	१०२.७१	११३.०९	०.४	१०.१
ऊनी गलेचा	२.९१	९१.२९	८६.१२	९१.२३	-४.७	४.९
जूटको सामान	१.२६	१२७.८०	१४१.०३	१६३.४६	१०.४	१६.०
लगाउने कपडा	१.१७	९६.८७	१११.१४	१२१.४४	१४.७	९.३
गामेट	१.१७	९६.८७	१११.१४	१२१.४४	१४.७	९.३
छाला र छालाका सामान	०.४३	८१.४४	८१.७१	६८.४०	०.३	-१६.३
प्रशोधित छाला	०.४३	८१.४४	८१.७१	६८.४०	०.३	-१६.३
काठ तथा काठका सामान	०.६७	४२.९६	४१.३६	४४.१३	-३.०	४.४
चिरेको काठ	०.६७	४२.९६	४१.३६	४४.१३	-३.०	४.४
काठको उत्पादन	०.६०	१०६.४८	१२०.२४	१४१.६४	१२.९	१७.८
प्लाईवुड	०.६०	१०६.४८	१२०.२४	१४१.६४	१२.९	१७.८
कागज तथा कागजका उत्पादन	२.४७	८३.९६	८६.२७	८४.९८	२.८	-०.३
पत्रपत्रिका छान्ने कागज बाहेकको कागज	०.४७	८०.४४	८६.७१	७०.९७	७.६	-१८.२
कार्टन बक्स	२.००	८४.९४	८६.१४	९०.२९	१.४	४.८
प्रशोधित पेट्रोलियम पदार्थ	१.०४	९८.४४	१०२.४०	१३२.६४	४.०	२९.४
ल्यूज आयल	१.०४	९८.४४	१०२.४०	१३२.६४	४.०	२९.४
मुख्य रासायनिक पदार्थ	१.१९	८०.२८	९२.०४	९४.७७	१४.७	३.०
सोडियम	१.१९	८०.२८	९२.०४	९४.७७	१४.७	३.०
अन्य रासायनिक पदार्थ	४.३४	१२१.०८	१३२.८०	१२३.३२	९.७	-७.१
पेन्ट	०.७४	१७७.७०	१८३.४४	२१३.९६	६.२	१६.६
ओपशी	१.६३	१२८.९४	१४४.१३	१४३.३४	११.८	६.४
साबुन	२.९७	१०३.७३	११३.८०	८३.९४	९.७	-२६.२
प्लाष्टिकका सामान	४.७४	११२.४७	१२१.९३	१३९.७७	८.३	१४.६
प्लाष्टिकका सामान	४.७४	११२.४७	१२१.९३	१३९.७७	८.३	१४.६
गैर धातु खनिजन्य उत्पादन	७.९२	१२२.९८	१२६.९९	१४४.७२	३.३	१४.०
इंटा टायल	१.६२	१३४.९९	१०३.९८	१०६.४४	११.१	२.४
सिमेन्ट	४.२८	१३४.९६	१३६.८३	१६९.०६	१.२	२३.६
कॉक्रेट	०.७६	९२.४४	९०.७१	४७.८८	-२.०	-४७.२
हयुम पाइप	०.२६	१४७.७४	१७६.६४	१७१.८७	१९.६	-२.७
फेब्रिकेट धातुका सामान	११.७१	११२.४७	१२२.६२	१३१.६९	८.९	७.४
फलामको रड तथा पती	४.४४	११०.७८	११७.२०	१३१.२६	४.८	१२.०
घि.आह. पाइप	६.१७	११४.१८	१२७.४८	१३२.०८	११.६	३.६
धातुका उपकरण	०.८६	११८.३१	१०९.७२	८४.०४	-१४.०	-१७.४
घरेलू धातुका सामान	०.३१	८७.४७	७४.३१	९०.४८	-१३.९	२०.३
आल्मनियम	०.४४	१३४.६८	११६.६१	८०.३४	-१४.१	-३१.१
अन्य फेब्रिकेट धातुका सामान	७.१७	१३४.९४	१३२.८१	१४४.८१	-२.३	१६.६
संरचनात्मक धातुका सामान	७.१७	१३४.९४	१३२.८१	१४४.८१	-२.३	१६.६
विजुलीका उपकरण	१.७४	१४४.१३	१३२.०९	१६७.६१	-१४.३	२६.९
विजुलीका तार तथा केबल	१.७४	१४४.१३	१३२.०९	१६७.६१	-१४.३	२६.९
फर्निचर उत्पादन	०.४६	१०३.६६	१११.८१	१२४.३२	७.९	१२.१
फर्निचर	०.४६	१०३.६६	१११.८१	१२४.३२	७.९	१२.१
समग्र औद्योगिक उत्पादन सूचकाङ्क	१००.००	१११.६२	११६.०३	१२४.८०	३.९	७.६

प्रा : प्रारम्भिक अनुमान
स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

तालिका ६
राष्ट्रीय उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क
वार्षिक औसत

(आधार वर्ष २०६२/६३ = १००)

उपभोग्य वस्तुहरु	भार %	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१	२०६९/७०	२०७०/७१
कुल सूचकाङ्क	१००.००	१६५.४	१८१.७	१९८.२	९.९	९.९
खाद्य तथा पेय पदार्थ	४६.८२	१९५.२	२१४.०	२३८.८	९.६	११.६
अन्न तथा अन्नबाट बनेका परिकार	१४.८१	१७५.७	१९१.६	२१२.९	९.१	११.१
दाल	२.०१	१९२.९	२१७.०	२२७.६	१२.५	४.९
तरकारी	५.६५	२६९.६	२८५.०	३४३.४	५.७	२०.५
मासु तथा माछा	५.७०	२००.३	२२९.२	२७०.९	१४.४	१८.२
दुग्ध पदार्थ तथा अन्डा	५.०१	१९३.९	२१०.६	२२५.७	८.६	७.२
फलफूल	२.७०	१६७.९	१९१.०	१९२.८	१३.८	१.०
तेल तथा घ्यू	२.२३	२१६.०	२२९.५	२६०.९	६.३	१३.७
चिनी तथा चिनीजन्य पदार्थ	१.३६	२३१.९	२६३.७	२५३.७	१३.७	-३.८
मरमसला	१.४६	१९६.०	२०५.८	२२५.५	५.०	९.५
हल्का पेय पदार्थ	०.९६	१७६.०	१९५.४	२००.३	११.०	२.५
मदिरा	१.७२	१४८.६	१६०.५	१८७.५	८.०	१६.९
सूर्तिजन्य पदार्थ	०.८५	१९१.४	२१७.८	२५८.८	१३.८	१८.८
रेष्टुराको खाना	२.३५	२१२.३	२३७.५	२६२.६	११.९	१०.६
गैर-खाद्य वस्तु तथा सेवा	५३.१८	१४३.४	१५७.८	१६८.५	१०.०	६.८
लत्ता कपडा तथा जुता चप्पल	८.४९	१६२.३	१८२.०	२०२.२	१२.१	११.१
घरायसी सामान तथा सेवा	१०.८७	१४२.३	१५७.४	१६५.४	१०.६	५.१
फर्निचिङ्ग तथा घरायसी उपकरण	४.८९	१६२.६	१८४.२	२०१.१	१३.३	९.२
स्वास्थ्य	३.२५	१२८.३	१३७.०	१४७.१	६.८	७.३
यातायात	६.०१	१५७.३	१७४.४	१८३.७	१०.८	५.४
संचार	३.६४	८२.२	८०.५	८०.९	-२.०	०.४
मनोरञ्जन तथा संस्कृति	५.३९	१२९.४	१४०.१	१४९.४	८.२	६.७
शिक्षा	८.४६	१५६.६	१७५.६	१८९.०	१२.१	७.६
अन्यवस्तु तथा सेवा	२.१७	१४५.२	१५९.८	१७१.४	१०.१	७.३
उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क -काठमाडौं उपत्यका						
कुल सूचकाङ्क	१००.०	१७०.६	१८७.२	२०४.२	९.७	९.९
खाद्य तथा पेय पदार्थ	४९.७	२०१.४	२२१.४	२४८.६	९.९	१२.३
गैर-खाद्य वस्तु तथा सेवा	५०.३	१४५.७	१५८.०	१६८.६	८.४	६.७
उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क -तराई						
कुल सूचकाङ्क	१००.०	१५९.७	१७६.०	१९३.०	१०.२	९.६
खाद्य तथा पेय पदार्थ	४४.५	१८८.४	२०४.९	२३२.२	८.७	१३.३
गैर-खाद्य वस्तु तथा सेवा	५५.५	१४०.२	१५६.६	१६६.८	११.७	६.५
उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क -पहाड						
कुल सूचकाङ्क	१००.०	१६८.९	१८५.०	१९९.९	९.५	८.१
खाद्य तथा पेय पदार्थ	४७.३	१९९.३	२१७.५	२३८.३	९.१	९.६
गैर-खाद्य वस्तु तथा सेवा	५२.७	१४५.९	१६१.०	१७१.०	१०.४	६.२

तालिका ७
राष्ट्रिय थोक मूल्य सूचकाङ्क
वार्षिक औसत
(२०५६/५७ = १००)

समूह/उप-समूहहरू	भार प्रतिशतमा	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१	२०६९/७०	२०७०/७१
कुल सूचकाङ्क	१००.०	२३७.०	२५८.३	२७९.६९	९.०	८.३
कृषिसम्बन्धी वस्तुहरू	४९.६	२५२.८	२७९.६	३११.१३	१०.६	११.३
खाद्यान्न वस्तुहरू	१६.६	२०३.७	२२२.७	२४४.४८	९.३	९.८
नगदे बाली	६.१	२७९.७	३५१.३	३५३.४३	२५.६	०.६
दलहन	३.८	२६६.२	२९९.७	२९१.६०	१२.६	-२.७
फलफूल तथा तरकारी	११.२	२५१.४	२५३.३	२८५.६८	०.८	१२.८
मसलाहरू	१.९	२२९.७	२३७.१	३०७.५२	३.२	२९.७
पशुजन्य उत्पादन	१०.०	३१८.७	३६०.३	४३२.०८	१३.०	१९.९
स्वदेशमा उत्पादित औद्योगिक वस्तुहरू	२०.४	२१३.९	२२४.९	२३८.३८	५.२	६.०
खाद्यजन्य वस्तुहरू	६.१	२०२.७	२१९.८	२३०.४६	८.४	४.९
पेय तथा सुतीजन्य वस्तुहरू	५.७	२३१.४	२३८.४	२५८.८७	३.०	८.६
निर्माण सामग्री	४.५	२५०.९	२६१.७	२७६.२७	४.३	५.६
अन्य	४.१	१६५.३	१७३.१	१७९.५५	४.७	३.७
आयातीत वस्तुहरू	३०.०	२२६.६	२४५.६	२५५.८७	८.४	४.२
पेट्रोलियम पदार्थ तथा कोईला	५.४	४४१.२	५२३.६	५५७.८५	१८.७	६.५
रासायनिक मल तथा रासायनिक वस्तुहरू	२.५	२०६.७	२२३.०	२३२.३९	७.९	४.२
यातायातका साधन तथा मेशिनरी वस्तुहरू	७.०	१८५.९	१८८.४	१८८.१९	१.४	-०.१
इलेक्ट्रिक तथा इलेक्ट्रोनिक वस्तुहरू	१.९	१११.२	११०.८	१२०.३३	-०.४	८.६
औषधी	२.७	१३८.१	१४६.१	१४४.००	५.८	-१.४
कपडाजन्य वस्तुहरू	३.१	१६७.३	१७१.३	१७६.५३	२.४	३.१
अन्य वस्तुहरू	७.४	२०२.१	२०६.४	२१६.४७	२.१	४.९

तालिका ८
राष्ट्रीय तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क
(२०६१/६२ = १००)

	समूह तथा उप-समूह	भार	आर्थिक वर्ष				प्रतिशत परिवर्तन	
			२०६७/६८	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१	२०६९/७०	२०७०/७१
	कुल सूचकाङ्क	१००.००	१९९.७	२५४.४	२७७.९	३१६.०	९.२	१३.७
१.	तलब सूचकाङ्क	२६.९७	१५७.०	१८७.३	१८७.३	२३४.८	०.०	२५.४
	अधिकृत स्तर	९.८०	१५०.२	१७७.७	१७७.७	२१५.४	०.०	२१.२
	सहायक स्तर	१७.१७	१६०.९	१९२.७	१९२.८	२४६.०	०.१	२७.६
१.१	निजामती सेवा	२.८२	१९९.३	२३६.५	२३६.५	३०९.६	०.०	३०.९
	अधिकृत स्तर	०.३१	१७१.५	२१५.४	२१५.४	२६२.२	०.०	२१.७
	सहायक स्तर	२.५१	२०२.७	२३९.१	२३९.१	३१५.३	०.०	३१.९
१.२	सार्वजनिक संस्थानहरु	१.१४	१६४.१	२०८.६	२१०.०	२६३.४	०.७	२५.४
	अधिकृत स्तर	०.१९	१६१.०	१८६.५	१८७.३	२१४.३	०.४	१४.४
	सहायक स्तर	०.९५	१६४.७	२१३.०	२१४.५	२७३.२	०.७	२७.४
१.३	बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु	०.५५	२०४.१	२९०.६	२९०.६	४१७.६	०.०	४३.७
	अधिकृत स्तर	०.१०	१८२.३	२५०.०	२५०.०	३२४.३	०.०	२९.७
	सहायक स्तर	०.४५	२०९.९	२९९.९	२९९.९	४३९.०	०.०	४६.४
१.४	सैनिक तथा प्रहरी सेवाहरु	४.०१	१८०.२	२२७.९	२२७.९	३०४.९	०.०	३३.८
	अधिकृत स्तर	०.१७	१५२.२	१९४.८	१९४.८	२३७.४	०.०	२१.९
	सहायक स्तर	३.८४	१८१.५	२२९.४	२२९.४	३०८.०	०.०	३४.३
१.५	शिक्षा	१०.५५	१७४.५	२०७.८	२०७.८	२६८.१	०.०	२९.०
	अधिकृत स्तर	६.८०	१६४.५	१९४.७	१९४.७	२४३.९	०.०	२५.३
	सहायक स्तर	३.७५	१९२.८	२३९.६	२३९.६	३१२.०	०.०	३४.७
१.६	निजी संगठनहरु	७.९०	१०२.५	१११.३	१११.३	१११.३	०.०	०.०
	अधिकृत स्तर	२.२४	१०१.४	११५.३	११५.३	११५.३	०.०	०.०
	सहायक स्तर	५.६६	१०२.९	१०९.७	१०९.७	१०९.७	०.०	०.०
२.	ज्यालादर सूचकाङ्क	७३.०३	२१५.५	२७९.२	३११.४	३४५.९	११.५	११.१
२.१	कृषि मजदूर	३९.४९	२४७.८	३२०.०	३६०.९	३९२.४	१२.८	८.७
	पुरुष	२०.४९	२५१.८	३२२.४	३५४.५	३७७.८	१०.०	६.६
	महिला	१९.००	२४३.४	३१७.४	३६७.६	४०८.१	१५.८	११.०
२.२	औद्योगिक मजदूर	२५.२५	१७३.३	२२५.०	२४८.२	२९३.१	१०.३	१८.१
	उच्च दक्ष	६.३१	१६९.५	२१४.०	२३३.८	२७२.६	९.३	१६.६
	दक्ष	६.३१	१६८.६	२२०.४	२४२.२	२९०.०	९.९	१९.७
	अर्धदक्ष	६.३१	१६९.५	२२१.८	२४६.९	२९०.१	११.३	१७.५
	अदक्ष	६.३२	१८५.६	२४३.७	२६९.८	३१९.७	१०.७	१८.५
२.३	निर्माण मजदूर	८.२९	१८९.९	२५०.३	२६८.२	२८५.९	७.२	६.६
	डकमी	२.७६	१७९.२	२३५.३	२४८.९	२६४.१	५.८	६.१
	दक्ष	१.३८	१७७.०	२२६.१	२४०.६	२५५.७	६.४	६.३
	अदक्ष	१.३८	१८१.३	२४४.५	२५७.१	२७२.६	५.२	६.०
	सिकमी	२.७६	१६९.८	२२७.५	२४३.६	२५२.६	७.१	३.७
	दक्ष	१.३८	१६७.०	२१७.७	२३५.०	२४४.२	७.९	३.९
	अदक्ष	१.३८	१७२.०	२३७.२	२५२.२	२६९.०	६.३	३.५
	ज्यामी	२.७७	२२०.०	२८८.१	३१२.०	३४०.७	८.३	९.२
	पुरुष	१.३८	२२१.७	२९२.२	३१५.३	३४५.६	७.९	९.६
	महिला	१.३९	२१९.५	२८३.९	३०८.७	३३५.८	८.७	८.८

तालिका ९
वैदेशिक व्यापार स्थिति*

(रु. करोडमा)

विवरण	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१ ^अ	प्रतिशत परिवर्तन	
				२०६९/७०	२०७०/७१
कुल निर्यात	७४२६.१	७६९१.७	९०२९.२	३.६	१७.४
भारत	४९६१.६	५१००.०	५९४१.७	२.८	१६.५
अन्य मुलुक	२४६४.५	२५९१.७	३०८७.५	५.२	१९.१
कुल आयात	४६१६६.८	५५६७४.०	७०८७६.२	२०.६	२७.३
भारत	२९९३९.०	३६७०३.१	४७२७३.१	२२.६	२८.८
अन्य मुलुक	१६२२७.८	१८९७०.९	२३६०३.१	१६.९	२४.४
व्यापार सन्तुलन	-३६७४०.७	-४७९८२.३	-६१८४७.०	२३.९	२८.९
भारत	-२४९७७.३	-३१६०३.२	-४१३३१.३	२६.५	३०.८
अन्य मुलुक	-११७६३.३	-१६३७९.२	-२०५१५.६	१९.०	२५.३
कुल व्यापार	५३५९२.९	६३३६५.७	७९९०५.४	१८.२	२६.१
भारत	३४९००.६	४१८०३.१	५३२१४.८	१९.८	२७.३
अन्य मुलुक	१८६९२.३	२१५६२.६	२६६९०.६	१५.४	२३.८

(प्रतिशतमा)

१. निर्यात/ आयातको अनुपात	१६.१	१३.८	१२.७
भारत	१६.६	१३.९	१२.६
अन्य मुलुक	१५.२	१३.७	१३.१
२. कुल निर्यातमा अंश			
भारत	६६.८	६६.३	६५.८
अन्य मुलुक	३३.२	३३.७	३४.२
३. कुल आयातमा अंश			
भारत	६४.८	६५.९	६६.७
अन्य मुलुक	३५.२	३४.१	३३.३
४. व्यापार सन्तुलनमा अंश			
भारत	६४.५	६५.९	६६.८
अन्य मुलुक	३५.५	३४.१	३३.२
५. कुल व्यापारमा अंश			
भारत	६५.१	६६.०	६६.६
अन्य मुलुक	३४.९	३४.०	३३.४
६. निर्यात तथा आयातको कुल व्यापारमा अंश			
निर्यात	१३.९	१२.१	११.३
आयात	८६.१	८७.९	८८.७

*भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित

अ : अपरिष्कृत

तालिका १०
भारततर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरु*

(रु. करोडमा)

वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१ [†]	२०६९/७०	२०७०/७१
क) प्रमुख वस्तुहरु	४१४६.८	४५९६.६	४९३२.२	१०.८	७.३
पोलिष्टर धागो	३६५.७	४७४.२	५१५.३	२९.७	८.७
लत्ताकपडा**	५१३.०	५६१.८	५७७.९	९.५	२.९
धागो	२६२.८	१०.५	१८.०	-९६.०	७१.६
जुटको बोरा	२१०.२	३६७.३	३५७.९	७४.७	-२.६
जिंक शिट	३३४.३	४९४.८	६१७.७	४८.०	२४.८
जुस	३०२.७	३८०.२	४४३.२	२५.६	१६.६
खयर	१००.३	०.०	०.०	-१००.०	-
अलैची	३२७.६	३८५.०	४२६.७	१७.५	१०.८
तार	१८१.०	२७२.८	२०७.०	५०.८	-२४.१
एम.एस. पाइप	७९.८	०.०	२१.३	-१००.०	-
मञ्जन	१०९.९	९३.६	११३.३	-१४.८	२१.१
तामाको तार	१२१.३	११८.४	१४२.७	-२.४	२०.५
चाउचाउ	४५.८	३५.७	५२.२	-२२.०	४६.२
जुता तथा चप्पल	१३४.१	१९६.६	१९६.२	२६.४	१५.७
जी.आई.पाइप	१५९.३	३५६.३	३०३.१	१२३.६	-१४.९
जुटको डोरी	८६.८	४३.५	७१.८	-४९.८	६५.०
पिना	६४.३	६३.८	७०.३	-०.८	१०.२
साबुन	२४.४	६.२	२.६	-७४.५	-५.८
हुंगा तथा बालुवा	९०.६	७२.४	१८६.३	-२०.०	१५७.२
जुटको बट्टा	१०९.५	०.०	०.६	-१००.०	-
खोटो	३१.५	१११.८	१३९.२	२५४.६	२४.६
अदुवा	३८.७	१३१.२	४५.२	२३९.०	-६५.६
एल्मुनियम खण्ड	३१.२	३८.०	३७.७	२१.६	-०.७
तयारी पोशाक	३८.६	१४.८	३१.०	-६१.६	१०९.३
छाला	३८.२	२३.०	२६.४	-३९.९	१५.०
जडीबुटी	९.०	२१.३	२४.४	२४८.६	-२२.१
प्लाष्टिकका सामान	७२.१	९८.६	३५.२	३६.८	-६४.३
चोकर	८.३	२.७	२६.७	-६८.१	-
ओषधि (आयुर्वेदिक)	८४.८	६७.१	८९.५	-२०.९	३३.३
हुटोको तेल	१९.१	१३.४	१९.५	-२९.९	४५.९
घ्यू (क्लेरिफाइड)	३७.१	१३.६	१५.६	-६३.४	१४.८
टर्पेन्टाइन	८.१	२४.१	२६.८	१९७.०	११.१
पार्टिकल बोर्ड	१८.४	१८.७	१५.६	१.८	-१६.६
ब्रान्स	७.१	१८.८	१८.१	१६६.०	-३.२
कच्चा सनपाट	०.०	४.४	४.४	-	-
पश्मिना	४.२	५.५	५.५	३२.९	-०.२
कूचो	७.५	०.३	०.१	-९६.५	-५३.२
कागज	०.६	०.०	०.०	-९२.३	-८४.३
जीवित जनावर	२४.९	४१.०	१९.७	६४.७	-५२.०
मार्बल स्ल्याब	०.२	१५.२	२.३	-	-८४.७
दाल	२०.३	०.१	०.४	-९९.६	३२६.३
दालचिनी	६.३	५.०	६.५	-२१.१	२९.५
रासायनिक पदार्थ	०.९	०.०	०.०	-९८.०	-१००.०
तरकारी	६.८	७.२	१२.३	६.४	६९.५
हस्तकलाका सामान	७.३	२.२	२.०	-६९.७	-९.५
तोरी तथा सस्य	०.६	०.३	१.७	-५४.४	-
घ्यू (वनस्पति)	०.०	०.०	०.०	-	-
फलफूल	०.३	१.०	१.६	२६६.१	६३.४
बेसार	०.२	१.२	०.४	४२९.७	-६२.१
बिस्कट	०.०	०.१	०.१	-	-
ख) अन्य	८१४.८	५०३.४	१००९.५	-३८.२	१००.५
कुल जम्मा	४९६१.६	५१००.०	५९४१.७	२.८	१६.५

*भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित

** पी.पी. फोत्रिक सहित

अ : अपरिष्कृत

तालिका ११
भारतबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरु*

(रु. करोडमा)

वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१ ^अ	२०६९/७०	२०७०/७१
क) प्रमुख वस्तुहरु	२३७११.६	२९६७९.०	३७३२८.६	२५.२	२५.८
पेट्रोलियम पदार्थ	९२२५.६	१०७३३.९	१३१३३.२	१६.१	२२.६
सवारी साधन तथा स्पेयर पार्टपूजा	१७०५.१	२६२९.८	३२९६.३	५४.२	२५.३
एम.एस.विलेट	१९४३.७	२२३०.४	२४६७.५	१४.७	१०.६
अन्य मेसिनरी तथा पार्टपूजा	८३४.२	१२०१.४	१५५६.२	४४.०	२९.५
औषधि	१०३८.३	१३३३.७	१५११.२	२८.४	१३.३
कोल्डरोल्ड शिट इन क्वाइल	७४६.८	२६९.२	६५२.५	-६४.०	१४२.४
एम.एस.वायर	६७६.१	४०९.०	६४८.०	-३९.५	५८.४
विद्युतीय उपकरण	७०१.०	६५७.४	७६४.३	-६.२	१६.३
हट रोल्ड शिट इन क्वाइल	५५४.३	५६८.९	११६७.९	२.६	१०५.३
सिमेन्ट	३३०.०	९४२.५	९७१.०	१८५.६	३.०
कृषि उपकरण तथा पार्टपूजा	४१४.६	७३८.०	८५०.८	७८.०	१५.३
रासायनिक पदार्थ	४०७.३	२५५.९	२९७.३	-३७.२	१६.२
धागो	४१३.३	३८८.८	९५६.५	-५.९	१४६.०
रासायनिक मल	४५०.७	८४८.५	८०२.५	८८.३	-५.४
लत्ताकपडा	२४१.१	२९०.०	३६६.३	२०.३	२६.३
कोइला	५५५.०	७०१.०	८७२.१	२६.३	२४.४
सुती	१९१.७	२०६.८	२१३.४	७.९	३.२
तरकारी	२५९.०	४५४.९	६१९.१	७५.७	३६.१
सौन्दर्यका सामान	१९४.५	११८.७	१५८.२	-३९.०	३३.२
कागज	२२७.८	३६७.८	४८१.१	६१.५	३०.८
चामल	४२६.७	८४५.६	१२३७.९	९८.२	४६.४
तयारी पोशाक	२९९.१	२८०.१	३७६.४	-६.४	३४.४
ग्लास शिट तथा ग्लास वेयर्स	१६९.३	२५७.४	३०६.९	५२.१	१९.२
एल्मिनियम इङ्गट तथा रड	१२९.०	१६१.५	१९६.०	२५.३	२१.३
टायर, ट्युब्स तथा फ्लेप्स	१७८.०	२८६.७	३६४.०	६१.१	२७.०
रेडियो, टिभी, डेक तथा पार्टपूजा	१०१.६	११५.३	१०३.३	१३.५	-१०.४
इनामेल तथा अन्य पेन्ट्स	१०६.५	१३३.२	१८५.४	२५.१	३९.२
किताब तथा पत्रिका	८०.२	१३३.६	१४०.५	६६.६	५.१
शिसु आहार तथा दूध उत्पादन	९७.९	३६०.०	४८२.७	२६७.६	३४.१
चिनी	९.९	१०६.१	६.०	-	-९४.४
पाइप तथा पाइप फिटिंग	८०.१	८५.४	१००.२	६.६	१७.३
इन्सेक्रिटसाइड	९४.२	११०.३	१४४.५	१७.०	३१.०
नून	७२.१	९३.६	१२२.८	२९.८	३१.२
अलकत्रा	५१.८	६१.२	१००.०	१८.३	६३.३
तारका सामान	८०.७	८६.२	११२.५	६.८	३०.५
फलफूल	८५.८	१३०.५	२२५.५	५२.२	७२.८
सेनीटरी वेयर्स	११४.०	२३७.६	२७८.०	१०८.५	१७.०
अन्य स्टेशनरी सामान	४६.१	२५.१	२९.६	-४५.७	१७.९
जिरा तथा मरिच	७०.२	११६.०	१२७.४	६५.२	९.८
ड्राइ सेल ब्याट्री	१४४.६	२९०.०	३४४.९	१००.६	१८.९
जूता तथा चप्पल	३३.८	४२.४	५९.६	२५.७	४०.४
प्लाष्टिकका भाँडाकुडा	२९.४	१७२.७	२२०.६	-	२७.७
अगरबत्ती	२७.२	५५.४	६७.२	१०३.३	२१.४
खानापकाउने चुलो	१६.५	१५.७	२३.९	-४.८	५२.३
जीवित जनावर	४२.३	१००.६	१४६.६	१३७.९	४५.८
कच्चा कपास	६.२	३५.७	२५.६	-	-२८.४
चिया	२.९	५.०	४.६	७२.४	-८.०
मोलासिस सुगर	५.०	७.५	६.१	५०.०	-१८.६
स्टिल शिट	०.९	२.०	४.५	-	१२५.०
ख) अन्य	६२२७.३	७०२४.१	९९४४.४	१२.८	४१.६
कुल जम्मा	२९९३९.०	३६७०३.१	४७२७३.१	२२.६	२८.८

*भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित
अ : अपरिष्कृत

तालिका १२
अन्य मुलुकतर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरु*

(रु. करोडमा)

		२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१ ^अ	प्रतिशत परिवर्तन	
					२०६९/७०	२०७०/७१
(क)	प्रमुख वस्तुहरु	१९१५२.६	१५४७१.४	१८८८३.३	-१९.२	२२.१
१	गलैँचा	५१०.१	२१४.३	३७९.६	-५८.०	७७.२
२	दाल	१९७.७	९.०	८५२.८	-९५.५	-
३	तयारी पोशाक	५८७.३	२४४.२	२८७.६	-५८.४	१७.८
४	पश्मिना	०.०	०.०	०.२	-	-
५	हस्तकलाका सामानहरु (काष्ठ तथा धातु)	३२३०.३	१६५५.२	२०८५.१	-४८.८	२६.०
६	नेपाली कागज तथा त्यसबाट निर्मित वस्तु	२४९७.०	२६७१.४	२०४३.९	७.०	-२३.५
७	छाला	४००६.३	३०८३.३	४२२२.८	-२३.०	३७.०
८	जडीबुटी	१००.६	२१२.४	२०६.७	१११.१	-२.७
९	सूनचाँदीका गहना	११०.०	७६.३	११७.२	-३०.६	५३.५
१०	चिया	७२३.५	१००५.५	१११९.२	३९.०	११.३
११	छालाका तयारी वस्तु	२५१.८	२२४.९	२०३.७	-१०.७	-९.४
१२	भुसे तेल	६९३८.०	६०७५.०	७३६४.७	-	-
(ख)	अन्य	५४९२.१	१०४४६.०	११९९१.७	९०.२	१४.८
	कुल जम्मा	२४६४४.७	२५९१७.५	३०८७५.०	५.२	१९.१

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित

अ : अपरिष्कृत

तालिका १३
अन्य मुलुकबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू*

(रु. करोडमा)

वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१ [#]	२०६९/७०	२०७०/७१
क) प्रमुख वस्तुहरू	११९४८.१	१४५५१.९	१८१७२.१	२१.८	२४.९
सुन	२५७७.०	२६११.४	२४७९.४	१.३	-४.१
दूरसंचार उपकरण तथा पार्टस	८४५.९	१३४८.९	१४०१.९	५९.५	३.९
अन्य मेशिनरी तथा पार्टस	७१९.८	८१३.१	१०८७.५	१३.०	३३.७
विद्युतीय सामानहरू	७३१.२	५७९.५	७४६.८	-२०.७	२८.९
पोलिथिन ग्रान्युअल्स	५७८.७	४५२.५	७८०.२	-२१.८	७२.४
कम्प्युटर तथा पार्टपुर्जा	६१५.०	४५४.३	४७७.४	-२६.१	५.१
कच्चा भटमासको तेल	९९६.२	१०६२.७	१४७७.८	६.७	३९.१
यातायात उपकरण तथा पार्टपुर्जा	२८५.९	३५९.१	६३६.१	२५.६	७७.१
औषधि	१९७.६	२६३.४	३१६.४	३३.३	२०.१
सुपारी	१६३.९	२७७.५	७३८.३	६९.३	१६६.१
चाँदी	४३७.१	८७८.३	१२७१.१	१००.९	४४.७
धागो	१८८.७	१६२.१	२९५.६	-१४.१	८२.४
हवाईजहाजका स्पेयर पार्टपुर्जा	१४०.६	२०६.३	२५४.३	४६.७	२३.३
स्टिल रड तथा शिट	२८.९	३.६	५.३	-८७.४	४५.४
कच्चा पाम तेल	४२१.१	३३९.१	४१३.४	-१९.५	२१.९
औषधि उपकरण तथा औजार	२५८.८	३२०.४	४६१.६	२३.६	४४.१
तामाको तार, रड, स्क्रयाप्स तथा शिट	१८७.५	१२२.९	३०६.४	-३४.४	१४९.२
पेट्रोलियम पदार्थ	१६८.२	२२६.२	१८३.३	३४.५	-१९.०
भिडियो, टेलिभिजन तथा पार्टपुर्जा	२६१.५	४१४.३	५२६.२	५८.५	२७.०
लेखो तथा छापने कागज	१७५.८	१७२.९	२२४.५	-१.६	३०.४
लताकपडा	१२७.५	२५९.५	४७०.८	१०३.५	८१.५
तयारी पोशाक	१०४.७	४४५.५	६७७.७	४२०.८	२४.३
स्टोरेज वेटी	११९.८	१०७.६	१३६.५	-१०.२	२६.९
पि मि सि कम्पाउण्ड	९७.१	९६.८	१७२.५	-०.३	७८.२
कच्चा ऊन	६५.७	१०५.०	१५५.४	५९.८	४८.०
सौन्दर्यका सामान	९०.८	९३.५	११७.३	३.०	२४.४
कार्यालय उपकरण तथा स्टेशनरी	१०८.५	७८.८	९४.९	-२७.४	२०.५
रासायनिक मल	२२९.१	४८३.९	६०८.३	१११.२	२५.७
खाने तेल	२७९.४	२६०.६	२३४.२	-६.७	-९.७
एम.एस.बिलेट	५७.०	०.०	०.०	-१००.०	-
अन्य स्टेशनरी	५५.९	९१.०	२९९.१	६२.७	२२८.८
पाम आयल	३१.३	३५.३	४२.९	१३.०	२१.५
जुता तथा चप्पल	४२.७	२०६.३	२३४.६	३८३.६	१३.८
पाइप तथा पाइप फिटिंग्स	१२.६	२७२.४	४१.७	-	-८४.७
सिन्येटिक कापेट	४१.४	३८.३	४०.६	-७.४	६.०
टायर, टयुब तथा फ्लेप्स	५८.५	६२.७	५२.२	७.२	-१६.६
लताकपडा डाइ	८.८	१४.१	२३.१	५९.९	६४.२
एम.एस.रड	१३.६	१४१.३	४.४	-	-९६.९
जिक इन्गट	२३.५	९.५	१०.०	-५९.४	५.४
बोसो	४४.८	३९.४	१७.४	-११.९	-५५.९
ग्लासवेयर्स	७७.६	५८.३	६२.९	-२४.८	७.८
क्यामेरा	४४.३	७१.५	११७.५	६१.७	६४.२
खेलौना	२१.१	४३.४	५१.७	१०५.६	१९.३
घडी तथा ब्याण्ड्स	२५.२	३७.०	४७.२	४६.६	२७.७
छाता तथा पार्टपुर्जा	२२.१	२५.४	३०.०	१५.३	१७.९
साना अलैची	२८.७	६०.३	७२.५	११०.३	२०.१
ब्याराफिन वाक्स	२७.१	३४.०	२८.५	२५.५	-१६.१
पाउडर दूध	३०.१	२०.७	१२.७	-३१.२	-३८.६
एक्सरे फिल्म	१५.३	२९.५	३७.१	९२.८	२५.७
भोलो	१७.२	४५.२	४९.७	१६३.०	१०.०
जी.आइ. तार	३.५	४.५	५.३	२९.२	१६.६
सिन्येटिक तथा प्राकृतिक रबर	०.९	२३.२	१८.४	-	-२०.८
इन्सेक्टिसाइड	२०.७	१९.५	१७.५	-५.७	-१०.४
फास्फर	४.४	१३.८	२१.७	२१८.०	५६.९
ढोकाको ताल्वा	६.३	८.९	११.३	४१.४	२६.३
फल्यास लाइट	५.४	८.६	११.२	५८.९	३०.२
कच्चा रेशम	०.०	१४.८	३१.४	-	-
लवाइ	२.०	२.५	६.३	२७.०	१५२.६
डाइसल वेटी	४.६	२०.९	२०.४	३४९.६	-२.२
ख) अन्य	४२७९.७	४४१९.०	५४३१.०	३.३	२२.९
कुल जम्मा	१६२२७.८	१८९७०.९	२३६०३.१	१६.९	२४.४

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित

अ : अपरिष्कृत

तालिका १४
शोधनान्तर स्थिति

(रु. करोडमा)

विवरण	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१ ^अ	प्रतिशत परिवर्तन	
				२०६९/७०	२०७०/७१
(क) चालू खाता	७५९७.९	५७०६.९	८९८४.५	-२४.९	५७.५
निर्यात, एफ.ओ.बी.	८१५१.२	८५९९.०	१००९६.१	५.५	१७.४
तेल	०.०	०.०	०.०	-	-
अन्य	८१५१.२	८५९९.०	१००९६.१	५.५	१७.४
आयात, एफ.ओ.बी.	-४५४६५.३	-५७७२९.४	-६९६३७.३	२०.४	२७.२
तेल	-९२२५.६	-१०७३३.९	-१३२९७.६	१६.१	२४.१
अन्य	-३६२३९.८	-४७०९५.५	-५६३३९.७	२१.५	२८.०
व्यापार सन्तुलन	-३७३१४.१	-४६१३०.५	-५९५४१.३	२३.६	२९.१
खुद सेवा आय	१४०५.७	७५८.६	२०८८.२	-४६.०	१७५.३
सेवा आय	७२३५.२	९५१९.१	१२५०६.१	३१.६	३१.४
भ्रमण	३०७०.४	३४२१.१	४६३७.५	११.४	३५.६
अन्यत्र नपरेको सरकारी आय	१००७.१	१८३९.०	२४३५.३	८२.६	३२.४
अन्य	३१५७.६	४२५९.१	५४३३.४	३४.९	२७.६
सेवा भुक्तानी	-५८२९.५	-८७६०.५	-१०४१७.९	५०.३	१८.९
यातायात	-२२२९.२	-३३२७.७	-३९८२.२	४९.३	१९.७
भ्रमण	-२५७७.०	-३९६९.२	-४२१७.६	५३.७	६.५
जसमध्ये शिक्षा	-६३७.२	-९५०.९	-१५१२.१	४९.२	५९.०
सरकारी सेवा खर्च	-१५६.६	-११७.८	-१६२.६	-२४.८	३८.०
अन्य	-८६६.६	-१३३३.९	-२०५५.६	५६.२	५१.८
व्यापार तथा सेवा क्षेत्रको सन्तुलन	-३५९०८.४	-४५३७१.९	-५७४५३.१	२६.४	२६.६
खुद आय	१२२९.१	१३०७.९	३२८७.५	६.४	१५१.४
आय प्राप्ती	२२५२.१	२३३२.०	३९५४.०	३.५	६९.६
आय भुक्तानी	-१०२३.०	-१०२४.१	-६६६.५	०.१	-३४.९
व्यापार, सेवा तथा आय सन्तुलन	-३४६७९.३	-४४०६४.०	-५४१६५.५	२७.१	२२.९
खुद ट्रान्सफर	४२२७७.२	४९७७०.१	६३१५०.०	१७.७	२६.९
ट्रान्सफर आय	४२७७०.६	५०५०६.८	६३४८५.५	१८.१	२५.७
अनुदान	३६२२.७	३४१८.१	४८५२.०	-५.६	४२.०
निजी क्षेत्रको विप्रेषण	३५९५५.४	४३४५८.२	५४३२९.४	२०.९	२५.०
पेन्सन	२८३४.४	३५३२.७	४१३७.३	२४.६	१७.१
अन्य	३६८.९	९७.९	१६६.८	-७३.४	७०.३
ट्रान्सफर भुक्तानी	-५०३.४	-७३६.८	-३३५.५	४६.४	-५४.५
(ख) पूँजी खाता (पूँजी ट्रान्सफर)	१८२४.२	१०३४.८	१७०६.४	-४३.३	६४.९
जम्मा (क+ख)	९४२२.१	६७४०.९	१०६९०.९	-२८.५	५८.६
(ग) वित्तीय खाता (समूह ड बाहेक)	२८९१.३	१२४९.६	१०४८.२	-५६.८	-१६.१
प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी आप्रवाह	९१९.५	९०८.२	३१९.५	-१.२	-६४.८
पोर्टफोलियो लगानी	०.०	०.०	०.०	-	-
अन्य लगानी सम्पत्ति	-१५७२.०	-२२८४.६	-२१३३.२	४५.३	-६.६
व्यापारिक साख	-४१३.७	-४१४.७	-१६२.०	०.२	-६८.५
अन्य	-१०५८.२	-१७६९.९	-१९७१.२	६७.३	११.४
अन्य लगानी दायित्व	३५४३.७	२६२६.१	२८६१.९	-२५.९	९.०
व्यापारिक साख	२६४४.२	१४४३.५	२३६८.६	-४५.४	६४.१
ऋण	१०३.७	-१२८.२	३५२.६	-२२३.६	-३७५.१
सरकार	१०४.८	-१२१.९	३७४.२	-२१६.४	-४०७.०
ऋण प्राप्ती	१३४४.५	१३७०.१	१८४९.५	१.९	३५.०
साँवा भुक्तानी	-१२३९.८	-१४९२.०	-१४७५.३	२०.३	-१.१
अन्य क्षेत्र	-१.१	-६.३	-२१.५	४८२.४	२४२.४
मुद्रा तथा निक्षेप	८४४.६	१४३०.१	२७३.३	६९.३	-८०.९
नेपाल राष्ट्र बैंक	३.७	-१.२	-३.७	-१३१.६	२१३.७
वाणिज्य बैंकहरु	८४०.९	१४३१.३	२७७.०	७०.२	-८०.६
अन्य दायित्व	-४८.८	-११९.३	-१३२.७	१४४.३	११.२
जम्मा (क+ख+ग)	१२३१३.४	७९९०.५	११७३९.०	-३५.१	४६.९
(घ) विविध पूँजी तथा भुलचुक्	१६९३.९	३३३.५	१२४७.०	-८०.३	२७३.९
जम्मा (क+ख+ग+घ)	१४००७.३	८३२४.१	१२९८६.१	-४०.६	५६.०
(ङ) जगेडा तथा सम्बन्धित शिर्षक	-१४००७.३	-८३२४.१	-१२९८६.१	-४०.६	५६.०
जगेडा सम्पत्ति	-१३९५.८	-८२०४.९	-१२८५३.६	-४१.२	५६.७
नेपाल राष्ट्र बैंक	-१३४७.७	-६५७६.३	-११५९९.२	-५१.२	७६.४
वाणिज्य बैंकहरु	-४८०.१	-१६२८.६	-१२५४.४	२३९.२	-२३.०
आई.एम.एफ. कर्जा उपयोग	-४८.५	-११९.२	-१३२.४	१४५.७	११.१
खुद वैदेशिक सम्पत्तिमा परिवर्तन (-वृद्धि)	-१३१६२.७	-६८९४.०	-१२७२.७	-४७.६	८५.४

अ : अपरिष्कृत

तालिका १५
विदेशी विनिमय संचिति
(असार मसान्त)

	रु. करोडमा			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०६९	२०७०	२०७१ ^अ	२०६९/७०	२०७०/७१
नेपाल राष्ट्र बैंक	३७५५२.५	४५२९९.५	५७२४०.१	२०.६	२६.४
परिवर्त्य	२८५६८.२	३३९९४.०	४२६१३.३	१९.०	२५.४
अपरिवर्त्य	८९८४.३	११३०५.४	१४६२६.८	२५.८	२९.४
वाणिज्य बैंक	६३९३.२	८०३०.३	९३००.६	२५.६	१५.८
परिवर्त्य	५७१४.४	७४०८.०	८७३७.२	२९.६	१७.९
अपरिवर्त्य	६७८.८	६२२.३	५६३.४	-८.३	-९.५
कुल संचिति	४३९४५.७	५३३२९.७	६६५४०.७	२१.४	२४.८
परिवर्त्य	३४२८२.६	४१४०२.०	५१३५०.५	२०.८	२४.०
अपरिवर्त्य	९६६६३.१	११९२७.७	१५१९०.२	२३.४	२७.४
	करोड डलरमा			प्रतिशत परिवर्तन	
नेपाल राष्ट्र बैंक	४२३.८	४७६.८	५९६.९	१२.५	२५.२
परिवर्त्य	३२२.४	३५७.८	४४४.४	११.०	२४.२
अपरिवर्त्य	१०१.४	११९.०	१५२.५	१७.४	२८.२
वाणिज्य बैंक	७२.२	८४.५	९७.०	१७.१	१४.७
परिवर्त्य	६४.५	७८.०	९१.१	२०.९	१६.८
अपरिवर्त्य	७.७	६.६	५.९	-१४.५	-१०.३
कुल संचिति	४९६.०	५६१.४	६९३.९	१३.२	२३.६
परिवर्त्य	३८६.९	४३५.८	५३५.५	१२.६	२२.९
अपरिवर्त्य	१०९.१	१२५.६	१५८.४	१५.१	२६.२

अ : अपरिष्कृत

तालिका १६
सरकारी वित्त स्थिति
(नगद प्रवाहको आधारमा)

(रु. करोडमा)

शीर्षक	रकम			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१	२०६९/७०	२०७०/७१
विनियोजित खर्च	३२७३५.१	३४७०७.२	४१५४४.२	६.०	१९.७
चालू खर्च	२३९८३.४	२४३६६.९	२९४७१.५	१.६	२०.९
पूँजीगत खर्च	४८४८.९	५१३३.३	६०९४.५	५.९	१८.७
क. आन्तरिक साधन/श्रोत र ऋण	४३३९.५	४५२०.४	५३९९.२	४.४	१९.३
ख. वैदेशिक अनुदान	५१७.३	६१२.९	७०३.४	१८.५	१४.८
वित्तीय व्यवस्था	३९०२.८	५२०७.०	५९२८.१	३३.४	१४.८
क. आन्तरिक साधन/श्रोत र ऋण	३८४६.३	५१३०.४	५९२२.२	३३.४	१४.४
ख. वैदेशिक अनुदान	५६.५	७६.६	५६.०	३५.५	-२६.९
खर्च नभई बाँकी रहेको सरकारी मौज्जात	१२३२.३	१४.७	०.०	-९८.८	-१००.०
चालू खर्च	३५६.४	१.८	०.०	-९९.५	-१००.०
पूँजीगत खर्च	३०४.२	१२.९	०.०	-९५.८	-१००.०
वित्तीय	५७१.८	०.०	०.०	-	-
यथार्थ खर्च	३१५०२.८	३४६९२.५	४१५४४.२	१०.१	१९.७
चालू खर्च	२३६२७.०	२४३६५.२	२९४७१.५	३.१	२१.०
पूँजीगत खर्च	४५४४.७	५१२०.४	६०९४.५	१२.७	१९.०
वित्तीय	३३३१.१	५२०७.०	५९७८.१	५६.३	१४.८
फ्रीज खाताबाट खर्च	४८२.२	१२११.६	१३.८	१५१.३	-९८.९
फ्रीज-१ चालू	१४५.३	३४२.१	०.९	१३५.५	-९९.७
फ्रीज-२ पूँजीगत	३३७.०	२९७.७	१२.९	-११.७	-९५.७
फ्रीज-३ वित्तीय	०.०	५७१.८	०.०	-	-
कुल खर्च	३१९८५.०	३५९०४.१	४१५५८.०	१२.३	१५.७
कुल साधन र श्रोत	२९७५०.६	३२७८३.३	४०३५१.५	१०.२	२३.१
राजस्व तथा वैदेशिक अनुदान	२९०९४.५	३२०४४.४	३९३५६.०	१०.१	२२.८
राजस्व	२४४३७.२	२९६०९.६	३५६६२.९	२१.१	२०.५
वैदेशिक अनुदान	४६५७.४	२४४२.९	३६९४.०	-४७.५	५१.२
गैर-बजेटरी आय, खुद	५३१.०	२६३.८	८०५.७	-५०.३	-
अन्य आय	१०.०	४४०.७	-६.३	-	-१०९.४
मू.अ.क. कोष खाता	७.५	-४.३	-४.५	-१५७.१	४.७
भन्सार कोष खाता	२५.४	८.०	१४.५	-६८.४	८१.३
स्थानीय निकाय हिसाब [#]	८२.३	३०.६	१८६.१	-६२.८	-
न्यून (-), बचत (+)	-२२३४.४	-३१२०.८	-१२०६.५	३९.७	-६१.३
न्यून व्यहोरिने श्रोतहरू	२२३४.४	३१२०.८	१२०६.५	३९.७	-६१.३
आन्तरिक ऋण	१६४०.८	२०९१.१	-३५८.८	२७.४	-११७.२
आन्तरिक ऋण (अधिविकर्ष र अन्य वाहेक)	३६४१.९	१९०४.३	१९९८.३	-४७.७	४.९
क. ट्रेजरी बिल्स	१७२८.३	१९००.०	१०००.०	९.९	-४७.४
ख. विकास ऋणपत्र	१४००.०	०.०	९००.०	-	-
ग. राष्ट्रिय बचतपत्र	५००.०	०.०	९०.६	-	-
घ. नागरिक बचतपत्र	१२.७	०.०	०.०	-	-
ङ. वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	०.९	४.३	७.६	-	७८.५
अधिविकर्ष ⁺	-२३२.५	२१७.६	-२५००.२	-१०९.४	-
अन्य [@]	३११.४	-३०.८	१४३.२	-१०९.९	-५६५.०
वित्तीय (साँवा भुक्तानी)	१८.७	७५.५	५७.०	३०३.७	-२४.६
वैदेशिक ऋण	५७४.९	९५४.२	१५०८.३	६६.०	५८.१

= गा.वि.स.। जि.वि.स. लाई वितरण भएको रकममध्ये खर्च नभई बाँकी रहेको रकम परिवर्तन।

+ = ऋणात्मक चिन्ह (-) ले बचत जनाउँछ।

@ = नेपाल सरकारको ऋणपत्र कारोबारबाट आर्जित अन्य रकम।

तालिका १७
नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण

(रु. करोडमा)

सि.	ऋणपत्रहरु तथा स्वामित्व	रकम			रकम परिवर्तन		प्रतिशत परिवर्तन	
		२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१	२०६९/७०	२०७०/७१	२०६९/७०	२०७०/७१
१	ट्रेजरी बिल्ल	१३१६२.४	१३६४६.८	१३६४६.८	४८४.४	०.०	३.७	०.०
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	२५०७.३	१२९६.९	२२०४.९	-१२१०.४	९०८.०	-४८.३	७०.०
	आ. वाणिज्य बैंकहरु	१०२०४.९	१२१४९.१	११३३६.०	१९४४.२	-८१३.१	१९.१	-६.७
	इ. विकास बैंकहरु	२७९.५	१४०.६	७२.१	-१३८.९	-६८.५	-४९.७	-४८.७
	ई. वित्त कम्पनीहरु	१६६.५	५५.२	३३.८	-१११.३	-२१.४	-६६.९	-३८.८
उ. अन्य	४.३	५.०	०.०	०.८	-५.०	१७.६	-	
२	विकास ऋणपत्र	५७५१.९	५१६१.१	४७११.१	-५९०.९	-४५०.०	-१०.३	-८.७
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	३८.२	३१.९	०.०	-६.३	-३१.९	-१६.४	-
	आ. वाणिज्य बैंकहरु	२६७८.१	२५७३.९	२३००.७	-१०४.२	-२७३.२	-३.९	-१०.६
	इ. विकास बैंकहरु	१७१.२	१५०.४	२०२.३	-२०.९	५१.९	-१२.२	३४.५
	ई. वित्त कम्पनीहरु	१८७.२	१५५.१	२७०.२	-३२.१	११५.१	-१७.१	७४.२
उ. अन्य	२६७७.२	२२४९.८	१९३७.९	-४२७.४	-३११.९	-१६.०	-१३.९	
३	राष्ट्रिय बचतपत्र	१५६८.०	१५६८.०	१६५८.६	०.०	९०.६	-	५.८
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	१.५	१.७	१.९	०.२	०.१	-	७.५
	आ. वाणिज्य बैंकहरु	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	-	-
	इ. विकास बैंकहरु	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	-	-
	ई. वित्त कम्पनीहरु	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	-	-
उ. अन्य	१५६६.५	१५६६.३	१६५६.८	-०.२	९०.५	-	५.८	
४	नागरिक बचतपत्र	४१२.३	३१८.४	१५१.७	-९३.९	-१६६.७	-२२.८	-५२.४
	अ. ने.रा.बैंक (दोस्रो बजार)	२७५.३	२४१.१	१२६.५	-३४.२	-११४.६	-१२.४	-४७.५
	आ. वाणिज्य बैंकहरु	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	-	-
	इ. विकास बैंकहरु	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	-	-
	ई. वित्त कम्पनीहरु	०.०	१.३	०.६	१.३	-०.७	-	-५१.८
उ. अन्य	१३७.०	७५.९	२४.५	-६१.०	-५१.४	-४४.६	-६७.७	
५	वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	१.६	५.९	१३.५	४.३	७.६	२६७.२	१२९.७
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	०.०००	०.००१	०.००४	०.००१	०.००३	-	३००.०
	आ. अन्य	१.६	५.९	१३.५	४.३	७.६	२६७.१	१२९.७
६	विशेष ऋणपत्र	१५.८	०.०	०.०	-१५.८	०.०	-	-
	क. नेपाल राष्ट्र बैंक	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	-	-
	ख. वाणिज्य बैंकहरु(रा.वा.बैं को १० वर्षे ऋण पत्र)	१५.८	०.०	०.०	-१५.८	०.०	-	-
ग. अन्य	०.०	०.०	०.०	०.०	०.००	-	-	
७	छोटो अवधिको कर्जा तथा सापट	-२३६.०	-१८.५	-२५१.७	२१७.६	-२५००.२	-९२.२	१३५५१.२
	नेपाल राष्ट्र बैंक	-२३६.०	-१८.५	-२५१.७	२१७.६	-२५००.२	-९२.२	१३५५१.२
८	कुल जम्मा	२०६७६.०	२०६८१.७	१७६६३.१	५.७	-३०१८.६	०.०	-१४.६
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	२५८६.३	१५५३.२	-१८५.४	-१०३३.१	-१७३८.६	-३९.९	-१११.९
	आ. वाणिज्य बैंकहरु	१२८९८.७	१४७२३.०	१३६३६.७	१८२४.३	-१०८६.३	१४.१	-७.४
	इ. विकास बैंकहरु	४५०.७	२९१.०	२७४.४	-१५९.८	-१६.५	-३५.४	-५.७
	ई. वित्त कम्पनीहरु	३५३.७	२११.६	३०४.६	-१४२.१	९३.०	-४०.२	४३.९
उ. अन्य	४३८६.६	३९०२.९	३६३२.७	-४८३.७	-२७०.२	-११.०	-६.९	

तालिका १८
मौद्रिक सर्भेक्षण

(रु. करोडमा)

	२०६९ असार	२०७० असार ^अ	२०७१ असार ^{प्रा.}	वार्षिक परिवर्तन			
				२०६९/७०		२०७०/७१	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. खुद वैदेशिक सम्पत्ति	३८३७७.२१	४६८२३.८०	५९९२१.९७	६८९३.९६१	१८.०	१२,७१२.७१	२७.२
१.१ वैदेशिक सम्पत्ति	४५५९९७.६८	५५४०९.३५	६८६७५.९०	९८११.६७	२१.५	१३,२६६.५५	२३.९
१.२ वैदेशिक दायित्व	७२२०.४७	८५८५.५६	८७५३.९३	१३६५.०९	१८.९	१६८.३८	२.०
(क) विदेशी मुद्रा निक्षेप	६०४६.५६	७४३३.२३	८००५.२७	१३८६.६७	२२.९	५७२.०४	७.७
(ख) अन्य वैदेशिक दायित्व	११७३.९१	११५२.३२	७४८.६६	-२१.५८	-१.८	-४०३.६६	-३५.०
२. खुद आन्तरिक सम्पत्ति	७४६५३.०२	८४७३३.८३	९६६७४.७४	११६१३.४४^१	१५.६	१२,३४६.३८^२	१४.६
२.१ कुल आन्तरिक कर्जा	९९४६९.१५	११६५८६.६३	१३१२६०.०६	१७११७.४८	१७.२	१४,६७३.४३	१२.६
(क) सरकारलाई गएको खुद कर्जा	१६२८८.२१	१६७७८.८३	१४०२८.५१	४९०.६२	३.०	-२,७५०.३२	-१६.४
(अ) सरकारमाथिको दावी	१६५२५.४८	१६७९७.२८	१६५४७.१६	२७.७९	१.६	-२५०.११	-१.५
(आ) सरकारी निक्षेप	२३७.२८	१८.४५	२५१८.६५	-२१८.८३	-९२.०	२,५००.२०	१०५.०
(ख) गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानहरूलाई गएको कर्जा	१००९.९४	११३८.९१	१०४१.७३	१२८.९७	१२.८	-९७.१८	-९.६
(ग) वित्तीय संस्थाहरूलाई गएको कर्जा	११८८.४२	१३६६.२८	११०७.३५	१७७.८७	१५.०	-२५८.९३	-२१.०
(अ) सरकारी संस्थानहरू	१२७.६०	१३१.७४	१४८.७६	४.१४	३.२	१७.०२	१२.९
(आ) गैर-सरकारी संस्थाहरू	१०६०.८२	१२३४.५४	९५८.५९	१७३.७३	१६.४	-२७५.९५	-२२.४
(घ) निजी क्षेत्रलाई गएको कर्जा	८०९८२.५८	९७३०२.६१	१११०८२.४६	१६३२०.०२	२०.२	१७,७७९.८५	१८.३
२.२ खुद अमौद्रिक दायित्व	२४८१६.१३	३१८७२.८०	३४५८५.३१	५४०४.०४ ^१	२२.२	२,३२७.०५ ^२	७.३
३. विस्तृत मुद्रा प्रदाय (एम_२)	११३०३०.२३	१३१५३७.६३	१५६५९६.७२	१८५०७.४०	१६.४	२५,०५९.०९	१९.१
३.१ मुद्रा प्रदाय (एम _१ +)	७८९२६.९३	९२५४६.९१	११३०१७.३७	१३६१९.९८	१७.३	२०४७०.४६	२२.१
(क) मुद्रा प्रदाय (एम _१)	२६३७०.५७	३०१५९.०२	३५४८३.००	३७८८.४५	१४.४	५३२३.९८	१७.७
(अ) चलनचल्तीमा रहेको मुद्रा	१७०४९.१७	१९५८७.४२	२२७५३.७४	२५३८.२५	१४.९	३१६६.३२	१६.२
(आ) चल्ती निक्षेप	९३२१.४०	१०५७५.५९	१२७२९.२६	१२५०.१९	१३.४	२१५७.६७	२०.४
(ख) वचत तथा कल निक्षेप	५२५५.७६	६२३८.८९	७७५३.४७	९८३१.५३	१८.७	१५१४.६५	२४.३
३.२ आवाधिक निक्षेप	३४९०३.३०	३८९९०.७१	४३५७९.३५	४८८७.४१	१४.३	४५८८.१३	११.८
४. विस्तृत मौद्रिक तरलता (एम_३)	११९०७६.७९	१३८९७०.८६	१६४६०१.९८	१९८९४.०७	१६.७	२५६३१.१३	१८.४

अ: अनुमानित

प्रा: प्रारम्भिक अनुमान

१. विदेशी विनिमय दर मूल्याङ्कन नाफा रु. १५५२.६३ करोड समायोजन गरिएको ।
२. विदेशी विनिमय दर मूल्याङ्कन नाफा रु. ३८५.४६ करोड समायोजन गरिएको ।

तालिका १९
केन्द्रीय बैंक सर्भेक्षण

(रु. करोडमा)

	२०६९ असार	२०७० असार	२०७१ असार प्रा.	वार्षिक परिवर्तन			
				२०६९/७०		२०७०/७१	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. वैदेशिक सम्पत्ति	३९२०४.४७	४७३७९.११	५९३७५.२९	८१७४.६४	२०.९	११,९९६.१८	२५.३
१.१ सुन लगानी	९५५.२०	१४२०.१७	१५८८.२८	५०४.९७	५५.२	१६८.११	११.८
१.२ एस.डि.आर.होल्डिङ	७३६.८२	६५९.४९	५४६.९३	-७७.३३	-१०.५	-११२.५७	-१७.१
१.३ आई.एम.एफ. रिजर्भ पोजिसन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१.४ विदेशी विनिमय	३७५४.२५	४५२९९.४५	५७२४०.०९	७७४६.९९	२०.६	११,९४०.६४	२६.४
२. सरकारमाथिको ढाँची	२८२२.३२	१५७९.६८	२३३१.३९	-१२४०.६५	-४४.३	७५९.७२	४.८
२.१ ट्रेजरी बिल	२५०७.२९	१२९६.८९	२२०४.८६	-१२१०.४०	-४८.३	९०७.९६	७०.०
२.२ विकास ऋणपत्र	३८.२०	३१.९२	०.००	-६.२८	-१६.४	-३१.९२	-१००.०
२.३ अन्य सरकारी ऋणपत्र	२७६.८३	२४२.८६	१२६.५४	-३३.९७	-१२.३	-११६.३३	-४७.९
२.४ कर्जा तथा लगानी	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३. गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानहरूलाई गएको कर्जा	२.८९	३.१०	३.१०	०.२१	७.४	०.००	०.०
४. गैर-वित्तीय संस्थाहरूलाई गएको कर्जा	२३.००	२४.९९	५०.७०	११.९९	९२.२	२५.७१	१०२.९
४.१ सरकारी संस्थानहरू	११.४०	२३.३९	४९.१०	११.९९	१०५.२	२५.७१	१०९.९
४.२ गैर-सरकारी संस्थाहरू	१.६०	१.६०	१.६०	०.००	०.०	०.००	०.०
५. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई गएको कर्जा	४७.३३	२७५.७६	१९३.३०	२२८.४३	४८२.७	-८२.४६	-२९.९
५.१ पुनर्कर्जा	४७.३३	२७५.७६	१९३.३०	२२८.४३	४८२.७	-८२.४६	-२९.९
५.२ रिपो लगानी तथा स्थायी तरलता सुविधा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
६. निजी क्षेत्रलाई गएको कर्जा	४५१.८३	४५८.७०	४१२.५४	६.८७	१.५	-४६.१६	-१०.१
७. अन्य सम्पत्ति	३०४०.८२	३७७६.४५	३१६१.७३	७३५.६३	२४.२	-६४.७२	-१६.३
सम्पत्ति = दायित्व	४५५८२.६५	५३४८९.७९	६५५२८.०६	७९०७.१३	१७.३	१२०३८.२७	२२.५
८. कूल सञ्चित मुद्रा	३१९३२.३२	३५४२२.०२	४३६५९.४२	३४८९.७०	१०.९	८२३७.४०	२३.३
८.१ सर्वसाधारणसँग रहेको मुद्रा	१७०४९.१७	१९५८७.४२	२२७५३.७४	२५३८.२५	१४.९	३१६६.३२	१६.२
८.२ बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग रहेको मुद्रा	३०३५.४०	३४८७.२१	४११२.९९	४५१.८१	१४.९	६२५.७८	१७.९
८.३ वारिणज्य बैंकहरूको निक्षेप	१००१३.७८	१०७३५.५७	१४३४८.१४	७२१.७८	७.२	३,६१२.५७	३३.७
८.४ विकास बैंकहरूको निक्षेप	५९९.१०	६७७.३२	८२२.१४	७८.२२	१३.१	१४४.८२	२१.४
८.५ वित्त कम्पनीहरूको निक्षेप	३८९.५४	३६०.१०	४५१.११	-२९.४५	-७.६	९१.०२	२५.३
८.६ अन्य निक्षेप	८४४.३३	४७४.४१	११७१.२०	-२७०.९२	-३२.०	४९६.८९	१०३.९
९. सरकारी निक्षेप	२३७.२८	१८.४५	२५१८.६५	-२१८.८३	-९२.२	२,४००.२	१३,५५०.१
१०. वैदेशिक दायित्व	९२३.१२	८४६.९०	७४८.२५	-६६.२२	-७.२	-१०८.६	-१२.७
११. पूँजी तथा कोष	८५३०.३७	१०४८२.२६	११०७७.५१	२०४१.८९	२४.१	४५५.३	५.७
१२. अन्य दायित्व	३९५९.५७	६६१०.१६	७४२४.२२	२६५०.५९	६६.९	९१४.१	१३.८

प्रा : प्रारम्भिक अनुमान

तालिका २०
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

(रु. करोडमा)

	२०६९ असार	२०७० असार	२०७१ आ. असार	वार्षिक परिवर्तन			
				२०६९/७०		२०७०/७१	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. कुल निक्षेप	१०११८२.२९	११८८०९.०२	१४०६७६.९५	१७६२६.७३	१७.४	२१८६७.९३	१८.४
१.१ चल्ती निक्षेप	९४९०.०३	११३६९.३०	१२९६८.९२	१८७९.२७	१९.८	१५९९.६२	१४.१
(क) स्वदेशी	८४७६.०८	९९९७.१८	११५५७.९७	१५२१.११	१७.९	१५६०.७८	१५.६
(ख) विदेशी	१०१३.९५	१३७२.११	१४१०.९५	३५८.१६	३५.३	३८.८४	२.८
१.२ वचत निक्षेप	३९७९६.८६	४६९४८.५२	५८९७०.५९	७२३१.६६	१८.२	१२०२२.०७	२५.६
(क) स्वदेशी	३९१२९.४६	४६२३३.३८	५८०३१.९७	७१०३.९२	१८.२	११७९८.५९	२५.५
(ख) विदेशी	५८७.४०	७१५.१४	९३८.६२	१२७.७३	२१.७	२२३.४८	३९.३
१.३ मुद्रीत निक्षेप	३६८२२.३५	४२०९९.४६	४५२९४.१९	५२७७.१०	१४.३	३१९४.७४	७.६
(क) स्वदेशी	३३४२३.२४	३८०७५.०२	४२४७४.२४	४६५१.७९	१३.९	३३९९.२१	११.६
(ख) विदेशी	३३९९.१२	४०२४.४४	२८१९.९६	६२५.३२	१८.४	-१२०४.४८	-२९.९
१.४ कल निक्षेप	१४४७२.९९	१७४७६.०६	२२३३८.१४	३००३.०७	२०.७	४८६२.०८	२७.८
(क) स्वदेशी	१३४२६.९०	१६१५४.५१	१९५०२.३९	२७२७.६१	२०.३	३३४७.८८	२०.७
(ख) विदेशी	१०४६.०९	१३२१.५५	२८३५.७४	२७५.४६	२६.३	१५१४.२०	११४.६
१.५ मार्जिन निक्षेप	६८०.०७	९१५.६९	११०५.११	२३५.६३	३४.६	१८९.४२	२०.७
२. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सापटी	४७.३३	२७५.७६	१९३.३०	२२८.४३	४८२.७	-८२.४६	-२९.९
३. वैदेशिक दायित्व	२५०.७९	२९५.३३	०.४१	४४.६३	१७.८	-२९५.०१	-९९.९
४. अन्य दायित्व	२५१९८.३८	२९३१८.०१	३४८६७.२१	४११९.६२	१६.३	५५४९.२०	१८.९
४.१ पुँजी कोष	१०४८१.७१	११७४४.९०	१२९४८.५०	१२६३.२०	१२.१	१२०३.६०	१०.२
४.२ जग्गा कोषहरु	४६७८.७४	५८४२.५४	६८४६.६५	११६३.८०	२४.९	१००४.११	१७.२
४.३ अन्य दायित्व	१००३७.९४	११७३०.५६	१५०७२.०६	१६९२.६३	१६.९	३३४१.४९	२८.५
सम्पत्ति = दायित्व	१२६६७८.८०	१४८६९८.२२	१७५७३७.८७	२२०१९.४२	१७.४	२७०३९.६५	१८.२
५. तरल कोषहरु	२०११८.८८	२३०६९.६८	२८६९१.६४	२९५०.८०	१४.७	५६२१.९६	२४.४
५.१ नगद मौज्जात	३०३५.४०	३४८७.२१	४११२.९९	४५१.८१	१४.९	६२५.७८	१७.९
५.२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात	११००२.४३	११७७२.९८	१५६२१.४०	७७०.५५	७.०	३८४८.४१	३२.७
५.३ विदेशी मुद्रा मौज्जात	६८.८१	८५.२१	७८.८७	१६.४०	२३.८	-६.३४	-७.४
५.४ विदेशमा रहेको मौज्जात	५९७५.३७	७७०६.२२	८८६९.३८	१७३०.८५	२९.०	११६३.१६	१५.१
५.५ मार्गस्थ रकम	३६.८८	१८.०६	९.०१	-१८.८२	-५१.०	-९.०६	-५०.१
६. कर्जा तथा लगानी	९६७५५.४२	११४७८५.४४	१३१३३३.३४	१८०२०.०१	१८.६	१६५४७.९०	१४.४
६.१ सरकारमाथिको दावी	१३७०३.१६	१५२२५.६०	१४२१५.७७	१५२२.४४	११.१	-१००९.८३	-६.६
६.२ गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानमाथिको दावी	१००७.०६	११३५.८१	१०३८.६३	१२८.७५	१२.८	-९७.१८	-८.६
६.३ वित्तीय संस्थामाथिको दावी	११७५.४२	१३४१.३०	१०५६.६५	१६५.८८	१४.१	-२८४.६४	-२१.२
(क) सरकारी	११६.२०	१०८.३५	९९.६६	-७.८५	-६.८	-६.६९	-८.०
(ख) गैर-सरकारी	१०५९.२२	१२३२.९५	९५६.९९	१७३.७३	१६.४	-२७७.९५	-२२.४
६.४ निजी क्षेत्रमाथिको दावी	८०५३०.७५	९६८४३.९१	११४६६९.९२	१६३१३.१६	२०.३	१७८२६.०१	१८.४
(क) साँवा	७७९२६.२५	९४११८.२१	१११७३२.१०	१६१९१.९६	२०.८	१७६१३.८९	१८.७
(ख) ब्याज	२६०४.५०	२७६५.७०	२९३७.८२	१२१.२०	४.७	२१२.१२	७.८
६.५ खरिद र डिस्काउण्ट गरेको विदेशी बिल	३४९.०४	२३८.८२	३५.३६	-११०.२२	-३१.६	११३.५४	४७.५
७. अन्य सम्पत्ति	९७९४.४९	१०८४३.११	१५७१२.९०	१०४८.६२	१०.७	४८६९.७९	४४.९

प्रा : प्रारम्भिक अनुमान

तालिका २१
वाणिज्य बैंकहरुको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

(रु. करोडमा)

	२०६९ असार	२०७० असार	२०७१ आ. असार	वार्षिक परिवर्तन			
				२०६९/७०		२०७०/७१	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. कुल निक्षेप	८६१६९.००	१०१५५७.८०	११९६४७.९४	१५३८८.८१	१७.९	१८०९०.१३	१७.८
१.१ चल्ती निक्षेप	९११३.५२	१०७३०.९८	१२२५४.४८	१६१७.४६	१७.७	१५२३.५०	१४.२
(क) स्वदेशी	८१००.९३	९३६०.४०	१०८४६.७३	१२५९.४६	१५.५	१४८६.३३	१५.९
(ख) विदेशी	१०१२.५९	१३७०.५८	१४०७.७५	३५७.९९	३५.४	३७.१७	२.७
१.२ वचत निक्षेप	३०४७१.२३	३५८८०.४६	४५०७६.९१	५४०९.२३	१७.८	९१९६.४५	२५.६
(क) स्वदेशी	२९८८८.३२	३५१७३.९९	४४१४५.६०	५२८५.३७	१७.७	८९७१.९०	२५.५
(ख) विदेशी	५८८.९०	७०६.७७	९३१.३२	१२३.८६	२१.२	२२४.५५	३१.८
१.३ मुद्रति निक्षेप	२९७६२.५७	३४५६४.१९	३६५५४.९७	४८०१.६२	१६.१	१९९०.७८	५.८
(क) स्वदेशी	२६३६४.०८	३०५२८.२५	३३७३७.८४	४१६४.१७	१५.८	३२०९.५९	१०.५
(ख) विदेशी	३३९८.४९	४०३६.९४	२८१७.१३	६३७.४५	१८.८	-१२१८.८१	-३०.२
१.४ कल निक्षेप	१६१६३.६९	१९४९३.३५	२४६८८.४४	३३२९.६५	२०.६	५१९५.१०	२६.७
(क) स्वदेशी	१५११९.३६	१८१६३.१५	२१८५२.९८	३०४३.७९	२०.१	३६८९.८२	२०.३
(ख) विदेशी	१०४४.३३	१३३०.१९	२८३६.४६	२८५.८६	२७.४	१५०५.२७	११३.२
१.५ मार्जिन निक्षेप	६५७.९८	८८८.८३	१०७३.१३	२३०.८४	३५.१	१८४.३१	२०.७
२. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सापटी	४७.३३	२१८.७६	१९३.३०	१७.४३	३६.२	-२५.४६	-११.६
३. वैदेशिक दायित्व	२१७.५८	२९५.४३	०.४१	७७.८४	३५.८	-२९५.०१	-९९.९
४. अन्य दायित्व	१८८११.१६	२२२१६.१४	२६८७३.५४	३४०४.९८	१८.१	४६५७.४०	२१.०
४.१ पुँजी कोष	६५९८.३३	७७५४.८५	८७३३.४०	११५६.५१	१७.७	९७८.५६	१२.६
४.२ जगडा कोषहरु	३५६३.५४	४४१७.४०	५३७४.९९	८५३.८५	२४.०	५५७.६०	२१.७
४.३ अन्य दायित्व	६६४९.२८	१००४३.९०	१२७६९.१५	१३९४.६२	१६.१	२७९२.२४	२७.१
सम्पत्ति = दायित्व	१०५२४५.०७	१२४२८८.१४	१४६७५५.१९	१९०४३.०६	१८.१	२२४२७.०५	१८.०
५. तरल कोषहरु	१८६१८.२७	२१४७२.३३	२६७११.०४	२८५४.०६	१५.३	५२३८.७१	२४.४
५.१ नगद मौज्जात	२५३९.८०	२९१२.०१	३३९४.२२	३७२.२१	१४.७	४८२.२१	१६.६
५.२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात	१००१३.७८	१०७३५.५७	१४३४८.१४	७२१.७८	७.२	३६१२.५७	३३.७
५.३ विदेशी मुद्रा मौज्जात	६२.८९	८०.०९	६९.९९	१७.२०	२७.४	-१०.१०	-१२.६
५.४ विदेशमा रहेको मौज्जात	५९६५.३८	७७२७.३९	८८९०.११	१७६२.०१	२९.५	११६२.७२	१५.०
५.५ मार्गस्थ रकम	३६.४१	१७.२७	८.५८	-१९.१५	-५२.६	-८.६९	-५०.३
६. कर्जा तथा लगानी	७८७७४.७७	९३८१०.२६	१०६६९२.६५	१५०३५.४९	१९.१	१२८८२.३९	१३.७
६.१ सरकारमाथिको दावी	१२८९८.७४	१४७२३.०२	१३६३६.७१	१८२४.२८	१४.१	-१०८६.३१	-७.४
६.२ गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानमाथिको दावी	९७६.२८	११०७.४०	१००४.७३	१३१.१२	१३.४	-१०२.६८	-९.३
६.३ वित्तीय संस्थानमाथिको दावी	१२१४.६४	११०८.७५	१०१३.६६	-१०५.८९	-८.७	-९५.०९	-८.६
(क) सरकारी	११६.२०	१०८.३५	९९.६६	-७.८५	-६.८	-८.६९	-८.०
(ख) गैर-सरकारी	१०९८.४४	१०००.४०	९१४.००	-९८.०४	-९.९	-८६.४०	-८.६
६.४ निजी क्षेत्रमाथिको दावी	६३३३६.०८	७६६३२.७२	९०६८५.१९	१३२९६.६५	२१.०	१४०५२.४७	१८.३
(क) साँवा	६१३४३.४३	७४५९९.९६	८८५८०.६०	१३२५६.५४	२१.६	१३२५०.६४	१८.७
(ख) ब्याज	१९९२.६५	२०३२.७६	२९०४.५९	४०.११	२.०	७१.८३	३.५
६.५ खरिद र डिस्काउण्ट गरेको विदेशी बिल	३४९.०४	२३८.३७	३५२.३६	-११०.६७	-३१.७	११३.९९	४७.८
७. अन्य सम्पत्ति	७८५२.०४	९००४.५५	१३३११.५०	११५३.५१	१४.७	४३०५.९५	४७.८

प्रा : प्रारम्भिक अनुमान

तालिका २२
विकास बैंकहरुको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

(रु. करोडमा)

	२०६९ असार	२०७० असार	२०७१ प्रा. असार	वार्षिक परिवर्तन			
				२०६९/७०		२०७०/७१	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. कुल निक्षेप	१२२१२.८०	१५५२२.४९	२००३२.८९	३३०९.६९	२७.१	४५१०.४०	२९.१
१.१ चल्ती निक्षेप	३२५.०९	३०८.३७	४२२.८३	-१६.७२	-५.१	११४.४६	३७.१
(क) स्वदेशी	३२३.७३	३०६.८४	४१९.६३	-१६.८९	-५.२	११२.७९	३६.८
(ख) विदेशी	१.३६	१.५३	३.२०	०.१७	१२.४	१.६७	१०८.७
१.२ वचत निक्षेप	६०७६.७३	८२९४.५६	१०८३५.७५	२२१७.८४	३६.५	२५४२.१८	३०.६
(क) स्वदेशी	६०७२.२३	८२८६.१९	१०८२८.४५	२२१३.९७	३६.५	२५४२.२५	३०.७
(ख) विदेशी	४.५०	८.३७	७.३०	३.८७	८६.१	-१.०७	-१२.७
१.३ मुद्रति निक्षेप	३७७७.८४	४५०२.८३	५५३९.५१	७६४.९९	२१.१	१०३६.६८	२३.०
(क) स्वदेशी	३६९५.१६	४४७६.०१	५४९८.०१	७८०.८५	२१.१	१०२१.९९	२२.८
(ख) विदेशी	२२.६८	२६.८२	४१.५१	४१.५१	१८.२	१४.६९	५४.८
१.४ कल निक्षेप	२०७५.३४	२३९१.३४	३२०४.०५	३१६.०४	१५.२	८१२.६७	३४.०
(क) स्वदेशी	२०७३.५२	२३८४.८६	३२००.२९	३११.३४	१५.०	८१५.४३	३४.२
(ख) विदेशी	१.८२	६.४८	३.७६	४.७०	२५७.७	-२.७६	-४२.४
१.५ मार्जिन निक्षेप	१७.७९	२५.३४	३०.७५	७.९६	४२.४	५.४१	२१.३
२. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सापटी	०.००	५७.००	०.००	५७.००	-	-५७.००	-
३. वैदेशिक दायित्व	३३.२१	०.००	०.००	-३३.२१	-१००.०	०.००	-
४. अन्य दायित्व	३७९०.०२	४४१५.९९	५५०४.४५	६२५.९८	१६.५	१०८८.४६	२४.६
४.१ पूँजी कोष	२१३९.९७	२३५७.६८	२६२१.९५	२१७.७०	१०.२	२६४.२७	११.२
४.२ जगडा कोषहरु	६१०.७६	७३४.०९	९०२.६५	१२३.३३	२०.२	१६८.५६	२३.०
४.३ अन्य दायित्व	१०३९.२८	१३२४.२३	१९७९.८५	२८४.९५	२७.४	६५५.६२	४९.५
सम्पत्ति = दायित्व	१६०३६.०२	१९९९५.४८	२५५३७.३४	३९५९.४६	२४.७	५५४१.८६	२७.७
५. तरल कोषहरु	९८५.०३	११८३.०४	१४६४.४२	१९८.०१	२०.१	२८१.३७	२३.८
५.१ नगद मौज्जात	३६०.६६	४७८.१४	६१२.५७	११७.४८	३२.६	१३४.४४	२८.१
५.२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात	५९९.१०	६७७.३२	८२२.१४	७८.२२	१३.१	१४४.८२	२१.४
५.३ विदेशी मुद्रा मौज्जात	३.७१	५.०९	८.८४	१.३८	३७.२	३.७६	७३.९
५.४ विदेशमा रहेको मौज्जात	२१.३८	२१.९३	२०.६१	०.५६	२.६	-१.३२	-६.०
५.५ मार्गस्थ रकम	०.१९	०.५७	०.२५	०.३८	२०२.४	-०.३२	-५६.५
६. कर्जा तथा लगानी	१४२६९.५९	१७५८९.३८	२२३३३.९७	३३१९.७९	२३.३	४७४४.५९	२७.०
६.१ सरकारमाथिको दावी	४५०.७२	२९०.९६	२७४.४३	-१५९.७६	-३५.४	-१६.५३	-५.७
६.२ गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानमाथिको दावी	२८.१७	२४.२३	२७.३७	-३.९४	-१४.०	३.१४	१३.०
६.३ वित्तीय संस्थामाथिको दावी	३४५७.६३	४११६.२३	५०५१.४५	६५८.४७	१९.०	९३५.३५	२२.७
(क) सरकारी	०.००	०.००	०.००	०.००	-	०.००	-
(ख) गैर-सरकारी	३४५७.६३	४११६.२३	५०५१.४५	६५८.४७	१९.०	९३५.३५	२२.७
६.४ निजी क्षेत्रमाथिको दावी	१०३३३.०७	१३१५७.६४	१६९८०.७१	२८२४.५७	२७.३	३८२३.०७	२९.१
(क) साँवा	१००५४.०८	१२९०३.९३	१६६७९.१४	२८४९.८५	२८.३	३७७५.२१	२९.३
(ख) ब्याज	२७८.९९	२५३.७१	३०१.५८	-२४.२८	-९.१	४७.८६	१८.९
६.५ खरिद र डिस्काउण्ट गरेको विदेशी बिल	०.००	०.५५	०.००	-	-	-	-
७. अन्य सम्पत्ति	७८१.४०	१२२३.०५	१७३८.९६	४५७.५६	५६.५	५१५.९०	४२.२

प्रा : प्रारम्भिक अनुमान

तालिका २३
वित्त कम्पनीहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

(रु. करोडमा)

	२०६९ असार	२०७० असार	२०७१ प्रा. असार	वार्षिक परिवर्तन			
				२०६९/७०		२०७०/७१	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. कुल निक्षेप	७५३९.८९	६८१६.५१	७२०८.०८	-७२३.३८	-९.६	३९१.५६	५.७
१.१ चल्ती निक्षेप	४४८.५२	५४१.०२	५८२.४९	९२.५०	२०.६	४१.४६	७.७
(क) स्वदेशी	४४८.५२	५४१.०२	५८२.४९	९२.५०	२०.६	४१.४६	७.७
(ख) विदेशी	०.००	०.००	०.००				
१.२ वचत निक्षेप	३४१५.८९	२८९३.०३	३११८.४७	-५२२.८६	-१५.३	२२५.४५	७.८
(क) स्वदेशी	३४१५.८९	२८९३.०३	३११८.४७	-५२२.८६	-१५.३	२२५.४५	७.८
(ख) विदेशी	०.००	०.००	०.००	०.००			
१.३ मुद्रति निक्षेप	३६०६.६१	३२८९.६२	३३९५.२७	-३१६.९९	-८.८	१०५.६५	३.२
(क) स्वदेशी	३६०६.६१	३२८९.६२	३३९५.२७	-३१६.९९	-८.८	१०५.६५	३.२
(ख) विदेशी	०.००	०.००	०.००	०.००		०.००	
१.४ कल निक्षेप	६४.५८	९१.३२	११०.६३	२६.७४	४१.४	१९.३१	२१.१
(क) स्वदेशी	६४.५८	९१.३२	११०.६३	२६.७४	४१.४	१९.३१	२१.१
(ख) विदेशी	०.००	०.००	०.००	०.००			
१.५ मार्जिन निक्षेप	४.२९	१.५२	१.२३	-२.७६	-६४.५	-०.३०	-१९.६
२. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सापटी	०.००	०.००	०.००	०.००	-	०.००	-
३. वैदेशिक दायित्व	०.००	०.००	०.००	-	-	-	-
४. अन्य दायित्व	३४२८.८६	३२६९.१६	३३५१.१८	-१५९.७०	-४.७	८२.०२	२.५
४.१ पुँजी कोष	१७४३.४०	१६३२.३८	१५९३.१५	-१११.०२	-६.४	-३९.२३	-२.४
४.२ जगडा कोषहरु	५०४.४४	६९१.०९	५६९.०१	१८६.६२	३७.०	-१२२.०५	-१७.७
४.३ अन्य दायित्व	११८१.०२	९४५.७२	११८९.०२	-२३५.३०	-१९.९	२४३.३०	२५.७
सम्पत्ति = दायित्व	१०९६८.७५	१००८५.६७	१०५५९.२६	-८८३.०८	-८.१	४७३.५९	४.७
५. तरल कोषहरु	५२८.८१	४५७.४३	५५७.५५	-७१.३७	-१३.५	१००.१२	२१.९
५.१ नगद मौज्जात	१३४.९४	९७.०६	१०६.१९	-३७.८८	-२८.१	९.१३	९.४
५.२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात	३८९.५४	३६०.१०	४५१.११	-२९.४५	-७.६	९१.०२	२५.३
५.३ विदेशी मुद्रा मौज्जात	२.२१	०.०३	०.०४	-२.१८	-९.८	०.०१	३९.६
५.४ विदेशमा रहेको मौज्जात	१.८४	०.०३	०.०३	-१.८१	-९.८	०.००	०.०
५.५ मार्गस्थ रकम	०.२८	०.२२	०.१८	-०.०५	-१.९	-०.०४	-२०.१
६. कर्जा तथा लगानी	९५०२.६२	८९५०.८८	९३३९.२७	-५५१.७५	-५.८	३८३.३९	४.३
६.१ सरकारमाथिको दावी	३५३.७०	२११.६३	३०४.६३	-१४२.०७	-४०.२	९३.००	४३.९
६.२ गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानमाथिको दावी	२.६०	४.१८	६.५३	१.५७	६०.४	२.३६	५६.४
६.३ वित्तीय संस्थामाथिको दावी	२२८४.७१	१६८१.५२	२०२४.०९	-६०३.१९	-२६.४	३४२.५६	२०.४
(क) सरकारी	०.००	०.००	०.००	०.००		०.००	
(ख) गैर-सरकारी	२२८४.७१	१६८१.५२	२०२४.०९	-६०३.१९	-२६.४	३४२.५६	२०.४
६.४ निजी क्षेत्रमाथिको दावी	६८६१.६१	७०५३.५५	७००४.०२	१९१.९४	२.८	-४९.५३	-०.७
(क) साँवा	६५२८.७५	६६१४.३२	६४७२.३६	८५.५७	१.३	-१४१.९६	-२.१
(ख) ब्याज	३३२.८६	४३९.२३	५३१.६६	१०६.३६	३२.०	९२.४३	२१.०
६.५ खरिद र डिस्काउण्ट गरेको विदेशी बिल	०.००	०.००	०.००	-		-	
७. अन्य सम्पत्ति	९३७.३२	६७७.३६	६६२.४४	-२५९.९६	-२७.७	-१४.९२	-२.२

अ : अनुमानित
प्रा : प्रारम्भिक अनुमान

तालिका २४
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई नेपाल राष्ट्र बैंकबाट उपलब्ध गराईएको
पुनरकर्जाको बक्यौता विवरण

(रु. करोडमा)

क्र.सं	संस्था	आर्थिक वर्ष २०६९/७०	आर्थिक वर्ष २०७०/७१
१.	वाणिज्य बैंकहरु	२१७.८	१९२.१
२.	कृषि विकास बैंक	०.०	०.०
३.	नेपाल औद्योगिक विकास निगम	०.०	०.०
४.	ग्रामीण विकास बैंकहरु	१.०	०.०
५.	अन्य विकास बैंकहरु	५७.०	०.०
	जम्मा	२७५.८	१९२.१

तालिका २५
लघुवित्त संस्थाहरुको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असार मसान्त			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०६९	२०७०	२०७१ ^अ	२०६९/७०	२०७०/७१ ^अ
साधन					
पूँजी कोष	२८१.०९	३६६.५०	४९६.१७	३०.४	३५.४
निक्षेप	५१२.७९	७२२.८१	११०५.५१	४१.०	५२.९
सापटी	१६५७.५	२०२२.५१	२८१६.०१	२२.०	३९.२
अन्य	४७२.३८	२६८.८४	३८०.५५	-४३.१	४१.६
नाफा नोक्सान हिसाव	५७.७९	७२.१२	१४१.३४	२४.८	९६.०
साधन = उपयोग	२९८१.५५	३४५२.७८	४९३९.५८	१५.८	४३.१
उपयोग					
तरल कोष	५६४.८५	६४५.४६	७३९.२५	१४.३	१४.५
लगानी	२१९.०६	२९२.१०	३०१.०४	३३.३	३.१
कर्जा तथा सापटी	१७७०	२३४०.६३	३५८०.३५	३२.२	५३.०
अन्य	४१५.८९	१६४.५८	३१२.७७	-६०.४	९०.०
नाफा नोक्सान हिसाव	११.७५	१०.०१	६.१७	-१४.८	-३८.४

अ :अपरिष्कृत

तालिका २६
सीमित बैकिङ कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरुको वित्तीय साधन तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असार मसान्त			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०६९	२०७०	२०७१ ^अ	२०६९/७०	२०७०/७१ ^अ
साधन					
पूँजी कोष	८०.९३	११७.६७	१४०.१५	४५.४	१९.१
निक्षेप	८७२.७७	११४०.२७	१५८७.३५	३०.६	३९.२
सापटी	४८.३९	९३.७६	१३५.५६	९३.८	४४.६
अन्य	१२५.०३	१४५.७९	२०३.०९	१६.६	३९.३
नाफा नोक्सान हिसाव	३८.१२	४४.०२	३६.८५	१५.५	-१६.३
साधन = उपयोग	११६५.२४	१५४१.५१	२१०३.००	३२.३	३६.४
उपयोग					
तरल कोष	३३३.२९	३७४.२७	६५८.७०	१२.३	७६.०
लगानी	७७.४६	११४.६९	१२५.९२	४८.१	९.८
कर्जा तथा सापटी	६५५.८१	९४५.८४	११८२.३८	४४.२	२५.०
अन्य	९१.८६	१०४.५२	१२५.८३	१३.८	२०.४
नाफा नोक्सान हिसाव	६.८२	२.१९	१०.१७	-६७.९	३६४.४

अ :अपरिष्कृत

तालिका २७
बीमा कम्पनीहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असार मसान्त			२०६९/७०		२०७०/७१	
	२०६९	२०७०	२०७१ अ	रकम परिवर्तन	प्रतिशत परिवर्तन	रकम परिवर्तन	प्रतिशत परिवर्तन
साधन							
चुक्ता पूँजी	४३४.२८	४५९.५५	७८४.०६	२५.२७	५.८	३२४.५१	७०.६
जगेडा कोष	५९९८.१४	६५८९.१८	७९३०.५०	५९१.०४	९.९	१३४१.३२	२०.४
अन्य दायित्व	९५०.०८	१०६६.३३	१३९५.१६	११६.२५	१२.२	३२८.८३	३०.८
साधन = उपयोग	७३८२.५०	८११५.०६	१०१०९.७२	७३२.५६	९.९	१९९४.६६	२४.६
उपयोग							
बैंक तथा नगद मौज्जात	२७०.६४	३२१.७७	४११.१२	५१.१३	१८.९	८९.३५	२७.८
लगानी	६०८६.६२	६६९९.५०	८३०८.२३	६१२.८८	१०.१	१६०८.७३	२४.०
स्थिर सम्पत्ति	२४५.३८	२५५.५८	२४८.५७	१०.२०	४.२	-७.०१	-२.७
अन्य सम्पत्ति	७७९.८६	८३८.२१	११४१.८०	५८.३५	७.५	३०३.५९	३६.२

अ : अपरिष्कृत

स्रोत : बीमा समिति

तालिका २८
कर्मचारी संचयकोषको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असार मसान्त			२०६९/७०		२०७०/७१	
	२०६९	२०७०	२०७१ अ	रकम परिवर्तन	प्रतिशत परिवर्तन	रकम परिवर्तन	प्रतिशत परिवर्तन
साधन							
संचयकोष	१२१४३.९७	१४०७०.९९	१६४५२.३५	१९२७.०२	१५.९	२३८१.३६	१६.९
जगेडा कोष	२९७.१३	३४७.८०	४४३.६९	५०.६७	१७.१	९५.८९	२७.६
अन्य दायित्व तथा व्यवस्था	१३४.१८	१५१.५५	१६७.८२	१७.३७	१२.९	१६.२७	१०.७
साधन = उपयोग	१२५७५.२८	१४५७०.३४	१७०६३.८६	१९९५.०६	१५.९	२४९३.५३	१७.१
उपयोग							
बैंक तथा नगद मौज्जात	४७३.९२	३८९.०२	३४१.६८	-८४.९०	-१७.९	-४७.३४	-१२.२
लगानी	४१४०.१५	४३६७.७७	४५१२.७०	२२७.६२	५.५	१४४.९३	३.३
बैंक मुद्रती निक्षेप	२३८८.००	२७८०.००	२७६४.००	३६२.००	१६.४	-१६.००	-०.६
सरकारी ऋणपत्र	१४९५.०५	१३७०.३७	१५३१.३४	-१२४.६८	-८.३	१६०.९७	११.७
आवास योजना	०.०७	०.०४	०.००	-०.०३	-४४.२	-०.०४	-०.०४
शेयर लगानी	२१९.७९	२१७.३६	२१७.३७	-२.४३	-१.१	०.०१	०.०
अन्य लगानी	३७.२४	०.००	०.००	-३७.२४	-१००.०	०.००	०.००
कर्जा तथा सापट	७७३७.०४	९५३२.९६	११९१३.८१	१७९५.९२	२३.२	२३८०.८५	२५.०
परियोजना कर्जा	१०७३.८३	१५५६.३९	२५०७.८९	४८२.५६	४४.९	९५१.५०	६१.१
संचयकर्ता सापटी	६६६३.२१	७९७६.५८	९४०५.९३	१३१३.३७	१९.७	१४२९.३५	१७.९
स्थिर सम्पत्ति	४७.८३	४८.१०	४६.३५	०.२७	०.६	-१.७५	-३.६
अन्य सम्पत्ति	१७६.३४	२३२.४८	२४९.३१	५६.१४	३१.८	१६.८३	७.२

अ : अपरिष्कृत

स्रोत : कर्मचारी संचयकोष

तालिका २९
नागरिक लगानी कोषको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असार मसान्त			२०६९/७०		२०७०/७१	
	२०६९	२०७०	२०७१ अ	रकम परिवर्तन	प्रतिशत परिवर्तन	रकम परिवर्तन	प्रतिशत परिवर्तन
साधन							
१. चुक्ता पूँजी	१६.००	३०.००	४५.००	१४.००	८७.५	१५.००	५०.०
२. जगेडा कोष	११६.९०	१०५.२३	१६८.४७	-११.६८	-१०.०	६३.२५	६०.१
३. कोष संकलन	३१३८.८६	४०३२.४६	५१७८.४१	८९३.६०	२८.५	११४५.९५	२८.४
४. अन्य दायित्व	५३५.०९	१०७.६७	७०.२५	-४२७.४२	-७९.९	-३७.४२	-३४.८
साधन = उपयोग	३८०६.८५	४२७५.३६	५४६२.१३	४६८.५१	१२.३	११८६.७७	२७.८
उपयोग							
१. तरल सम्पत्ति	२८०.००	११८.५२	७५६.२३	-१६१.४९	-५७.७	६३७.७२	५३८.१
२. लगानी	१८३४.७८	२७२९.३४	२६३१.४१	८९४.५६	४८.८	-९७.९३	-३.६
३. कर्जा तथा सापटी	९६५.७१	११७४.११	१७९०.५१	२०८.४०	२१.६	६१६.४०	५२.५
४. अन्य सम्पत्ति	७२६.३६	२५३.४०	२८३.९८	-४७२.९६	-६५.१	३०.५८	१२.१

अ : अपरिष्कृत

स्रोत : नागरिक लगानी कोष

तालिका ३०
नेपालको वित्तीय प्रणालीको संरचना

(रु. करोडमा)

विवरण	२०६८/६९			२०६९/७०			२०७०/७१		
	कुल सम्पत्ति / दायित्व	अंश प्रतिशतमा	कुल सम्पत्तिको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात प्रतिशतमा	कुल सम्पत्ति / दायित्व	अंश प्रतिशतमा	कुल सम्पत्तिको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात प्रतिशतमा	कुल सम्पत्ति / दायित्व (अपरिष्कृत)	अंश प्रतिशतमा	कुल सम्पत्तिको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात प्रतिशतमा
वित्तीय संस्थाहरू	१८२४१५.२८	८८.४	११९.४	२१३४०९.३६	८८.७	१२६.१	२५५८९४.४३	८८.६	१३२.७
नेपाल राष्ट्र बैंक	४५५८२.६५	२२.१	२९.८	५३४८९.७९	२२.२	३१.६	६५५२८.०६	२२.७	३४.०
वाणिज्य बैंकहरू	१०५२४५.०७	५१.०	६८.९	१२४२८८.१४	५१.७	७३.४	१४६७१५.१९	५०.८	७६.१
विकास बैंकहरू	१६०३६.०२	७.८	१०.५	१९९९५.४८	८.३	११.८	२५५३७.३४	८.८	१३.२
वित्त कम्पनीहरू	१०९६८.७५	५.३	७.२	१००८५.६७	४.२	६.०	१०५५९.२६	३.७	५.५
लघुवित्त कारोबार गर्ने वित्तीय संस्थाहरू सहकारी संस्थाहरू (सीमित बैंकिङ कारोबार गर्ने)	२९८१.५५	१.४	२.०	३४५२.७८	१.४	२.०	४९३९.५८	१.७	२.६
लघुवित्त कारोबार गर्ने गैर-सरकारी संस्थाहरू	११६५.२४	०.६	०.८	१५४१.५१	०.६	०.९	२१०३	०.७	१.१
सम्भौतातीत बचत संस्थाहरू	२३७६४.६३	११.५	१५.६	२६९६०.७५	११.२	१५.९	३२६३५.७१	११.३	१६.९
कर्मचारी संचयकोष	१२५७५.२७५	६.९	८.२	१४५७०.३४	६.९	८.६	१७०६३.८६	५.९	८.८
नागरिक लगानी कोष	३८०६.८५	१.८	२.५	४२७५.३६	१.८	२.५	५४६२.१३	१.९	२.८
विमा कम्पनीहरू	७३८२.५	३.६	४.८	८११५.०६	३.४	४.८	१०१०९.७२	३.५	५.२
हुलाक बचत बैंक	१२७.६४	०.१	०.१	१४३.००	०.१	०.१	१५८.००	०.१	०.१
जम्मा	२०६३०७.५५	१००.०	१३५.१	२४०५१३.१२	१००.०	१४२.१	२८८६८८.१४	१००.०	१४९.७

तालिका ३१
शेयर बजार परिसूचक

विवरण	असार मसान्त			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०६९	२०७०	२०७१ ^अ	२०६९/७०	२०७०/७१ ^ब
१ सूचीकृत कम्पनीको संख्या	२१६	२३०	२३७	६.५	३.०
२ सूचीकृत कम्पनीको चुक्ता पूँजी (रु. करोडमा)	११०६१.००	१२६०६.४०	१४६५१.९७	१४.०	१६.२
३ कुल बजार पूँजीकरण (रु. करोडमा)	३६८२६.२१	५१४४९.२१	१०५७६.५८	३९.७	१०५.५
४ वार्षिक कारोबार रकम (रु. करोडमा)	१०२७.९३	२२०४.८९	७७२५.५८	११४.५	२५०.४
५ कारोबार भएको दिन	२३२	२३२	२२९	०.०	-१.३
६ कारोबार भएको कम्पनी संख्या	२३०	२३०	२६९	०.०	१७.०
७ कारोबार संख्या	२९३४८९	२९२३६६	५६५७२४	-०.४	९३.५
८ सूचीकृत शेयर संख्या (हजारमा)	११४००८१	१२९७८४१	१६०४७७५	१३.८	२३.६
९ कारोबार भएको शेयर संख्या (हजारमा)	४१८८५	८१५७२	२१४५१४	९४.७	१६३.०
१० चुक्ता पूँजी/कुल गार्हस्थ उत्पादन अनुपात (प्रतिशत)	७.२४	७.४५	७.६०	२.८	२.०
११ कारोबार रकम/चुक्ता पूँजी अनुपात (प्रतिशत)	९.२९	१७.४९	५२.७३	८८.२	२०१.५
१२ कारोबार रकम/बजार पूँजीकरण अनुपात (प्रतिशत)	२.७९	४.२९	७.३१	५३.५	७०.५
१३ बजार पूँजीकरण/गार्हस्थ उत्पादन अनुपात (प्रतिशत)	२४.११	३०.४०	५४.८२	२६.१	८०.३
१४ नेप्से परिसूचक (कारोबार बन्द हुँदा)	३८९.७४	५१८.३३	१०३६.१	३३.०	९९.९
१५ नेप्से सेन्सेटिभ परिसूचक (कारोबार बन्द हुँदा)	९.८७	१३०.२५	२२२.५	३१.९	७०.८
१६ नेप्से फ्लोट परिसूचक (कारोबार बन्द हुँदा)	३०.५६	३५.८	६४.१	१७.१	७९.१

स्रोत: नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेड

तालिका ३२
नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेडमा सूचीकृत भएका धितोपत्रहरु

	२०६९/७०			२०७०/७१		
	शेयर संख्या (हजारमा)	रकम (रु. करोडमा)	अंश प्रतिशतमा	शेयर संख्या (हजारमा)	रकम (रु. करोडमा)	अंश प्रतिशतमा
संस्थागत आधारमा						
वाणिज्य बैंक	६५८४६.९	८०२.५	५५.३	१२०१०९.१	१४०८०.९	६१.२
विकास बैंक	३११७१.९	३११.७	२१.५	२७९४७.३	२७९४.८	१२.१
बीमा कम्पनी	७४०८.६	७४.१	५.१	१५७३५.५	१५७३.५	६.८
वित्त कम्पनी	८२५८.७	८२.६	५.७	६८७४.०	६९७.४	३.०
उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनी	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
होटलहरु	३५८१.९	३.६	०.२	८५९६.२	८५९.६	३.७
व्यापारिक संस्थाहरु	०.०	०.०	०.०	११२.८	११.३	०.०
जलाविद्युत	४४३५.६	४४.४	३.१	२९३३१.९	२९३३.२	१२.७
अन्य	१२५६१७.९	१३१.०	९.०	८१३.६	७१.३	०.३
कुल	२४६३२१.५	१४४९.९	१००.०	२०९५२०.४	२३०२२.०	१००.०
धितोपत्रको आधारमा						
साधारण शेयर	१२३८६०.८	८२४.६	५६.९	७५८५२.३	७५८५.२	३२.९
हकप्रद शेयर	२८०९.९	२.८	१.९	६०३३७.८	६०३३.८	२६.२
बोनस शेयर	४३४५०.८	४०२.२	२७.७	७१०३०.३	७१०३.०	३०.९
सरकारी ऋणपत्र	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
कनभर्टिबल प्रेफरेन्स शेयर	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
बैंकहरुले जारी गरेको ऋणपत्र	१२००.०	१२०.०	८.३	२३००.०	२३००.०	१०.०
अन्य	७५०००.०	७५.०	५.२	०.०	०.०	०.०
कुल	२४६३२१.५	१४४९.९	१००.०	२०९५२०.४	२३०२२.०	१००.०

स्रोत : नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेड

तालिका ३३
सूचीकृत कम्पनीहरू र बजार पूँजीकरणको स्थिति

विवरण	सूचीकृत कम्पनीको संख्या			बजार पूँजीकरण (रकम रु. करोडमा)						शेयर मूल्य	
	२०६९ असार	२०७० असार	२०७१ असार	२०६९ असार		२०७० असार		२०७१ असार		प्रतिशत परिवर्तन	
				मूल्य	शेयर प्रतिशत	मूल्य	शेयर प्रतिशत	मूल्य	शेयर प्रतिशत	२०६९/७०	२०७०/७१
वित्तीय संस्थाहरू	१८४	१९८	२०४	२५३७३.३	६८.९	३६९०९.७	७१.७	८२०६४.८	७७.६	४५.५	१२२.३
वाणिज्य बैंक	२६	२८	३०	१९२८३.६	५२.४	२९२८५.२	५६.९	५५५६०.९	५२.६	५१.९	८९.७
विकास बैंक	६८	८३	९३	२३४४.३	६.४	२६५४.१	५.२	८२१६.०	७.८	१३.२	२०९.६
वित्त कम्पनी	६९	६६	५९	२४८६.०	६.८	२२२९.४	४.३	४२२३.९	४.०	-१०.३	८९.५
बीमा कम्पनी	२१	२१	२२	१२५९.४	३.४	२७४१.१	५.३	१४०६४.३	१३.३	११७.७	४१३.१
निर्माण तथा प्रशोधन	१८	१८	१८	११८३.०	३.२	१५४१.३	३.०	२०१९.६	१.९	३०.३	३१.०
होटल	४	४	४	६४५.८	१.८	८६९.२	१.७	२४९८.३	२.४	३४.६	१८७.४
व्यापार	४	४	४	१११.७	०.३	९८.५	०.२	१०९.७	०.१	-११.८	११.३
जलविद्युत	४	४	५	१९६५.६	५.३	३०८८.६	६.०	९१८२.५	८.७	५७.१	१९७.३
अन्य	२	२	२	७५४६.८	२०.५	८९४१.८	१७.४	९८४१.७	९.३	१८.५	१०.१
कुल	२१६	२३०	२३७	३६८२६.२	१००.०	५१४४९.२	१००.०	१०५७६.६	१००.०	३९.७	१०५.५

अनुसूची १.१

वित्तीय कारोबार गर्न स्वीकृति प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको नामावली

(२०७१असार मसान्त)

(१) वाणिज्य बैंकहरु

क्र.सं.	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति	चुक्तापूँजी [#] (रु. दश लाखमा)
१.	नेपाल बैंक लि.	धर्मपथ, काठमाडौं	१९९४।०।३०	३९६५.५२
२.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि.	सिंहदरवारप्लाजा, काठमाडौं	२०२२।०।१०	८५८८.९७
३.	नविल बैंक लि.	कान्तिपथ, काठमाडौं	२०४१।०।३२९	३०४७.१७
४.	नेपाल इन्भेष्टमेण्ट बैंक लि.	दरबारमार्ग, काठमाडौं	२०४२।१।२६	४१४६.७१
५.	स्टाण्डर्ड चार्टर्ड बैंक नेपाल लि.	नयाँबानेश्वर, काठमाडौं	२०४३।०।१६	२०४१.६७
६.	हिमालयन बैंक लि.	ठमेल, काठमाडौं	२०४९।१।०।०५	२७०.००
७.	नेपाल एस.वि.आई. बैंक लि.	हात्तिसार, काठमाडौं	२०५०।०।३।२३	२६५०.२१
८.	नेपाल बंगलादेश बैंक लि.	नयाँबानेश्वर, काठमाडौं	२०५१।०।२।२३	२००९.४०
९.	एभरेष्ट बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	२०५१।०।७।०१	१९२१.२४
१०.	बैंक अफ काठमाण्डु लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०५१।१।२।२८	१९२०.२१
११.	नेपाल क्रेडिट एण्ड कमर्स बैंक लि.	सिद्धार्थनगर, रुपन्देही	२०५३।०।६।२८	१४७०.००
१२.	लुम्बिनी बैंक लि. ^{&}	नारायणगढ, चितवन	२०५५।०।४।०१	१७२९.७३
१३.	एन आई सी एशिया बैंक लि.	विराटनगर, मोरङ	२०५५।०।४।०५	२३१९.५५
१४.	माछापुच्छ्रे बैंक लि.	पृथ्वीचोक, पोखरा, कास्की	२०५७।०।६।१७	२४७८.७९
१५.	कुमारी बैंक लि.	दरबारमार्ग, काठमाडौं	२०५७।१।२।२१	१६०३.८०
१६.	लक्ष्मी बैंक लि.	आदर्शनगर, वीरगञ्ज, पर्सा	२०५८।१।२।२१	१६९४.०८
१७.	सिद्धार्थ बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०५९।०।९।०९	१६१९.२४
१८.	कृषि विकास बैंक लि.	रामशाहपथ, काठमाडौं	२०२४।१।०।०७	९६३६.८०
१९.	ग्लोबल आइएमई बैंक लि.	वीरगञ्ज, पर्सा	२०६३।०।९।१८	२७८०.८६
२०.	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०६४।०।१।०७	२१०१.८४
२१.	प्राइम कमर्सियल बैंक लि.	नयाँसडक, काठमाडौं	२०६४।०।६।०७	२५७४.४५
२२.	सनराइज बैंक लि.	गैरीधारा, काठमाडौं	२०६४।०।६।२५	२०१५.००
२३.	ग्रान्ड बैंक नेपाल लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०६५।०।२।१२	२०००.००
२४.	एनएमबी बैंक लि.	बबरमहल, काठमाडौं	२०६५।०।२।२०	२०००.००
२५.	क्रिष्ट बैंक लि.	अनामनगर, काठमाडौं	२०६६।०।१।२४	२०००.००
२६.	जनता बैंक नेपाल लि.	नयाँबानेश्वर, काठमाडौं	२०६६।१।२।२३	२०६०.००
२७.	मेगा बैंक नेपाल लि.	कान्तिपथ, काठमाडौं	२०६७।०।४।०७	२३३०.००
२८.	सिभिल बैंक लि. ^{&१}	कमलादी, काठमाडौं	२०६७।०।८।१०	२०००.००
२९.	सेन्चुरी कमर्सियल बैंक लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	२०६७।१।२।२६	११२६.००
३०.	सानिमा बैंक लि.	नागपोखरी, काठमाडौं	२०६८।१।१।०३	२२१७.६०

& नवदुर्गा फाइनेन्स कम्पनी लि.(ग वर्ग, राष्ट्रियस्तर) गाभिएको ।

&१ एक्सिस डेभलपमेण्ट बैंक लि. (ख वर्ग, राष्ट्रियस्तर) र सिभिल मर्चेण्ट वित्तीय संस्था (ग वर्ग, राष्ट्रियस्तर) गाभिएको ।

चुक्तापूँजी २०७० चैत मसान्तको वित्तीय विवरणको आधारमा राखिएको र गाभिएका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको हकमा गाभिए पश्चात् कायम भएको ।

(२) विकास बैंकहरु

क्र.सं.	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति	चुक्तापूँजी [#] (रु. दश लाखमा)
१.	एन. आई.डि.सि. डेभलपमेन्ट बैंक लि.	दरबारमार्ग, काठमाडौं	२०१६।०।३।०१	४१५.८२
२.	मालिका विकास बैंक लि.	धनगढी, कैलाली	२०५६।०।७।२५	२२०.५०
३.	सिद्धार्थ डेभलपमेन्ट बैंक लि.	तीनकुने, काठमाडौं	२०५७।०।३।११	६४५.००

४.	यती डेभलपमेन्ट बैंक लि.	दरबारमार्ग, काठमाडौं	२०५८।०३।०५	१३८६.२३
५.	नारायणी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	रत्ननगर, चितवन	२०५८।०७।०१	५५.५७
६.	युनाइटेड विकास बैंक लि.*	जितपुर, वारा	२०५८।०१।२३	८०.४०
७.	पश्चिमाञ्चल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०५९।१२।२०	३३६.५२
८.	सहयोगी विकास बैंक लि.	जनकपुरधाम, धनुषा	२०६०।०७।०६	१४२.८८
९.	कर्णाली विकास बैंक लि.	नेपालगञ्ज, बाँके	२०६०।११।०६	८०.००
१०.	त्रिवेणी विकास बैंक लि.	नारायणगढ, चितवन	२०६१।०४।२९	३७०.११
११.	भृकुटी विकास बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०६१।०५।१८	४२३.७७
१२.	सुप्रिम डेभलपमेन्ट बैंक लि.	तीनकुने, काठमाडौं	२०६१।०५।२०	७७२.००
१३.	शुभेच्छा विकास बैंक लि.	नारायणगढ, चितवन	२०६१।०६।१०	११८.६८
१४.	सागिला डेभलपमेन्ट बैंक लि.&3	नयाँसडक, काठमाडौं	२०६१।०७।१३	६४०.००
१५.	गौरीशंकर डेभलपमेन्ट बैंक लि.	कावासोती, नवलपरासी	२०६१।०८।१७	२११.९२
१६.	गोरखा डेभलपमेन्ट बैंक (नेपाल) लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	२०६१।०८।२०	६६०.८२
१७.	गण्डकी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	पोखरा, कास्की	२०६१।०९।१२	३२०.००
१८.	इन्फ्रास्ट्रक्चर डेभलपमेन्ट बैंक लि.	घण्टाघरमोड, काठमाडौं	२०६२।०१।२६	८२७.५३
१९.	विजनेश युनिभर्सल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	अनामनगर, काठमाडौं	२०६२।०१।२७	८४२.०६
२०.	विराटलक्ष्मी विकास बैंक लि.&2	विराटनगर, मोरङ	२०६२।०१।२८	२३४.६८
२१.	एक्सेल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	वित्तामोड, भापा	२०६२।०४।०६	१००.००
२२.	वेस्टर्न डेभलपमेन्ट बैंक लि.	घोराही, दाङ	२०६२।०५।३०	१००.००
२३.	एच एण्ड वि डेभलपमेन्ट बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०६२।०७।२९	८९७.९३
२४.	अरनिको डेभलपमेन्ट बैंक लि.	धुलिखेल, काभ्रे	२०६३।०३।२२	२२३.२३
२५.	एनडिइपी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	लालदरबारमार्ग, काठमाडौं	२०६३।०४।०९	५८२.४५
२६.	क्लिन इनर्जी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	सीतापाइला, काठमाडौं	२०६३।०५।२२	११४५.३८
२७.	मितेरी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	धरान, सुनसरी	२०६३।०६।२७	१३०.०१
२८.	तिनाउ विकास बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०६३।०७।१५	१२८.८०
२९.	राईजङ्ग डेभलपमेन्ट बैंक लि.	गैडाकोट, नवलपरासी	२०६३।०९।०३	२१४.१४
३०.	मुक्तिनाथ विकास बैंक लि.	पोखरा, कास्की	२०६३।०९।१९	३६७.५०
३१.	सेवा विकास बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०६३।११।१३	२५७.६०
३२.	कनकाई विकास बैंक लि.	दमक, भापा	२०६४।०१।२०	१००.००
३३.	पब्लिक डेभलपमेन्ट बैंक लि.	वीरगञ्ज, पर्सा	२०६४।०२।२४	१५०.००
३४.	एस डेभलपमेन्ट बैंक लि.	नारायणचौर, काठमाडौं	२०६४।०४।३०	८२७.३९
३५.	महाकाली विकास बैंक लि.	महेन्द्रनगर, कञ्चनपुर	२०६४।०५।०९	४०.००
३६.	भार्गव विकास बैंक लि.	नेपालगञ्ज, बाँके	२०६४।०५।१३	१००.००
३७.	कामना विकास बैंक लि.	पोखरा, कास्की	२०६४।०७।१२	२३०.००
३८.	प्रोफेसनल दियालो विकास बैंक लि.	बनेपा, काभ्रे	२०६४।०६।३०	२००.००
३९.	कन्ट्री डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बनेपा, काभ्रे	२०६४।०६।१७	३२०.००
४०.	भिवोर विकास बैंक लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	२०६४।०६।१७	९१७.०७
४१.	अल्याइन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	हेटौडा, मकवानपुर	२०६४।०६।१८	१००.००
४२.	निलगिरी विकास बैंक लि.	बेनी, म्याग्दी	२०६४।०६।२५	१००.००
४३.	काष्ठमण्डप डेभलपमेन्ट बैंक लि.	न्यूरोड, काठमाडौं	२०६४।०६।२५	६७८.०१
४४.	कपरेट डेभलपमेन्ट बैंक लि.	वीरगञ्ज, पर्सा	२०६४।०७।२९	२००.००
४५.	सिटी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	पोखरा, कास्की	२०६४।०७।०२	३०८.००
४६.	विश्व विकास बैंक लि.	पोखरा, कास्की	२०६४।०९।०५	३५३.९७
४७.	पार्थिवरा विकास बैंक लि.	उर्लावारी, मोरङ	२०६४।०८।०५	१००.००
४८.	गरिमा विकास बैंक लि.	पोखरा, कास्की	२०६४।०७।१८	३७४.००
४९.	कावेली विकास बैंक लि.	धनकुटाबजार, धनकुटा	२०६४।०९।०९	२२.००
५०.	पूर्णमा विकास बैंक लि.	सिद्धार्थनगर, रुपन्देही	२०६५।०२।०७	११०.००
५१.	ज्योति विकास बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०६५।०४।०९	७४०.००
५२.	शाइन रेसुङ्गा डेभलपमेन्ट बैंक लि.	तम्घास, गुल्मी	२०६५।११।११	३८३.८४
५३.	वाग्मती डेभलपमेन्ट बैंक लि.	हरिऔत, सर्लाही	२०६५।१२।१०	५०.००
५४.	हाम्रो विकास बैंक लि.	बट्टार, नुवाकोट	२०६६।०१।०६	६०.१०
५५.	काँक्रेविहार विकास बैंक लि.	वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत	२०६६।०२।०१	३४.५०

५६.	प्यासिफिक डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बेसीशहर, लमजुङ्ग	२०६६।०४।११	६०.००
५७.	सिभिक डेभलपमेन्ट बैंक लि.	धादिङ्गबेसी, धादिङ्ग	२०६६।०४।२९	४०.००
५८.	इन्टरनेसनल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	टेकु, काठमाडौं	२०६६।०५।१९	६४०.००
५९.	कञ्चन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	महेन्द्रनगर, कञ्चनपुर	२०६६।०६।०३	११०.००
६०.	ब्राइट डेभलपमेन्ट बैंक लि.	पनौती, काभ्रे	२०६६।०६।२२	१४०.००
६१.	मातृभूमि विकास बैंक लि.	सिन्धुलीमाढी, सिन्धुली	२०६६।०६।२३	४४.००
६२.	इन्भोभेष्टिभ डेभलपमेन्ट बैंक लि.	सिद्धार्थनगर, रुपन्देही	२०६६।०७।२७	१००.००
६३.	भिमरूक विकास बैंक लि.	बागदुला, प्युठान	२०६६।०८।२९	४१.५०
६४.	मेट्रो डेभलपमेन्ट बैंक लि.	पोखरा, कास्की	२०६६।०९।०१	१२२.९६
६५.	राप्तीभेरी विकास बैंक लि.	नेपालगञ्ज, बाँके	२०६६।१०।०१	७५.०१
६६.	गौमुखी विकास बैंक लि.	विजुवार, प्युठान	२०६६।१०।११	४१.६०
६७.	टुरिज्म डेभलपमेन्ट बैंक लि.	नयाँवानेश्वर, काठमाडौं	२०६६।१२।०५	६४०.००
६८.	मिसन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०६७।०३।०१	१००.००
६९.	माउण्ट मकालु डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बसन्तपुर, तेह्रथुम	२०६७।०४।०५	१४.००
७०.	सिन्धु विकास बैंक लि.	बाह्रबिसे, सिन्धुपाल्चोक	२०६७।०५।२४	१००.००
७१.	सहारा विकास बैंक लि.	मलंगवा, सर्लाही	२०६७।०७।१०	१४.००
७२.	नेपाल कम्युनिटी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०६७।०७।१७	१००.००
७३.	कसमस डेभलपमेन्ट बैंक लि.	शक्तिचोक, गोरखा	२०६७।०८।०१	४३.७५
७४.	मनास्लु विकास बैंक लि.	बसपार्क, गोरखा	२०६७।०८।२८	१२०.००
७५.	एकता विकास बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०६८।०७।०७	१२०.००
७६.	कालिन्चोक डेभलपमेन्ट बैंक लि.	चरिकोट, दोलखा	२०६८।०८।०५	५१.००
७७.	कैलाश विकास बैंक लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	२०६९।०१।१२	७७८.३८
७८.	सालपा विकास बैंक लि.	दिक्तेल, खोटाङ	२०६९।०४।०१	१४.००
७९.	सप्तकोशी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	टंकिसिनवारी, मोरङ	२०६९।०६।१६	६०.००
८०.	साभा विकास बैंक लि.	धनगढी, कैलाली	२०७०।०१।१७	५१.००
८१.	प्रभु विकास बैंक लि.	लैनचौर, काठमाण्डौ	२०७०।०३।३०	७६५.९६
८२.	एपेक्स डेभलपमेन्ट बैंक लि.	दरवारमार्ग, काठमाडौं	२०७०।०३।३१	६६६.५६
८३.	ग्रीन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बाग्लुङ्ग बजार, बाग्लुङ्ग	२०७०।०५।०९	५५.००
८४.	रिलायवल डेभलपमेन्ट बैंक लि. &4	सून्धारा, काठमाडौं	२०७०।०५।०९	६८२.७५

&2 खाँदवारी डेभलपमेन्ट बैंक लि. (ख वग, १ जिल्लास्तर) गाभिएको।

&3 साँग्रला डेभलपमेन्ट बैंक लि र वागेश्वरी विकास बैंक लि. (ख वग) गाभिई साँग्रला डेभलपमेन्ट बैंक लि नामाकरण भइ स्तरोन्नति समेत भएको।

&4 साविकको रिलायवल फाइनान्स कम्पनी लि. मा कन्जुमर डे. बैंक लि.(ख वग) र शुभलक्ष्मी फाइनान्स लि.गाभिई स्तरोन्नति समेत भएको।

#चुक्तापूँजी २०७० चैत मसान्तको वित्तीय विवरणको आधारमा राखिएको।

*खारेजीको प्रक्रियामा रहेको।

(३) वित्त कम्पनीहरु

क्र.सं.	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति	चुक्तापूँजी # (रु. दश लाखमा)
१.	नेपाल आवास फाइनान्स लि.	स्विधानगर, काठमाडौं	२०४९।०४।१९	१८९.५०
२.	नेपाल फाइनान्स लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०४९।०९।२२	१३५.८०
३.	एन.आइ.डि.सी.क्यापिटल मार्केट्स लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	२०४९।११।२८	२३३.५६
४.	नारायणी नेशनल फाइनान्स लि.	कालिकास्थान, काठमाडौं	२०५०।०१।२५	६४७.४८
५.	नेपाल शेयर मार्केट्स एण्ड फाइनान्स लि.	रामशाहपथ, काठमाडौं	२०५०।०७।०३	२०३४.२९
६.	पिपल्स फाइनान्स लि.	महाबौद्ध, काठमाडौं	२०५१।०१।०२	२८९.०१
७.	काठमाण्डौ फाइनान्स लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	२०५१।०७।२४	१७०.०५
८.	हिमालय फाइनान्स लि.	सुनधारा, काठमाडौं	२०५१।०७।२५	१४०.००
९.	युनियन फाइनान्स लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०५१।०८।२६	१७६.५९
१०.	पश्चिमान्चल फाइनान्स कम्पनी लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०५१।१२।२६	२३५.६४
११.	नेपाल हाउजिङ एण्ड मर्चेण्ट फाइनान्स लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	२०५१।१२।२८	२२०.३०
१२.	सम्भना फाइनान्स कम्पनी लि. **	बनेपा, काभ्रे	२०५२।०१।२०	-
१३.	गुडविल फाइनान्स लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	२०५२।०२।०१	३१०.५०

१४.	सिद्धार्थ फाइनेन्स लि. &5	सिद्धार्थनगर, रुपन्देही	२०५२।०२।११	३२४.३१
१५.	श्रीइन्भेष्टमेण्ट एण्ड फाइनेन्स कम्पनी लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	२०५२।०२।१८	१७६.००
१६.	लुम्बिनी फाइनेन्स एण्ड लिजिड कम्पनी लि.	ठमेल, काठमाडौं	२०५२।०३।१२	२९४.९४
१७.	इण्टरनेशनल लिजिड एण्ड फाइनेन्स कम्पनी लि.	नयाँवानेश्वर, काठमाडौं	२०५२।०७।१४	२००८.८०
१८.	महालक्ष्मी फाइनेन्स लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	२०५२।०८।१५	४२०.००
१९.	ललितपुर फाइनेन्स लि.	लगनखेल, ललितपुर	२०५२।०८।२८	१८७.९५
२०.	युनाइटेड फाइनेन्स लि.	दरबारमार्ग, काठमाडौं	२०५२।१०।१२	३५०.८०
२१.	जनरल फाइनेन्स लि.	चावहिल, काठमाडौं	२०५२।१०।१८	१३२.२३
२२.	प्रोग्रेसिभ फाइनेन्स कम्पनी लि.	न्यूरोड, काठमाडौं	२०५२।११।१४	१२०.००
२३.	जानकी फाइनेन्स कम्पनी लि.	जनकपुरधाम, धनुषा	२०५३।११।२४	१४६.२५
२४.	पोखरा फाइनेन्स लि.	पोखरा, कास्की	२०५३।१२।०३	३१२.००
२५.	सेन्ट्रल फाइनेन्स लि.	कुपण्डोल, ललितपुर	२०५४।०१।०२	१६८.३६
२६.	प्रिमियर फाइनेन्स कम्पनी लि.	कुमारीपाटी, ललितपुर	२०५४।०२।२६	१२७.०१
२७.	अरुण फाइनेन्स लि.	धरान, सुनसरी	२०५४।०५।०१	१५०.००
२८.	मल्टीपर्पस फिनान्स कम्पनी लि	राजविराज, सप्तरी	२०५५।०१।०२	२५.००
२९.	सिनर्जी फाइनेन्स लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०५५।०३।०७	४७४.४१
३०.	सृजना फाइनेन्स लि.	विराटनगर, मोरङ	२०५६।०८।२८	८४.००
३१.	ओम फाइनेन्स लि.	पोखरा, कास्की	२०५७।०६।०१	३२५.७१
३२.	वर्ल्ड मर्चेण्ट बैकिङ्ग एण्ड फाइनेन्स कम्पनी लि.	हेटौंडा, मकवानपुर	२०५८।०४।२६	१८१.९८
३३.	क्यापिटल मर्चेण्ट बैकिङ्ग एण्ड फाइनेन्स लि.	वत्तिसपुतली, काठमाडौं	२०५८।०१।०१	९३५.०७
३४.	क्रिप्टल फाइनेन्स लि.	थापाथली, काठमाडौं	२०५८।११।०१	७०.००
३५.	गृहेश्वरी मर्चेण्ट बैकिङ्ग एण्ड फाइनेन्स लि.	पुल्चोक, ललितपुर	२०५९।०२।३०	२०६.३५
३६.	पाटन फाइनेन्स लि.	पुल्चोक, ललितपुर	२०५९।०३।०९	११०.००
३७.	फेवा फाइनेन्स लि.	पोखरा, कास्की	२०६०।०१।१७	३३०.३३
३८.	एभरेष्ट फाइनेन्स लि.	सिद्धार्थनगर, रुपन्देही	२०६०।०३।१८	१०६.१४
३९.	पुडेन्सियल फाइनेन्स कम्पनी लि.	नागपोखरी, काठमाडौं	२०६१।०२।२४	४८३.९३
४०.	आइ.सि.एफ.सि. फाइनेन्स लि.	भाटभटेनी, काठमाडौं	२०६१।०३।३१	३७४.३९
४१.	सगरमाथा मर्चेण्ट बैकिङ्ग एण्ड फाइनेन्स लि.	मानभवन, ललितपुर	२०६२।०५।१३	१६५.००
४२.	कुवेर मर्चेण्ट फाइनेन्स लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	२०६२।१२।११	१५०.००
४३.	नेपाल एक्सप्रेस फाइनेन्स लि.	सुन्धारा, काठमाडौं	२०६३।०१।२१	१९७.१०
४४.	सेती फाइनेन्स लि.	टिकापुर, कैलाली	२०६३।०२।०४	५०.६०
४५.	हामा मर्चेण्ट एण्ड फाइनेन्स लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	२०६३।०३।०२	२००.००
४६.	नमस्ते वित्तीय संस्था लि.	घोराही, दाङ	२०६४।०३।२५	३१.२५
४७.	कास्की फाइनेन्स लि.	पोखरा, कास्की	२०६४।०४।१४	२४०.७४
४८.	जेनिथ फाइनेन्स लि.	न्यूरोड, काठमाडौं	२०६४।०६।२१	२३१.००
४९.	युनिक फाइनेन्सियल इन्स्ट्रुमन्ट लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	२०६४।०६।२५	२००.००
५०.	मञ्जूश्री फाइनेन्सियल इन्स्ट्रुमन्ट लि.	नयाँवानेश्वर, काठमाडौं	२०६४।०६।३०	२२५.००
५१.	जेबिल्स फाइनेन्स लि.	न्यूरोड, काठमाडौं	२०६६।०७।११	२००.००
५२.	रिलायन्स लोटस फाइनेन्स लि. &6	प्रदर्शनीमार्ग, काठमाडौं	२०६६।०८।१८	३२०.००
५३.	भक्तपुर फाइनेन्स कम्पनी लि.	च्याम्हासिंह, भक्तपुर	२०६७।०१।२५	१२५.००

&5 इमेरियल फाइनेन्स लि.गाभिएको ।

&6 साविकको रिलायन्स फाइनेन्स लि.मा लोटस इन्भेष्टमेण्ट फाइनेन्स लि.गाभई कायम भएको ।

चुक्तापूजी २०७० चैत मसान्तको वित्तीय विवरणको आधारमा राखिएको ।

**खारेजीको प्रक्रियामा रहेको ।

(४) लघुवित्त विकास बैंकहरु

क्र.सं	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति	चुक्तापूजी# (रु. दश लाखमा)
१.	पूर्वाञ्चल ग्रामीण विकास बैंक लि.	विराटनगर, मोरङ	२०४९।११।१७	६०.००
२.	सुदूर पश्चिमाञ्चल ग्रामीण विकास बैंक लि.	धनगढी, कैलाली	२०४९।११।१७	५८.५०
३.	पश्चिमाञ्चल ग्रामीण विकास बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०५१।१२।२८	११५.००

४.	मध्य पश्चिमाञ्चल ग्रामीण विकास बैंक लि.	नेपालगञ्ज, बाँके	२०५११२२८	७३.५७
५.	मध्यमाञ्चल ग्रामीण विकास बैंक लि.	जनकपुर, धनुषा	२०५३०३२४	१००.००
६.	निर्धन उत्थान बैंक लि.	अनामनगर, काठमाडौं	२०५५१२३०	२००.००
७.	रुरल माइक्रो फाइनेन्स डेभलपमेन्ट सेन्टर लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	२०५६०८२०	५२०.००
८.	डिप्रोक्स लघु वित्त विकास बैंक लि.	रत्ननगर, चितवन	२०५८०३१९	१२७.३७
९.	छिमेक लघु वित्त विकास बैंक लि.	पुरानोबानेश्वर, काठमाडौं	२०५८०८२५	२१०.००
१०.	स्वावलम्बन लघु वित्त विकास बैंक	लालकोलोनीमार्ग, काठमाडौं	२०५८१०१०१	१४९.८८
११.	साना किसान विकास बैंक लि.	सुविधानगर, काठमाडौं	२०५८१११०२	२३०.००
१२.	नेरुडे लघु वित्त विकास बैंक लि.	विराटनगर, मोरङ	२०६४०३०१	६४.४०
१३.	नयाँ नेपाल लघु वित्त विकास बैंक लि.	धुलिखेल, काभ्रे	२०६५१२०७	२०.००
१४.	समित माइक्रो फाइनेन्स डेभलपमेन्ट बैंक लि.	अनारमनी, भापा	२०६६०२०६	२५.००
१५.	स्वरोजगार लघु वित्त विकास बैंक लि.	बनेपा, काभ्रे	२०६६०८१६	१५.७०
१६.	फर्स्ट माइक्रोफाइनेन्स डेभलपमेन्ट बैंक लि.	ज्ञानेश्वर, काठमाडौं	२०६६०९१३	१००.००
१७.	नागवेली लघु वित्त विकास बैंक लि.	अनारमनी, भापा	२०६६१०२९	१४.३०
१८.	कालिका माइक्रोक्रेडिट डेभलपमेन्ट बैंक लि.	वालिङ्ग, स्याङ्जा	२०६७०४०५	५०.००
१९.	मिमिरे माइक्रोफाइनेन्स डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बनेपा, काभ्रे	२०६७०६१०७	१४.००
२०.	जनउत्थान सामुदायिक लघुवित्त विकास बैंक,	बुटवल, रुपन्देही	२०६७०७२३	११.००
२१.	मिथिला लघु वित्त विकास बैंक लि.	ढक्केबर, धनुषा	२०६६०९१६	१६.५०
२२.	बोमी माइक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	खानीखोला, धादिङ	२०६८११२५	१०.२०
२३.	लक्ष्मी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	नयाँबानेश्वर, काठमाडौं	२०६९०२२२	७०.००
२४.	आइ एल एफ सी ओ लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	चुच्चेपाटी, काठमाडौं	२०६९०३२९	६०.००
२५.	महिला सहयात्रा माइक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	चितलाड, मकवानपुर	२०६९०८१४	७७.००
२६.	विजय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	रजहर, नवलपरासी	२०६९१२१५	९८.००
२७.	किसान माइक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	कमलबजार, अछाम	२०६९१०१०३	१२.००
२८.	क्लिन भिलेज माइक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	हेक्जा, कास्की	२०६९१२१८	१४.००
२९.	फर्वाड कम्युनिटी माइक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	दुहवी, सुनसरी	२०७००२३	७०.००
३०.	रिलायबल माइक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	बेशीशहर, लमजुङ्ग	२०७००२५	१४.००
३१.	महुली सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बगधुवा, सप्तरी	२०७००३१	१४.००
३२.	सूर्योदय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पुतलीवजार, स्याङ्जा	२०७००४०९	१४.००
३३.	मेरो माइक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	बट्टार, नुवाकोट	२०७००४०३	६९.४०
३४.	समता माइक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	पिप्रा, सिमरा	२०७००४०९	११.०६
३५.	आरएसडिसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०७००५१२६	६०.००
३६.	सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पाँचखाल, काभ्रे	२०७०१२३०	१४.००
३७.	नेशनल माइक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	निलकण्ठ-५, धादिङ	२०७१०३१८	७०.००

□ सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.ले मिति २०७०/१२/३० मा इजाजत लिई कार्य संचालन नगरेको ।

चुक्तापूँजी २०७० चैत मसान्तको वित्तीय विवरणको आधारमा राखिएको ।

(५) सहकारी संस्था : (सीमित बैंकिङ कारोबार मात्र)

क्र.सं.	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति	चुक्तापूँजी [#] (रु. हजारमा)
१.	श्री नवजीवन को-अपरेटिभ्स लिमिटेड	धनगढी, कैलाली	२०५००८३०	७११७.००
२.	सगुन सहकारी संस्था लि	क्षेत्रपाटी, काठमाडौं	२०५१०६२३	११३१७.००
३.	नेपाल सहकारी वित्तीय संस्था लि.	नयाँबानेश्वर, काठमाडौं	२०५१०९१५	५६७४१.००
४.	द सहारा लोन सेविङ को अपरेटिभस् सोसाइटी लि.	मलंगवा, सर्लाही	२०५२०१०२	७६२४.००
५.	विन्दवासिनी वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	खोपासी, काभ्रे	२०५२०३०७	७९५२.००
६.	महिला सहकारी संस्था लि.	कुलेश्वर, काठमाडौं	२०५२०६१९	२२७२५.००
७.	नेपाल बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	मेचीनगर-१०, भापा	२०५२०९१०	१०९९४८.००
८.	सहकारी वित्तीय विकास संस्था लि.	नेपालगञ्ज, बाँके	२०५३०३०२	१७४२४.००
९.	श्री मनकामना सहकारी संस्था लि.	बनेपा, काभ्रे	२०५३११०७	१२२२.००
१०.	भेरी सहकारी वित्तीय संस्था लि.	नेपालगञ्ज, बाँके	२०५३११२२	१११९८.००
११.	विक्र वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	गैडाकोट, नवलपरासी	२०५४०४२७	४७८११.००
१२.	किसान बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि	लम्की, कैलाली	२०५४०९१४	२८३६६.००

१३.	हिमालय सहकारी संस्था लि	पुरानोवानेश्वर, काठमाडौं	२०५५।०१।१६	५१२४२.००
१४.	स्टार बहुउद्देश्यीय वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	विराटनगर -१४, मोरङ	२०५५।०१।०१	१६७६२.००
१५.	उपकार वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	वालिङ, स्याङजा	२०५६।१२।०८	३८२८८.००

चुक्तापूजी २०६९ चैत मसान्तको वित्तीय विवरणको आधारमा राखिएको ।

(६) गैर-सरकारी संस्था : (लघुकर्जा कारोबार गर्ने)

क्र.सं	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति
१.	नेपाल सिकारा ग्रामीण विकास कार्यक्रम	भण्डारा, चितवन	२०५७।०२।२३
२.	चारतारे युवा क्लव	तित्याङ्ग, वाग्लुङ	२०५७।०२।२३
३.	युनिक नेपाल	नयाँगाउँ, बर्दिया	२०५७।०३।१५
४.	सामुदायिक महिला विकास केन्द्र (स्वेडेक)	राजविराज- सप्तरी	२०५७।०३।२०
५.	ग्रामीण जागरण मन्च	महेन्द्रपथ, वाग्लुङ	२०५७।०५।२६
६.	धौलागिरी सामुदायिक श्रोत विकास केन्द्र	वाग्लुङ न.पा., वाग्लुङ	२०५७।०८।०६
७.	विकासका लागि स्थानीय स्वयं सेवकहरूको प्रयास	धनकुटा न.पा.१६, धनकुटा	२०५८।०३।२६
८.	महिला अधिकार तथा विकास केन्द्र	काठमाडौं पो.व.नं.१०९५	२०५८।१२।३०
९.	मानुषी	काठमाडौं पो.व.नं.११३५	२०५९।०१।२०
१०.	जीवन विकास समाज	वरियाती ३, मोरङ	२०५९।०३।०४
११.	महिला आदर्श सेवा केन्द्र	नयाँवानेश्वर, काठमाडौं	२०५९।०३।१८
१२.	पाटन विजिनेस एण्ड प्रोफेसनल वीमेन	पुल्चोक, ललितपुर	२०५९।०३।१८
१३.	महिला स्वावलम्बन समाज	भरतपुर १३, चितवन	२०५९।०३।२०
१४.	श्रृजनात्मक महिला वातावरण विकास संस्था	महाराजगंज, काठमाडौं	२०५९।०४।०८
१५.	सृजना विकास केन्द्र	पोखरा, कास्की	२०५९।०५।०६
१६.	घरेलु तथा साना उद्योग संघ	चावहिल, काठमाडौं	२०५९।०५।१७
१७.	आदर्श युवक क्लव	ठिमी, भक्तपुर	२०५९।०५।२१
१८.	सोसल अपग्रेड इन प्रोग्रेस अफ एजुकेशनल रिजन	तुलसीपुर न.पा.-५, दाङ	२०५९।०७।१२
१९.	नेपाल महिला सामुदायिक सेवा केन्द्र	त्रिभुवन न.पा., दाङ	२०५९।०७।१३
२०.	ग्रामीण महिला विकास संस्था	त्रिभुवन न.पा.-११ दाङ	२०६०।०१।१०
२१.	ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र	त्रिभुवन न.पा.-११, दाङ	२०६०।०३।०४
२२.	ग्रामीण सेवा नेपाल	भजनी, कैलाली	२०६०।०६।०८
२३.	महिला उपकार मन्च	कोहलपुर, बाँके	२०६०।०७।१२
२४.	विकास आयोजना सेवा केन्द्र (डिप्रोक्स-नेपाल)	थापाथली, काठमाडौं	२०६१।०७।१६
२५.	ग्रामीण स्वयं सेवक समाज	हरिऔन -९, सर्लाही	२०६२।०८।०५
२६.	श्रृजना सामुदायिक विकास केन्द्र	चोहर्वा, सिरहा	२०६२।०८।०३
२७.	राष्ट्रिय शैक्षिक तथा सामुदायिक विकास संस्था	कृष्मा, पर्वत	२०६२।०८।०३
२८.	नेपाल ग्रामीण विकास संस्था	हाँडीगाँउ, काठमाडौं	२०६२।०८।२८
२९.	नेपाल महिला उद्यमी संघ	पुतलीसडक, काठमाडौं	२०६२।०९।२०

मिति २०७०।१२।३० को निर्णय अनुसार भगवान युवा क्लव आलापोट, काठमाडौंको इजाजत रद्द गरिएको ।

(७) अन्य संस्था

क्र.सं	संस्थाको नाम	कार्यालय	सम्पर्क कार्यालय	स्वीकृति प्रदान भएको मिति
१.	राष्ट्रिय सहकारी बैंक लि.	कूपण्डोल, ललितपुर	वानेश्वर, काठमाडौं	२०६७।०४।०४
२.	श्री मशरेकबैंक पि एस सी	दुबई युएई	थापाथली, काठमाडौं	२०६७।०६।२६
३.	जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी लि.	बबरमहल, काठमाण्डौ	बबरमहल, काठमाडौं	२०६९।०३।२६

नेपाल राष्ट्र बैंकको कामकारबाही

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को मौद्रिक नीति	५९
सरकारी ऋण व्यवस्थापन	६२
वित्तीय क्षेत्र सुधार, वित्तीय पहुँच विस्तार तथा नियमन	६५
लघुवित्त	७०
बैंक तथा वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण	७२
विदेशी विनिमय व्यवस्थापन	७७
मुद्रा व्यवस्थापन	७८
जनशक्ति व्यवस्थापन	७९
विविध	८०
तालिकाहरू	८७
अनुसूचीहरू	९७

नेपाल राष्ट्र बैंकको कामकारबाही

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को मौद्रिक नीति

२.१ नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ ले निर्दिष्ट गरे अनुसार मौद्रिक नीतिले मूल्य, वाट्य तथा वित्तीय क्षेत्र स्थायित्व हासिल गर्ने र उच्च एवम् दिगो आर्थिक वृद्धिका लागि सघाउ पुऱ्याउने मूलभूत उद्देश्यहरु अवलम्बन गर्दै आएको छ । यसका अतिरिक्त वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि गर्ने कार्यलाई समेत मौद्रिक नीतिले उच्च प्राथमिकता दिँदै आएको छ । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को लागि तर्जुमा गरिएको मौद्रिक नीतिले पनि मूल्य वृद्धिलाई लक्षित सीमाभित्र राख्ने, वाट्य तथा वित्तीय क्षेत्र स्थायित्व कायम राख्ने, उत्पादनशील क्षेत्रमा कर्जाको उपयोग बढाउने तथा वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्य राखेको थियो । नेपाल सरकारको बजेटले लिएको लक्ष्य तथा सरकारले अवलम्बन गरेका अन्य आर्थिक नीति तथा कार्यक्रमहरुका उद्देश्यहरूसँग तादात्म्यता हुने गरी यस बैंकले आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को मौद्रिक नीति २०७० साउन ६ गते सार्वजनिक गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको थियो ।

उद्देश्य तथा लक्ष्यहरु

- २.२ मूल्य तथा वाट्य क्षेत्र स्थायित्वमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी उच्च आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्न सघाउ पुऱ्याउने उद्देश्यले आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को मौद्रिक नीतिको कार्यदिशालाई केही लचिलो तुल्याइएको थियो । यसका अतिरिक्त वित्तीय स्थायित्व सुदृढ गर्ने, उत्पादनशील क्षेत्रतर्फको कर्जा प्रवाहलाई प्रोत्साहन गर्ने तथा वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि गर्नेतर्फ समेत मौद्रिक नीतिको जोड रहेको थियो ।
- २.३ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा वार्षिक औसत मुद्रास्फीति दरलाई ८ प्रतिशतमा कायम राख्ने र कम्तिमा ८ महिनाको वस्तु तथा सेवाको आयात धान्न सक्ने विदेशी विनिमय संचिति कायम गरी ५.५ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न सहयोग पुऱ्याउन आवश्यक कर्जाको व्यवस्था गर्ने मौद्रिक नीतिको लक्ष्य थियो ।
- २.४ उपर्युक्त लक्ष्य हासिल गर्न सहज हुने गरी अन्तरिम लक्ष्यको रूपमा विस्तृत मुद्राप्रदायको वृद्धिदरलाई १६.० प्रतिशतको हाराहारीमा कायम राख्ने लक्ष्य मौद्रिक नीतिमा राखिएको थियो । त्यसैगरी, मुद्रास्फीति र आर्थिक वृद्धिदरको लक्षित स्तरबाट सृजना हुने मागका आधारमा आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा कुल आन्तरिक कर्जा १७.१ प्रतिशतले बढ्ने प्रक्षेपण गरिएको थियो । आन्तरिक कर्जामध्ये नेपाल सरकारलाई जाने कर्जा १२.३ प्रतिशतले र निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाह हुने कर्जा १८.० प्रतिशतले वृद्धि हुने प्रक्षेपण रहेको थियो ।
- २.५ मौद्रिक नीति कार्यान्वयनमा आएपछिको ६ महिनासम्मको यथार्थ स्थिति एवम् बाँकी अवधिको परिदृश्यलाई समेत ध्यानमा राखी मौद्रिक नीतिको अर्ध-वार्षिक समीक्षामार्फत् प्रमुख आर्थिक तथा मौद्रिक परिसूचकहरुको प्रक्षेपणलाई केही संशोधन गरिएको थियो । जस अनुसार वार्षिक औसत मुद्रास्फीतिदर ८.५ प्रतिशत, विस्तृत मुद्राप्रदाय १८ प्रतिशत, संकुचित मुद्राप्रदाय १५.५ प्रतिशत, कुल आन्तरिक कर्जा १४.६ प्रतिशत र निजी क्षेत्रतर्फको कर्जा १७ प्रतिशतले वृद्धि हुने तथा शोधनान्तर स्थिति रु. ८० अर्बले बचतमा रहने संशोधित अनुमान गरिएको थियो ।

२.६ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा आर्थिक वृद्धिदर तथा वाट्य क्षेत्र स्थिति सन्तोषजनक रहेतापनि विभिन्न आपूर्तिजन्य अवरोधका कारण मुद्रास्फीति दर भने लक्षित स्तरभन्दा केही उच्च रहन गयो । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा शोधनान्तर स्थिति रु. १२७ अर्ब १३ करोडले बचतमा रही २०७१ असार मसान्तमा १० महिनाको वस्तु तथा सेवाको आयात धान्न पर्याप्त विदेशी विनिमय संचित कायम रट्यो । त्यसैगरी, समीक्षा वर्षमा वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति दर ९.१ प्रतिशत तथा आर्थिक वृद्धिदर ५.२ प्रतिशत कायम हुन पुग्यो ।

तालिका २.१
मुद्रास्फीति तथा शोधनान्तर बचत

	२०६९/७० को यथार्थ	२०७०/७१		
		लक्ष्य	अर्ध-वार्षिक समीक्षाको संशोधित अनुमान	यथार्थ
मुद्रास्फीति (प्रतिशतमा)	९.९	८.०	८.५	९.१
शोधनान्तर बचत (रु. अर्बमा)	६८.९४	३२.००	८०.००	१२७.१३

मौद्रिक नीतिको अन्तरिम तथा संचालन लक्ष्य

२.७ विद्यमान विनिमय प्रणालीलाई यथावत राखी आर्थिक वृद्धि, मूल्य स्थिति र भुक्तानी सन्तुलन सम्बन्धी प्रमुख परिसूचकहरूमा आउने परिवर्तनको आधारमा मौद्रिक व्यवस्थापन गर्ने रणनीति मौद्रिक नीतिले लिएको थियो । उपरोक्त लक्ष्य हासिल गर्न सहज हुने गरी अन्तरिम लक्ष्यको रूपमा विस्तृत मुद्राप्रदायको वृद्धिदरलाई शुरुको १६ प्रतिशतबाट बढाई मौद्रिक नीतिको अर्ध-वार्षिक समीक्षामार्फत् १८ प्रतिशतको हाराहारीमा कायम राख्ने संशोधित अनुमान गरिएको थियो ।

२.८ मुद्रास्फीति र आर्थिक वृद्धिदरको लक्षित स्तरबाट सृजना हुने मागलाई ध्यानमा राखी आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा कुल आन्तरिक कर्जा १७.१ प्रतिशतले बढ्ने प्रक्षेपण रहेकोमा मौद्रिक नीतिको अर्ध-वार्षिक समीक्षामार्फत् आन्तरिक कर्जाको वृद्धिदर १४.६ प्रतिशत कायम रहने संशोधित अनुमान गरिएको थियो । आन्तरिक कर्जामध्ये नेपाल सरकारलाई जाने कर्जाको वृद्धिदर १२.३ प्रतिशत र निजी क्षेत्रतर्फको कर्जाको वृद्धिदर १८ प्रतिशत रहने अनुमान रहेकोमा अर्ध-वार्षिक समीक्षामार्फत् क्रमशः ०.४ प्रतिशत र १७ प्रतिशत रहने संशोधित अनुमान गरिएको थियो ।

तालिका २.२
मुद्राप्रदाय तथा आन्तरिक कर्जा

	२०६९/७० को यथार्थ	२०७०/७१		
		लक्ष्य	अर्ध-वार्षिक समीक्षाको संशोधित अनुमान	यथार्थ
विस्तृत मुद्राप्रदायको वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१६.४	१६.०	१८.०	१९.१
संकुचित मुद्राप्रदायको वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१५.०	१४.०	१५.५	१७.७
आन्तरिक कर्जाको वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१४.४	१७.१	१४.६	१२.६
निजी क्षेत्रमा जाने कर्जा (प्रतिशतमा)	२०.२	१८.०	१७.०	१८.३

मौद्रिक नीतिका उपकरणहरू

२.९ न्यून मौद्रिक विस्तार एवम् सरकारी बजेट सन्तुलित रहेको अवस्थामा समेत मूल्य वृद्धि लक्षित सीमाभित्र नरहेको स्थितिले मुद्रास्फीतिमा मौद्रिकभन्दा संरचनात्मक पक्ष प्रभावकारी रहेको पुष्टि हुन्छ । तथापि, माग पक्षबाट मुद्रास्फीतिमा थप प्रतिकूल असर नपरोस् भन्नाका लागि मौद्रिक विस्तारलाई वाञ्छित सीमामा राख्न आवश्यक कार्यदिशा अवलम्बन गर्नुका साथै सोही अनुरूपका मौद्रिक उपकरणहरू प्रयोग गरिएको थियो । यसका अतिरिक्त मौद्रिक नीतिको संचालन माध्यमका रूपमा रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको स्वायत्तत्वलाई प्रभावकारी बनाउने गरी नियमनकारी उपायहरू अवलम्बन गरिएको थियो ।

२.१० मूल्यवृद्धि नियन्त्रण गर्नुका साथै आर्थिक वृद्धिलाई समेत टेवा पुऱ्याउन आवश्यक देखिएकोले मौद्रिक नीतिको अडानलाई संकेत गर्ने नीतिगत दरको रूपमा रहेको बैंकदरलाई आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा ८ प्रतिशतमै कायम गरियो । त्यसैगरी, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई अल्पकालीन तरलता व्यवस्थापन गर्न उपलब्ध गराइने स्थायी तरलता सुविधा बैंकदरमा उपलब्ध गराउने व्यवस्थालाई समेत निरन्तरता दिइयो ।

२.११ प्रमुख मौद्रिक योगाङ्कहरूको वृद्धिदर वाञ्छित सीमाभित्रै रहेको तथा आर्थिक गतिविधि सुस्त रहेको सन्दर्भमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको लगानीयोग्य कोषको लागतमा कमी आई कर्जा विस्तारको माध्यमबाट आर्थिक वृद्धिमा सहयोग पुगोस् भन्ने अभिप्रायले बैंक तथा वित्तीय संस्थाले कायम गर्नुपर्ने अनिवार्य नगद अनुपातलाई घटाई 'क' वर्गको लागि ५ प्रतिशत, 'ख' वर्गको लागि ४.५ प्रतिशत र 'ग' वर्गको लागि ४.० प्रतिशत कायम गरियो ।

तालिका २.३

बैंक तथा वित्तीय संस्थाले कायम गर्नुपर्ने अनिवार्य नगद अनुपात र वैधानिक तरलता अनुपात (प्रतिशतमा)

शीर्षक	२०६९/७०	२०७०/७१
अनिवार्य नगद अनुपात		
“क” वर्गका संस्था	६.०	५.०
“ख” वर्गका संस्था	५.५	४.५
“ग” वर्गका संस्था	५.०	४.०
वैधानिक तरलता अनुपात		
“क” वर्गका संस्था	१५.०	१२.०
“ख” वर्गका संस्था	११.०	९.०
“ग” वर्गका संस्था	१०.०	८.०

२.१२ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको वैधानिक तरलता अनुपात सम्बन्धी विद्यमान व्यवस्थामा केही परिमार्जन गरी “क” वर्गका संस्थाका लागि १२ प्रतिशत, चल्ती तथा कल निक्षेप संकलन गर्ने “ख” र “ग” वर्गका संस्थाको लागि क्रमशः ९ प्रतिशत र ८ प्रतिशत वैधानिक तरलता अनुपात कायम गरियो । सर्वसाधारणबाट निक्षेप संकलन गर्ने “घ” वर्गका संस्थाका लागि भने यस्तो अनुपात ४ प्रतिशतमा यथावत कायम गरियो ।

२.१३ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा तरलताको स्थिति सहज रहेको अवस्थालाई दृष्टिगत गरी खुलाबजार कारोबार अन्तर्गत रिपो तथा रिभर्स रिपो बोलकबोलको अधिकतम अवधिलाई २८ दिनबाट घटाई २९ दिन कायम गरियो ।

तालिका २.४

बैंक दर तथा पुनरकर्जा दरहरू (प्रतिशतमा)

शीर्षक	२०६९/७०	२०७०/७१
बैंकदर	८.०	८.०
साधारण पुनरकर्जा दर	६.०	५.०
विशेष पुनरकर्जा दर (निर्यात उद्योग, रुग्ण उद्योग, साना तथा घरेलु उद्योग, वैदेशिक रोजगारी र महिला तथा तोकिएका वर्ग वा समुदायद्वारा संचालित साना व्यवसाय)	१.५	१.०
विदेशी मुद्रामा उपलब्ध गराइने निर्यात पुनरकर्जा दर	लाईबोर दर + ०.२५	लाईबोर दर + ०.२५

२.१४ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को मौद्रिक नीतिमार्फत् कृषि, जलविद्युत, पशुपंक्षी एवम् मत्स्यपालन व्यवसाय र तोकिएका अन्य उत्पादनशील क्षेत्रको लागि कायम रहेको पुनरकर्जादर ६.० प्रतिशतबाट घटाएर ५.० प्रतिशत कायम गरियो । यस्तो पुनरकर्जामा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले ग्राहकबाट बढीमा ९.० प्रतिशतसम्म मात्र ब्याज लिन सक्ने व्यवस्था गरियो । त्यसैगरी, तोकिएका रुग्ण उद्योग, घरेलु तथा साना उद्योग, निर्यातमूलक व्यवसाय, महिलाद्वारा सञ्चालित व्यवसाय र वैदेशिक रोजगारीका लागि तोकिएका वर्ग एवम् तोकिएका समुदायद्वारा सञ्चालित साना व्यवसायमा प्रदान गरिने विशेष पुनरकर्जा दरलाई १.५ प्रतिशतबाट घटाएर १.० प्रतिशत कायम गरियो । यस्तो सुविधा उपयोग गर्दा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले सम्बन्धित ग्राहकबाट बढीमा ४.५ प्रतिशतसम्म ब्याज लिन पाउने व्यवस्था गरियो ।

२.१५ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको उत्पादनशील क्षेत्रतर्फको कर्जा लगानी विस्तारका माध्यमबाट आर्थिक वृद्धिमा प्रत्यक्ष योगदान पुगोस् भन्ने अभिप्रायले यस बैंकबाट सहुलियतपूर्ण दरमा उपलब्ध हुने पुनरकर्जाको उपयोगमा वृद्धि हुँदै गएको छ । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा असल कर्जाको धितोमा बैंक तथा वित्तीय

संस्थाहरूले रु. ४ अर्ब ५३ करोडको साधारण पुनरकर्जा तथा रु. २ अर्ब ९३ करोडको निर्यात पुनरकर्जा सुविधा उपयोग गरेका थिए । २०७१ असार मसान्तमा रु. १ अर्ब ९२ करोड पुनरकर्जा बक्यौता रहेको छ ।

- २.१६ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को मौद्रिक नीतिमार्फत् ऋणपत्रको बजारलाई सहज र सरल बनाई अल्पकालीन तरलता व्यवस्थापनमा खुलाबजार कारोबारलाई बढी प्रभावकारी बनाउन खुलाबजार संचालन विनियमावलीको तर्जुमा एवम् कार्यान्वयनमा ल्याइनुका साथै ट्रेजरी विल्स एवम् विकास ऋणपत्रहरूको बोलकबोलमा Online Bidding प्रणाली लागू गर्ने र सरकारी ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबारलाई क्रियाशील बनाउन आवश्यक पूर्वाधार तयार गर्ने कार्य अगाडि बढाइएको थियो । त्यसैगरी, बैंकहरूको तरलताको स्थिति, बजारमा कायम रहेको ब्याजदर तथा ऋणपत्रहरूको उपलब्धतालाई ध्यानमा राखी नेपाल सरकारको स्वीकृतिमा दीर्घकालीन ऋणपत्रहरू जारी गर्ने योजना रहेतापनि रिभर्स रिपोमार्फत् तरलता व्यवस्थापन गरिएको कारण आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा दीर्घकालीन ऋणपत्रहरू जारी गरिएन ।
- २.१७ कर्जाको ब्याजदर निर्धारण प्रक्रियालाई पारदर्शी एवम् प्रतिस्पर्धी बनाउन वाणिज्य बैंकहरूमा लागू गरिएको आधार ब्याजदरको अवधारणा “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरूमा समेत लागू गरियो ।
- २.१८ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको कर्जा तथा निक्षेपबीचको औसत ब्याजदर अन्तरलाई २०७१ असार मसान्तसम्ममा ५ प्रतिशतको सीमामा कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अन्तर्गत २०७० पुसदेखि प्रत्येक महिना औसत ब्याजदर अन्तर गणना गरी आफ्नो वेवसाइटमा प्रकाशन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको थियो । शुरुमा लागू गरिएको ब्याजदर अन्तर गणना गर्ने विधिमा केही परिमार्जन गरी बैंकहरूको ब्याज आम्दानीमा कर्जाको ब्याजका अतिरिक्त सरकारी ऋणपत्रहरूमा भएको लगानीबाट प्राप्त हुने ब्याज आम्दानी समेत समावेश गर्ने व्यवस्था गरियो । उक्त परिमार्जित विधि अनुसार वाणिज्य बैंकहरूको कर्जा तथा निक्षेपबीचको भारत औसत ब्याजदर अन्तर २०७१ असार महिनामा ५.१५ प्रतिशत कायम हुन आएको छ ।

सरकारी ऋण व्यवस्थापन

राष्ट्र ऋणको निष्कासन तथा व्यवस्थापन

- २.१९ राष्ट्र ऋण ऐन, २०५९ ले नेपाल सरकारकोतर्फबाट राष्ट्र ऋणको व्यवस्थापन गर्ने सम्पूर्ण जिम्मा दिए बमोजिम नेपाल राष्ट्र बैंकले सो कार्य गर्दै आइरहेको छ । यस क्रममा सालबसाली रूपमा नेपाल सरकारबाट जारी हुने वार्षिक बजेट अनुरूप नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट राष्ट्र ऋण उठाउन बैंकलाई लेखी आए बमोजिम खुला बजार संचालन समितिले ऋणपत्र निष्कासन प्रक्रिया अगाडि बढाउँदै आएको छ ।

ट्रेजरी बिल

- २.२० आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को लागि स्वीकृत निष्कासन तालिका अनुसार रु. १४ अर्बको ट्रेजरी बिल निष्कासन गर्ने प्रक्षेपण रहेतापनि सरकारी खातामा उल्लेख्य नगद मौज्जात कायम रहेकाले रु. १० अर्बको मात्र ट्रेजरी बिल जारी भयो । त्यसैगरी विगतमा निष्कासन भई भुक्तानी हुन बाँकी रु. १३६.४७ अर्बको विविध भुक्तानी अवधि भएका ट्रेजरी बिलको नवीकरण भुक्तानी अवधि अनुसार पटक-पटक गरी निष्कासन गर्ने कार्य सम्पन्न भयो । बजेटमा उल्लेख भए बमोजिमको पूरा आन्तरिक ऋण नउठाइएको र बजारमा अधिक तरलता रहेका कारण ट्रेजरी बिलको बढादर आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा उल्लेख्य रूपमा न्यून रहन गयो ।

विकास ऋणपत्र

- २.२१ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा रु. २६ अर्बको विकास ऋणपत्र निष्कासन गर्न लक्ष्य राखिएको भएतापनि सरकारी खातामा उच्च नगद मौज्जात रहेको कारण नयाँ रु. ९ अर्बको मात्र विकास ऋणपत्र जारी गरियो । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा पहिलो पटक विकास ऋणपत्र जारी गर्ने विधिमा परिवर्तन गरी बोलकबोलबाट निर्धारित ब्याजदरको आधारमा निष्कासन गर्ने पद्धति सुरु गरियो । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा ५-वर्षे अवधिको रु. ३ अर्ब र ७-वर्षे अवधिको रु. ६ अर्ब गरी दुई पटक विकास ऋणपत्र निष्कासन गरिएको थियो । ५-वर्षे अवधिको रु. ३ अर्बको विकास ऋणपत्रको बोलकबोलबाट निर्धारित कुपन दर ३.२५ प्रतिशत रह्यो भने ७-वर्षे अवधिको रु. ६ अर्बको विकास ऋणपत्रको बजार निर्धारित

भुक्तानी गर्न बाँकी नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण दायित्व

२.२५ नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण दायित्व आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा रु. २०७.०० अर्ब रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७०/७१ रु. २०१.८१ अर्बमा भन्थ्यो । सरकारी ऋणका उपकरणहरूमध्ये ट्रेजरी बिलको परिमाण अघिल्लो वर्षको हाराहारीमा रहेको छ भने विकास ऋणपत्र र नागरिक बचतपत्रको परिमाण घटेको छ । राष्ट्रिय बचतपत्र र वैदेशिक रोजगार बचतपत्रको परिमाण केही बढेको छ ।

तालिका २.६
नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण दायित्व

(रु. लाखमा)

सि. नं.	ऋणपत्रको किसिम	आर्थिक वर्ष २०६८/६९		आर्थिक वर्ष २०६९/७०		आर्थिक वर्ष २०७०/७१		प्रतिशत परिवर्तन	
		रकम	अंश	रकम	अंश	रकम	अंश	आर्थिक वर्ष ०६९/७०	आर्थिक वर्ष ०७०/७१
१.	ट्रेजरी बिल	१३१६२४१.०७	६२.९४१८	१३६४६८१.०७	६५.९२६१	१३६४६८१.०७	६७.६२	३.६८	
२.	विकास ऋणपत्र	५७५१९४.००	२७.५०४४	५१६१०९.००	२४.९३२६	४७११०९.००	२३.३४	-१०.२७	-८.७२
३.	राष्ट्रिय बचतपत्र	१५६८००.००	७.४९८१	१५६८००.००	७.४७४८	१६५८६४.८०	८.२२		५.७८
४.	नागरिक बचतपत्र	४१२३०.५७	१.९७६६	३१८३८.०७	१.५३८१	१५१६७.४६	०.७५	-२२.७८	-०.५२
५.	वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	१६०.४०	०.००७७	५८८.९५	०.०२८५	१३५३.१०	०.०७	२६७.१८	१२९.७५
६.	विशेष ऋणपत्र	१५७६.००	०.०७५४						
जम्मा		२०९१२०२.०४	१००	२०७००१७.०९	१००	२०१८१७५.४३	१००	-१.०१	-२.५०

नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा रहेको सरकारी ऋणपत्र

२.२६ सरकारी ऋणपत्रहरू अधिविकर्षको सेक्युरिटाइजेशन गर्दा, खुला बजार कारोबार अन्तर्गत सोभै खरिद बोलकबोल गर्दा, बैंक तथा वित्तिय संस्थाले स्थायी तरलता सुविधा लिँदा र बजार निर्माताले नेपाल राष्ट्र बैंकलाई विक्री गरेमा वा खरिद गर्न अनुरोध गरेमा नागरिक/राष्ट्रिय/वैदेशिक रोजगार बचतपत्र नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा आउँदछन् । त्यस्तै मौद्रिक नीति व्यवस्थापनका लागि दोस्रो बजारबाट आवश्यक ट्रेजरी बिल तथा विकास ऋणपत्र सोभै खरिद गर्न सक्ने प्रावधान रहेको हुँदा सो अन्तर्गत पनि ऋणपत्रहरू नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा आउने सम्भावना रहन्छ । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा रहेका सरकारी ऋणपत्रमध्ये ट्रेजरी बिलको अंश ९४.५ प्रतिशत, नागरिक बचतपत्रको अंश ५.४२ प्रतिशत र राष्ट्रिय बचतपत्रको अंश ०.०८ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका २.७
नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा रहेका सरकारी ऋणपत्रको विवरण

(रु. लाखमा)

सि. नं.	ऋणपत्रको किसिम	२०६८/६९		२०६९/७०		२०७०/७१		प्रतिशत परिवर्तन	
		रकम	अंश प्रतिशत	रकम	अंश प्रतिशत	रकम	अंश प्रतिशत	२०६९/७०	२०७०/७१
१.	ट्रेजरी बिल	२५०७२९.३२	८८.८४	१२९६८९.३२	८२.५२	२२०४८९.३२	९४.५०	-४८.२८	७०.०१
२.	विकास ऋणपत्र	३८२०.००	१.३५	३१९१.७५	२.०३			-१६.४५	
३.	राष्ट्रिय बचतपत्र	१४९.६०	०.०५	१७३.६०	०.११	१८६.७०	०.०८	१६.०४	७.५४
४.	नागरिक बचतपत्र	२७५३३.१९	९.७६	२४११२.४८	१५.३४	१२६५३.५८	५.४२	-१२.४२	-४७.५२
५.	वैदेशिक रोजगार बचतपत्र					०.४०			
जम्मा		२८२२३२.११	१००	१५७९६७.२५	१००	२३३३३०.००	१००	-४४.३१	४८.४६

राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्वाधार

२.२७ यस बैंकले २०७० साल वैशाख १ गतेदेखि लेखा पद्धतिलाई GL Software System अन्तर्गत व्यवस्थापन गर्न थालेको र विद्युतीय लेखा पद्धति (GL Software System) अनुरूप सरकारी ऋणपत्रहरूको दर्ता (रजिष्ट्र), नामसारी र भुक्तानी विधिको आधुनिकीकरण गरिएको छ ।

२.२८ राष्ट्र ऋण उठाउने प्रयोजनार्थ प्रयोग हुने उपकरणहरू ट्रेजरी बिल, विकास ऋणपत्र एवम् तरलता व्यवस्थापनका उपकरणहरू रिपो, रिभर्स रिपो, सोभै विक्री एवम् खरिद प्रक्रियालाई विद्युतीय माध्यमबाट बोलकबोल गर्ने गरी Online Bidding System Software (OBSS) को निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ।

बजार निर्माता र विक्री एजेण्टको लागि इजाजतपत्र तथा निरीक्षण

२.२९ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा सर्वसाधारणका लागि जारी गरिने मध्यम तथा दीर्घकालीन प्रकृतिका बचतपत्रहरूको प्राथमिक निष्कासन तथा दोस्रो बजार कारोबारका लागि ५५ वटा बैंक, वित्तीय संस्था लगायत अन्य संगठित संस्थाहरूलाई इजाजत प्रदान गर्ने कार्य भएको छ। इजाजतप्राप्त बजार निर्माताहरू मध्ये ४५ वटा उपत्यकाभित्र तथा १० वटा उपत्यका बाहिर रहेका छन्। यसका साथै वैदेशिक रोजगार बचतपत्रको प्राथमिक निष्कासनमा विक्री वितरणको व्यवस्थापनको कार्यका लागि ७ वटा विदेशी मुद्राको कारोबार गर्न नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतप्राप्त बैंक, वित्तीय संस्था तथा मनिट्रान्सफर कम्पनीलाई विक्री एजेण्टको इजाजतपत्र प्रदान गरिएको छ। यसैगरी इजाजतप्राप्त बजार निर्माताहरूको कारोबार निरीक्षण गर्ने आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को वार्षिक कार्ययोजना अनुसार उपत्यकाभित्रका १२ वटा, उपत्यका बाहिरका १२ वटा बजार निर्माताहरूको निरीक्षण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ। उपर्युक्त बमोजिम इजाजत प्रदान गरिएका संस्थाहरूको नामावली अनुसूची २.४ मा संलग्न गरिएको छ।

सरकारी ऋणपत्र सम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रम

२.३० सरकारी ऋणपत्र सम्बन्धी चेतना बढाउन तथा ऋणपत्रको पहुँच ग्रामीण क्षेत्रसम्म पुऱ्याउन लिफ्लेट तयार गरी उपत्यका बाहिरका सम्पूर्ण कार्यालयमार्फत प्रचार-प्रसार गर्ने र लिफ्लेट वेवसाइटमा राख्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को वार्षिक कार्ययोजना बमोजिम काठमाडौँ उपत्यका बाहिर सिद्धार्थनगर र वीरगंजमा १/१ वटा गोष्ठी संचालन गरिएको छ।

खुला बजार कारोबार उपकरणको प्रयोग

२.३१ आर्थिक वर्ष २०६९/६२ देखि तरलता अनुगमन तथा प्रक्षेपण संरचनाले इङ्गित गर्ने तरलताको स्थिति एवम् मौद्रिक नीतिका उद्देश्यहरूको स्थितिका आधारमा खुला बजार कारोबार संचालन गर्न सुरु गरिए अनुसार रिपो, रिभर्स रिपो, सोभै खरिद र सोभै विक्री बोलकबोल जस्ता खुला बजार कारोबार उपकरणहरू मार्फत तरलता व्यवस्थापन गर्ने गरिएकोमा आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा रिभर्स रिपो र सोभै विक्री बोलकबोल मार्फत तरलता प्रशोचन गरियो। तरलता प्रशोचन गर्ने उद्देश्यले १ पल्ट सोभै विक्री बोलकबोल (Outright Sale) र ३४ पल्ट रिभर्स रिपो बोलकबोल कारोबार गरी जम्मा रु. ६ खर्ब ११ अर्ब बराबरको तरलता प्रशोचन गरिएको छ। उक्त कारोबार गर्दा बैंकलाई रु. २ करोड ९ लाख ५४ हजार ९७१ बराबरको व्याज व्ययभार परेको छ।

वित्तीय क्षेत्र सुधार, वित्तीय पहुँच विस्तार तथा नियमन

२.३२ वित्तीय स्थायित्व कायम गर्न र वित्तीय पहुँच एवम् समावेशीकरण अभिवृद्धि गर्न वित्तीय क्षेत्रसँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रमहरू परिलक्षित गरिएका छन्। साथै, वित्तीय क्षेत्रको समग्र विकास र स्थिरताको लागि वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीति (FSDS) तर्जुमा हुने क्रममा रहेको छ।

२.३३ नेपाल बैंक लिमिटेडको पुनरसंरचना गर्ने उद्देश्यले उक्त बैंकलाई नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ८६(ग) को उपदफा (१) को खण्ड (ण) अनुसार यस बैंकको नियन्त्रणमा लिइएकोमा त्यस्तो नियन्त्रणको अवधि थप गरी २०७१ असोज मसान्तसम्म कायम गरिएको छ। उक्त बैंकको व्यवस्थापन समिति पुनरगठन गरी अर्को व्यवस्था नभएसम्म यस बैंकबाट नै कर्मचारी खटाई बैंक संचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ। उक्त बैंकको पूँजी योजनामा उल्लिखित कार्यहरूमध्ये हकप्रद शेयर बापत नेपाल सरकारको तर्फबाट प्राप्त गर्नुपर्ने रकम बैंकमा जम्मा भइसकेको, कर्मचारीलाई ओटीसी मार्केटबाट शेयर हस्तान्तरण गर्ने, बैंकको यथार्थ लेखापरीक्षण गर्ने तथा नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेडबाट शेयर कारोबारको लागि शेयर सूचीकृत गर्ने लगायतका कार्यहरू सम्पन्न भई बैंकको चुक्ता पूँजी रु. ३ अर्ब ९६ करोड पुगेको छ। बैंकको स्वामित्वमा रहेको गैर-बैंकिङ सम्पत्ति विक्री गर्ने कार्य भइरहेको र वित्तीय क्षेत्र सुधार अन्तर्गत ऋण लगानीको रूपमा प्रदान गरिएको SDR कर्जा रकमलाई नेपाल सरकारको मिति

२०७१/३/२० निर्णयानुसार साधारण शेयर पूँजीमा परिणत गर्न स्वीकृति प्रदान भए बमोजिम सो कार्यान्वयन हुने क्रममा रहेको छ ।

- २.३४ राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेडको पूँजी योजनामा उल्लिखित कार्यहरूमध्ये नेपाल सरकारको तर्फबाट नगदै थप गर्नुपर्ने रकम बैंकले प्राप्त गरिसकेको छ । नेपाल सरकारले वित्तीय क्षेत्र परियोजना अन्तर्गत सो बैंकलाई उपलब्ध गराएको ऋण रकमलाई बैंकको शेयर पूँजीमा परिणत गरिसकिएको छ जसबाट बैंकको चुक्ता पूँजी रु. ८ अर्ब ५८ करोड ८९ लाख ७२ हजार पुगेको छ । एनआईडीसी डेभलपमेन्ट बैंक मर्ज गर्ने र बैंकको नाममा रहेको सम्पत्ति विक्री गर्ने कार्य लगायतका कार्यहरू अघि बढाइएको छ । पूरक पूँजीको लागि ऋणपत्र जारी गर्ने काम बाहेक अन्य सबै कार्यहरू सम्पन्न भई हाल बैंकको नाममा अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको शेयर बोलकबोल प्रथाबाट विक्री गर्ने कार्य अघि बढाइएको छ ।
- २.३५ नेपाल बैंक लिमिटेड र राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड दुवैको पूँजीकोष धनात्मक हुनाको साथै यस बैंकले तोकेको पूँजीकोष कायम गर्न पूँजी योजना कार्यान्वयनका क्रममा रहेको, निक्षेप उल्लेख्य रुपमा वृद्धि भएको, निष्क्रिय कर्जाको मात्रा क्रमशः घट्दै गएको तथा समीक्षा अवधिमा यी बैंकहरू मुनाफामा संचालनमा रहेको कारण समग्रमा दुवै बैंकको वित्तीय अवस्था सन्तोषजनक रहेको देखिन्छ ।
- २.३६ वित्तीय सेवाको पहुँच कम भएका भौगोलिक क्षेत्रहरूमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई शाखा खोल्न प्रोत्साहन गरी वित्तीय समावेशीकरणलाई अभिवृद्धि गर्दै लैजाने उद्देश्य अनुरूप यस बैंकबाट “क”, “ख” र “ग” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले तोकिएका १४ जिल्लामा शाखा खोलेमा सदरमुकाममा रु. ५० लाखसम्म र सदरमुकाम भन्दा बाहिर शाखा खोलेमा रु. १ करोडसम्म निर्व्याजी सापटी निश्चित अवधिको लागि उपलब्ध गराउने नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ । यस पूर्व वित्तीय सेवाको पहुँच कम भएका तोकिएका १७ जिल्लामा यस्तो व्यवस्था गरिएको थियो । त्यसैगरी, लघुवित्त सेवाको पहुँच कम भएका तोकिएका २२ जिल्लामा “घ” वर्गका वित्तीय संस्थाले शाखा खोली वित्तीय सेवाको कार्यक्रम संचालन गरेमा शाखा संचालनका लागि रु. २० लाखसम्म शून्य व्याजदरमा सापटी उपलब्ध गराइने व्यवस्था गरिएको छ । यस व्यवस्था अन्तर्गत पाँच शाखा कार्यालय खोलेकोले क्लिन भिलेज माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लिमिटेडलाई रु. १ करोड, दुई शाखा कार्यालय खोलेकोले किसान माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लिमिटेडलाई रु. ४० लाख र एक शाखा कार्यालय खोलेकोले महिला सहयात्रा माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लिमिटेडलाई रु. २० लाख शून्य व्याजदरमा कर्जा प्रदान गरिएको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षमा लघुवित्त सेवाको पहुँच कम भएका तोकिएका ९ जिल्लामा यस्ता शाखा संचालनका लागि रु. १५ लाखसम्म निर्व्याजी सापटी उपलब्ध गराइने व्यवस्था गरिएको थियो ।
- २.३७ वित्तीय कारोबार गर्ने इजाजतपत्रको लागि पूर्व नीतिगत व्यवस्था अन्तर्गत पेश हुन आएका आवेदनहरूमध्ये समीक्षा अवधिमा “ख” वर्गका ग्रीन डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड (१-३ जिल्ला) ले यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त गरेको छ । त्यसैगरी, समता माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लिमिटेड, आरएसडिसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड, सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड र नेशनल माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लिमिटेड गरी थप चारवटा “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई समेत वित्तीय कारोबार संचालन गर्ने इजाजतपत्र प्रदान गरिएको छ ।
- २.३८ समीक्षा अवधिमा लघुवित्त वित्तीय संस्थातर्फ प्राप्त आवेदनहरूमध्ये नाडेप लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड, गजुरी, धादिङ्गलाई संस्थापनाको लागि सैद्धान्तिक सहमति प्रदान गरिएको छ भने यस अवधिमा रामारोशन माइक्रोफाइनेन्स लिमिटेड, अछाम, स्वदेशी लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड, सुनसरी, चौतारी लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड, बुटवल, आशा लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड, नुवाकोट र अन्नपूर्ण लघुवित्त वित्तीय संस्था, स्याङ्जा गरी ५ वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थाका लागि निवेदन प्राप्त भएका छन् ।
- २.३९ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को मौद्रिक नीतिमा गैर-सरकारी संस्थाहरूलाई आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी २०७२ असार मसान्तसम्ममा “घ” वर्गको लघुवित्त वित्तीय संस्थामा परिणत भइसक्नु पर्ने व्यवस्था गरिए बमोजिम “घ” वर्गको लघुवित्त वित्तीय संस्थामा परिणत हुनको लागि यस सम्बन्धी कार्ययोजना पेश गर्नुपर्ने समयवधि २०७० पुस मसान्तसम्म तोकिएकोमा लघुवित्त संघ समेतको अनुरोधमा उक्त समयवधि २०७१ असार मसान्तसम्म थप गरिएको छ । यस अवधिमा भगवान क्लबको वित्तीय मध्यस्थताको कारोबार गर्ने अनुमतिपत्र रद्द गरिएको तथा नेपाल सिकारा ग्रामीण विकास कार्यक्रमले समयमा नवीकरण नगरेका कारण अनुमतिपत्र रद्द गरिने क्रममा रहेको, तीनवटा संस्थाहरूले साविककै व्यवस्था बमोजिम लघुवित्त वित्तीय

- संस्था स्थापना गर्ने प्रक्रिया अघि बढाएको र २३ वटा संस्थाबाट रुपान्तरणको लागि आवेदन प्राप्त भएको छ ।
- २.४० वित्तीय पहुँच बढाउन यस बैंकले शाखारहित बैंकिङ सेवालाई प्राथमिकता दिने कार्य निरन्तर भइरहेको छ । ग्रामीण क्षेत्रहरूमा POT मेशिनको माध्यमबाट शाखारहित बैंकिङ सेवा संचालनका लागि बैंकहरूको प्राविधिक तथा व्यावहारिक पक्षहरूको समेत अनुगमनको आधारमा हालसम्म १३ वाणिज्य बैंकहरूको ३८५ केन्द्रहरू (Spot) बाट उक्त सेवा प्रदान भइरहेको छ ।
- २.४१ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू एक-आपसमा गाभ्ने/गाभिने क्रममा भएको वृद्धिसँगै तिनीहरूको संख्यामा केही कमी आएतापनि त्यस्ता संस्थाहरूको सञ्जालमा भएको विस्तारले वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि हुँदै गएको छ । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को अन्त्यसम्ममा वाणिज्य बैंकहरूको संख्या ३० पुगेको छ । समीक्षा अवधिमा दुईवटा वाणिज्य बैंकहरू ग्लोबल आई.एम्.ई. बैंक लिमिटेड र कर्मज एण्ड ट्रष्ट बैंक लिमिटेड गाभिएर एउटा वाणिज्य बैंक भएको कारण कुल वाणिज्य बैंकको संख्या घट्न गएको हो । विकास बैंकहरूतर्फ समीक्षा अवधिमा एउटा विकास बैंकले वित्तीय कारोबार शुरु गरेको, दुईवटा विकास बैंक वाणिज्य बैंकमा गाभिएको र अन्य दुईवटा विकास बैंक गाभिएर एउटा विकास बैंक बन्न पुगेको कारण कुल विकास बैंकको संख्या गत वर्षको ८६ बाट घटेर यस वर्ष ८४ हुन पुगेको छ । समीक्षा अवधिमा वित्त कम्पनीहरू अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूसँग गाभिन गएको कारण वित्त कम्पनीहरूको संख्या ५८ बाट घटेर ५३ मा सीमित हुन गएको छ ।
- २.४२ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको शाखा विस्तार समीक्षा अवधिमा उल्लेखनीय रूपमा वृद्धि भएको छ । २०७० असार मसान्तसम्ममा वाणिज्य बैंकहरूको शाखा संख्या १४८६ तथा विकास बैंक, वित्त कम्पनी र लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको शाखा संख्या क्रमशः ७६४, २४२ र ६३४ रहेकोमा २०७१ असार मसान्तसम्ममा उक्त संख्या बढेर वाणिज्य बैंकहरूको शाखा संख्या १५४७ पुगेको छ भने विकास बैंक, वित्त कम्पनी तथा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको शाखा संख्या क्रमशः ८१८, २३९ र ८२६ गरी बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको कुल शाखा संख्या ३४३० पुगेको छ । यसबाट प्रतिबैंक तथा वित्तीय संस्था शाखाबाट औसतमा करीब ७७२४ जनसंख्याले सेवा प्राप्त गरेको देखिन्छ । “क”, “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरूमा निक्षेप खाता संख्या करीब १ करोड ३१ लाख र ऋणी संख्या करीब ९ लाख ४० हजार रहेका छन् ।
- २.४३ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई एक आपसमा गाभ्न र गाभिन प्रोत्साहित गर्ने यस बैंकको नीतिगत व्यवस्थालाई यस आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता प्रदान गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा २ वटा वाणिज्य बैंकहरू गाभिएर एउटा बन्न पुगेको छ भने मुलुकका ५ वटा ग्रामीण विकास बैंकहरू गाभिएर एउटा राष्ट्रियस्तरको लघुवित्तीय विकास बैंक बन्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ । यस आर्थिक वर्षमा “क”, “ख”, “ग” र “घ” वर्गका गरी २३ वटा संस्थाहरू एक-आपसमा गाभिएर ९ वटा संस्था बन्न पुगेका छन् । “बैंक तथा वित्तीय संस्था एक आपसमा गाभ्ने वा गाभिने सम्बन्धी विनियमावली, २०६८” कार्यान्वयनमा आएपछि ६४ वटा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू एक-आपसमा गाभिएर २५ वटा संस्थाहरू बनेका छन् ।
- २.४४ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू प्राप्त (एक्विजिसन) गर्ने कार्यलाई सहजीकरण गर्न नेपाल राष्ट्र बैंकको संचालक समितिले “बैंक तथा वित्तीय संस्था प्राप्त (एक्विजिसन) सम्बन्धी विनियमावली, २०७०” तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।
- २.४५ यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “ख” वर्गको सेवा विकास बैंक लिमिटेड, बुटवललाई ३ जिल्लाबाट कार्यक्षेत्र विस्तार गरी १० जिल्लामा कारोबार गर्न अनुमति प्रदान गरिएको छ ।
- २.४६ यस बैंकबाट प्रदान गरिने पुनरकर्जा दरमा कटौती गरिनुका साथै प्रक्रियागत सरलीकरण गरिएकोले पुनरकर्जा सुविधाको उपयोग उल्लेख्य रूपमा बढेको छ । समीक्षा अवधिमा ४ वटा “क” वर्गको वाणिज्य बैंकलाई उत्पादनमूलक क्षेत्रतर्फ प्रवाहित असल कर्जाको धितोमा रु. ४ अर्ब ५३ करोड बराबरको साधारण पुनरकर्जा सुविधा प्रदान गरिएको छ । अधिल्लो आर्थिक वर्षमा ५ वटा “क” वर्ग र २ वटा “ग” वर्गका गरी जम्मा ७ वटा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई उत्पादनमूलक क्षेत्रतर्फ प्रवाहित असल कर्जाको धितोमा रु. २ अर्ब ७४ करोड बराबरको साधारण पुनरकर्जा सुविधा प्रदान गरिएको गरिएको थियो । साथै, समीक्षा अवधिमा ८ वटा “क” वर्गका वाणिज्य बैंकहरूलाई रु. २ अर्ब ९३ करोड निर्यात पुनरकर्जा सुविधा उपलब्ध गराइएको छ ।

- २.४७ यस बैंकले प्रदान गर्ने पुनरकर्जा सम्बन्धी सुविधा नपाएका ग्राहकहरूले यस बैंकमा गुनासो राख्न सक्ने व्यवस्था गर्ने सन्दर्भमा बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागमा रहेको पुनरकर्जा इकाईलाई नै पुनरकर्जा सम्बन्धी गुनासो हेर्ने इकाईको रूपमा तोकिएको छ । समीक्षा अवधिमा सो सम्बन्धी कुनै गुनासो प्राप्त भएको छैन ।
- २.४८ बैंक तथा ऋणीबीचको कारोबारमा कुनै पनि पक्षलाई मर्का पर्न गएमा त्यस्तो मर्काको सुनुवाइको लागि नेपाल सरकार (मन्त्रपरिषद्) को मिति २०६३/८/२९ को निर्णयानुसार डेपुटी गभर्नरको संयोजकत्वमा गठित गुनासो व्यवस्थापन समितिमा २०७१ असार मसान्तसम्ममा ६५१ वटा उजुरी उपर सुनुवाइ भइसकेको छ । उक्त समितिमा समीक्षा अवधिमा जम्मा ५५ वटा गुनासो तथा उजुरीहरू परेकोमा १८ वटा उपर सुनुवाइ भइसकेको छ भने ७ वटा उजुरीको सम्बन्धमा सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग आवश्यक पत्राचार भइरहेको छ । बाँकी ३० वटा गुनासोबारे निवेदक तथा सम्बन्धित पक्षसँग समन्वय गराई सहमति गर्न पहल गरिएको छ । समितिमा विशेष गरी कर्जाको समयवाधि थप गर्ने, ब्याज हर्जाना मिनाहा गर्ने, प्रक्रिया नपुऱ्याई धितोमा राखिएको सम्पत्ति लिलामी गरिएकोले लिलामी रोक्ने, तेस्रो पक्षले कर्जा अपचलन गरी धितो फुकुवा नगरेकोले सो फुकुवा गर्ने लगायतका विषयमा गुनासोको आवेदन पर्ने गरेको छ ।
- २.४९ नेपाल सरकारद्वारा राहदानी जफत लगायतका कारवाहीमा परेका ३५५ जना ऋणीहरूमध्ये २०७१ असार मसान्तसम्ममा ५८ जना ऋणीहरू उपर गरिएको कारवाही फुकुवा भइसकेको छ । समीक्षा अवधिमा थप ७ जना ऋणीहरू उपर राहदानी जफत लगायतका कारवाहीको लागि नेपाल सरकार समक्ष अनुरोध गरिएकोमा निजहरूलाई राहदानी जफत लगायतका कारवाही गरिएको जानकारी प्राप्त भएको छ ।
- २.५० रुग्ण उद्योगको पुनरुत्थानको लागि सहूलियत प्रदान गर्न यस बैंकबाट रुग्ण उद्योगलाई प्रदान गरिएको असल कर्जाको धितो सुरक्षणमा वार्षिक १ प्रतिशत ब्याजदरमा पुनरकर्जा उपलब्ध गराइने र यस प्रकारको पुनरकर्जा सुविधा उपयोग गर्दाको अवधिमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले सम्बन्धित ऋणीबाट वार्षिक ४.५ प्रतिशतभन्दा बढी ब्याज लिन नपाउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइएको छ । साथै, रुग्ण उद्योगका सम्बन्धमा वित्तीय क्षेत्रबाट हुनसक्ने सुविधा सम्बन्धी कार्यविधि, २०७० को मस्यौदामा सम्बन्धित पक्षको राय/प्रतिक्रिया लिई अन्तिम रूप दिइएको छ ।
- २.५१ समीक्षा अवधिमा वाणिज्य बैंक, विकास बैंक र वित्त कम्पनीहरूले आफ्नो कुल कर्जाको क्रमशः ४.५ प्रतिशत, ४.० प्रतिशत र ३.५ प्रतिशत कर्जा विपन्न वर्गमा प्रवाहित गर्नुपर्ने व्यवस्था गर्नुका साथै वाणिज्य बैंकहरूले कृषि, ऊर्जा, पर्यटन, घरेलु तथा साना उद्योगजस्ता तोकिएका उत्पादनशील क्षेत्रमा कुल कर्जा तथा लगानीको न्यूनतम २० प्रतिशत र कृषि तथा उर्जा क्षेत्रमा न्यूनतम १२ प्रतिशत कर्जा लगानी गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । यसैगरी यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “ख” र “ग” वर्गका संस्थाहरूले उत्पादनशील क्षेत्रमा गर्ने कर्जा लगानीलाई सुनिश्चित गर्न आगामी तीन वर्षभित्र (२०७३ असार मसान्तसम्म) कृषि, उर्जा, पर्यटन क्षेत्र र घरेलु तथा साना उद्योगतर्फ कुल कर्जा लगानीको “ख” वर्गका संस्थाले न्यूनतम १५ प्रतिशत र “ग” वर्गका संस्थाले न्यूनतम १० प्रतिशत कर्जा लगानी पुऱ्याउने गरी वार्षिक कार्ययोजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । २०७१ असार मसान्तसम्म वाणिज्य बैंकहरूले आफ्नो कुल कर्जाको ४.५४ प्रतिशत, विकास बैंकले ४.६८ प्रतिशत, वित्त कम्पनीहरूले ३.११ प्रतिशत विपन्न वर्ग कर्जा अन्तरगत प्रवाह गरेका छन् । त्यसैगरी, २०७१ असार मसान्तसम्म वाणिज्य बैंकहरूले आफ्नो कुल कर्जाको ५.७९ प्रतिशत कृषिमा, २.१५ प्रतिशत ऊर्जामा, २.७५ प्रतिशत पर्यटनमा र १.५७ प्रतिशत साना उद्योगमा प्रवाह गरेका छन् । यस अनुरूप वाणिज्य बैंकहरूको कुल कर्जाको १२.२७ प्रतिशत उत्पादनशील क्षेत्रमा प्रवाह भएको देखिन्छ ।
- २.५२ बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा १३ बमोजिम व्यावसायिक विशेषज्ञहरूको सूची कायम गर्ने सन्दर्भमा समीक्षा अवधिमा तोकिए बमोजिमको योग्यता तथा रीत पुगेका थप १६ जना व्यक्तिहरू समावेश गरी जम्मा १४६ जना व्यावसायिक विशेषज्ञहरूको सूची कायम गरिएको छ ।
- २.५३ बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ६० को उपदफा (२) को प्रयोजनको निमित्त स्वीकृत लेखापरीक्षकहरूको सूची कायम गर्ने सन्दर्भमा यस बैंक र लेखापरीक्षण गर्ने लेखापरीक्षकहरूको नियमन गर्ने निकाय नेपाल चार्टर्ड एकाउण्टेण्ट्स संस्थाबीच लेखापरीक्षकको सूची कायम गर्ने सम्बन्धमा भएको सहमति अनुरूप उक्त संस्थाबाट उपलब्ध गराए बमोजिम १७९३ जना व्यक्ति/फर्म सम्मिलित लेखापरीक्षकको सूची कायम गरिएको छ ।

- २.५४ एकीकृत निर्देशिका बमोजिम बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले दैनिक, साप्ताहिक, मासिक तथा त्रैमासिक रूपमा यस बैंकमा पठाउनुपर्ने तथ्याङ्क Online Software को माध्यमबाट छिटो-छरितो तथा भरपर्दो रूपमा प्राप्त गर्न तथा आवश्यकता अनुसारका Report हरु तयार गर्नका लागि तयार गरिएको Liquidity and Inter Bank Transaction Information System (LIBTIS) Software बाट तथ्याङ्क लिने प्रक्रिया शुरु गरिएकोछ।
- २.५५ एकीकृत निर्देशिका बमोजिम बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट यस बैंकमा प्राप्त दैनिक, मासिक तथा त्रैमासिक तथ्याङ्कको आधारमा नियमित रूपमा मासिक र वार्षिक विवरण (Bulletin) तयार गरी प्रकाशन गर्ने गरिएको छ। त्यसैगरी, यस बैंकद्वारा वित्तीय स्थायित्व प्रतिवेदन (Financial Stability Report) तयार गरी प्रकाशन गर्ने गरिएको सन्दर्भमा चौथो प्रतिवेदनको रूपमा २०७० पुस महिनाको तथ्याङ्कमा आधारित वित्तीय स्थायित्व प्रतिवेदन तयारी कार्य अगाडि बढाइएको छ।
- २.५६ समीक्षा वर्षमा हायर पचेज कर्जा दिने कम्पनीलाई स्वीकृति दिने नीतिगत एवम् प्रक्रियागत व्यवस्था, २०७० लागू गरिएको छ। यस व्यवस्था अन्तर्गत समीक्षा अवधिमा ओमनी इन्भेष्टमेन्ट प्रा. लिमिटेडलाई हायर पचेज कर्जा दिन अनुमति प्रदान गरिएको छ। त्यसैगरी विद्यमान नेपाल राष्ट्र बैंक निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण विनियमावली, २०५९ खारेज गरी नेपाल राष्ट्र बैंक निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण विनियमावली, २०७० लागू गरिएको छ भने वित्तीय ग्राहक संरक्षण तथा वित्तीय साक्षरता सम्बन्धी व्यवस्थाको मस्यौदा तयार गरी राय/प्रतिक्रिया लिने कार्य भइरहेको छ। साथै, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको लागि आवश्यक कर्मचारी सेवा विनियमावली, आर्थिक प्रशासन विनियमावली तथा कर्जा अपलेखन विनियमावलीहरूको विद्यमान नमूनाहरूलाई परिमार्जन गरी यस बैंकको वेबसाइटमा राखिएको छ।
- २.५७ बासेल-३ का प्रावधानहरूलाई आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लैजाने यस बैंकको नीति अनुसार नेपालका वाणिज्य बैंकहरूमा पूँजी नियमनको वर्तमान अवस्था एवम् बासेल-३ का आधारभूत प्रावधानहरूको अध्ययनका आधारमा तयार पारिएको A Study on Basel III and Nepalese Banking : An Assessment of Capital Regulation in Nepal (Consultative Document for Basel III Implementation) सम्बन्धित पक्षको राय/प्रतिक्रियाका लागि प्रकाशित गरिएको छ।
- २.५८ आई.एम्.एफ. र विश्व बैंकको संयुक्त सहयोगमा संचालन भएको Financial Sector Assessment Program (FSAP) नेपालमा मिति २०७०/१०/१९ देखि शुरु भई मिति २०७०/११/४ मा सम्पन्न भयो। उक्त अध्ययन कार्यले मौद्रिक नीति संरचना, वित्तीय स्थायित्व, वासलका मूल सिद्धान्तहरू, वित्तीय पहुँच, भुक्तानी तथा फछ्यौट प्रणाली, सहकारीहरूका कार्य सम्पादन र सो सम्बन्धी जोखिम, Crisis Management तथा समस्याग्रस्त बैंक रिजोलुशन, ऋण असुली प्रक्रिया, सरकारी स्वामित्व भएको बैंकहरूको पुनरसंरचना आदि विषय/क्षेत्रको समीक्षा एवम् मूल्याङ्कन गरी उक्त क्षेत्रहरूमा सुधारका लागि राय/सुझावहरू समेत प्रदान गरेको छ।
- २.५९ भुक्तानी तथा फछ्यौट प्रणाली सम्बन्धमा यस बैंकले विश्व बैंक, अन्तर्राष्ट्रिय वित्त निगमको प्राविधिक सहयोग लिई (i) Review of Existing Nepal National Payment System, (ii) Nepal Rastra Bank Payment System Oversight, (iii) Nepal Payment System Development Strategy तथा (iv) Implementation of the Payment Oversight Functions: Roadmap विषयमा चारवटा मस्यौदा प्रतिवेदनहरू तयार गरेको छ। यी प्रतिवेदनहरूको अध्ययन एवम् विश्लेषण गर्न तथा आवश्यक परिमार्जनका लागि हालैमात्र भुक्तानी तथा हिसाब मिलान प्रणाली कार्यदल गठन हुनुका साथै बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग अन्तर्गत एउटा डेस्क स्थापना गरिएको छ।
- २.६० नेपाल सरकारको Development Policy Credit कार्यक्रम अन्तर्गत Department for International Development (DFID), UK को आर्थिक तथा प्राविधिक सहायतामा नेपालका २२ वटा वाणिज्य बैंक, २० वटा विकास बैंक र १२ वटा वित्त कम्पनीहरू गरी जम्मा ५४ वटा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको विशेष निरीक्षण गर्ने कार्य अन्तर्गत अन्तर्राष्ट्रिय कन्सल्टिङ्ग फर्म केपीएमजी पोर्चुगल र स्थानीय साभेदारहरू CSC & Co Chartered Accountants र TR Upadhaya & Co छनौट भएका छन्। उक्त कन्सल्टिङ्ग फर्महरूद्वारा विशेष निरीक्षणको कार्य शुरु भइसकेको छ।
- २.६१ वित्तीय क्षेत्र स्थायित्वको लागि बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूका अतिरिक्त वित्तीय क्षेत्रका अन्य नियमक निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय गर्न बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागका कार्यकारी निर्देशकको संयोजकत्वमा समन्वय समिति गठन भएको र सो समन्वय समितिको बैठक नियमित रूपमा बस्ने गरेको छ।

लघुवित्त

लघुवित्त सम्बन्धी कारोबार गर्ने “घ” वर्गका वित्तीय संस्थाहरू

- २.६२ लघुवित्त सम्बन्धी कारोबार गर्ने “घ” वर्गका वित्तीय संस्थाहरू अन्तरगत ५ वटा क्षेत्रीय ग्रामीण विकास बैंक, २८ वटा ग्रामीण बैंकिङ पद्धति अनुशरणकर्ता र ४ वटा लघुवित्त सम्बन्धी थोक कारोबार गर्ने संस्थाहरू समेत गरी जम्मा ३७ वटा संस्थाहरू संचालनमा रहेका छन् ।
- २.६३ देशको ग्रामीण क्षेत्रमा बसोबास गर्ने विपन्न वर्गका महिलाहरूलाई समूहमा आवद्ध गरी विविध किसिमका आयमूलक काममा संलग्न गराउनका लागि आवश्यक पर्ने वित्तीय साधनको परिपूर्ति गर्ने उद्देश्यले हरेक विकास क्षेत्रमा एक/एक वटा ग्रामीण विकास बैंकहरू स्थापना भई कार्यरत रहेकोमा ४ वटा ग्रामीण विकास बैंकहरूलाई पश्चिमाञ्चल ग्रामीण विकास बैंकमा गाभी एउटा राष्ट्रिय स्तरको नेपाल ग्रामीण विकास बैंक लिमिटेडको रूपमा संचालन गर्ने गरी यस बैंकबाट मिति २०७१/०३/१९ मा स्वीकृति दिइएको छ ।
- २.६४ वित्तीय संस्थाहरूलाई थोक कर्जा उपलब्ध गराउने काममा ४ वटा वित्तीय संस्थाहरू कार्यरत छन् । २०५५ साल कात्तिक १३ गते स्थापना भएको रुशल माईक्रो फाइनेन्स डेभलपमेण्ट सेन्टर लिमिटेडले विकास बैंक, सहकारी संस्था तथा गैर-सरकारी संस्थालाई थोक लघुकर्जा उपलब्ध गराउँदै आएको छ भने २०५८ साल असार २२ गते स्थापित साना किसान विकास बैंक लिमिटेडले साना किसान सहकारी संस्थाहरूलाई थोक लघुकर्जा प्रदान गर्दै आएको छ । यसैगरी २०६६ पौष १३ गते स्थापित फर्स्ट माइक्रो फाइनेन्स डेभलपमेण्ट बैंक लिमिटेडले सहकारी, सीमित बैंकिङ कारोबार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त गैर-सरकारी संस्था तथा लघुवित्त विकास बैंकहरूलाई थोक कर्जा उपलब्ध गराउदै आएको छ । यसैगरी २०७० भदौबाट संचालनमा आएको आरएसडीसी लघुवित्तीय संस्था लिमिटेड २०६९/१२/१२ गते स्थापना भएको थियो ।

सहकारी तथा गैर-सरकारी संस्थाहरू

- २.६५ सहकारी ऐन, २०४८ अन्तरगत स्थापना भई सीमित बैंकिङ कारोबार गर्न यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त गरेका सहकारी संस्थाहरूले नेपाल राष्ट्र बैंकद्वारा जारी गरिएको निर्देशनको अधीनमा रही सीमित बैंकिङ कारोबार गर्दै आएका छन् । समीक्षा वर्षको असार मसान्तमा यस्ता संस्थाहरूको संख्या १५ र १ राष्ट्रिय सहकारी विकास बैंक समेत गरी जम्मा १६ रहेको छ । यी संस्थाहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व २०७१ असार मसान्तसम्ममा रु. २१ अर्ब ३ करोड रहेको छ । यसैगरी २०७१ असार मसान्तसम्ममा यी संस्थाहरूको निक्षेप संकलन रु. १५ अर्ब ८७ करोड ३५ लाख पुगेको छ भने कर्जा तथा सापटी रु. ११ अर्ब ८२ करोड ३८ लाख पुगेको छ । यी संस्थाहरूले २०७१ असार मसान्तसम्ममा सरकारी धितोपत्र, मुद्दती खाता र अन्यमा गरी रु. १ अर्ब २५ करोड ९२ लाख लगानी गरेका छन् ।
- २.६६ संस्था दर्ता ऐन, २०३४ अन्तरगत स्थापना भई वित्तीय मध्यस्थताको काम गर्ने संस्था सम्बन्धी ऐन, २०५५ को प्रावधान अनुसार २०७१ असार मसान्तसम्ममा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सीमित बैंकिङ कारोबार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त गैर-सरकारी संस्थाहरूको संख्या २८ रहेको छ ।

ग्रामीण स्वावलम्बन कोष

- २.६७ नेपाल सरकार र यस बैंकको संयुक्त पहल तथा पूँजीगत सहभागितामा सहकारी संस्था तथा गैर-सरकारी संस्थाहरूलाई थोक कर्जा उपलब्ध गराउने गरी २०४७ सालमा स्थापित ग्रामीण स्वावलम्बन कोषमा हालसम्ममा नेपाल सरकारबाट जम्मा रु. ५४ करोड र नेपाल राष्ट्र बैंकबाट रु. २५ करोड ३४ लाख प्राप्त भई कुल पूँजी रु. ७९ करोड ३४ लाख पुगेको छ । सोही पूँजीबाट कोषले आफूसँग आवद्ध संस्थाहरूलाई सम्बन्धित संस्थाहरूको प्राथमिक पूँजी (शेयर पूँजी, साधारण जगेडा र नाफा रकम) को आधारमा पहिलो कर्जामा २० गुणासम्म, दोश्रो र तेश्रो कर्जाको हकमा १५ गुणासम्म हुने गरी पहिलो पटक रु. २५ लाख, दोश्रो पटक रु. ३० लाख र तेश्रो पटक रु. ३५ लाखसम्मको कर्जा किस्ताबन्दीमा उपलब्ध गराउँदै आएको छ ।
- २.६८ कोषबाट विपन्न वर्गको आर्थिक उत्थानका लागि प्रति सदस्य बढीमा रु. ९० हजारसम्म सहकारी/गैर-सरकारी संस्थाहरू मार्फत् लघुकर्जा उपलब्ध गराउन सकिने व्यवस्था रहेको छ । सामूहिक लघुउद्यम परियोजना कर्जा अन्तर्गत दोस्रो पटकको कर्जा सदुपयोग गरी राम्रो ख्याती कमाएका ऋणी सदस्यले

सामूहिक रूपमा कुनै लघुउद्यम संचालन गर्न चाहेमा यस्तो सामूहिक परियोजनाका लागि प्रति परियोजना बढीमा रु. १ लाख ५० हजारसम्म कर्जा उपलब्ध गराउन सकिने व्यवस्था समेत रहेको छ । यसैगरी, आर्थिक वर्ष २०५९/६० देखि दीर्घकालीन पूँजीको आवश्यकता पर्ने व्यवसायहरु खासगरी चिया, अलैची, कोल्डस्टोरका लागि पूँजीको व्यवस्था गर्न कृषि विकास बैंक र लघुवित्त सम्बन्धी कार्य गर्ने विकास बैंकहरुलाई कोषबाट थोक कर्जा उपलब्ध गराउने व्यवस्था समेत गरिएको छ । ग्रामीण स्वावलम्बन कोषको उद्देश्य अनुरूप लगानीको दायरालाई अझै फराकिलो बनाई समसामयिक बनाउने उद्देश्यले ग्रामीण स्वावलम्बन कोष संचालन निर्देशिका, २०६९ लागू भइसकेको छ ।

तालिका २.८
ग्रामीण स्वावलम्बन कोषको कारोबार विवरण

विवरण	२०७० असार	२०७१ असार
कर्जा वितरण भएको जिल्ला संख्या	६६	६८
कर्जा वितरित संस्था संख्या	७२१	९४०
लाभान्वित परिवार संख्या	४०,००४	४६,०८१
वितरित कर्जा रकम (रु. करोडमा)	१२१.०८	१५२.३३
असुल भएको रकम (रु. करोडमा)	६७.४५	९१.३०
लगानीमा रहिरहेको रकम (रु. करोडमा)	५३.६३	६१.०४
भाखा नाघेको कर्जा (असुल हुनुपर्ने रकमको प्रतिशत)	३.५६	३.६७
कर्जा असुली (प्रतिशत)	९६.४४	९६.३३

२.६९ २०७१ असार मसान्तसम्ममा कोषले एउटा बैंक, ८८६ वटा सहकारी संस्था र ५३ वटा गैर-सरकारी संस्था गरी कुल ९४० वटा संस्थाहरुलाई रु. १ अर्ब ५२ करोड ३३ लाख ३८ हजार ऋण लगानी गरेकोमा रु. ९१ करोड २९ लाख ७९ हजार असुली भई रु. ६१ करोड ३ लाख ५९ हजार लगानीमा रहिरहेको छ । सोही अवधिसम्ममा दीर्घकालीन ऋणतर्फ जम्मा रु. १५ करोड ९२ लाख लगानी गरी रु. ९ करोड १४ लाख ३६ हजार असुली भई रु. ६ करोड ७७ लाख ६४ हजार लगानीमा रहिरहेको छ । हाल उक्त दीर्घकालीन कर्जा रकम कृषि विकास बैंक लिमिटेडमा मात्र लगानीमा रहिरहेको छ ।

तालिका २.९
ग्रामीण स्वावलम्बन कोषको कर्जा प्रवाह स्थिति
(२०७१ असार मसान्तसम्म)

विवरण	गैर-सरकारी संस्था	सहकारी संस्था	दीर्घकालीन कर्जा	जम्मा
कर्जा प्रवाह				
(क) संस्था संख्या	५३	८८६	१	९४०
(ख) कर्जा रकम (रु. हजारमा)	२२४७६	१३४१६६२	१५९२००	१५२३३३८
(ग) लाभान्वित परिवार संख्या	४००४	४२०७७		४६०८१
कर्जा असुली				
(क) साँवा रकम (रु. हजारमा)	२०४५७	८०१०८६	९१४३६	९१२९७९
(ख) ब्याज रकम (रु. हजारमा)	२७६१	१०२६७३		१०५४३४
लगानीमा रहिरहेको				
(क) संस्था संख्या	१५	४६८	१	४८४
(ख) साँवा रकम (रु. हजारमा)	२०१९	५४०५७६	६७७६४	६१०३५९
भाखा नाघेको				
(क) संस्था संख्या	१५	६६		८१
(ख) साँवा रकम (रु. हजारमा)	२०१९	३२७८०		३४७९९

२.७० देशका ग्रामीण क्षेत्रमा रहेका सहकारी तथा गैर-सरकारी संस्थाहरुको पहुँच कोषसम्म पुऱ्याउने उद्देश्यले विभिन्न गोष्ठी तथा कार्यक्रम संचालन गरी प्रचार प्रसारको कामलाई निरन्तरता दिइएको छ ।

अन्य गतिविधि

- २.७१ एशियाली विकास बैंक, मनिलाको अनुदान सहयोगमा संचालनमा रहेको साना तथा मझौला कृषक आयस्तर वृद्धि आयोजना (Raising Income of Small and Medium Farmer's Project) बाट प्राप्त अमेरिकी डलर ६ लाख मध्ये १.०६ लाख डलर (रु. १०१ लाख) मध्य-पश्चिमाञ्चल तथा सुदूर-पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रमा रहेका सहकारीहरूलाई लगानी गरिएको छ । यस आयोजना अन्तर्गत ती विकास क्षेत्रका १० जिल्लामा साना तथा मझौला कृषकहरूको व्यापार/व्यवसायको बजार जोखिम घटाउनमा सहयोग पुऱ्याई उच्च मूल्यका कृषिजन्य वस्तुको विविधीकरण मार्फत् गरिबी न्यूनीकरण गर्न यस बैंकबाट कृषि व्यवसाय अनुदान प्रवाह गर्ने कार्य भइरहेको छ ।
- २.७२ लघुवित्त संस्थाहरूको नियमन, निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण कार्यका लागि Second Tier Institution को रूपमा लघुवित्त प्राधिकरणको स्थापना गर्ने प्रयोजनका लागि लघुवित्त प्राधिकरण ऐन जारी गर्न र यस बैंकद्वारा संचालित ग्रामीण स्वावलम्बन कोषलाई राष्ट्रिय लघुवित्त विकास कोषका रूपमा एक छुट्टै निकाय संस्थापन गर्ने प्रयोजनका लागि सो सम्बन्धी ऐनको मस्यौदाहरू तयार गरी नेपाल सरकार समक्ष पेश गरिएकोमा त्यसमा परिमार्जन गरी पुनः पेश गर्ने कार्य भइरहेको छ ।
- २.७३ वित्तीय समावेशीकरणका लागि शाखारहित बैंकिङ र मोबाइल वित्तीय सेवाको प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यका साथ यस बैंकसँगको सहकार्यमा संयुक्त राष्ट्र संघीय पूँजी विकास कोष (UNCDF) को सहयोगमा नेपालमा संचालनमा रहेको Mobile Money for the Poor (MM4P) कार्यक्रम अन्तर्गत हालसम्म क्षमता अभिवृद्धि, गोष्ठी, तालिम, कार्यदल गठन, प्रमुख परिसूचकहरूको पहिचान, लगायतका प्रारम्भिक चरणका कार्यहरू सम्पन्न भइसकेको छ ।
- २.७४ नेपाल र डेनमार्क सरकारबीच UNNATI-Inclusive Growth Program in Nepal सम्बन्धी कार्यक्रम अन्तर्गत यस बैंकसँगको सहकार्यमा संयुक्त राष्ट्र संघीय पूँजी विकास कोष (UNCDF) को सहयोगमा आगामी पाँच वर्षका लागि वित्तीय सेवाको पहुँच (Access to Finance-A2F) कार्यक्रम संचालनमा ल्याइएको छ । यस अन्तर्गत नेपालको पूर्वाञ्चलका सात पहाडी जिल्लाहरू (ताप्लेजुङ, इलाम, पाँचथर, भोजपुर, धनकुटा, संखुवासभा र तेह्रथुम) मा दुग्धजन्य पदार्थ, अदुवा र अर्थोडक्स चिया खेतीमा संलग्न साना किसानहरूलाई त्यस क्षेत्रमा कार्यरत बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू मार्फत् थप वित्तीय सेवा (शाखारहित बैंकिङ/मोबाइल बैंकिङ सेवा) उपलब्ध गराइने लक्ष्य लिइए अनुरूप यस बैंकले उक्त संभाग (Component) को कार्यान्वयन गर्नेछ ।
- २.७५ नेपालमा वित्तीय समावेशीकरण र वित्तीय सेवाको पहुँचको अवस्था सम्बन्धमा सर्वेक्षण गरी नीतिगत लगायत माग तथा आपूर्ति पक्षीय विश्लेषण सहित आगामी मार्गचित्र समेत निर्धारण गर्ने मूल उद्देश्यका साथ यस बैंकसँगको सहकार्यमा संयुक्त राष्ट्र संघीय पूँजी विकास कोष (UNCDF) को सहयोगमा पाँचवर्षे Making Access to Financial Services Possible (MAP) कार्यक्रम संचालनार्थ हाल प्रारम्भिक कार्यहरू भइरहेको छ ।

बैंक तथा वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण

बैंक सुपरिवेक्षण

- २.७६ वाणिज्य बैंकहरूको प्रत्येक वर्ष समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण (Corporate Level On-site Inspection) गर्ने कार्यलाई आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा अझ सघन तुल्याइयो । यस क्रममा स्थलगत निरीक्षण गरिएका वाणिज्य बैंकहरूको विभिन्न शाखा कार्यालयहरू र बैंकबाट कर्जा प्रवाह भएका विभिन्न परियोजनाहरूको समेत स्थलगत निरीक्षण गरिएको छ । यस आर्थिक वर्षमा ३० वटा वाणिज्य बैंकहरूमध्ये परम्परागत विधि (Compliance Based) अनुसार १६ वटा वाणिज्य बैंकहरू र जोखिममा आधारित विधि अनुसार तीनवटा वाणिज्य बैंकहरूको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण गरियो । बाँकी रहेका ११ वटा वाणिज्य बैंकहरूमा बेलायती अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग संस्था DFID, UK को वित्तीय एवम् प्राविधिक सहायतामा अन्तर्राष्ट्रिय Consulting Firm KPMG र नेपाल राष्ट्र बैंकका सुपरिवेक्षकहरू सम्मिलित निरीक्षण टोलीद्वारा विशेष निरीक्षण गर्ने कार्य भइरहेको छ । स्थलगत निरीक्षण गरी बैंकमा देखिएका कमी कमजोरीहरूलाई सुधार गराउने तथा प्राप्त विवरणको आधारमा बैंकहरूको मूल्याङ्कन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ ।

- २.७७ समष्टिगत स्थलगत निरीक्षणका अलावा समीक्षा वर्षमा २५ वटा बैंकहरूको कुल ६८ वटा विशेष स्थलगत निरीक्षणका कार्यहरू पनि सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.७८ वाणिज्य बैंकहरूको वार्षिक साधारण सभा गर्नुअघि वित्तीय विवरण प्रकाशित गर्न यस बैंकबाट स्वीकृति (Clearance) दिने कार्यलाई निरन्तरता प्रदान गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०६९/७० को वित्तीय विवरणको आधारमा सबै वाणिज्य बैंकहरूलाई वित्तीय विवरण प्रकाशित गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ । वित्तीय विवरण प्रकाशित गर्न स्वीकृति प्रदान गर्दा बैंकहरूमा स्थलगत निरीक्षण तथा गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षणका क्रममा देखिएका कैफियत लगायत वाह्य लेखापरीक्षकले औल्याएका कैफियतहरू सुधार गर्न तथा त्यस्ता कैफियतहरू पुनः दोहोरिन नदिने व्यवस्था मिलाउनका लागि सबै बैंकहरूलाई निर्देशन दिइएको छ ।
- २.७९ बैंकबाट भएका समष्टिगत, विशेष, तथा लक्षित स्थलगत निरीक्षण तथा गैर-स्थलगत अनुगमनका आधारमा तयार गरिएका प्रतिवेदनहरूमा उल्लेख गरिएका कैफियतहरू तथा तत्सम्बन्धमा जारी गरिएका निर्देशनहरूको पालना भए नभएको कार्यको नियमित अनुगमन गर्ने गरिएको छ । सम्पूर्ण वाणिज्य बैंकहरूको आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को चारै त्रयमासको अनुगमन प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।
- २.८० गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षणबाट प्राप्त सूचनाको विश्लेषणको आधारमा CAELS Rating गरिनुका साथै पूर्व चेतावनी संकेतहरू (Early Warning Signals) तयार गरी सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई समयमै सचेत गराउने कार्यलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिइएको छ ।
- २.८१ बैंकिङ क्षेत्रमा महत्वपूर्ण मानिएको तरलता सम्बन्धी जोखिमलाई समयमै पहिचान गर्न र सोही अनुसार नीतिगत निर्णय गर्न सहयोग पुगोस् भन्ने अभिप्रायले गैर-स्थलगत इकाई अन्तरगत एक अनुगमन डेस्क खडा गरी नयाँ ढाँचामा दैनिक तथा नियमित अन्तरालमा बैंकिङ क्षेत्रमा रहेको तरलता अनुगमन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
- २.८२ बैंकहरूले साप्ताहिक रूपमा कायम गर्नुपर्ने अनिवार्य नगद मौज्जातको अनुगमन गर्ने र नेपाल राष्ट्र बैंकले तोके बमोजिम न्यूनतम अनिवार्य नगद मौज्जात कायम नगर्ने बैंकहरूलाई हर्जाना लगाउने गरिएकोमा आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा सबै बैंकहरूले तोकिए बमोजिम बैधानिक तरलता अनुपात कायम गरेकोले कुनैपनि बैंकलाई हर्जाना लगाउनु परेन ।
- २.८३ विपन्न वर्गमा प्रवाह हुने कर्जाको निर्दिष्ट वर्गसम्म पहुँच पुऱ्याउन यस प्रकारको कर्जा प्रवाह भए/नभएको अनुगमन गर्ने र लक्ष्य अनुसार कर्जा प्रवाह नगरेमा बैंकहरूलाई हर्जाना लगाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा विपन्न वर्ग क्षेत्रमा तोकिए बमोजिम न्यूनतम कर्जा प्रवाह नगरेको कारणले एउटा वाणिज्य बैंकलाई हर्जाना लगाइएको छ ।
- २.८४ अर्थतन्त्रका एकै क्षेत्र तथा प्रयोजनमा बैंकहरूले प्रवाह गर्ने कर्जामा रहेको अधिकेन्द्रित जोखिमको अनुगमन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
- २.८५ अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोषको सहयोगमा तयार पारिएको Risk-based Supervision Onsite Manual यस बैंकको संचालक समितिबाट स्वीकृत भई सो म्यानुअलका आधारमा आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा तीन वटा बैंकहरूको जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।
- २.८६ अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोषका बैंक सल्लाहकारद्वारा सुपरिवेक्षकहरूको सुपरिवेक्षकीय क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले Basel Core Principles तथा Risk-based Supervision Onsite Manual सँग सम्बन्धित विषयमा बैंक सुपरिवेक्षकहरूलाई तालिम दिने कार्य र बैंक तथा वित्तीय संस्थामा अन्तरनिहित जोखिम व्यवस्थापनका सम्बन्धमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तथा जोखिम व्यवस्थापन विभाग/इकाईका प्रमुखहरूसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.८७ वाणिज्य बैंकहरूको समष्टिगत सुपरिवेक्षण तथा वित्तीय स्थितिको विश्लेषण सहित यस विभागसँग सम्बन्धित समसामयिक विषयवस्तुहरू समेटेर तयार पारिने यस विभागको आर्थिक वर्ष २०६९/७० को वार्षिक सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन प्रकाशनको अन्तिम चरणमा रहेको छ ।

विकास बैंक सुपरिवेक्षण

- २.८८ राष्ट्रिय स्तरका विकास बैंकहरूलाई BASEL II को Framework भित्र ल्याउने तयारीको क्रममा आर्थिक वर्ष २०६७/६८ देखि विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभागमा छुट्टै इकाई खडा गरी BASEL II सम्बन्धी अनुगमन कार्य प्रारम्भ गरिएकोमा उक्त कार्यलाई आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा पनि निरन्तरता दिइएको छ ।
- २.८९ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा संस्थागत सुशासन र आन्तरिक नियन्त्रण सम्बन्धमा तथा संचालन जोखिमको पहिचान र सोको न्यूनीकरण विषयमा विभिन्न विकास बैंकहरूका संचालक तथा पदाधिकारीहरूसँग काठमाडौं र चितवनमा १/१ वटा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.९० समस्याग्रस्त घोषणा गरिएको गोर्खा डेभलपमेन्ट बैंक (नेपाल) को वित्तीय अवस्थामा अपेक्षित सुधार हुन नसकेपछि यस बैंकले उक्त संस्थाको व्यवस्थापन आफ्नो नियन्त्रणमा लिई नियुक्त अधिकारी (व्यवस्थापन समूह) मार्फत् संस्थाको Resolution प्रक्रियालाई टुङ्गोमा पुऱ्याउने कार्ययोजना सहित सो संस्थाको व्यवस्थापन तथा कारोबार संचालनको जिम्मेवारी लिएको छ ।
- २.९१ विभिन्न व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीहरूका खाता संचालकहरूबाट जारी भएका चेकहरूमा बैंकले जनाएको गुड फर पेमेण्ट सम्बन्धमा यस बैंकले एच एण्ड बी डेभलपमेण्ट बैंक लि.को संचालक समितिलाई पटक-पटक निर्देशन दिइएकोमा सोको पालना नगरेकाले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ बमोजिम संस्थाको सञ्चालक समिति र प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई निलम्बन गरी सोही ऐन बमोजिम उक्त डेभलपमेण्ट बैंकको व्यवस्थापन मिति २०७१/२/१४ गते देखि यस बैंकले आफ्नो नियन्त्रणमा लिई तीन सदस्यीय व्यवस्थापन समूह खटाई संस्थाको व्यवस्थापन तथा कारोबार संचालनको जिम्मेवारी लिइएको छ ।
- २.९२ यस बैंकबाट निर्देशन जारी भए अनुरूप विकास बैंकहरूले आगामी २०७३ असार मसान्तभित्र उत्पादनशील क्षेत्रमा कुल कर्जाको १५ प्रतिशत कर्जा प्रवाह गर्नुपर्ने भएकोले सो सम्बन्धमा सम्बन्धित संस्थाबाट यस सम्बन्धी कार्य प्रारम्भ भए नभएको अनुगमन भइरहेको छ ।
- २.९३ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा विभिन्न किसिमका जोखिमहरू अन्तर्निहित हुने र उक्त जोखिम एक्कासी आइपरेमा समग्र वित्तीय प्रणालीमा समेत समस्या आउन सक्ने भएकोले वाणिज्य बैंकहरूका अतिरिक्त राष्ट्रियस्तरका विकास बैंकहरूको पनि दबाव परीक्षण (Stress Testing) गर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.९४ अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष एवम् विश्व बैंक लगायतका अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूको परामर्शमा यस बैंकको निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण पद्धतिलाई सुदृढ गर्न जोखिम व्यवस्थापन, संस्थागत सुशासन, कारोबारको अन्तर-सम्बन्ध एवम् घर-जग्गामा प्रवाहित कर्जाको परिमाण जस्ता विषयको आधारमा छनौटमा परेका ४ वटा विकास बैंकको अन्वेषणात्मक समीक्षा (Diagnostic Review) गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.९५ विश्व बैंकको Development Policy Credit कार्यक्रम अर्न्तगत विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको अवस्थाको मूल्याङ्कन गर्ने उद्देश्य अनुरूप DFID को वित्तीय सहयोगमा KPMG Portugal लाई Special Inspection को जिम्मेवारी दिए बमोजिम प्रथम चरण अर्न्तगत १० वटा विकास बैंकको विशेष निरीक्षण गर्ने कार्यक्रम शुरु गरिएको छ ।
- २.९६ २०७० साउनदेखि २०७१ असार मसान्तसम्मको अवधिमा ८० वटा (डीएफआइडीको सहयोगमा विशेष स्थलगत निरीक्षण कार्य हालसम्म सम्पादन हुँदै गरेका सहित) विकास बैंकहरूको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण गरिएको छ । त्यसैगरी २४ वटा विकास बैंकहरूको विशेष तथा अनुगमन निरीक्षण र २ वटा समस्यामा रहेका संस्थाहरूको अनुगमन निरीक्षण समेत गरिएको छ ।
- २.९७ आर्थिक वर्ष २०६९/७० को वार्षिक वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न स्वीकृति प्रदान गर्दा राष्ट्रियस्तरका २० वटा विकास बैंक, १० जिल्लास्तरका १७ वटा विकास बैंक, ३ जिल्लास्तरका ३१ वटा विकास बैंक र १ जिल्लास्तरका १६ वटा विकास बैंक गरी जम्मा ८४ वटा विकास बैंकलाई रु. ६२ करोड २५ लाख ४३ हजार नगद लाभांश र रु. १ अर्ब ६६ लाख ६८ हजार बराबरको बोनस शेयर वितरण गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।
- २.९८ विकास बैंकहरूको नियमित रूपमा गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०६९/७० को चौथो त्रयमास अवधि र २०७०/७१ को प्रथम, दोश्रो र तेश्रो त्रयमास अवधिको गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण

प्रतिवेदन तयार गरी विकास बैंकहरूको प्रमुख वित्तीय परिसूचकहरू सार्वजनिक जानकारीका लागि बैंकको वेबसाइटमा राखिएको छ ।

- २.९९ समीक्षा अवधिमा यस बैंकले तोके बमोजिमको अनिवार्य नगद मौज्जात अनुपात कायम नगरेका ८ वटा विकास बैंकहरूलाई नगद जरिवाना गरिएको छ भने तोकिए बमोजिमको विपन्न वर्गमा कर्जा प्रवाह नगरेका ५ वटा विकास बैंकहरूलाई हर्जाना लगाइएको छ ।
- २.१०० नारायणी डेभलपमेण्ट बैंक लि. रत्ननगर, चितवनमा वाञ्छित सुधार हुन नसकी संस्थाको वित्तीय अवस्था खराब हुँदै गएकाले संस्थाका निक्षेपकर्ता, शेयरधनी, साहू तथा सर्वसाधारणको हित संरक्षणका लागि उक्त संस्थालाई बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शीघ्र सुधारात्मक कारवाही सम्बन्धी विनियमावली, २०६४ तथा नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ बमोजिम मिति २०७०/१२/२७ मा समस्याग्रस्त घोषणा गरी कारवाही गरिएको छ ।
- २.१०१ समीक्षा वर्षमा न्यूनतम पूँजीकोष कायम गर्ने सम्बन्धी निर्देशन पालना नगरेको हुँदा कर्पोरेट डेभलपमेण्ट बैंक लि., विराटलक्ष्मी डेभलपमेण्ट बैंक लि., एच एण्ड वी डेभलपमेण्ट बैंक लि., गरिमा विकास बैंक लि., सालपा विकास बैंक लि., प्रभु विकास बैंक लि. र एपेक्स डेभलपमेण्ट बैंक लि.लाई बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शीघ्र सुधारात्मक कारवाही सम्बन्धी विनियमावली, २०६४ अनुसार कारवाही गरिएकोमा विराटलक्ष्मी डेभलपमेण्ट बैंक लि., गरिमा विकास बैंक लि. र सालपा विकास बैंक लि. को कारवाही फुकुवा भइसकेको छ ।
- २.१०२ नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ तथा बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ बमोजिम एनआइडीसी डेभलपमेण्ट बैंकको संचालक समिति र ग्रीन डेभलपमेण्ट बैंक लि.को संचालक समितिलाई सचेत गराइएको छ ।
- २.१०३ समीक्षा अवधिमा राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८, बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ र नेपाल राष्ट्र बैंकबाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन विपरीत तथा आफू कार्यरत संस्थाको हीत विपरीत हुने गरी कार्य गरे वापत विभिन्न ६ वटा विकास बैंकका संचालक/पदाधिकारीहरूलाई सचेत गराउने, नसिहत दिने, नगद जरिवाना गर्ने लगायतका कारवाही गरिएको छ ।

वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण

- २.१०४ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा ४३ वटा वित्त कम्पनीहरूको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण र १८ वटा वित्त कम्पनीहरूको विशेष तथा अनुगमन निरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ भने ४४ वटा वित्त कम्पनीहरूको साधारण सभा प्रयोजनका लागि वार्षिक वित्तीय विवरण प्रकाशित गर्न स्वीकृति दिइएको छ ।
- २.१०५ गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण अन्तर्गत वित्त कम्पनीहरूको अनिवार्य नगद मौज्जात अनुपात, वैधानिक तरलता अनुपात, विपन्नवर्ग कर्जा, कर्जा, निक्षेप, तरलता स्थिति लगायतका प्रमुख वित्तीय परिसूचकहरूको साप्ताहिक/मासिक/त्रैमासिक अनुगमन गरिएको छ ।
- २.१०६ हिमालय फाइनान्स लि. ले संस्थाको सम्पत्ति हिनामिना गरी विभिन्न तेश्रो पक्षको नाममा जग्गा-जमीन पास गरी राखिएको पाइएकोले निक्षेपकर्ताको हितको लागि उक्त जग्गा-जमीन संस्थाको नाममा फिर्ता ल्याउने प्रक्रिया सुरु गराइएकोले केही सम्पत्ति संस्थाको नाममा आइसकेको छ । त्यसैगरी, ३ वटा वित्त कम्पनीका पदाधिकारीहरूलाई कारवाही स्वरूप नगद जरिवाना गरिएको छ ।
- २.१०७ रिलायबल फाइनान्स लि., शुभलक्ष्मी फाइनान्स लि., रिलायन्स फाइनान्स लि., लोटस फाइनान्स लि., इम्पेरियल फाइनान्स लि., सिभिल मर्चेण्ट वित्तीय संस्था लि., नवदुर्गा फाइनान्स लि. एक आपसमा/अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग गाभिने कार्य भइसकेको छ ।

लघुवित्त संस्था सुपरिवेक्षण

- २.१०८ लघुवित्त संस्थाहरूको निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइएको छ । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा २८ वटा लघुवित्त विकास बैंकहरू, ८ वटा सीमित बैंकिङ कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरू र १३ वटा वित्तीय मध्यस्थताको कारोबार गर्ने गैर-सरकारी संस्थाहरूको स्थलगत निरीक्षण गरिएको छ । यसै अवधिमा ५ वटा लघुवित्त विकास बैंकहरूको विशेष निरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ भने १/१ वटा

सीमित बैंकिङ कारोबार गर्ने सहकारी र वित्तीय मध्यस्थताको कारोबार गर्ने गैर-सरकारी संस्थाको विशेष निरीक्षण गरिसकिएको छ ।

समस्याग्रस्त बैंक तथा वित्तीय संस्था रिजोलुसन

- २.१०९ यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त केही बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु आर्थिक, गैर-आर्थिक तथा अन्य कारणहरुले गर्दा समस्याग्रस्त हुँदै गएकोले ती संस्थाहरुमा देखिएका समस्याहरुको समाधानको लागि उपयुक्त सुधारात्मक तथा उपचारात्मक विधि अवलम्बन गर्ने प्रक्रिया एकद्वार प्रणाली मार्फत् अगाडि बढाउने सन्दर्भमा मिति २०७०/२/६ मा बसेको बैंक संचालक समितिको बैठकबाट Problem Bank Resolution Framework स्वीकृत भएको र सोही आधारमा बैंकको मिति २०७०/९/१२ को निर्णय बमोजिम समस्याग्रस्त संस्था रिजोलुसन महाशाखा गठन भई मिति २०७०/१२/३ देखि महाशाखाले आफ्नो कार्य प्रारम्भ गरेको छ । महाशाखाबाट सम्पादन हुने कार्य व्यवस्थित र प्रभावकारी तवरले सम्पादन गर्नको लागि बैंक संचालक समितिको मिति २०७१/३/२६ मा बसेको बैठकबाट “समस्याग्रस्त बैंक तथा वित्तीय संस्था रिजोलुसन विनियमावली, २०७१” स्वीकृत भई लागू भइसकेको छ ।
- २.११० यस बैंकबाट समस्याग्रस्त संस्था घोषणा गरिएका २ वटा विकास बैंक र ७ वटा वित्त कम्पनीहरूसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण काम कारवाहीहरु महाशाखाबाट हुँदै आएको छ । महाशाखाले समस्याग्रस्त बैंक तथा वित्तीय संस्था रिजोलुसन विनियमावली बमोजिम प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको नियुक्ति गर्न, लेखापरीक्षकको नियुक्ति गर्न, गैर-बैंकिङ सम्पत्ति बिक्री गर्न, शाखा कार्यालय बिक्री लगायतका कार्यहरु गर्नको लागि स्वीकृति प्रदान गर्नुका साथै समस्याग्रस्त संस्थाहरुबाट आवधिक रुपमा प्राप्त गर्नुपर्ने सूचना, तथ्याङ्क तथा विवरणहरु प्राप्त गरी विश्लेषण गर्ने गरेको छ ।
- २.१११ बैंक वा वित्तीय संस्था समस्याग्रस्त भई यस बैंकबाट नियन्त्रणमा लिएपछि त्यस्तो बैंक वा वित्तीय संस्थाको संकट व्यवस्थापन तथा निकास (Crisis Management & Resolution) को लागि उपयुक्त व्यक्ति/फर्म/कम्पनी/समूह मार्फत व्यवस्थापन संचालन गर्ने प्रयोजनका लागि विशेषज्ञको सूची तयार गर्ने सन्दर्भमा सूचना प्रकाशन गरिएको छ ।
- २.११२ समस्याग्रस्त संस्थाहरुबाट प्राप्त अपरिष्कृत विवरण बमोजिम २०७१ असार मसान्तको वित्तीय अवस्था निम्नानुसार रहेको छ ।

तालिका २.१०
समस्याग्रस्त संस्थाहरुको वित्तीय अवस्था

(रु. हजारमा)

क्र. सं.	संस्थाको नाम	चुक्ता पूँजी	कुल कर्जा	कुल निक्षेप	प्राथमिक पूँजी (प्रतिशत)	पूँजी कोष (प्रतिशत)
१	नेपाल शेयर मार्केट्स एण्ड फाइनेन्स लि.	२,०३,४२,८८	२,७१,२६,३२	१,२६,२६,६८	(७.३७)	(७.३७)
२	क्यापिटल मर्चेन्ट बैंकिङ एण्ड फाइनेन्स लि.	९३,५०,६९	२,०१,७७,९६	१,१९,८२,२५	(३०.४०)	(३०.४०)
३	क्रिस्टल फाइनेन्स लि.	७,००,००	६१,१२,९१	३९,६५,२१	(६२.३६)	(६२.३६)
४	कुवेर मर्चेन्ट फाइनेन्स लि.	१५,००,००	४७,३७,५०	३७,७५,५९	(३४.६६)	(३४.६६)
५	वर्ल्ड मर्चेन्ट बैंकिङ एण्ड फाइनेन्स लि.	१८,१९,८०	५२,७९,९५	४५,६७,६९	(५३.५८)	(५३.५८)
६	हिमालय फाइनेन्स लि.	१४,००,००	७६,५२,२६	६९,१४,८७	सम्बन्धित संस्थाले उपलब्ध गराउन नसकेको ।	
७	जनरल फाइनेन्स लि.	१३,२२,२८	२६,५६,५८	२१,१६,६९	(१.११)	(१.११)
८	गोरखा डेभलपमेन्ट बैंक लि.	६८,०८,१९	१,३५,७४,५५	१,६९,९९,७३	(३०.५८)	(३०.५८)
९	नारायणी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	५,५५,७२	३४,१३,२७	६३,३६,४७	(१९.०७)	(१९.०७)
	कुल जम्मा	--	९०,७३,१३०	६९,२८,५५८	--	--

- २.११३ समस्याग्रस्त संस्थाहरुबाट प्राप्त वित्तीय विवरण अनुसार २०७१ असार मसान्तमा यी संस्थाहरुको कुल कर्जा रु. ९ अर्ब ७ करोड ३१ लाख तथा कुल निक्षेप रु. ६ अर्ब ९२ करोड ८६ लाख रहेको छ । कुल निक्षेप रु. ६ अर्ब ९२ करोड ८५ लाखमध्ये व्यक्तिगत निक्षेप रु. १ अर्ब ३९ करोड २९ लाख, संस्थागत निक्षेप रु. २ अर्ब १ करोड ७३ लाख र भुक्तानी अवधि समाप्त भएका मुद्दती निक्षेप (व्यक्तिगत तथा संस्थागत) र अन्य निक्षेप जम्मा रु. ३ अर्ब ५१ करोड ८४ लाख रहेको छ ।

२.११४ समस्याग्रस्त सबै संस्थाहरूको वित्तीय अवस्था अत्यन्त कमजोर भई प्राथमिक पूँजी तथा पूँजीकोष नकारात्मक रहनुका साथै अधिकांश कर्जाहरू खराब भएकोले कर्जा असुलीको कार्यमा उल्लेख्य प्रगति हुन सकेको छैन । साथै, समस्याग्रस्त संस्थाहरूसँग सम्बन्धित विभिन्न व्यक्तिहरू उपर बैकिङ कसूर सम्बन्धी मुद्दा अदालतमा विचाराधीन रहेकोले यथा समयमा व्यक्तिगत र संस्थागत निक्षेपहरू फिर्ता हुन नसकेको अवस्था रहेको छ ।

विदेशी विनिमय व्यवस्थापन

- २.११५ वाणिज्य बैंकहरूबाट विद्युत उत्पादन तथा प्रसारण सम्बन्धी आयोजनाहरूको लागि परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा ऋण प्रदान गर्न सकिने व्यवस्था रहेकोमा निजी क्षेत्रमार्फत संचालन हुने पूर्वाधार परियोजना अन्तर्गत सडकमार्ग, केवलकार, रेलवे, विमानस्थल, फ्लाई ओभर रोड, टनेल रोडमा समेत परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा कर्जा प्रवाह गर्नसक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.११६ विप्रेषण कारोबार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त विप्रेषण कम्पनीहरूले नेपालका वाणिज्य बैंकसँग सम्झौता गरी सो बैंकको प्रतिनिधिको रूपमा विदेशमा विप्रेषण बापत संकलन गरेको रकम विप्रेषण पठाउनेको परिवारले सहज, सुरक्षित र व्यवस्थित तवरले भुक्तानी पाउने प्रयोजनको लागि सम्बन्धित व्यक्तिहरूले प्राप्तगर्ने नेपाली रुपैयाँमा हुने रकम बराबरको Prepaid Remittance Card जारी गर्नसक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.११७ नेपालबाट वैदेशिक रोजगारमा कामदार पठाउने वैदेशिक रोजगार फर्म/कम्पनी/संस्थाहरूले विदेशस्थित एजेन्टहरूबाट विदेशी मुद्रामा प्राप्त गर्ने सम्पूर्ण कमिशन, शुल्क आदि बैकिङ प्रणाली मार्फत जम्मा गर्ने र विदेशमा भुक्तानी गर्नुपर्ने सेवा शुल्क, कमिशन, एजेन्सी शुल्क, रिसोर्सिङ्ग शुल्क आदि बील भरपाई/ इन्भ्वाईसको आधारमा भुक्तानी पठाउने प्रयोजनका लागि विदेशी मुद्राको खाता खोल्नसक्ने व्यवस्था गरिएको छ । यस्तो खाताबाट व्यवसायीहरूले व्यवसाय प्रवर्द्धन बापत विदेश भ्रमणमा जाँदा तोकिएको रकम खर्च गर्नसक्ने सुविधा दिने व्यवस्था समेत गरिएको छ ।
- २.११८ विदेश भ्रमणमा जाने व्यक्तिहरूलाई पासपोर्ट सुविधा बापतको विदेशी मुद्रा इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले प्रचलित व्यवस्थाले तोकेको नगद बाहेकको रकम प्रिपेड कार्ड/डेबिट कार्ड मार्फत सटही दिने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन जारी गरिएको छ ।
- २.११९ वाणिज्य बैंकहरूले प्रचलित व्यवस्थाहरू अन्तर्गत रही पछि परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा नै हिसाव मिलान गर्नुपर्ने शर्तमा जारी गर्ने क्रेडिट कार्डबाट अमेरिकी डलर १०,००० (अमेरिकी डलर दश हजारमात्र) सम्म खर्च गर्न सकिने गरी सीमा वृद्धि गरिएको छ ।
- २.१२० सार्वजनिक खरीद ऐन लागू हुने संघ/संस्था प्रतिष्ठान आदिले ग्लोबल टेण्डर अन्तर्गत भारतबाट परिवर्त्य विदेशी मुद्रा भुक्तानी हुने गरी प्रतीतपत्र मार्फत आयात गर्दा भाडा तथा बीमा बापतको रकम पनि परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा भुक्तानी गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.१२१ नेपालीहरू वैदेशिक रोजगारीमा बढी जाने मुलुकहरूका मुद्राहरूमध्ये कुवेती दिनार र बहराइन दिनारलाई पनि खरिद मात्र गरी सटही गर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.१२२ इजाजतपत्रप्राप्त मनिचेन्जरहरूले आफूले खरीद गरेको भारतीय रुपैयाँ नेपाल राष्ट्र बैंक, बैकिङ्ग कार्यालय, थापाथली लगायत यस बैंकका उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरू मार्फत सटही गरी बुझिदिने र यसरी जम्मा गर्न ल्याएको प्रति भा.रु. १०० मा १५ पैसाका दरले बढा प्रदान गर्ने नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.१२३ विदेशी विनिमय संचिति व्यवस्थापनतर्फ विदेशी विनिमयको सुरक्षा र तरलतालाई प्रमुख प्राथमिकता दिँदै प्रतिफल अधिकतम प्राप्त हुनेगरी लगानी गरिएको छ । यसै सन्दर्भमा चीनिया मुद्रा युआनको बढ्दै गएको अन्तर्राष्ट्रिय महत्व, चीनसँगको व्यापारको स्थिति एवम् लगानीको विविधीकरण गर्दै समग्र प्रतिफल दरमा सुधार गर्न चीनिया सरकारी ऋणपत्रमा पनि लगानी प्रारम्भ गरिएको छ ।
- २.१२४ निजी क्षेत्रमार्फत् संचालन हुने विद्युत परियोजनाका अतिरिक्त सडक मार्ग, केवल कार लगायतका पूर्वाधार परियोजनाका लागि पनि मेशिनरी तथा औजार आयात गर्न आवश्यक पर्ने विदेशी मुद्राको लागि वाणिज्य बैंकहरूबाट विदेशी मुद्रामै कर्जा लिन पाउने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

- २.१२५ एशियन क्लिरिङ्ग युनियन अन्तर्गत हुने व्यापारिक कारोबारमा संलग्न हुने वाणिज्य बैंकहरूले अर्को सदस्य देशको वाणिज्य बैंकमा एशियन मौद्रिक ईकाईको रूपमा रहेका मुद्राहरू ACU Dollar (ACUD) र ACU Euro (ACUE) मा Nostro Account खोल्नु पर्ने र सदस्य देशहरू बीच हुने व्यापारिक कारोबारको भुक्तानी तथा राफसाफ उक्त खाताहरू मार्फत गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।
- २.१२६ नेपाली नागरिकले विदेशमा रोजगारी वा व्यवसाय गरी आर्जन गरेको तथा विदेश भ्रमणका लागि सटही सुविधा अन्तर्गत प्राप्त विदेशी मुद्रामध्ये बचत हुन गएको विदेशी मुद्रा अमेरिकी डलर १५०० सम्म वा सो बराबरको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा भविष्यमा उपयोग गर्न सक्नेगरी नगदमा वा बैंकमा विदेशी मुद्रामा खाता खोली राख्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ।
- २.१२७ विदेशी मुद्रा कारोबार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त फर्म, कम्पनी वा संस्थाहरू (बैंक तथा वित्तीय संस्था बाहेक) मध्ये यस आर्थिक वर्षमा ४०० वटा संस्थाहरूको नियमित तथा विशेष निरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ।
- २.१२८ विप्रेषण सम्बन्धी कार्य गर्ने फर्म तथा कम्पनीको संख्या २०७१ असार मसान्तसम्म ४७ पुगेको छ। त्यसैगरी, सो अवधिसम्ममा काठमाडौं उपत्यकाभित्र रहेका इजाजतप्राप्त मनिचेञ्जरहरूको संख्या १६५ र उपत्यका बाहिर २६१ रहेको छ।
- २.१२९ २०७१ असार मसान्तसम्म विदेशी मुद्राको कारोबार गर्न स्वीकृति लिएका फर्म/कम्पनीहरूको संख्या होटेलतर्फ ३२०, ट्रेकिङ्गतर्फ १५११, ट्राभल एजेन्सीतर्फ १६७०, विदेशी एयर लाइन्सका जि.एस.ए/पि.एस.ए.तर्फ ५४, कार्गो कुरिएरतर्फ ३०१ र विभिन्न संघ/संस्थातर्फ ७३ वटा पुगेका छन्।

मुद्रा व्यवस्थापन

- २.१३० यस बैंकले साधारणतः ३ वर्षको लागि आवश्यक हुने नोट तथा सिक्काको स्टक मौज्जात राख्ने गरेको छ। आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा छपाइ भई आएको रु. ५००, १००, ५०, २०, १० र ५ दरका ९५ करोड थान नोटहरू बैंक ढुकुटीमा दाखिला भइसकेको छ। साथै, रु. १००० दरको १६ करोड थान नोट छपाइको लागि विदेशी कम्पनीसँग सम्झौता भइसकेको छ। आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को अवधिमा नोट छपाइ र सिक्का टकमरीमा क्रमशः रु. ९२ करोड ४० लाख र रु. ११ करोड २६ लाख खर्च भएको छ।
- २.१३१ २०७० असार मसान्तसम्म विभिन्न दरका जम्मा रु. २३३ अर्ब ४६ करोडको नोट चलनचल्तीमा रहेकोमा २०७१ असार मसान्तसम्ममा १७.०४ प्रतिशतले वृद्धि भई चलनचल्तीमा रहेको नोटको कुल रकम रु. २७३ अर्ब २५ करोड पुगेको छ।

तालिका २.११
चलनचल्तीमा रहेको नोटको विवरण (२०७१ असार मसान्त)

दर (रु.)	चलनचल्तीमा रहेका नोट (थान लाखमा)	रकम (रु. करोडमा)
१	१,६१५.०७	१६.१६
२	९३५.६१	१८.७१
५	३,३६७.८७	१६८.३९
१०	२,५२६.७८	२५२.६८
२०	१,४९९.४८	२९९.९०
२५	२३.४४	५.८६
५०	९५०.४६	४७५.२३
१००	१,१०६.४४	१,१०६.४४
२५०	३.५१	८.७६
५००	१,५५५.१५	७,७७५.७७
१०००	१,७१९.७१	१७,१९७.१०
	कुल रकम	२७,३२५.००

- २.१३२ नेपालभर नेपाली मुद्राको आपूर्ति व्यवस्था सहज र प्रभावकारी बनाउन यस बैंकको काठमाडौं उपत्यकामा १, उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरूमा ७, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेडका ४३ र नेपाल बैंक लिमिटेडका २४ वटा शाखा कार्यालयहरू समेत गरी ७५ वटा नोटकोषहरू मार्फत नेपाली नोटको आपूर्ति गर्ने र चलनचल्तीमा पठाउन योग्य नभएका नोटहरू यस बैंकमा खिच्ने कार्य हुँदै आएको छ। निजी क्षेत्रका अन्य

वाणिज्य बैंक तथा विकास बैंकहरूलाई समेत नोटकोष कारोबारमा पहुँच दिने व्यवस्था गरिएको छ । साथै, नोटकोष संचालन व्यवस्थालाई थप प्रभावकारी बनाउन नोटकोष कारोबारमा संलग्न बैंकका कर्मचारीहरूलाई सहभागी गराई गोष्ठीहरू संचालन गर्नुका साथै नोटकोषहरूको निरीक्षण तथा अनुगमन समेत गर्ने गरिएको छ ।

- २.१३३ सुकिला नेपाली नोटहरू मात्र बजारमा प्रचलनमा ल्याउने उद्देश्य बमोजिम आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा पनि सफा नोट नीति कार्यान्वयन प्रक्रियालाई निरन्तरता दिइएको छ । हाल नोटको पाकेटमा एक मात्र स्टिच लगाउने र सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाको एउटा मात्र लेवल लगाउने नीति कार्यान्वयन भइरहेको छ । नेपाली नोटलाई कसरी सुरक्षितरूपमा चलनचल्तीमा ल्याउने र नोटको हिफाजत कसरी गर्ने भन्नेबारे सरोकारवाला तथा सर्वसाधारणलाई जानकारी दिने उद्देश्यले सूचना प्रकाशित गर्ने, गोष्ठी संचालन गर्ने लगायत विभिन्न श्रव्य/दृश्य माध्यमको उपयोग गर्ने गरिएको छ ।
- २.१३४ २०७० साउनदेखि २०७१ असार मसान्तसम्ममा विभिन्न दरका जम्मा रु. १९ अर्ब ३७ करोड ९६ लाख बराबरका चलनचल्तीमा पठाउन अयोग्य नोटहरू जलान गरिएको छ । २०७१ असार मसान्तसम्ममा जलान गरिएका नोटहरूको कुल रकम रु. २६८ अर्ब ८२ करोड ३९ लाख पुगेको छ ।

जनशक्ति व्यवस्थापन

- २.१३५ बैंकमा २०७१ असार मसान्तसम्ममा प्रशासनतर्फ १,२३० र प्राविधिकतर्फ १५६ गरी कुल १,३८६ जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेका छन् । कार्यरत कुल जनशक्तिमध्ये तहगत रूपमा हेर्दा अधिकृततर्फ ८५९, सहायकतर्फ ३७३ र श्रेणी विहिन कार्यालय सहयोगीतर्फ १५४ जना रहेका छन् । आर्थिक वर्षको अन्त्यमा अधिकृत स्तरका कर्मचारीको सहायक तथा कार्यालय सहयोगी कर्मचारीसँगको अनुपात १:०.६१ रहेको छ । अधिल्लो वर्ष यस्तो अनुपात १:०.६२ रहेको थियो । त्यसैगरी, २०७१ असार मसान्तमा सुरक्षातर्फ ८७ जना, स्वास्थ्यतर्फ ११ र अन्य ३३ गरी जम्मा १३१ जना व्यक्तिहरू करारमा कार्यरत रहेका छन् ।

तालिका २.१२ कार्यरत जनशक्ति सम्बन्धी विवरण

तह	कार्यरत जनशक्ति २०७१ असार मसान्त		
	प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा
अधिकृत विशिष्ट	१२	-	१२
अधिकृत प्रथम	५०	१	५१
अधिकृत द्वितीय	१५७	२०	१७७
अधिकृत तृतीय	५७२	४७	६१९
जम्मा	७९१	६८	८५९
सहायक प्रथम	६२	२१	८३
सहायक द्वितीय	१२५	४२	१६७
सहायक तृतीय	८८	२५	११३
सहायक चतुर्थ	१०	-	१०
सहायक पंचम	-	-	-
जम्मा	२८५	८८	३७३
श्रेणी विहिन कार्यालय सहयोगी प्रथम	६६	-	६६
श्रेणी विहिन कार्यालय सहयोगी द्वितीय	३४	-	३४
श्रेणी विहिन कार्यालय सहयोगी तृतीय	९	-	९
श्रेणी विहिन कार्यालय सहयोगी चतुर्थ	४५	-	४५
जम्मा	१५४	-	१५४
कुल जम्मा	१२३०	१५६	१३८६

२.१३६ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा विविध कारणले कुल ६५ जना कर्मचारीहरु बैंक सेवाबाट अलग भएका छन् । यसरी बैंक सेवाबाट अलग हुनेहरुमध्ये ३९ जना सेवा अवधिको आधारमा र २२ जना उमेरको आधारमा अवकाश भएका छन् भने २ जनाको राजिनामा स्वीकृत भएको र २ जनाको असामयिक निधन भएको छ । त्यसैगरी, आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा गरिएको पदपूर्ति सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका २.१३

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा भएको पदपूर्ति सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	पद	सेवा	खुला प्रतियोगिताबाट	मूल्याङ्कन बढुवाबाट	आन्तरिक प्रतियोगिताबाट
१	अधिकृत विशिष्ट	प्रशासन	—	३	—
२	अधिकृत प्रथम	प्रशासन	—	४	२
३	अधिकृत प्रथम	प्राविधिक	—	१	—
४	अधिकृत द्वितीय	प्रशासन	—	११	५
५	अधिकृत द्वितीय	प्राविधिक	—	५	—
६	अधिकृत तृतीय	प्रशासन	१७	१५	—
७	प्रधान सहायक	प्रशासन	—	४	—
८	सहायक	प्रशासन	४५	—	—
जम्मा			६२	४३	७

२.१३७ समीक्षा अवधिमा बैकमा कार्यरत तथा अवकाशप्राप्त कर्मचारीहरुको सेवा/सुविधा सम्बन्धी व्यवस्थामा पुनरावलोकन गरिएको छ । साथै, यस बैकमा ईन्टर्नशीप गर्ने विद्यार्थीहरुलाई खाजा तथा यातायात खर्च प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

२.१३८ जनशक्ति व्यवस्थापनको कार्यलाई प्रभावकारी ढंगले अगाडी बढाउन खरिद गरिएको Human Resource Management Information System Software (HRMISS) कार्यान्वयनको सिलसिलामा Master Data Setup, Data Entry, Software Customization एवम् Development को कार्यहरु सम्पन्न भई Installation र Operation Acceptance Certificate समेत जारी भइसकेकाले सम्बन्धित कम्पनीको तर्फबाट Project Handover गर्ने तयारी भइरहेको छ ।

२.१३९ समीक्षा वर्षमा वैदेशिक तालिम (तालिमको आयोजक विदेशी संघ/संस्था भएको) मा सहभागी हुने कर्मचारीहरुको संख्या ४८७ रहेको छ । सोमध्ये ३६ जना नेपालमा, ५२ जना भारतमा र ३९९ जना अन्य मुलुकमा आयोजित कार्यक्रममा सहभागी भएका हुन् । त्यसैगरी, तालिमको आयोजक स्वदेशी संघ/संस्था भएको तालिममा सहभागी हुने कर्मचारीहरुको संख्या ९२८ रहेको छ । सोमध्ये ३९६ जना कर्मचारी बैकर्स प्रशिक्षण केन्द्र र ५३२ जना कर्मचारी स्वदेशस्थित अन्य संघ/संस्थाहरुबाट आयोजित कार्यक्रममा सहभागी भएका हुन् । साथै, समीक्षा वर्षमा ४ जना कर्मचारीहरु अध्ययन काज तथा विदामा रहेका छन् भने २ जना कर्मचारीहरु अध्ययन पूरा गरी फर्केका छन् ।

विविध

बजेट व्यवस्थापन, संस्थागत जोखिम न्यूनीकरण तथा रणनीतिक योजना

२.१४० नेपाल राष्ट्र बैकका उद्देश्यहरु हासिल गर्नको लागि बैकको काम कारवाहीहरुलाई योजनावद्ध ढंगमा अधि बढाउन हाल दोश्रो रणनीतिक योजना (२०१२-२०१६) कार्यान्वयन भइरहेको छ । उक्त रणनीतिक योजनामा समावेश भएका कार्यहरुमध्ये हालसम्म सम्पन्न भएका मुख्य-मुख्य कार्यहरु निम्नानुसार रहेका छन् :

- Data Warehouse स्थापनाको लागि अध्ययन गर्ने ।
- राष्ट्रिय वाणिज्य बैक लि. तथा नेपाल बैक लि. को पुनरसंरचना तथा पुन पुँजीकरण गर्ने ।
- स्वदेशी बैकहरुले विदेशमा शाखा खोल्नका लागि आवश्यक नीति तर्जुमा गर्ने ।
- समस्याग्रस्त बैक तथा वित्तीय संस्था Resolution Framework तयार गर्ने ।

- आधुनिक एकिकृत GL System लागू गर्ने ।
 - ग्रामीण विकास बैंकहरूको पुनरसंरचना गर्ने ।
 - लघुवित्तीय संस्थाहरूको इजाजत नीतिमा पुनरावलोकन गर्ने ।
 - E-payment, Electronic Funds Transfer, Internet Banking, र Credit Cards Operations को नियमन गर्ने ।
 - जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण मार्गदर्शन तयार गर्ने ।
 - लगानी मार्गदर्शनलाई पुनरावलोकन तथा अद्यावधिक गर्ने ।
 - Financial Information Unit Intelligence System Software खरिद गरी लागू गर्ने ।
- २.१४१ मौद्रिक नीतिले परिर्लक्षित गरेका कार्यहरू तथा बैंकको नियमित प्रकृतिका कार्यहरू व्यवस्थित रूपले संचालन गर्न आर्थिक वर्षमा रणनीतिक योजनासँग मेल खाने गरी वार्षिक कार्ययोजना निर्धारण गरी सम्पादन गर्ने र सोको त्रैमासिक रूपमा मूल्याङ्कन गर्ने गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को लागि स्वीकृत वार्षिक कार्ययोजनाको प्रथम, दोस्रो तथा तेस्रो त्रयमास अवधिसम्मको मूल्याङ्कन एवम् समीक्षा प्रतिवेदन तयार भइसकेको छ । यस आर्थिक वर्षको वार्षिक कार्ययोजनामा २६८ वटा कार्यहरू सम्पादन गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा तेस्रो त्रयमाससम्ममा २५३ वटा कार्यहरू अन्तरगत २४७.२९ भाराङ्क बराबरको कार्यहरू सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेकोमा १६९.५७ भाराङ्क बराबर अर्थात् लक्ष्यको ६८.५७ प्रतिशत कार्य सम्पादन भएको छ ।
- २.१४२ बजेट नियन्त्रण प्रणालीलाई यथार्थपरक, व्यवस्थित, मितव्ययी एवम् प्रभावकारी बनाउने सम्बन्धमा संचालक समितिको निर्णय अनुसार २२ बुदे निर्देशन कार्यान्वयनको लागि सम्पूर्ण विभाग/महाशाखा/ कार्यालयहरूलाई जानकारी गराइएको छ । साथै, त्रैमासिक रूपमा बजेट समीक्षा गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
- २.१४३ “नेपाल राष्ट्र बैंक जोखिम व्यवस्थापन निर्देशिका, २०६६” अन्तर्गत “जोखिम व्यवस्थापन समिति” र सोको सचिवालय मार्फत् बैंकमा देखिएका विभिन्न जोखिमहरूलाई व्यवस्थापन गर्ने कार्य भइरहेको छ । अध्ययन, अवलोकन तथा निरीक्षण/अनुगमन गरी देखिएका जोखिम सम्बन्धी विषयको गम्भीरतालाई हेरी त्यस्ता जोखिम उपर जोखिम व्यवस्थापन समितिले सुझाव सहितको प्रतिवेदन संचालक समिति समक्ष पेश गरी जोखिम न्यूनीकरण गर्ने कार्य भइरहेको छ भने जोखिम व्यवस्थापनसँग तादात्म्यता हुनेगरी बैंकको वार्षिक कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा गर्नुका साथै जोखिम न्यूनीकरणका लागि जोखिम व्यवस्थापन समितिद्वारा सम्बन्धित विभाग/महाशाखा/कार्यालयहरूलाई निर्देशन समेत दिने गरिएको छ ।

सूचना प्रविधि

- २.१४४ बैंकका सफ्टवेयरहरूमा आवश्यक सुधार गर्ने र नयाँ सफ्टवेयर प्राप्त गर्ने क्रममा नयाँ खरिद गरिएका GL System र Inventory Management System सफ्टवेयर कार्यान्वयनमा ल्याइएका छन् भने Human Resource Management Information System Software (HRMISS) तथा On-line Bidding System Software (OBSS) खरीद भई कार्यान्वयनको अवस्थामा रहेका छन् । त्यसैगरी, वित्तीय जानकारी इकाईको लागि खरिद गरिएको United Nation Office on Drugs and Crime (UNODC) को goAML Software कार्यान्वयनको लागि पूर्वाधारहरू तयार गर्न आवश्यक उपकरणहरूको खरिद प्रक्रिया अघि बढाइएको छ भने नयाँ Corporate Email System Software र पाँचौँ पारिवारिक बजेट सर्वेक्षण आयोजनाको लागि आवश्यक पर्ने Price Index System Software खरिद गर्न आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाइएको छ ।
- २.१४५ बैंकको IT System को Support कार्यलाई छरितो, व्यवस्थित एवम् प्रभावकारी बनाउन Web Based IT Help Desk System तयार गरिएको छ । त्यसैगरी, बैंकको Website तथा Intranet को आधुनिकीकरण गर्न गठित कार्यदलबाट आवश्यक कार्य भइरहेको छ । साथै, बैंकको Website मा रहेको NRB Economic Review र SAARC Finance को पेजहरू तथा राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभागको Website मा समेत परिमार्जन गरिएको छ ।
- २.१४६ IT Outsourcing Policy को मस्यौदा तयार गर्नुका साथै Paperless Environment को लागि नीति निर्माण गर्न प्राविधिक पक्षको अध्ययन गरिएको छ । साथै, ICT Research and Development Unit को स्थापना गर्ने, IT Training Lab लाई Upgrade गर्ने र Real Time Gross Settlement (RTGS) कार्यान्वयनका गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक अध्ययन भइरहेको छ ।

- २.१४७ सूचना प्रविधिसँग सम्बन्धित जोखिम व्यवस्थापन अन्तर्गत निकट भविष्यमा बैंकको Data Center (DC) र Disaster Recovery Site (DRS) तथा वित्तीय जानकारी इकाईको Data Center लाई नेपाल सरकारको राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रबाट संचालित Government Integrated Data Center (GIDC) मा स्थानान्तरण गरी संचालनमा ल्याउने उद्देश्य अनुरूप हाललाई बैंकको Disaster Recovery Site (DRS) तथा वित्तीय जानकारी इकाईको Data Center लाई उक्त केन्द्रमा स्थानान्तरण गर्न आवश्यक सम्झौता गरिएको छ ।
- २.१४८ आर्थिक परिसूचकहरूको बीच सम्बन्ध विश्लेषण र सोको प्रक्षेपण समेतको लागि आवश्यक पर्ने Microfit र MATLAB Software हरु खरिद गरिएको छ ।

वित्तीय जानकारी सम्बन्धी कार्य

- २.१४९ वित्तीय जानकारी इकाईले सूचक संस्थाबाट नियमित रूपमा सीमा कारोबार र शंकास्पद कारोबारको विवरण प्राप्त गर्दै आएको छ । यस वर्ष प्राप्त भएको शंकास्पद कारोबार ४२५ र अधिल्लो वर्ष बाँकी रहेका ५७३ समेत जम्मा ९९८ वटा शंकास्पद कारोबारहरूमध्ये ६९६ कारोबारहरूको आवश्यक विश्लेषण कार्य सम्पन्न गरी १४० कारोबारहरूलाई थप अनुसन्धान तथा तहकिकात गर्न सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभाग लगायतका अन्य कानून कार्यान्वयन निकायहरू समक्ष पठाइएको छ ।
- २.१५० Financial Action Task Force को International Cooperation Review Group ले औल्याएका कैफियतहरू हटाउने र परिमार्जित अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुकूल हुने गरी पारस्परिक कानूनी सहायता ऐन, सुपुर्दगी ऐन, सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन (दोस्रो संशोधन), फौजदारी कसूरसँग सम्बन्धित सम्पत्ति (रोक्का, नियन्त्रण तथा जफत) ऐन, संगठित अपराध निवारण ऐन, सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण (सूचीकृत व्यक्ति, समूह वा संगठनको सम्पत्ति वा कोष रोक्का) नियमावली, पारस्परिक कानूनी सहायता नियमावली जस्ता कानूनहरू पारित भई लागू भएका छन् ।
- २.१५१ नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुकूल हुने कानूनहरू स्थायी रूपमा लागू गरेपछि २०१४ जुन २२-२७ मा पेरिसमा भएको FATF Plenary ले नेपाललाई Regular Follow Up प्रक्रियाबाट उन्मुक्ति दिएको छ । यस क्रममा नेपाललाई कालो सूचीमा पर्नबाट बचाउन FATF/ICRG ले आयोजना गरेको फेस टु फेस बैठकमा नेपालको प्रतिरक्षा गर्ने कार्य गरिएको छ । साथै, २०७० मंसिर २७ र २८ गते FATF/ICRG बाट नेपालको स्थलगत भ्रमण (निरीक्षण) भएको छ ।
- २.१५२ यस इकाईले सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी सूचनाहरू आदानप्रदान गर्ने प्रयोजनको लागि Japan Financial Information Center तथा Financial Intelligence Unit, the Republic of the Union of Myanmar सँग समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर गरेको छ । यस अघि यस इकाईले ८ वटा वैदेशिक FIU सँग सूचना आदानप्रदान गर्ने समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर गरिसकेको छ ।
- २.१५३ वित्तीय जानकारी इकाईको क्षमता अभिवृद्धि गर्न अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषको प्राविधिक सहयोगमा FIU Procedural Manual तथा FIU Security Manual तयार गरी लागू गरिएको छ । Procedural Manual ले यस इकाईले प्राप्त गर्ने वित्तीय सूचनाको संकलन, विश्लेषण तथा संप्रेषणको प्रक्रियालाई नियमित गरेको छ भने Security Manual ले यस इकाईमा रहेका महत्वपूर्ण सूचनाहरू लगायत इकाईको भौतिक सुरक्षाको विषयमा व्यवस्था गरेको छ ।
- २.१५४ सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा आवश्यक राष्ट्रिय समन्वयको लागि राष्ट्रिय समन्वय समितिको सचिवालयको जिम्मेवारी यस इकाईले वहन गर्दै आएको छ र सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी रणनीति २०६८-७३ को कार्यान्वयनमा समेत यस इकाईले समन्वयात्मक भूमिका निर्वाह गरेको छ ।
- २.१५५ सीमा तथा शंकास्पद कारोबारहरू सम्बन्धी सूचना संकलन गरी सो को विश्लेषण पश्चात् थप अनुसन्धानका लागि कानून कार्यान्वयन गर्ने निकायमा संप्रेषण गर्ने कार्य हालसम्म Manual रूपमा भइरहेकोमा सो विषयवस्तुलाई स्वचालित ढंगबाट बढी प्रभावकारी तथा छरितो बनाउन आवश्यक Software जडान हुने क्रममा रहेको छ ।

कानून मस्यौदा/संशोधन, बहस-पैरवी

- २.१५६ नेपाल राष्ट्र बैंक खरिद विनियमावली, २०७१ र सोको प्रथम संशोधन बैंकको संचालक समितिबाट पारित भई लागू भइसकेको छ। त्यसैगरी, बैंकिङ कसूर तथा सजाय ऐन, २०६४ को प्रथम संशोधनको मस्यौदा तयार गरी नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय पठाइएको छ भने विनियम अधिकारपत्र ऐन, २०३४ लाई समसामयिक सुधार गर्ने प्रयोजनका लागि तयार गरिएको मस्यौदा उपर छलफल भइरहेको छ।
- २.१५७ बैंकको संचालक समितिको विभिन्न मितिको निर्णय बमोजिम नेपाल विकास बैंक, सम्भना फाइनेन्स कम्पनी र युनाइटेड विकास बैंकलाई दामासाहीमा परेको घोषणा गरी कम्पनी खारेजीको लागि सम्बन्धित पुनरावेदन अदालतमा निवेदन दर्ता गरी कारवाहीको प्रक्रिया अगाडि बढाइएकोमा नेपाल विकास बैंकको खारेजीको प्रक्रिया अन्तिम चरणमा रहेको छ भने सम्भना फाइनेन्स कम्पनी र युनाइटेड विकास बैंकको हकमा पुनरावेदन अदालतबाट लिक्विडेटर नियुक्त भई खारेजीको प्रक्रिया प्रारम्भ भइसकेको छ।
- २.१५८ यस बैंकको निर्देशन उल्लंघन गरेको कारणबाट बैंक तथा वित्तीय संस्था र त्यसका पदाधिकारीहरूलाई यस बैंकले कारवाहीको लागि गरेको विभिन्न मितिको निर्णयमा चित्त नबुझाई पुनरावेदन गरेका र यस बैंकलाई समेत विपक्षी बनाई विभिन्न अदालतहरूमा अधिल्ला वर्षहरूमा मुद्दा दायर भई फर्स्यौट हुन बाँकी रहेका ३६ तथा यस आर्थिक वर्षमा हालसम्ममा दर्ता भएका ५६ वटा समेत गरी जम्मा ९२ वटा मुद्दाहरूमध्ये ३४ वटा मुद्दाको फैसला/अन्तिम आदेश भएकोमा १२ वटा बैंककै पक्षमा फैसला भएको, २२ वटा बैंकको विपक्षमा फैसला भएको र ३ वटा मुद्दा तामेलीमा गएका छन् भने बाँकी मुद्दाको बहस पैरवी गर्ने र नयाँ मुद्दाको मस्यौदा तथा बहस पैरवी गर्ने कार्य भइरहेको छ।

आन्तरिक लेखापरीक्षण

- २.१५९ बैंकको आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागबाट २०७० साउनदेखि २०७१ असार मसान्तसम्ममा बैंकिङ कार्यालय, मुद्रा व्यवस्थापन विभाग, वित्त व्यवस्थापन विभाग र काठमाडौं उपत्यका बाहिरका सातवटै कार्यालयहरूको जोखिममा आधारित रहेर लेखापरीक्षण गर्ने र सोको अनुगमन गर्ने कार्य समेत सम्पन्न गरिएको छ। यसैगरी, यस अवधिमा कार्यसम्पादनमा आधारित (Performance Based) लेखापरीक्षण गर्ने कार्यलाई समेत निरन्तरता दिइएको छ। साथै, वाध्य लेखापरीक्षकद्वारा औल्याइएका विषयहरूका सम्बन्धमा सो विभागबाट नियमितरूपमा अनुगमन गर्ने गरिएको छ।
- २.१६० बैंकको लेखापरीक्षण समितिको आर्थिक वर्ष २०६९/७० को वार्षिक प्रतिवेदन संचालक समितिमा पेश भई कैफियतहरूका सम्बन्धमा सम्बन्धित विभाग तथा कार्यालयहरूलाई निर्देशनहरू दिइएको छ। साथै, नेपाल राष्ट्र बैंक, खर्च व्यवस्था विनियमावली, २०६४ मा संशोधन गर्ने, समग्र सुशासन कायम गर्ने, बैंकभित्रको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई अझ चुस्त र प्रभावकारी बनाउने जस्ता महत्वपूर्ण विषयहरूमा आवश्यक नीतिगत व्यवस्थाहरू तर्जुमा गर्न विभिन्न विभागहरूलाई लेखापरीक्षण समितिबाट निर्देशनहरू दिइएको छ।

पारिवारिक बजेट सर्वेक्षण कार्यक्रम

- २.१६१ नेपालमा मुद्रास्फीति मापनका लागि तयार गरिने राष्ट्रिय उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क तर्जुमाको काम नेपाल राष्ट्र बैंकले गर्दै आएको छ। बैंकबाट प्रकाशित गरिदै आएको राष्ट्रिय उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्कलाई प्रत्येक १०/१० वर्षमा अद्यावधिक गर्ने क्रममा नेपाली घरपरिवारले उपभोग गर्ने वस्तु र सेवाहरूको विवरण संकलन गरी सोको आधारमा परिमार्जित भार यकिन गर्ने उद्देश्यले मिति २०७० फागुन १ गतेदेखि छानिएका ५५ जिल्लाका ८४ बजारकेन्द्र अन्तर्गत २०७ वार्डका कुल ८०२८ घरपरिवारसँग पारिवारिक बजेट सर्वेक्षण सम्बन्धी विवरण संकलन गर्ने कार्य भइरहेको छ। उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्कलाई अद्यावधिक गर्न आधार वर्षको मूल्य तथ्याङ्क पनि संकलन गर्नुपर्ने भएकोले मिति २०७१ साउन १ गतेदेखि २०७२ असार मसान्तसम्म आधार वर्षको मूल्य तथ्याङ्क संकलन गर्ने कार्य अघि बढाइएको छ।
- २.१६२ उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क तर्जुमाको लागि आधार वर्ष, स्रोत केन्द्रहरू, वस्तु र सेवाहरूको सूची, भार विभाजन, वस्तु र सेवाहरूको मूल्य जस्ता विवरणहरू आवश्यक पर्दछन्। पाँचौं पारिवारिक बजेट सर्वेक्षणमा १९६५ वस्तु र सेवाहरूको डालो तयार गरिएको छ। आधार वर्षको रूपमा आर्थिक वर्ष २०७१/७२ लाई कायम गर्ने र पहिचान भएका वस्तु र सेवाहरूको मूल्य संकलनका लागि पारिवारिक बजेट सर्वेक्षणका लागि छानिएका ५५ जिल्लाका ८४ बजारकेन्द्रहरूबाट संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

२.१६३ फिल्ड सर्वेक्षण र आधार वर्षको मूल्य तथ्याङ्क संकलनका लागि यस बैंकले स्थानीय सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरूलाई छनौट गरेको छ । यस बैंकले खटाएका शिक्षकहरूले छनौटमा परेका घरपरिवारहरूले दैनिक रुपमा उपभोग गरेका वस्तु र सेवाको विवरण मासिक २ वटा डायरी मार्फत र स्रोत पसलहरूबाट तोकिएका वस्तु र सेवाहरूको मूल्य साप्ताहिक, पाक्षिक र मासिक रुपमा संकलन गरी आयोजना कार्यालयमा प्रेषित गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

सामान्य सेवा

२.१६४ बैंकको लागि आधुनिक कार्यालय भवन बनाउन कोहलपुर नगर विकास समितिको स्वामित्वमा रहेको जग्गामध्ये यस बैंकको नाममा ५ विगाहा जग्गा खरिद गरिएको छ ।

२.१६५ केन्द्रीय कार्यालय स्थित पुस्तकालयको आधुनिकीकरण गर्न आवश्यक पूर्वाधार तयार गर्ने क्रममा Library Software खरिद गरी पुस्तक तथा जर्नलहरूको डाटा इन्ट्रु गर्ने कार्य समेत सम्पन्न भएको छ भने पुस्तकालय संरचना मर्मत तथा निर्माण गर्न ठेकेदारसँग सम्झौता भएको छ ।

२.१६६ काठमाडौंको थापाथलीमा आधुनिक कार्यालय भवन निर्माण गर्नको लागि Master Plan तयार गर्ने, नक्सा तथा डिजाइन लगायत अन्य प्रक्रिया आरम्भ गर्ने सिलसिलामा प्रस्ताव आव्हान गरिएकोमा PACE Consultant P. Ltd. सँग सम्झौता भई सो प्रा.लि.ले पेश गरेको Final Report उपर विभिन्न चरणको छलफल सम्पन्न भएको छ । छलफलको क्रममा बैंकको संचालक समितिबाट अर्को परामर्शदाताबाट समेत बैकल्पिक गुर्योजना तयार गराउन लगाउने निर्णय भए बमोजिम अर्को परामर्शदाता Nest Pvt.Ltd सँग मास्टर प्लान माग्ने कार्य भएको छ ।

२.१६७ बैंकको स्वामित्वमा रहेको ठिमीको जग्गामा भौतिक पूर्वाधार निर्माण कार्यको लागि Master Plan तयार गर्ने, नक्सा तथा डिजाइन लगायत अन्य प्रारम्भिक कार्य अधि बढाउन छनौट भएको Nest P. Ltd. ले पेश गरेको Final Report उपर विभिन्न चरणमा छलफल भई परिमार्जन सहित स्वीकृत गरिएको छ ।

तालिम, गोष्ठी, सेमिनार, भ्रमण तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम

२.१६८ कर्मचारीहरूलाई बैंकमा रहेका सूचना प्रविधिका पूर्वाधारहरू सम्बन्धी जानकारी गराउन, तिनको उत्पादनमूलक एवम् प्रभावकारी रुपमा प्रयोग गर्न तथा हाल बैंकमा संचालनमा रहेका GL लगायतका विभिन्न Software हरुको प्रयोग गर्न सिकाउन तालिम कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको छ ।

२.१६९ आन्तरिक लेखापरीक्षणका क्रममा देखिएका विभिन्न महत्वपूर्ण कैफियतहरूका सम्बन्धमा आगामी दिनमा यसतर्फ सचेत भएर कार्य गर्न उपत्यकास्थित विभिन्न विभाग/कार्यालय र उपत्यका बाहिरका सातवटै कार्यालयका प्रमुखहरूको उपस्थितिमा काठमाडौंमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।

२.१७० बैंक तथा वित्तीय संस्था, बैकिङ कसूर र वाणिज्य सम्बन्धी विभिन्न मुद्दाहरूको प्रभावकारी रुपमा प्रतिरक्षा गर्ने उद्देश्यले विशेष सरकारी वकील कार्यालय र यस बैंकको सहकार्यमा बैकिङ कसूर सम्बन्धी मुद्दाहरूको अनुसन्धान र अभियोजन कार्यमा संलग्न प्रहरी तथा सरकारी वकिलहरू समेतको सहभागितामा “बैकिङ प्रक्रिया तथा कानून सम्बन्धी” १७ दिने विशेष तालिम कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।

२.१७१ सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा सूचक संस्थालाई पर्याप्त सचेतना तथा जानकारी भएमा मात्र सम्बन्धित संस्थाहरूबाट गुणस्तरीय विवरणहरू प्राप्त हुने हुँदा सूचक संस्थाका कार्यान्वयन अधिकृतहरूका लागि काठमाडौं, सिद्धार्थनगर, विराटनगर तथा पोखरामा एक/एक वटा तालिम कार्यक्रम आयोजना गरिएको छ ।

२.१७२ सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण गर्ने कार्य एक निकायको प्रयासबाट मात्र सम्भव नहुने भएकाले नियामक निकायहरू बीच समेत आपसी समन्वय हुन जरुरी भएको हुँदा नेपाल राष्ट्र बैंक, बीमा समिति तथा धितोपत्र बोर्डबीच समन्वय गरी उक्त निकायहरूको सहभागितामा काठमाडौंमा एक अन्तरक्रिया तथा छलफल कार्यक्रम आयोजना गरेको छ ।

२.१७३ विश्व बैंकको प्राविधिक सहयोगमा सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी राष्ट्रिय जोखिम मूल्याङ्कन गर्ने कार्य अधि बढिरहेको छ । नेपाल सरकारद्वारा पारित सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी रणनीति २०६८-७३ को कार्यान्वयन गर्ने क्रममा

सरोकारवाला सरकारी निकाय तथा नियामक निकायहरूको संलग्नतामा विश्व बैंकको सहायतामा ९-११ जुलाई २०१४ मा ३ दिने दोस्रो राष्ट्रिय जोखिम मूल्याङ्कन गोष्ठी आयोजना गरिएको छ ।

- २.१७४ Nepal Second Financial Sector Stability Development Policy Credit अन्तर्गत नेपाल सरकारको अनुरोधमा DFID द्वारा संचालित Nepal Financial Reporting Standard (NFRS) सम्बन्धी तालिममा यस बैंकका ८० जना अधिकृतहरूलाई मनोनयन गरी सहभागी गराइएको छ ।
- २.१७५ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट समयमा शुद्ध तथ्याङ्क प्राप्त गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले समीक्षा अवधिमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको NRB Reporting सँग सम्बन्धित कर्मचारीहरूलाई सहभागी गराई तीनवटा तथ्याङ्क गोष्ठीहरू आयोजना गरिएको छ ।
- २.१७६ वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभागमा कार्यरत कर्मचारीहरूको सुपरिवेक्षकीय दक्षता अभिवृद्धिका लागि वासेल कोर प्रिन्सिपल्स, संस्थागत सुशासन र प्रतिवेदन लेखन विषयक तालिम प्रदान गरिएको छ ।
- २.१७७ वित्त कम्पनीहरूका वाह्य लेखापरीक्षक, आन्तरिक लेखापरीक्षक तथा Compliance Officer सँग अन्तरक्रिया गरिएको छ ।
- २.१७८ Dynamic Stochastic General Equilibrium (DSGE) Model सम्बन्धमा जानकारी दिने र यस सम्बन्धी कार्यक्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले विभागीय स्तरमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।

अध्ययन कार्यहरू

- २.१७९ Nepal Macroeconomic Model (NMEM) लाई अद्यावधिक गरिएको छ । साथै, मौद्रिक क्षेत्र, सरकारी वित्त क्षेत्र, वाह्य क्षेत्र, वास्तविक क्षेत्र तथा मूल्य क्षेत्र सम्बन्धी Sectoral Model हरूलाई थप परिमार्जन सहित अद्यावधिक गरिएको छ ।
- २.१८० नेपालको आन्तरिक बजारमा सुनको माग र आपूर्तिको विद्यमान अवस्था सम्बन्धी सर्वेक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको अध्ययन प्रतिवेदन बैंकको संचालक समिति समक्ष प्रस्तुत गरिएको छ भने नेपालमा आयात र राजस्वको अन्तरसम्बन्धका बारेमा अध्ययन सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.१८१ नेपाल तथा भारतबीच कृषि उत्पादनको लागतमा रहेको भिन्नता, नेपाल तथा भारतको सीमा वारिपारि हुने वित्तीय प्रवाहको स्थिति तथा नेपाली वस्तुहरूको भारततर्फको निकासीमा विद्यमान व्यवधानहरू गरी तीन विषयमा Outsourcing गरी वाह्य विशेषज्ञ निकायहरूबाट अध्ययन कार्य गराइएकोमा उक्त अध्ययनहरूको प्रतिवेदन प्राप्त भएको छ ।
- २.१८२ नेपाल राष्ट्र बैंक, नेपालगञ्ज कार्यालयबाट "A Study On Dallagaon Homestay and Its Sustainability" शीर्षकमा, नेपाल राष्ट्र बैंक वीरगञ्ज कार्यालयबाट बारा जिल्लामा "कृषिमा यान्त्रिकीकरणको अवस्था र यसले उत्पादनमा पारेको प्रभाव" विषयमा, नेपाल राष्ट्र बैंक विराटनगर कार्यालयबाट "मेची अञ्चलमा दुग्धजन्य पदार्थको व्यवसायिक उत्पादन तथा यसबाट स्थानीय अर्थतन्त्रमा पुगेको योगदान" विषयमा, नेपाल राष्ट्र बैंक, धनगढी कार्यालयबाट "कैलाली जिल्लामा कृषि कर्जाले कृषि उत्पादकत्वमा पारेको प्रभाव" विषयमा र नेपाल राष्ट्र बैंक, सिद्धार्थनगर कार्यालयबाट "लुम्बिनी अञ्चलमा होटल व्यवसायको स्थिति र सम्भावना" विषयमा विशेष अध्ययन सम्पन्न गरिएको छ ।

संचालक समितिको बैठक

- २.१८३ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा संचालक समितिको बैठक ६७ पटक बस्यो । अघिल्लो वर्ष यस्तो बैठक ४१ पटक बसेको थियो ।

काठमाडौं उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरूको गतिविधि

- २.१८४ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा काठमाडौं उपत्यका बाहिरका ७ कार्यालय अन्तर्गत रहेका ५६ नोटकोषहरूमा जम्मा ५४२ पटक गरी कुल रु. ९० अर्ब ५४ करोड ७१ लाख तोडा चलान (Fund Transfer) गरिएको थियो भने नोटकोष रहेका शाखा कार्यालयहरूबाट ८६ पटकमा रु. ४१ अर्ब १८ करोड ५ लाख रुपैयाँ दाखिला भएको थियो । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा नोटकोषको संख्या यथावत रहेतापनि नोटकोष बीमा रकम अघिल्लो वर्षको रु. ९ अर्ब ८२ करोडबाट वृद्धि गरी समीक्षा वर्षमा रु. १० अर्ब ३४ करोड पुऱ्याइएको छ ।

- २.१८५ आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा भा.रु. कोषको संख्या ३१ रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा यथावत रहेको छ । त्यसैगरी, भा.रु. कोष बीमा रकम अघिल्लो वर्षको रु. ९ करोड ६० लाखबाट वृद्धि गरी समीक्षा वर्षमा रु. १५ करोड ४ लाख पुऱ्याइएको छ । उपत्यका बाहिरका नेपाल राष्ट्र बैंकका कार्यालयहरूबाट १२० पटक गरी कुल रु. ८० करोड २८ लाख बराबरको भा.रु. रकम भा.रु. कोष संचालन गरेका बैंक शाखाहरूमा चलान गरिएको थियो भने १० पटक गरी रु. २ अर्ब ९६ करोड १४ लाख रुपैयाँ बराबरको भा.रु. दाखिला हुन आएको थियो ।
- २.१८६ समीक्षा वर्षमा उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरूबाट कुल रु. ४८ करोड १३ लाख बराबरको भा.रु. खरिद भएको थियो भने रु. ९३ करोड २ लाख बराबरको भा.रु. बिक्री भएको थियो । त्यस्तै, अन्य विदेशी मुद्रातर्फ रु. २ अर्ब ३६ करोड ७० लाख बराबरको खरिद भएको थियो ।

तालिका ३४
चलनचलीमा रहेका विभिन्न दरका नोटहरू

(रु. करोडमा)

दर	असार मसान्त					
	२०६९		२०७०		२०७१	
	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	१६.२०	०.१०	१६.२२	०.०७	१६.१६	०.०६
२	१९.१०	०.१०	१८.९८	०.०८	१८.७१	०.०७
५	१३१.६०	०.७०	१३३.६५	०.५७	१६८.३९	०.६२
१०	१८८.३०	०.९०	१९३.७६	०.८३	२५२.६८	०.९२
२०	२२९.४०	१.१०	२२४.६५	०.९६	२९९.९०	१.१०
२५	६.१०	०.००	६.०८	०.०३	५.८६	०.०२
५०	३७६.१०	१.९०	३८०.२०	१.६३	४७५.२३	१.७४
१००	८९१.१०	४.४०	८९२.०५	३.८२	१,१०६.४४	४.०५
२५०	८.८०	०.१०	८.८०	०.०४	८.७६	०.०३
५००	६,१४६.७०	३०.५०	६,२९०.११	२६.९४	७,७७५.७७	२८.४५
१०००	१२,१११.६०	६०.२०	१५,१८१.५०	६५.०३	१७,१९७.१०	६२.९४
जम्मा	२०,१२५.००	१००.००	२३,३४६.००	१००.००	२७,३२५.००	१००.००

तालिका ३५
नोटको सुरक्षण

(रु. करोडमा)

असार मसान्त	सुन	चाँदी	विदेशी मुद्रा र सिक्कुरिटी	जम्मा	सरकारी ऋणपत्रहरू	निष्कासित नोटको सुरक्षण	जम्मा सुरक्षणमा विदेशी मुद्रा तथा सुन चाँदीको प्रतिशत
				(१+२+३)			(४÷६) × १००
				(४)			(७)
२०६३	७०.३	-	७९७५.६	८०४५.९	४१७.२	८४६३.१	९५.१
२०६४	-	-	८७१३.८	८७१३.८	४१७.२	९१३१.०	९५.४
२०६५	-	-	१०८७७.८	१०८७७.८	४१७.२	११२९५.०	९६.३
२०६६	-	-	१३७०३.८	१३७०३.८	४१७.२	१४१२१.०	९७.०
२०६७	-	-	१५७१२.८	१५७१२.८	४१७.२	१६१३०.०	९७.४
२०६८	-	-	१६३४४.८	१६३४४.८	४१७.२	१६७६२.०	९७.५
२०६९	-	-	१९७०७.८	१९७०७.८	४१७.२	२०१२५.०	९७.९
२०७०	-	-	२३३४६.०	२३३४६.०	-	२३३४६.०	१००.०
२०७१	-	-	२७३२५.०	२७३२५.०	-	२७३२५.०	१००.०

तालिका ३६
स्वदेशमा संचालित तालिमहरू

S.No.	Subject	Officer/Non Officer	Training Days	No. of Participants
1	सम्पत्ती शुद्धीकरण सम्बन्धी कार्याशाला गोष्ठी	Officer	4	5
2	उपत्यका बाहिरका कार्यालयका अनुसन्धान विभागमा कार्यरत अधिकृत तथा कर्मचारीहरूको लागि आर्थिक गतिविधि तथा विशेष अध्ययन सम्बन्धी अभिमूखिकरण कार्यक्रम ।	Officer	2	14
3	Foreign Employment Policy Management	Officer	2	2
4	"3 Days Training of Information Security Management System (ISMS)/ IT Audit as per ISMS ISO 27001"	Officer	3	1
5	"Institutional & Operational Issues and Related Reform Proposals in Public Debt Management in Nepal"	Officer	1	6
6	BEEMA SAMITI and GIZ RFPI (Regulatory Framework Promotion for Pro-poor Insurance Markets in Asia)	Officer	1	5
7	"Current Issues and Challenges on Assets Valuation"	Officer	1	3
8	A Program on Understanding Unified Directives of NRB-2070"	Officer	1	3
9	Launching of the Risk Management Toolkit for the Microfinance Institutions,	Officer	1	2
10	"Management Development and Stress Management",	Officer	4	4
11	International Financial Reporting Standards (IFRS)	Officer	4	1
12	Inventory Management Software (User's Training)	Officer	3	11
13	Inventory Management Software (Technical Training)	Officer	1	8
14	"Micro, Small and Medium Enterprises Financing and Inclusive Growth: Challenges and Policy Framework"	Officer	1	1
15	"Trainers Training Program on Development of Rural Financing Institutions and cooperatives"	Officer	5	2
16	Tranning for the employee of Fifth Household Budget Survey	Both	2	37
17	Wider consultation on Financial Literacy and Livehoods	Officer	1	1
18	ग्रामीण स्वास्थ्यमन्त्र कोषको कारोबार पूर्वलगानी सम्भाव्यता एवम् लगानी अनुगमन	Officer	3	23
19	Art of Living AOL Part 1 Course (Management Development, Stress Management and Overall Personal Growth for Organizational Development for Corporate Officials)	Officer	6	4
20	Program on Non-Financial Services (NFS) to SMEs By Banks and Women SME Banking Training"	Officer	2	2
21	सरोकारवालाहरूको अपेक्षाको सन्दर्भमा लेखापरीक्षण	officer	1/2	2
22	जी.एल. सिस्टम सम्बन्धी	Officer	3	52
23	जि.एल. सिस्टम सम्बन्धी	Both	3	232
24	Branchless and Agent Banking	Both	2	28
25	Business Ethics for a Prosperous Nepal	Officer	1	6
26	Communication Skills for Effective Leadership	Officer	6	1
27	किशोरकिशोरीको समग्र विकास तथा Financial Literacy	Officer	3	3
28	Financial Fraud Investigation	Officer	1	4
29	Merger an Acquisition of Banking and Insurance Sector	Officer	1	2
30	Improving Learning Capacity of Public Organization	Officer	7	2
31	Payment and settlement	Officer	2	10
32	Training for Academic Library and Information Centre Management	Non Officer	6	1
33	Training in Econometric in Macroeconomic Analysis	Officer	7	1
34	नेपालका वित्तीय सहकारीहरूको वृद्धि र विकासमा उठेका नीतिगत सवालहरू	Officer	2	2
35	प्रथम राष्ट्रिय सहकारी सम्मेलन, २०७०	Officer	3	2
36	आधारभूत प्रशिक्षक प्रशिक्षण	Officer	15	1
37	Out-Put Based Aid	Officer	2	2
38	Expanding Digital Financial Service in Nepal	Officer	2	7
39	19th SAARCFINANCE Meeting	Officer	2	2
40	A Residential Workshop on "Good Governance	Officer	2	4
41	A Seminar on Economic Policies and Sustainable Development	Officer	1	1
42	"Workshop for NRB on Introduction to Environmental and Social Risk Management (ESRM) for Nepal Financial Sector"	Officer	1	20
43	Credit Rating Financial Market Development	Officer	1	1
44	Seminar on Insolvency Law: Local Issues, Global Views	Officer	2	9
45	Seminar on Insolvency Law: Local Issues, Global Views	Officer	1	2
	Total			532

तालिका ३७
बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रबाट संचालित तालिमहरु

S.No.	Subject	Level	Date	No. of Participants
1.	Public Debt Management	Officer	2070/4/9-11	22
2.	NRB Accounting Manual and General Ledger (Olympic Banking System).	Officer/ Non-Officer	2070/4/13-18	25
3.	IT Based Supervision	Officer	2070/4/20-22	22
4.	Various Aspect of Credit Assessment/Appraisal and Credit Recovery Management	Officer	2070/5/9-11	22
5.	Pre-Service Training for Newly Recruited Assistants	Non-Officer	2070/5/16-21	21
6.	Internal Audit Compliances: International Financial Reporting Standard (IFRC) and International Auditing Standard (IAS).	Officer	2070/5/27-28	22
7.	Basic E-Views	Officer	2070/6/7-10	20
8.	Monetary and Fiscal Management	Officer	2070/6/13-18	22
9.	Forward Looking Approach of Supervision	Officer	2070/6/20-21	22
10.	Implimentation of BASEL II Capital Adequacy Framework	Officer	2070/7/24-26	21
11.	Supervision of AML/CFT/KYC	Officer	2070/8/9-11	23
12.	Monetary and Financial Data Reporting	Officer	2070/8/23-24	24
13.	Office Management	Officer	2070/8/25-28	20
14.	BOP Statistics	Officer	2070/9/3-5	20
15.	Payment and Settlement System	Officer	2070/9/7-9	20
16.	Quality Enhancement of Support Staffs	Officer	2070/6/11-12	20
17.	Training on Economic Journalism	Officer	2070/9/16-17	16
18.	Risk Based Supervision (including Forex Transaction Inspection)	Officer	2070/9/21-26	21
19.	Management Development Program	Officer	2070/10/5-10	23
20.	Training of Trainers	Officer	2070/10/26-11/2	18
21.	Govt. A/c Transaction	Officer	2070/11/4-5	20
22.	Pre-Service Training	Non-Officer	2070/11/25-30	28
23.	Currency Management and Note Chest Operation	Officer/ Non-Officer	2070/12/9-10	19
24.	Currency Management and Note Chest Operation	Officer/ Non-Officer	2070/12/17-18	14
25.	Risk Assessment & Risk Management	Officer	2071/01/21-26	22
26.	Pre-Service Training (Officer)	Officer	2071/02/04-09	17
27.	Monetary & Financial Sector Data Reporting	Officer	2071/03/02-03	23
	Total			567

तालिका ३८
वैदेशिक तालिम, सेमिनार, बैठक तथा गोष्ठीहरू

	विषय	सहभागी संख्या	आयोजक संस्था	स्थान
1	SEACEN Research Project on "Analytical Framework in Assessing Systemic Financial Market Infrastructure"	1	The SEACEN Centre	Kuala Lumpur, Malaysia
2	"Visit to Personal Cash Processing Center and Training Session on Counterfeit Detection"	3	United Overseas Bank Limited Singapore	Singapore
3	Program on "SEACEN-Toronto Centre on Risk Based Supervision"	3	The SEACEN Centre	Hanoi, Vietnam
4	"13th SPC Meeting"	2	Royal Monetary Authority of Bhutan	Thimphu, Bhutan
5	Workshop on "Practical Aspects of International Investment Position (IIP) and External Debt Statistics (EDS) Compilation"	2	IMF	Bangkok, Thailand
6	Course on "Government Finance Statistics"	1	IMF-STI	Singapore
7	"The Revised International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism and Proliferation"	2	IMF-STI	Singapore
8	Workshop on "Implementing Monetary Policy"	1	DEUTSCHE BUNDESBANK	Frankfurt, Germany
9	Invitation to the APEC FRTI Regional Seminar on "Cross-Border Listing and Disclosure Sureveillance"	2	APEC Financial Regulators Training Initiative (FRTI) Secretariat	Shanghai, China
10	"26th SEACEN-FSI Regional Seminar on Basel III - Capital and Liquidity Frameworks"	3	FSI-BIS	Singapore
11	BIS Banking Seminars 2013 on Reserve Management	1	Bank for International Settlements	Basel, Switzerland
12	Programme on "Management of Rural Financing Institutions and Co-operatives for Rural Development"	3	CICTAB	Hyderabad, India
13	"Financing Agriculture Forum: Investing in Agriculture Sustainably"	1	The World Bank	Colombo, Sri Lanka
14	Course on "Current Challenges in International Cooperation Between Central Banks"	1	Deutsche Bundesbank	Frankfurt, Germany
15	SEACEN Seminar on Central Bank Governance: "Repercussions of the Global Financial Crisis on Governance of Financial Stability"	2	The SEACEN Centre	Kuala Lumpur, Malaysia
16	18th SAARCFINANCE Coordinators' Meeting	1	Maldives Monetary Authority (MMA)	Male, Maldives
17	Workshop on "Fundamentals of Investment Policy, Guidelines and SAA"	1	The World Bank Treasury	Seoul, Korea
18	SEACEN-CeMCoA/BOJ Workshop on "Capital Account Liberalisation and Capital Flows Management"	2	The SEACEN Centre	Siem Reap, Cambodia
19	"Price and Volume Indices in Official Statistics - Theory and Practice"	1	Deutsche Bundesbank	Frankfurt, Germany
20	2nd Program "Mortgage Finance and Consumer Credit: Implications on Financial Stability" Team Members (PTM)	1	The SEACEN Centre	Kuala Lumpur, Malaysia
21	APG Workshop on "Revised FATF Standards/New Assessment Methodology"	3	Asia Pacific Group on Money Laundering (APG)	Seoul, Korea
22	SEACEN Course on "Financial System Stability Analysis and Surveillance" (Signature Programme)	4	The SEACEN Centre	Kuala Lumpur, Malaysia
23	"Central Banking & Financial Sector Legal Frameworks"	2	IMF-STI	Singapore
24	"National Policy Dialogue Forum on Value Chain Finance in Agriculture and Rural Development in Nepal"	6	IFAD Supported APRACA	Dhulikhel, Kabhare
25	Program on "Driving Policies for Optimal Impact"	1	Bank Negara Malaysia	Kuala Lumpur, Malaysia
26	"Procedures of Investing in China's Interbank Bond Market"	2	The People's Bank of China	Shanghai, China
27	35th Meeting of SEACEN Directors Of Research and Training (DORT) Theme: "Central Bank's Capacity Building in Driving Economic Growth and Stability"	2	The SEACEN Centre	Colombo, Sri Lanka
28	Human Resources Management	1	DEUTSCHE BUNDESBANK	Frankfurt, Germany
29	Regional Workshop on "Money Laundering in the Capital Market: Threats, Vulnerabilities and Controls"	2	Australian Government, Australian Transaction Reports & Analysis Centre (AUSTRAC)	Colombo, Sri Lanka
30	"Foreign Reserve and External Debt Management"	4	The Bank of Korea	Seoul, Korea
31	Face to Face Meeting	2	Asia Pacific Regional Review Group	Kuala Lumpur, Malaysia
32	"Modelling and Forecasting of Key Economic Indicators"	1	DEUTSCHE BUNDES	Frankfurt, Germany
33	Second SEACEN Research Workshop on "Analytical Framework in Assessing Systemic Financial Market Infrastructure"	1	The SEACEN Centre	Kuala Lumpur, Malaysia
34	SEACEN Research Project on "Analytical Framework in Assessing Systemic Financial Market Infrastructure"	1	The SEACEN Centre	Kuala Lumpur, Malaysia

	विषय	सहभागी संख्या	आयोजक संस्था	स्थान
35	Central Bankers Course on "Instruments of Financial Markets"	1	Study Center Gerzensee	Gerzensee, Switzerland
36	Invitation to Participate at SEACEN Annual Financial Stability Forum: (i) 4th SEACEN High Level Seminar for Deputy Governors (ii) 4th Meeting of SEACEN Deputy Governors	2	The SEACEN Centre	Bangkok, Thailand
37	Risk Management of Central Bank Balance Sheet	2	De Nederlandsche Bank N.V.	Amsterdam, Netherland
38	"Waste Destruction Under Contract for The Supply and Delivery of Rs.100 Million Rs.1000 Banknotes"	2	De La Rue Currency	Basingstoke, Hampshire RG22 4BS, United Kingdom and Malta
39	"Monetary Operations"	1	CCBS, Bank of England	London, UK
40	Joint Typologies and Capacity Building Workshop	1	Asia/Pacific Group on Money Laundering (APG)	Ulaanbaatar, Mangolia
41	Regional Economic and Financial Monitoring	1	ADB	Seoul, Korea
42	Third Regional Forum on Investment Management of Foreign Exchange Reserves	1	ADB	Seoul, Korea
43	4th World Congress on Agricultural and Rural Finance of Five Rural and Agricultural Credit Association (RACAs) and APRACA's 63rd EXCOM Meeting of APRACA"	2	APRACA	Paris, France
44	12th SEACEN EXCO Meeting and High Level Seminar	2	The Bank of Mongolia	Ulaanbaatar, Mangolia
45	International Seminar on Adoption of ISO 20022 for Real Time Gross Settlement (RTGS)	1	Reserve Bank of India	Pune, India
46	Pension Fund Developments in Pension Law and Supervision	2	De Nederlandsche Bank N.V.	Amsterdam, Netherland
47	"Macroeconomic Management and Fiscal Policy (MFP) ST13.19"	1	IMF-STI	Singapore
48	"2013 Annual Meetings of the Boards of Governors of the World Bank Group and International Monetary Fund"	2	The World Bank and IMF	Washington D.C., USA
49	Financial Action Task Force (FATF) sf] Plenary Meeting	2	Financial Action Task Force (FATF)	Paris, France
50	SEACEN 30th Anniversary Conference of Greater Financial Integration and Financial Stability & "3rd SEACEN-CEMLA Conference New Paradigm in Central Banking"	2	The SEACEN Centre	Kuala Lumpur, Malaysia
51	Programme on "Development of Managerial Skills for Agricultural Cooperatives and Rural Financing Institution"	3	CICTAB	Gurgaon, India
52	Course on "Economic Policies for Financial Stability"	1	IMF-STI	Singapore
53	Course on "External Debt Statistics"	1	IMF-STI	Singapore
54	FSI Seminar on "Effective Implementation of Supervision and Regulation"	1	FSI-BIS	Basel, Switzerland
55	6thSEACEN-CCBS/BOE Advanced Course on "Macroeconomic and Monetary Policy Management: Effective Implementation of a Central Bank's Monetary and Financial Stability Remits"	5	The SEACEN Centre	Kathmandu, Nepal
56	6thSEACEN-CCBS/BOE Advanced Course on "Macroeconomic and Monetary Policy Management: Effective Implementation of a Central Bank's Monetary and Financial Stability Remits"	3	The SEACEN Centre	Kathmandu, Nepal
57	International Human Resource Development Seminar	4	The Bank of Korea	Seoul, Korea
58	FSI-EMEAP Regional Seminar on "Resolution Frameworks and Crisis Management"	1	FSI-BIS	Singapore
59	APG Assessor Training Workshop	1	APG	Sydney, Australia
60	49th SEACEN Governors' Conference/High-level Seminar and 33rd Meeting of the SEACEN Board of Governors	5	The SEACEN Centre	Kathmandu, Nepal
61	"The Basel II (I) International Capital and Liquidity Framework"	2	De Nederlandsche Bank N.V.	Amsterdam, Netherland
62	Central Bank Governance	1	DEUTSCHE BUNDESBANK	Frankfurt, Germany
63	Exposure Visit Programme on "Cooperative Business Model in Sri Lanka"	2	CICTAB	Colombo, Sri Lanka
64	SEACEN-IMF Course on "Macroeconomic Management and Financial Sector Issues"	4	The SEACEN Centre	Colombo, Sri Lanka
65	Save the Date - SII Asia and Middle East Government Funds Roundtable	1	Sovereign Investor Institute	Hong Kong
66	"R-PATA 8254: Strengthening Economic Analysis and South-South Learning-Time Series Analysis and Forecasting"	1	ADB	Manila, Philippines
67	Save the Date - SII Asia and Middle East Government Funds Roundtable	1	Sovereign Investor Institute	Hong Kong
68	Invitation to the APEC FRTI Regional Seminar on "Understanding Global Financial Markets and Products"	2	APEC FRTI-ADB	Phnom Penh, Combodia
69	Regional Network and Forum on Asian Insolvency Reform (FAIR)	2	Bangko Sentral ng Pilipinas	Manila, Philippines

	विषय	सहभागी संख्या	आयोजक संस्था	स्थान
70	A Programme on "Compliance for Financial Institutions"	4	Centre of Banking Studies, Central Bank of Sri Lanka	Colombo, Sri Lanka
71	Study Visit Program on "goAML Software Purchase"	4	Bangladesh Financial Intelligent Unit (BFIU)	Bangladesh
72	Second Meeting of SAARC Public Debt Managers' Forum	1	Reserve Bank of India	Jaipur, India / Kovalam, Kerala, India
73	Second Meeting of SAARC Public Debt Managers' Forum	1	Reserve Bank of India	Jaipur, India
74	De La Rue Asia-Pacific Users' Conference	1	De La Rue	Bali, Indonesia
75	"14th SPC Meeting"	1	Reserve Bank of India	Kovalam, Kerala, India
76	De La Rue Asia-Pacific Users' Conference	1	De La Rue	Bali, Indonesia
77	Payment and Securities Settlement Systems	1	DEUTSCHE BUNDES BANK	Frankfurt, Germany
78	Seminar on "International Accounting Standards for Banks"	1	BIS-FSI	Basel, Switzerland
79	Invitation to attend the 3rd meeting of the Sub-Committee on Host Country Evaluation	1	Alliance for Financial Inclusion (AFI)	Eschborn, Germany
80	A Programme on "Treasury Operations and Asset and Liability Management for Banking Institutions"	4	Centre of Banking Studies, Central Bank of Sri Lanka	Colombo, Sri Lanka
81	Exposure Visit Program in "SHG/JLG and Farmers Club"	3	CICTAB	Pune, India
82	Seminar on " Liquidity Risk"	1	FSI-BIS	Basel, Switzerland
83	Software Testing Training	5	Core Mind Technologies Pvt. Ltd.	Chennai, India
84	"7th Programme for Principal Inspecting Officers/Chief Bank Examiners"	2	Reserve Bank Staff College	Chennai, India
85	Workshop on "Implementing Monetary Policy"	1	DEUTSCHE BUNDESBANK	Frankfurt, Germany
86	Programme on "Training Techniques for Trainers of Co-operative and Rural Financing Institutions"	2	CICTAB	New Delhi, India
87	Programme on "Central Banking"	6	Reserve Bank Staff College	Chennai, India
88	An Awareness Programme on the Banking Act	4	Centre of Banking Studies, Central Bank of Sri Lanka	Colombo, Sri Lanka
89	Financial Action Task Force (FATF) Plenary Meeting	2	ASIA Pacific Group on Money Laundering (APG)	Paris, France
90	APG High Level Mission, Maldives	1	ASIA Pacific Group on Money Laundering (APG)	Male, Maldives
91	7th Interpol Global Programme on Anti-Corruption Financial Crime and Asset Recovery	1	INTERPOL and CBI, India	New Delhi, India
92	Program on "Train the Trainer"	1	National Banking Training Institute	Mumbai, India
93	Workshop on "Financial Stability" and "Investment Opportunity"	2	De Nederlandsche Bank N. V. and Nepalese Embassy	Amsterdam, Netherland and Brussels, Belgium
94	Brainstroming Workshop for evolving strategic plan for SDF	1	SAARC Development Fund	New Delhi, India
95	SEANZA Advisors' Meeting 2014	1	Bangladesh Bank (Central Bank of Bangladesh)	Dhaka, Bangladesh
96	9th SEACEN Intermediate Course on "Payment and Settlement Systems for Emerging Economies"	4	The SEACEN Centre	Port Moresby, Papua New Guinea
97	Programme on "Women's Development through Income Generation Activities"	4	CICTAB	NIBM, Pune, India
98	"Software Testing Training"	5	Core Mind Technologies Pvt. Ltd.	Chennai, India
99	Programme on "Capacity Development Programme"	25	Bangko Sentral ng Pilipinas	Manila, Philippines
100	Workshop on "Practical Aspect of Current and Capital Transfers Compilation"	1	IMF-STI	Singapore
101	"Financial Stability, Systemic Risk and Macro-Prudential Policy "	1	IMF-STI	Singapore
102	"New Challenges in Cash Management"	2	DEUTSCHE BUNDESBANK	Frankfurt, Germany
103	Program on "Risk Management for Banking Institutions"	5	Centre of Banking Studies, Central Bank of Sri Lanka	Colombo, Sri Lanka
104	Program on "Risk Management for Banking Institutions"	1	Centre of Banking Studies, Central Bank of Sri Lanka	Colombo, Sri Lanka
105	2nd Advanced Program on "Basel III for Central Bankers and Regulators"	1	The Chinese University of Hong Kong	Hong Kong, China
106	Seminar on "On-site Banking Supervision"	1	DEUTSCHE BUNDESBANK	Berlin, Germany
107	"Bourse Programme (Treasury Management)"	2	Reserve Bank Staff College	Chennai, India
108	"Regional Wholesale Banknotes Processing Centre Visit"	1	CIMB Bank	Singapore
109	"10th Asia-Pacific High Level Meeting on Banking Supervision"	1	BIS, Executive Meeting of East Asia-Pacific Central Banks, CH-4002 Basel, Switzerland	Auckland, New Zealand

	विषय	सहभागी संख्या	आयोजक संस्था	स्थान
110	Programme on "Agricultural Financing & Rural Development"	1	CICTAB	BBTA, Dhaka Bangladesh
111	"2014 International Sustainable Banking Forum"	2	International Finance Corporation (IFC)	Lagos, Nigeria
112	"Balance of Payments Statistics (BPS) ST14.03"	1	IMF-STI	Singapore
113	Visiting Research Economist (s) for SEACEN Research Studies Advancing Inclusive Financial System in Next Decade	1	The SEACEN Centre	Kuala Lumpur, Malaysia
114	"APEC-FRTI Regional Seminar on Building Education Programs of Investors and Market Intermediaries"	3	ADB & The SEACEN Centre	Sieam Reap, Cambodia
115	Central Bankers Course on "Monetary Policy, Exchange Rates, and Capital Flows"	1	Study Center Gerzensee	Gerzensee, Switzerland
116	Project Team Member Participating in the Project as Researcher of Member Economies: Advancing Inclusive Financial System in the Next Decades	1	The SEACEN Centre	Kuala Lumpur, Malaysia
117	SAARCFINANCE Seminar on "Risk Management Framework of Banks"	2	State Bank of Pakistan	(NIBAF), Islamabad, Pakistan
118	"Business Surveys"	4	Bank of Korea	Seoul, Korea
119	"BIS Asian Reserve Management Workshop"	1	BIS	Osaka, Japan
120	Invitation to the APEC FRTI Regional Seminar on "Enforcement"	3	APEC Financial Regulators Training Initiative (FRTI) Secretariat	Colombo, Sri Lanka
121	Seminar on "Banking Supervision within the framework of Basel II and Basel III Basic"	1	DEUTSCHE BUNDESBANK	Frankfurt, Germany
122	Program on "Financial Supervision and Capital Adequacy"	1	Bank of England	London, England
123	Project Team Member Participating in the Project as Researcher of Member Economies: Building on the Counter Cyclical Buffer Consensus: Asian Empirical Test	1	The SEACEN Centre	Kuala Lumpur, Malaysia
124	SEACEN Intermediate Course on "Economic Modeling and Forecasting"	3	The SEACEN Centre	Kathmandu, Nepal
125	SEACEN Intermediate Course on "Economic Modeling and Forecasting"	4	The SEACEN Centre	Kathmandu, Nepal
126	Risk-Based Supervision	3	Reserve Bank Staff College	Chennai, India
127	55th SEACEN-Federal Reserve System course on Risk-Focused Supervision and Risk Assessment	3	SEACEN	Colombo, Sri Lanka
128	"Meeting of the Standing Technical Committee of ACU"	2	State Bank of Pakistan	Karachi, Pakistan
129	"Cash Management and Combating Counterfeit Money"	1	DEUTSCHE BUNDESBANK	Frankfurt, Germany
130	"Regional Seminar on Corporate Governance and Compliance"	3	APEC/FRTI	Male, Maldives
131	FSI-SEANZA Regional Seminar on "Risk Management and Risk Based Supervision "	4	FSI-BIS	Hong Kong, China
132	FSI-SEANZA Regional Seminar on "Risk Management and Risk Based Supervision "	3	FSI-BIS	Hong Kong, China
133	SEACEN Course on Bank Examiner Foundation Skills Development	4	SEACEN	Kuala Lumpur, Malaysia
134	Workshop on Wire Transfer Related to Terrorist Financing	2	BIMSTEC/ FIU Thailand	Bangkok, Thailand
135	64th APRACA Executive Meeting, General Assembly and Field Visit	2	APRACA	Dhaka, Bangladesh
136	SEACEN Course on Macro-Prudential Surveillance	4	The SEACEN Centre	Brunei, Darussalam
137	Bank Supervision within the framework of Basel II and Basel III-Advanced	1	Deutsche Bundesbank	Frankfurt, Germany
138	APEC/FRTI Seminar on Bank Analysis and Examination School	3	APEC/FRTI	Manila, Philippine
139	Workshop on Fund Management	4	CBS, Central Bank of Sri Lanka	Colombo, Sri Lanka
140	Talent Development	1	Bank Negara Malaysia	Kuala Lumpur, Malaysia
141	A Chance for Change: Child and Youth Finance and the Post-2015 Agenda	1	UN Child and Youth Finance International	UN Headquarter, New York
142	43rd Board of Director (BOD) Meeting, Standing Technical Committee (STC) Asian Clearing Union (ACU)	4	The Central Bank of the Islamic Republic of Iran	Kish Island, Iran
143	"Macroeconomic Management for Senior Officials (MMSO)"	1	IMF-STI	Singapore
144	Research Project on Analytical Framework in Accessing Systematic Financial Market Infrastructure	1	The SEACEN Centre	Kuala Lumpur, Malaysia
145	FSI-EMEAP Regional Seminar on the Regulation and Supervision of Systematically Important Banks	1	FSI/BIS	Seoul, Korea
146	3rd BBVA Seminar for "Central Banks Sovereign Wealth Funds & Sovereigns, Supras & Agencies"	1	BBVA Corporate & Investment Banking	Barcelona - W Hotel, Spain
147	Pre-Mutual Evaluation and National Risk Assessment Workshop	3	APG on Money Laundering/ Korean FIU	Seoul, Korea

	विषय	सहभागी संख्या	आयोजक संस्था	स्थान
148	Invitation to 22nd Egmont Group of Plenary	2	Egmont Group of FIUs	Lima, Peru
149	Conference on "Strengthening Growth Potential in the Aftermath of the Global Financial Crisis"	1	The Bank of Korea	Seoul, Korea
150	"Financial Market Analysis (FMA) ST 14.04"	1	IMF-STI	Singapore
151	Course on "Macro-Prudential Policies (MPP)"	1	IMF	Washington D.C., USA
152	Course on "Government Finance Statistics (GFS)"	1	IMF	Washington D.C., USA
153	Conference on Accounting, Financial Reporting and Corporate Governance for Central Banks	2	European Central Bank (ECB)	Frankfurt, Germany
154	FSI Seminar on the Basel III Regulatory Capital and Leverage Ratios Standards	1	FSI/BIS	Basel, Switzerland
155	Seminar on "Currency Management in Munich"	2	Giesecke & Devrient	Germany
156	Study Visit on Internal Audit Practices of RBI	6	Reserve Bank of India	Mumbai, India
157	Legislation Relating to Banking and Financial Institutions	3	CBS, Central Bank of Sri Lanka	Colombo, Sri Lanka
158	31st International Banking Seminar: Core Supervisory Issues	1	FSI/BIS	Beatenberg, Switzerland
159	Treasury Operations, Asset and Liability Management for Banking Institutions	4	CBS, Central Bank of Sri Lanka	Colombo, Sri Lanka
160	To observe the demo of software/ To Sign the agreement with UNODC	3	United Nations Office of Drug and Crime (UNODC)	Vienna, Austria
161	"Program on Development of Rural Financing Institutions and Cooperatives"	5	CICTAB	Kathmandu, Nepal
162	Course on "Currency Management"	4	OECD Directorate for Financial and Enterprise Affairs	Seoul, Korea
163	"Workshop on Effective Payment System: Bringing the pieces together"	1	International Finance Corporation	Mumbai, India
164	South Asian Central Bank Workshop	3	Standard Charter Bank	Singapore
165	Exposure Study Visit on Agriculture Value Chain Finance	1	APRACA/ ROSEC	Manila, Philippines
166	Programme on Basel III	3	Reserve Bank Staff College	Chennai, India
167	Empirical Finance for Monetary Policy	1	Bank of England	London, England
168	Seminar on "Asset Management"	1	BIS	Lucerne, Switzerland
169	Seminar on management of External Sector Openness-South Asian Country Experiences"	2	Bangladesh Bank	Dhaka, Bangladesh
170	Payment Systems and Instruments	2	Istanbul School of Central Banks SOCB	Istanbul Turkey
171	Monetary Policy and financial system	1	Deutsche Bundesbank	Germany
172	2nd annual BOM Capital Market's Global Reserve managers Seminars	1	Bank of Montreal (BOM) Capital Markets	Toronto Canada
173	The System of Macroeconomic Accounts Statistics and the Linkages	1	IMF STI-Singapore	Singapore
174	Course on "Balance of Payment Statistics (BPS)"	1	IMF	Washington D.C., USA
175	FSI Seminar on Financial Stability and Stress Testing	1	FSI-BIS	Switzerland
176	15th Meeting of SAARC Payment Council and 1st SAARC Payment Council Seminar	5	NRB	Kathmandu, Nepal
177	"SAARC Payment Council Seminar"	6	NRB	Kathmandu, Nepal
178	Auditing, Governance and risk management processes at the highest Organizational Level	1	DNB-De Nederlandsche Bank	The Netherlands
179	Regional Economic and Financial Monitoring	1	Asian Development Bank	Shanghai, China
180	Doing Business 2014 and Beyond: Smart Regulation towards Sustainable Growth	1	Ministry of Justice Republic of Korea/ IFC	Seoul, Korea
181	Course on Monetary Policy	4	Bank of Korea	Seoul, Korea
182	SEACEN-IFC Workshop on Developing and Improving Sectoral Finance Accounts	2	The SEACEN Centre	Kuala Lumpur, Malaysia
183	Accounting, Planning and Control, Risk and Process Management in a Central Bank	1	De Nederlandsche Bank	Amsterdam, Netherland
184	Seminar on "Portfolio Analytics"	1	BIS	Brunnen, Switzerland
185	27th SEACEN-FSI Regional Seminar on the Regulation and Supervision of Systematically Important Banks	3	The SEACEN Centre	Siem Reap, Cambodia
186	18th MAS Banking Supervisors Training Program	2	Monetary Authority of Singapore	Singapore
187	Financial Stability	1	Bank of Korea	Seoul, Korea
188	Financial Statement Analysis	4	CBS, Central Bank of Sri Lanka	Colombo, Sri Lanka
189	"Seminar on Public Finance Management"	1	Government of PRChina	China
190	"Communication and External Relationship Management for Banks"	5	CBS, Central Bank of Sri Lanka	Colombo, Sri Lanka

	विषय	सहभागी संख्या	आयोजक संस्था	स्थान
191	Workshop on Forecasting in Central Banks	1	Bank Indonesia/ Bank of England	Yogyakarta, Indonesia
192	SEACEN Course on Oversight of Payment and Settlement Systems	4	The SEACEN Centre	Dalian, China
193	BNM-AFI Business Conduct and Consumer Protection Program	1	Bank Negara Malaysia/AFI	Kuala Lumpur, Malaysia
194	Program on Co-operative Governance for the Board of Director of Rural Financing Institutions and Co-operatives	2	CICTAB	Pune, India
195	Plenary of Financial Action Task Force (FATF)	2	Financial Action Task Force (FATF)	Paris, France
196	Course on "Monetary Policy Analysis (MPA)"	1	IMF	Washington D.C., USA
197	"Monetary and Exchange Rate Policy (MERP) ST 14.08"	1	IMF-STI	Singapore
198	"Infrastructure Connectivity in Asia: The Financing Challenge"	1	Bao Forum for Asia	Beijing, China
199	"Organized Financial Crime and Preventive Measures"	4	CBS, Central Bank of Sri Lanka	Colombo, Sri Lanka
200	"The Witness of the destruction process of wastages of Rs.100 denomination Nepalese Paper Banknotes"	2	PERUM PERCETAKAN UANG REPUBLIKA INDONESIA	Jakarta, Indonesia
201	8th SEACEN-CeMCoA/BOJ Intermediate Course on The Analytics of Macroeconomic and Monetary Policy Management	4	The SEACEN Centre	Seoul, Korea
202	"Fiscal Analysis and Forecasting (FAF) ST 14.53"	1	IMF-STI	Singapore
203	Introductory Course on "Monetary and Financial Statistics (MFS-I) ST 14.09"	1	IMF-STI	Singapore
204	"Modern Monetary Theory and Policy"	2	Bank of Korea	Seoul, Korea
205	"Rules and Regulation Relating to International Trade (UCP 600)"	3	CBS, Central Bank of Sri Lanka	Colombo, Sri Lanka
206	"Training of Trainers Programme on Restructuring and Strengthening Agriculture/ Rural Financing Institutions"	5	CICTAB	Pune, India
207	"Central Banking"	34	CBS, Central Bank of Sri Lanka	Colombo, Sri Lanka
208	"17th APG Annual Meeting 2014"	2	Asia Pacific Group on Money Laundering	Macau, China
209	Economic Development Policy for High-Level Government Officials (Nepal)	1	KOICA	Seoul & Seongnam, South Korea
	Total	487		

तालिका ३९
काठमाडौं उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरूबाट आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा भएको तोडा चलान
एवम् विदेशी मुद्रा खरिद-बिक्री कारोबारको विवरण

क्र. सं.	कार्यालय	तोडा चलान एवम् दाखिला								विदेशी मुद्रा खरिद बिक्री						
		(रु. करोडमा)						भा.रु. (ने. रु. करोडमा)				अन्य विदेशी मुद्रा		भा. रु.		
		तोडा चलान			तोडा दाखिला*			तोडा चलान		तोडा दाखिला		(ने. रु. करोडमा)		(ने. रु. करोडमा)		
		नोटकोष संख्या+	पटक	रकम रु	पटक	रकम	पटक	रकम	पटक	रकम	खरिद	मौज्दात@	खरिद	बिक्री#	मौज्दात@	
१.	विराटनगर	१०	९०	२१९१.४	८	१०.०३	४५	५०.०८	३	१६०.०	२८.९५	०.३८	५.९९	७.२६	१६८.६१	
२.	जनकपुर	५	७९	१३६०	३	२	२०	११.८१	१	३२.००	११.८५	४.४२	-	७.७४	४१.३८	
३.	वीरगञ्ज	४	३९	६६७.२५	४	४.०९७	१८	५.८७	३	६४	५.९३६	०.३७२	०	१७.५१	८२.०५	
४.	पोखरा	८	९३	१२९६	३१	१३९१.५३	-	-	१	८.१४	११८.६२	१५.३९	४०	५.११	१२.००	
५.	सिद्धार्थनगर	७	९२	१७००	२०	२५७	२७	९	१	१६	६४	५	०	२०	१७	
६.	नेपालगञ्ज	१५	८४	१०३९	१६	२४५०.१३	१०	३.५२	-	-	४.१३३१	२९.९१७३	०.७९३३	२७.०२४४	१७.६४५६	
७.	धनगढी	७	६५	८०१.०६	४	३.२६	०	०	१	१६	३.२१	२.४३	१.३५	८.३८	१५.७९	
	कुल	५६	५४२	९०५४.७१	८६	४११८.०५	१२०	८०.२८	१०	२९६.१४	२३६.६९९	५७.९०९३	४८.१३३३	९३.०२४४	३५४.४७६	

+ कार्यालय अन्तर्गतको नाटकोष संख्या ।

* नोटकोष रहेका बैंक शाखाहरूबाट उक्त कोषबाटै दाखिला हुन आएको रकम मात्र ।

कार्यालयबाट ग्राहकहरूलाई बिक्री गरेको रकम मात्र ।

@ अन्य कार्यालयहरूमा रकमान्तर गरी २०७१ असार मसान्तको बाँकी मौज्दात ।

अनुसूची २.१

“क”, “ख” र “ग” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएका प्रमुख परिपत्रहरू

परिपत्र नं	विषय
१.	<p>➤ यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क” “ख” र “ग” वर्गका संस्थाहरूले कुल निक्षेप दायित्वको क्रमशः ५.० प्रतिशत, ४.५ प्रतिशत र ४.० प्रतिशत अनिवार्य मौज्जात वापत यस बैंकमा राख्नु पर्ने व्यवस्था कायम गरिएको छ ।</p> <p>➤ यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क” “ख” र “ग” वर्गका संस्थाहरूले कुल स्वदेशी निक्षेप दायित्वको क्रमशः १२.० प्रतिशत, ९.० प्रतिशत र ८.० प्रतिशत वैधानिक तरलता अनुपात राख्नु पर्ने व्यवस्था कायम गरिएको छ ।</p> <p>➤ इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले आफ्नो कुल कर्जा सापटको क्रमशः न्यूनतम ४.५ प्रतिशत, ४.० प्रतिशत र ३.५ प्रतिशत विपन्न वर्गमा कर्जा प्रवाह गर्नु पर्ने निर्देशन जारी भएको र यस्तो कर्जा अन्तर्गत प्रवाह गर्नु पर्ने न्यूनतम कर्जा अनुपातमा वृद्धि हुन गएको ०.५० प्रतिशत विन्दुमध्ये २०७० पुस मसान्तभित्र ०.२५ प्रतिशत र २०७१ असार मसान्तभित्र ०.२५ प्रतिशत विन्दुले वृद्धि गरी तोकिएको अनुपात कायम गर्नुपर्ने निर्देशन भएको छ ।</p> <p>➤ खुला बजार कारोबार अन्तर्गत रिपो र रिभर्स रिपो बोलकबोलको अधिकतम अवधि २८ दिन कायम गरिएको छ ।</p> <p>➤ इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई देहाय बमोजिम प्रवाह भएको कर्जामा यस बैंकबाट पुनर्कर्जा सुविधा उपलब्ध गराइने नीतिगत व्यवस्था कायम गरिएको छ ।</p> <p>(१) साधारण पुनर्कर्जा :- यस अन्तर्गत जलविद्युत परियोजना, कृषि क्षेत्र, पशुपक्षी तथा मत्स्यपालन व्यवसाय, विदेशमा रोजगारी वा अध्ययन गरी फर्केका युवाहरूले संचालन गर्ने उद्योग-व्यवसाय, उत्पादनमूलक उद्योग, पर्यटन उद्योग र भौतिक पूर्वाधार निर्माण उद्योगमा प्रवाह भएको असल कर्जाको धितोमा वार्षिक ५.० प्रतिशत व्याजदरमा पुनर्कर्जा उपलब्ध गराइने र यस प्रकारको पुनर्कर्जा सुविधा उपयोग गर्दाको अवधिमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले सम्बन्धित ऋणीबाट ९.० प्रतिशतभन्दा बढी व्याज लिन नपाउने व्यवस्था गरिएको छ ।</p> <p>(२) विशेष पुनर्कर्जा :- यस अन्तर्गत नेपाल सरकारबाट तोकिएका रूपण उद्योग, घरेलु तथा साना उद्योग, वैदेशिक रोजगारीको लागि प्रवाह भएको कर्जाको धितोमा तथा दलित, जनजाति, उत्पीडित, महिला, विपन्न वर्ग तथा समुदायका व्यक्तिद्वारा संचालित साना व्यवसायमा प्रदान गरिएको असल कर्जाको धितो सुरक्षणमा वार्षिक १.० प्रतिशत व्याजदरमा पुनर्कर्जा उपलब्ध गराइने र यस प्रकारको पुनर्कर्जा सुविधा उपयोग गर्दाको अवधिमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले सम्बन्धित ऋणीबाट वार्षिक ४.५ प्रतिशतभन्दा बढी व्याज लिन नपाउने व्यवस्था गरिएको छ ।</p> <p>(३) निर्यात पुनर्कर्जा :- निर्यात व्यवसायी फर्म/कम्पनीलाई निर्यात सम्बन्धी कागजातको आधारमा नेपाली मुद्रामा प्रवाह गरेको कर्जा र निर्यात प्रवर्द्धन उद्योगलाई प्रवाह भएको असल कर्जाको धितोमा वार्षिक १.० प्रतिशत दरमा निर्यात पुनर्कर्जा उपलब्ध गराइने र यस प्रकारको पुनर्कर्जा सुविधा उपयोग गर्दाको अवधिमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले सम्बन्धित ऋणीबाट वार्षिक ४.५ प्रतिशतभन्दा बढी व्याज लिन नपाउने व्यवस्था गरिएको छ । निर्यात अन्तर्गत विदेशबाट विदेशी मुद्रा आम्दानी भएको अनुगमन सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाले गर्नु पर्ने र यस्तो भुक्तानी प्राप्त भएको मितिले चार कार्यदिनभित्र पुनर्कर्जाको साँवा तथा व्याज एकमुष्ट रूपमा भुक्तानी गर्नु पर्नेछ साथै निर्यात पुनर्कर्जाको हकमा Deemed Exporter भई उत्पादन कार्यमा समेत संलग्न भएको खण्डमा उत्पादन कार्यमा लिएको कर्जा वा निर्यातको लागि लिएको कर्जामध्ये कुनै एक तहको कर्जामा मात्र निर्यात पुनर्कर्जा उपलब्ध गराइने व्यवस्था गरिएको छ ।</p> <p>(४) साना तथा मझौला उद्यममा पुनर्कर्जा :- परियोजना कर्जाको रूपमा साना तथा मझौला उद्यमहरूमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट प्रवाहित रु. १० लाखसम्मको असल कर्जाको धितो सुरक्षणमा वार्षिक ५.० प्रतिशत व्याजदरमा पुनर्कर्जा सुविधा उपलब्ध गराइने र यस्तो पुनर्कर्जा सुविधा उपयोग गर्दाको अवधिमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले सम्बन्धित ऋणीबाट १०.० प्रतिशतभन्दा बढी व्याज लिन नपाउने व्यवस्था गरिएको छ ।</p>
२.	<p>➤ यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका संस्थाले प्रवाह गर्ने चालू पूँजी प्रकृतिका कर्जा (ओभरड्राफ्ट कर्जा, चालू पूँजी कर्जा, क्यास क्रेडिट कर्जा, डिमाण्ड लोन, ट्रष्ट रिसिप्ट कर्जा, अल्पकालीन कर्जा आदि र “क” वर्गका संस्थाको हकमा हाइपोथिकेसन कर्जा समेत) उपयोग गर्ने ग्राहकहरूबाट हुने बहुबैंकिङ (Multiple Banking) कारोबारलाई व्यवस्थित गर्न उचित व्यवस्था जारी गरिएको छ ।</p> <p>➤ यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका संस्थाले २०७१ असार मसान्तभित्रमा अनिवार्य रूपमा तोकिएको न्यूनतम चुक्ता पूँजी पूरा गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।</p> <p>➤ बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट महिलाहरूद्वारा संचालित लघुउद्यमलाई प्रवाह हुने कर्जाको सीमा बढाएर रु. ४ लाख भएको र सम्बन्धित परियोजनाको धितोमा प्रवाह भएको कर्जा सीमा रु. ५ लाखसम्म व्यवस्था गरिएको छ ।</p> <p>➤ यस बैंकबाट “क”, “ख” र “ग” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले रु. ५० हजारभन्दा बढीको लघुकर्जा कारोबार गर्दा सम्बन्धित शाखा कार्यालयको कार्यक्षेत्र (कर्जा प्रवाह हुने क्षेत्र) मा कार्यरत अन्य इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख”, “ग” र “घ” वर्गको संस्थासँग एक आपसमा अनिवार्य रूपमा कर्जा सूचना आदान-प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।</p>
३	<p>यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क” वर्गका र राष्ट्रिय स्तरका “ख” वर्गका संस्थाले विदेशी मुद्रासँग सम्बन्धित डेरिभेटिभ्स कारोबार गर्दा विदेशी विनिमय सम्बन्धी प्रचलित कानून तथा यस बैंकको विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागबाट जारी परिपत्रहरूको अधिनमा रही गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।</p>

४.	ऋणपत्र/भुक्तानीयोग्य अपरिवर्तनीय अग्राधिकार शेयर भुक्तानी गरेपछि भुक्तानी कोष (Redemption Reserve) मा रहेको रकमलाई साधारण/वैधानिक जगेडा कोष हिसाबमा रकमान्तर गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
५.	<ul style="list-style-type: none"> ➢ चेक क्लियरिङ तथा भुक्तानी सम्बन्धी व्यवस्था जारी गरिएको छ । ➢ इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संस्थापक वा संचालकका एकाघर परिवारका सदस्य वा एक प्रतिशत भन्दा कम संस्थापक शेयर धारण गर्ने शेयरधनीले सोही संस्थामा कर्मचारीको रूपमा कार्य गरेको अवस्थामा त्यस्तो कर्मचारी कुनै पनि कर्मचारी युनियनको पदाधिकारी भई कार्य गर्नु नहुने व्यवस्था गरिएको छ । ➢ यस बैंकबाट समस्याग्रस्त घोषणा गरी निक्षेप स्वीकार तथा कर्जा प्रवाहमा प्रतिबन्ध लगाएको अवस्थामा त्यस्तो संस्थालाई कायम गर्नुपर्ने अनिवार्य मौज्जात नपुग भए पनि जरिवाना लगाउन अनिवार्य नहुने व्यवस्था गरिएको छ ।
६.	यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त राष्ट्रियस्तरका “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरूले समेत यस बैंकबाट जारी गरिएको आधार दर सम्बन्धी व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्ने र मिति २०७० पुस मसान्तदेखिको वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्दा आधार दर प्रकाशन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
७.	<ul style="list-style-type: none"> ➢ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले कुनै व्यक्तिलाई सुनचाँदी कर्जा प्रवाह गर्दा त्यस्तो ऋणीले धितोस्वरूप दिएको सुन वा चाँदी जाँच गरी कर्जा सुरक्षित रहेको यकिन गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्नु पर्नेछ । यसरी कर्जा प्रवाह गर्दा ऋणीले धितो स्वरूप दिएको सुन वा चाँदी एउटै थैलीमा राखिएको हुनुपर्ने छ । कथंकदाचित् कुनै ऋणीले दिएको एकभन्दा बढी थैलीहरू वा एकभन्दा बढी थैलीहरू राखिएको एउटा थैली मात्र धितो राखी वा सुनचाँदीको परीक्षण जाँच नगरी सुनचाँदी कर्जा प्रवाह भएमा त्यस्तो कर्जामा शतप्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । ➢ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले नगरपालिका क्षेत्र भित्रको घर/भवनको सुरक्षणमा वा घर/भवन निर्माणको लागि कर्जा प्रवाह गर्दा घर/भवन निर्माण सम्बन्धमा सम्बन्धित कार्यालयबाट जारी मापदण्डहरू पुरा गरे/नगरेको यकिन गरी सो सम्बन्धी कागजातहरू जस्तै नक्सापास, आवश्यकता अनुसार अन्य निकायको स्वीकृति, घर/भवन निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र लगायतका कागजातहरू लिने व्यवस्था गर्नु गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
८.	<ul style="list-style-type: none"> ➢ यस बैंकबाट “क” वर्गका संस्थाहरूले कुल कर्जा लगानीको न्यूनतम २० प्रतिशत कर्जा लगानी उत्पादनशील क्षेत्रमा गर्नुपर्ने जसमध्ये कृषि र उर्जा क्षेत्रमा कुल कर्जा लगानीको न्यूनतम १२ प्रतिशत कर्जा लगानी गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको । त्यसैगरी “ख” र “ग” वर्गका संस्थाहरूले कुल कर्जा लगानीका क्रमशः १५ र १० प्रतिशत कर्जा लगानी गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । ➢ यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले तोकिएको १४ जिल्लामा एक शाखा र सदरमुकाम बाहिर एक शाखा हुने गरी उपत्यका बाहिर २ शाखा गरी तीनवटा शाखा खोली संचालनमा ल्याएपश्चात् मात्र काठमाडौं उपत्यकाभित्र एक शाखा खोल्न स्वीकृति प्रदान गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ । ➢ कफी, सुन्तला, चिया जस्ता कृषि उत्पादनमूलक व्यवसाय र पशुपालन तथा दुग्धजन्य उत्पादनमूलक व्यवसायका लागि रु. १० लाखसम्मको कर्जा प्रवाह गर्दा सम्भाव्यताका आधारमा परियोजनाकै धितोमा कर्जा प्रवाह गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ । साथै, यस सम्बन्धमा कुनै गुनासो भएमा सम्बन्धित ग्राहकले स्पष्ट व्यहोरा खुलाई यस बैंकमा गुनासो गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ । ➢ बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट कर्जा प्रवाह भएका परियोजनाहरूको व्याजमा वृद्धि, अन्य लागतमा वृद्धि वा उत्पादन क्षमतामा वृद्धि भई शुरुमा तोकिएको कर्जा भुक्तान गर्ने अवधि (Repayment Schedule) मा कर्जा चुक्ता गर्न सक्ने स्थिति नरहेका ऋणीहरूमध्ये राष्ट्रिय प्राथमिकतामा रहेका हाईड्रोपावर, केवलकार, सिमेन्ट वा अन्य पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धी परियोजनाहरूलाई तोकिएका शर्तहरू पूरा गरी पुनरतालिकीकरण/पुनर्संरचना गरेको अवस्थामा १ प्रतिशत मात्र कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।
९.	<ul style="list-style-type: none"> ➢ यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका संस्थाले निक्षेपमा दिने र कर्जा तथा सापटमा लिने व्याजदर निर्धारण गर्दा कर्जा र निक्षेपको औसत व्याजदर अन्तर ५ प्रतिशत भन्दा बढी नहुने गरी निर्धारण गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । ➢ इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका संस्थाको जोखिम वर्गीकरणमा संचालन जोखिम थप गरिएको र सो सम्बन्धी जोखिम न्यूनीकरण गर्न व्यवस्था गरिएको छ । ➢ ज्येष्ठ नागरिक तथा शारीरिक अपाङ्गता भएका (फरक किसिमले सक्षम) व्यक्तिहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिई सरल बैंकिङ सुविधा उपलब्ध गराउन बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ । त्यस्ता व्यक्तिहरूको लागि सहज तथा अपाङ्गमैत्री काउण्टरको आवश्यकता हुने भए सो समेत व्यवस्था गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । ➢ इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले कुनै एउटा फर्म, कम्पनी वा संगठित संस्थाबाट आफ्नो कुल निक्षेपको बढीमा बीस प्रतिशतसम्मको सीमामा नबढ्ने गरी संस्थागत निक्षेप परिचालन गर्न पाउने र इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको कुल निक्षेपमा संस्थागत निक्षेपको अंश ६० प्रतिशतभन्दा बढि कायम गर्न नपाइने व्यवस्था गरिएको छ । ➢ यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई वडा दशैं पर्वको सार्वजनिक विदाको कारणले गर्दा अनिवार्य मौज्जात गणना गर्ने प्रयोजनका लागि मिति २०७० साल असोज २७ गतेदेखि २०७० साल कात्तिक ९ गतेसम्मको अवधिलाई हप्ता कायम गरिएको छ ।
१०.	यस बैंकबाट “क”, “ख” र “ग” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले निर्धारित Standard का चेकहरू छपाई गरी मिति २०७० पुस मसान्त पश्चात् सो प्रणाली मार्फत् कारोबार गर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

११.	संविधान सभा निर्वाचनका कारण २०७० मंसिर ४ र ५ गते सार्वजनिक विदा तथा २ र ३ गते बैंकिङ सेवा लगायतका सेवा संचालन गर्ने कार्यालय बाहेकका अन्य कार्यालयलाई विदा दिने निर्णय नेपाल सरकारको निर्णय अनुरूप उक्त मंसिर २ र ३ गते बैंकिङ सेवा सुचारु राख्नु पर्ने हुँदा आ-आफ्नो संस्थाले उपलब्ध गराउने बैंकिङ सेवा अन्तर्गत बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रकम जम्मा गर्ने तथा भुक्तानी दिने सेवालाई सुचारु राख्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।
१२.	बैंक तथा वित्तीय संस्था एक आपसमा गाभ्ने गाभ्ने प्रयोजनका लागि सम्पत्ति तथा दायित्वको मूल्याङ्कन समेतको आधारमा तय भएको शेयर मूल्य अनुपात (Swap Ratio) का कारण फरक हुन आएको बचत (Surplus) रकमलाई बाँडफाँड नगरी सोभै पूँजीगत जगेडाकोषमा राख्नु पर्नेछ र त्यस्तो पूँजीगत जगेडाकोषमा रहेको रकमबाट इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले नगद लाभांश बाँड्न नपाउने व्यवस्था गरिएको छ ।
१३.	सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण ऐन, २०६४ (दोस्रो संशोधन अध्यादेश २०७०) को दफा २९(ड) को उपदफा (१) बमोजिम संयुक्त राष्ट्र संघको सुरक्षा परिषद्बाट पारित निर्णय बमोजिम सूचीकृत भएका आतंककारी व्यक्ति, समूह वा संगठनको अद्यावधिक सूची नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयले आफ्नो वेबसाइटमा राख्ने र सो सूचीमा रहेका आतंककारी व्यक्ति, समूह वा संगठनको सम्पत्ति वा कोष रोक्का राख्न सोही दफाको उपदफा (२) र (३) बमोजिम नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालयले आदेश जारी गरी वेबसाइटमा प्रकाशन गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको हुँदा सोही दफाको उपदफा (४) बमोजिम इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुले नियमित रूपमा वेबसाइट हेरी प्रकाशित सूचीमा उल्लिखित व्यक्ति, समूह वा संगठनको बारेमा अद्यावधिक जानकारी हासिल गरी गृह मन्त्रालयको आदेश बमोजिम गर्नु/गराउनु हुन निर्देशन जारी गरिएको छ ।
१४.	चेक क्लियरिङ तथा भुक्तानी सम्बन्धी व्यवस्था संशोधन गरिएको छ ।
१५.	यस बैंकबाट “क”, “ख” र “ग” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको निर्देशन नं. १९ संशोधन गरिएको छ ।
१६.	यस बैंकबाट “क”, “ख” र “ग” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुलाई नेपाल राज्यस्थित बैंकका शाखा/कार्यालयहरुले आफूसँग बढी भएको रकम डिपोजिट गर्न फण्ड ट्रान्सफर गर्दा तथा आफूलाई रकमको आवश्यक परी भुक्तानी लिनु पर्दा यस बैंकका नजिकका कार्यालयहरु वा यस बैंकले नोटकोष राखेका अन्य बैंकका नजिकका कार्यालयहरुमा मात्र त्यस्तो डिपोजिट गर्ने र सोही कार्यालयहरुबाट मात्र भुक्तानी लिने कार्य गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
१७.	फण्ड ट्रान्सफर सम्बन्धी व्यवस्थामा संशोधन गरी सरलीकृत गरिएको छ ।
१८.	<ul style="list-style-type: none"> ➢ यस बैंकबाट राष्ट्रियस्तरका “ख” र “ग” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले नियमित रूपमा दबाव परीक्षण (स्ट्रेस टेष्टिङ) गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । ➢ इजाजतपत्रप्राप्त “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरुले “क” वर्गका वाणिज्य बैंकहरुमा व्याज प्राप्त हुने गरी मागेको बखत फिर्ता पाउने खाता खोली २०७१ असार मसान्तसम्म रकम राख्न सक्ने गरी छुट प्रदान गरिएको र “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरुले सोही वर्गका वित्तीय संस्थामा त्यस्तो खाता खोली राख्न पाउने अवधि २०७१ असार मसान्तसम्म मात्र कायम गरिएको छ ।
१९.	यस बैंकबाट तोके बमोजिम Standard का चेकहरु छपाई गरी ECC मार्फत कारोबार गर्ने समय सीमा २०७१ असार मसान्तसम्म कायम गरिएको छ ।
२०.	<ul style="list-style-type: none"> ➢ यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क” र “ख” वर्गका संस्थाहरुले सीमित बैंकिङ इकाई (Limited Banking Outlets) को रूपमा कार्यालय स्थापना गरी यस बैंकबाट तोकिएको नीतिगत व्यवस्था तथा शर्तहरुको अधीनमा रही बैंकिङ सेवाको पहुँच नपुगेका क्षेत्रहरुमा सीमित बैंकिङ इकाई मार्फत बैंकिङ सेवा प्रदान गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ । ➢ यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “ख” वर्गका विकास बैंकहरुले सम्पूर्ण जोखिम आफै बहन गर्ने गरी आफ्ना शाखा/कार्यालय मार्फत् आफ्ना ग्राहकलाई स्वदेशी रकमान्तर कारोबार सम्बन्धी सेवा प्रदान गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
२१.	<ul style="list-style-type: none"> ➢ यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्तसंस्थाहरुले कुखुरापालन व्यवसायका लागि प्रवाह गरेको कर्जा बर्डफ्लू रोगका कारण साविकको भुक्तानी तालिका वा शर्त बमोजिम चुक्ता गर्न नसक्ने भई कर्जा पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गर्नु परेमा एक पटकलाई ऋणीको ऋण तिर्ने लिखित योजना, धितो सुरक्षणको पर्याप्तता र भविष्यमा ऋण तिर्न सक्ने क्षमताका आधारमा पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गरेको अवस्थामा १ प्रतिशत मात्र कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्न सक्ने गरी पुनरतालिकीकरण/पुनरसंरचना गर्न सकिने र यसरी पुनरतालिकीकरण/पुनरसंरचना गरिएका कर्जाहरुलाई असल कर्जाको रूपमा वर्गीकरण गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ । ➢ औचित्यपूर्ण आधारमा खातावालाले चेक "Stop Payment" गरेको अवस्थामा बाहेक अन्य अवस्थामा चेक जारी गरिसकेपछि "StopPayment" गरेको भएतापनि त्यस्तो चेक भुक्तानी नभएमा चेक जारी गर्ने व्यक्ति/फर्म/कम्पनी/संगठित संस्थालाई समेत खण्ड (ड) बमोजिमको प्रक्रिया पुरा गरी कालोसूचीमा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
२२.	<ul style="list-style-type: none"> ➢ यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको लागि विदेशी लगानी सम्बन्धमा नीतिगत व्यवस्था कायम गरिएको छ ।

२३.	<ul style="list-style-type: none"> ➢ यस बैकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका बैक तथा वित्तीय संस्थाहरूको लागि “रुग्ण उद्योगका सम्बन्धमा वित्तीय क्षेत्रबाट हुनसक्ने सुविधा सम्बन्धी कार्यविधि, २०७०” जारी गरिएको छ। ➢ कुनै पनि फर्म तथा कम्पनी कालो सूचीमा परेको भए कालो सूचीमा रहेको अवधि र कालोसूचीबाट हटेको तीन वर्षसम्म त्यस्तो फर्म तथा कम्पनीहरूको तर्फबाट संचालक मनोनयन/नियुक्तिको लागि योग्य नहुने व्यवस्था गरिएको छ। ➢ कुनै बैक वा वित्तीय संस्थामा कुनै व्यक्ति वा निजको प्रतिनिधि आफ्नो र आफ्नो वित्तीय स्वार्थ रहेको फर्म/कम्पनी/संस्थाका तर्फबाट एकै पटक एक भन्दा बढी संचालक पदमा नियुक्त/मनोनयन हुन नपाउने व्यवस्था गरिएको छ। ➢ नेपालको कुनै आधिकारिक निकायबाट सम्बन्धित वा स्वीकृति लिइसकेका अन्तर्राष्ट्रिय गै.स.सं. बाहेक अन्य अन्तर्राष्ट्रिय गै.स.सं.को हकमा खाता खोल्न सम्बन्धित देश वा सो देशको राजदूतावासको सिफारिश पत्र हुनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। ➢ कुनै इजाजतपत्र प्राप्त बैक वा वित्तीय संस्थाले यस बैकबाट समस्याग्रस्त घोषणा गरिएका बैक वा वित्तीय संस्थाको शाखा खरिद गर्ने भएमा दुवै संस्थाले प्रचलित कानून तथा आफ्नो आर्थिक प्रशासन विनियमावलीको अधिनमा रही शाखा खरिद विक्री गर्न सक्ने र यसरी खरिद गरेको शाखा उपत्यकाभित्रको भएको कारणले माथिको व्यवस्था पालना हुन नसक्ने भएमा शाखा खरिद गरेको एक वर्षभित्र शाखा खरिद गर्ने बैक वा वित्तीय संस्थाले यस निर्देशन बमोजिम काठमाडौं उपत्यका बाहिर तीनवटा शाखा खोली सक्नु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ।
२४.	यस बैकबाट समस्याग्रस्त घोषणा नभई विशेष निगरानीमा रहेका बैक वा वित्तीय संस्थाको शाखा कार्यालय खरिद विक्री सम्बन्धमा यस बैकको पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र गर्न/गराउन सकिने व्यवस्था गरिएको छ।
२५.	अमेरिकी कानून Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) 2010 सम्बन्धमा बैक तथा वित्तीय संस्थाहरूले अमेरिकी आन्तरिक राजस्व सेवाको वेबसाईट www.irs.gov/fatca-registration मा दर्ता भई अमेरिकी करदाताहरूको खाता सम्बन्धी विवरण उपलब्ध गराउनु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ।
२६.	इलेक्ट्रोनिक चेक क्लियरिङ्ग सम्बन्धी व्यवस्था अन्तर्गत जारी Cheque Standard and Specification मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि बैक तथा वित्तीय संस्थाहरूले MICR चेक छपाई गरी प्रयोगमा ल्याउँदा MICR Code Line मा Cheque Serial Number/Bank Code बाहेकका अरु Field हरू अनिवार्य नहुने व्यवस्था गरिएको छ।
२७.	अन्तर ब्याजदर सम्बन्धी निर्देशनमा उल्लिखित ब्याजदर अन्तर गणना सम्बन्धी व्यवस्थामा सरकारी सुरक्षणपत्रमा भएको लगानीको ब्याज आम्दानी समेत समावेश गराउने व्यवस्था गरिएको छ।
२८.	यस बैकबाट “क”, “ख” र “ग” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त बैक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएका एकीकृत निर्देशन, २०७० तथा सो पश्चात् आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा जारी गरिएका परिपत्र तथा संशोधनहरू एकीकृत गरी तयार पारिएको एकीकृत निर्देशन, २०७१ मिति २०७०/०४/०१ देखि लागू हुने गरी जारी गरिएको छ।

“घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएका प्रमुख परिपत्रहरू

परिपत्र नं	विषय
१.	<ul style="list-style-type: none"> ➢ विपन्न तथा न्यून आय भएका व्यक्तिलाई लघु उद्यम वा व्यवसाय संचालन गर्न सामूहिक जमानीमा प्रति समूह सदस्य बढीमा एक लाख रुपैयाँसम्म र धितो लिई प्रति समूह सदस्य बढीमा तीन लाख रुपैयाँसम्म लघुकर्जा उपलब्ध गराउन सकिने छ। विगत दुई वर्षदेखि कर्जा उपभोग गरी असल वर्गमा परेका समूह सदस्यको हकमा यस्तो सीमा क्रमशः एक लाख पचास हजार रुपैयाँ र चार लाख रुपैयाँ कायम गरिएको छ। ➢ लघुवित्त वित्तीय संस्थाले रु. ५० हजारभन्दा बढीको लघुकर्जा कारोबार गर्दा सम्बन्धित शाखा कार्यालयको कार्यक्षेत्र (कर्जा प्रवाह हुने क्षेत्र) मा कार्यरत यस बैकबाट “क”, “ख” र “ग” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थासँग एक आपसमा अनिवार्य रूपमा कर्जा सूचना आदान-प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।
२.	<ul style="list-style-type: none"> ➢ लघुवित्त वित्तीय संस्थाले लघुवित्त सेवाको पहुँच कम भएका जिल्लाहरूमा शाखा कार्यालय खोल्न यस बैकको पूर्व स्वीकृति लिनु नपर्ने बैकलाई जानकारी गराए मात्र हुने व्यवस्था गरिएको छ। ➢ लघुवित्त सेवाको पहुँच कम भएका जिल्लाहरूको संख्या ९ बाट बढाएर २२ पुऱ्याइएको र त्यस्तो जिल्लामा शाखा खोलेमा २० लाख (यस पूर्व सो रकम १५ लाख रहेको) शुन्य ब्याजदर कर्जा प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिएको छ।
३.	<ul style="list-style-type: none"> ➢ लघुवित्त वित्तीय संस्थाले विपन्न वर्गमा प्रवाह गर्ने गरी प्राप्त सम्पूर्ण सापटी रकम लक्षित वर्गमा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको र यस व्यवस्थाको पालना नगरेमा हर्जाना लगाइने व्यवस्था गरिएको छ। ➢ वडादशैं पर्वको सार्वजनिक विदाको कारणले गर्दा अनिवार्य मौज्जात गणना गर्ने प्रयोजनका लागि मिति २०७० साल असोज २७ गतेदेखि २०७० साल कात्तिक ९ गतेसम्मको अवधिलाई हप्ता कायम गरिएको छ।
४.	संविधान सभा निर्वाचनका कारण २०७० मंसिर ४ र ५ गते सार्वजनिक विदा तथा २ र ३ गते बैंकिङ सेवा लगायतका सेवा संचालन गर्ने कार्यालय बाहेकका अन्य कार्यालयलाई विदा दिने निर्णय नेपाल सरकारको निर्णय अनुरूप उक्त मंसिर २ र ३ गते बैंकिङ सेवा सुचारु राख्नु पर्ने हुँदा आ-आफ्नो संस्थाले उपलब्ध गराउने बैंकिङ सेवा अन्तर्गत बैक तथा वित्तीय संस्थामा रकम जम्मा गर्ने तथा भुक्तानी दिने सेवालालाई सुचारु राख्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।
५.	यस बैकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको लागि विदेशी लगानी सम्बन्धमा नीतिगत व्यवस्था कायम गरिएको छ।

६.	कुनै पनि फर्म तथा कम्पनी कालो सूचीमा परेको भए कालो सूचीमा रहेको अवधि र कालो सूचीबाट हटेको तीन वर्षसम्म त्यस्तो फर्म तथा कम्पनीहरूको तर्फबाट संचालक मनोनयन/नियुक्तिको लागि योग्य नहुने व्यवस्था गरिएको छ ।
७.	यस बैंकबाट “घ” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएका एकीकृत निर्देशन, २०७० तथा सो पश्चात् आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा जारी गरिएका परिपत्र तथा संशोधनहरू एकीकृत गरी तयार पारिएको एकीकृत निर्देशन, २०७१ मिति २०७०/०४/०१ देखि लागू हुने गरी जारी गरिएको छ ।

अनुसूची २.२

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा स्थलगत निरीक्षण गरिएका वाणिज्य बैंकका शाखाहरू

क्र.सं.	वाणिज्य बैंकहरूको नाम	निरीक्षण विधि	निरीक्षण गरिएका शाखा संख्या
१	नेपाल बैंक लि.	अनुपालनामा आधारित	१६
२	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि.	"	१६
३	कृषि विकास बैंक लि.	"	२८
४	नविल बैंक लि.	"	११
५	नेपाल इन्भेष्टमेण्ट बैंक लि.	"	११
६	स्ट्याण्डर्ड चार्टर्ड बैंक नेपाल लि.	"	५
७	हिमालयन बैंक लि.	"	१३
८	नेपाल एसबीआई बैंक लि.	"	११
९	नेपाल बंगलादेश बैंक लि.	जोखिममा आधारित	२
१०	एभरेष्ट बैंक लि.	अनुपालनामा आधारित	२०
११	एन आई सी एसिया बैंक लि.	"	१३
१२	बैंक अफ काठमाण्डु लि.	विशेष निरीक्षण ८	-
१३	नेपाल क्रेडिट एण्ड कमर्स बैंक लि.	"	-
१४	लुम्बिनी बैंक लि.	अनुपालनामा आधारित	१०
१५	माछापुच्छ्रे बैंक लि.	विशेष निरीक्षण ८	-
१६	कुमारी बैंक लि.	"	-
१७	लक्ष्मी बैंक लि.	जोखिममा आधारित	-
१८	सिद्धार्थ बैंक लि.	अनुपालनामा आधारित	१०
१९	ग्लोबल बैंक लि.	"	९
२०	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेसनल लि.	विशेष निरीक्षण ८	-
२१	सनराइज बैंक लि.	अनुपालनामा आधारित	५
२२	प्राइम कर्मासियल बैंक लि.	विशेष निरीक्षण ८	-
२३	ग्राण्ड बैंक लि.	"	-
२४	एनएमवि बैंक लि.	"	-
२५	किष्ट बैंक लि.	"	-
२६	जनता बैंक लि.	अनुपालनामा आधारित	८
२७	मेगा बैंक लि.	विशेष निरीक्षण ८	-
२८	कमर्ज एण्ड ट्रष्ट बैंक नेपाल लि. ८८	-	-
२९	सिभिल बैंक लि.	विशेष निरीक्षण ८	-
३०	सेन्चुरी कर्मासियल बैंक लि.	अनुपालनामा आधारित	७
	सानिमा बैंक लि.	जोखिममा आधारित	३

* : अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग संस्था DFID , UK को प्राविधिक सहायतामा अन्तर्राष्ट्रिय Consulting Firm KPMG Portugal र नेपाल राष्ट्र बैंकका सुपरिवेक्षकहरू सम्मिलित निरीक्षण टोलीद्वारा गरिएको बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको विशेष निरीक्षण । विशेष निरीक्षणमा बैंकका शाखाहरूको स्थलगत निरीक्षण नगरिएको ।

** : Global IME बैंकसँग गाभिएको ।

अनुसूची २.३

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा समष्टिगत निरीक्षण गरिएका विकास बैंक तथा वित्त कम्पनीहरू

(क) स्थलगत निरीक्षण

विकास बैंकहरू

बागमती डेभलपमेण्ट बैंक लि., हरिवन, सर्लाही
सिभिक डेभलपमेण्ट बैंक लि., धदिङ्ग
कसमस डेभलपमेण्ट बैंक लि. शक्तिचोक, गोरखा
हाम्रो विकास बैंक लि. बट्टार, नुवाकोट
कावेली विकास बैंक लि., धनकुटा
काक्रेविहार विकास बैंक लि., सुर्खेत
महाकाली विकास बैंक लि., महेन्द्रनगर, कञ्चनपुर
मातृभूमी विकास बैंक लि., सिन्धुलीमाढी, सिन्धुली
माउण्ट मकालु डेभलपमेण्ट बैंक लि., बसन्तपुर, तेह्रथुम
निलगिरी विकास बैंक लि., बेनी, म्याग्दी
प्यासीफिक डेभलपमेण्ट बैंक लि., बेसीशहर, लमजुङ्ग
साल्या विकास बैंक लि., दिक्तेल, खोटाङ
अल्पाइन डेभलपमेण्ट बैंक लि. हेटौँडा, मकवानपुर
भार्गव विकास बैंक लि. नेपालगञ्ज, बाँके
विराटलक्ष्मी विकास बैंक लि. विराटनगर, मोरङ्ग
ब्राइट डेभलपमेण्ट बैंक लि. पनौती, काभ्रे
कर्पोरेट डेभलपमेण्ट बैंक लि. वीरगञ्ज, पर्सा
एकता विकास बैंक लि. वुटवल, रुपन्देही
एक्सेल डेभलपमेण्ट बैंक लि. विर्तामोड, भद्रा
गौरीशंकर डेभलपमेण्ट बैंक लि. कावासोती, नवलपरासी
ग्रीन डेभलपमेण्ट बैंक लि. बागलुङ्ग
इन्भेस्टिभ डेभलपमेण्ट बैंक लि. सिद्धार्थनगर, रुपन्देही
कालिञ्चोक डेभलपमेण्ट बैंक लि. चरिकोट, दोलखा
कन्चन डेभलपमेण्ट बैंक लि. महेन्द्रनगर, कन्चनपुर
कन्काई विकास बैंक, लि. दमक, भद्रा
कर्णाली विकास बैंक लि. नेपालगञ्ज, बाँके
मनास्लु विकास बैंक लि. बसपार्क, गोरखा
मेट्रो डेभलपमेण्ट बैंक लि. पोखरा, कास्की
मिसन डेभलपमेण्ट बैंक लि. वुटवल, रुपन्देही
मितेरी डेभलपमेण्ट बैंक लि. धरान, सुनसरी
नेपाल कम्प्युनिटी डेभलपमेण्ट बैंक लि. वुटवल, रुपन्देही
पाथिभरा विकास बैंक लि. उर्लावारी, मोरङ्ग
पूर्णमा विकास बैंक लि. सिद्धार्थनगर, रुपन्देही
राप्तीभेरी विकास बैंक लि. नेपालगञ्ज, बाँके
राइजिङ्ग डेभलपमेण्ट बैंक लि. नारायणगढ, चितवन
सहयोगी विकास बैंक लि. जनकपुरधाम, धनुषा
साभा विकास बैंक लि. धनगढी, कैलाली
सप्तकोशी डेभलपमेण्ट बैंक लि. टंकिसिनवारी, मोरङ्ग
शुभेच्छा विकास बैंक लि. नारायणगढ, चितवन

सिन्धु विकास बैंक लि. बाह्रविसे, सिन्धुपाल्चोक
तिनाउ विकास बैंक लि. वुटवल, रुपन्देही
वेस्टर्न डेभलपमेण्ट बैंक लि. घोराही, दाङ
अरनिको डेभलपमेण्ट बैंक लि. धुलिखेल, काभ्रे
भूकृटी विकास बैंक लि. वुटवल, रुपन्देही
विश्व विकास बैंक लि. पोखरा, कास्की
सिटी डेभलपमेण्ट बैंक लि. पोखरा, कास्की
कन्ट्री डेभलपमेण्ट बैंक लि. वनेपा, काभ्रे
गण्डकी विकास बैंक लि. पोखरा, कास्की
गरिमा विकास बैंक लि. पोखरा, कास्की
कामना विकास बैंक लि. पोखरा, कास्की
मालिका विकास बैंक लि. धनगढी, कैलाली
मुक्तिनाथ विकास बैंक लि. पोखरा, कास्की
पश्चिमाञ्चल डेभलपमेण्ट बैंक लि. वुटवल, रुपन्देही
साइन रेसुङ्गा डेभलपमेण्ट बैंक लि. तम्घास, गुल्मी
पब्लिक डेभलपमेण्ट बैंक लि. विरगञ्ज, पर्सा
सेवा विकास बैंक लि. वुटवल, रुपन्देही
शागिला डेभलपमेण्ट बैंक लि. नयाँसडक काठमाडौँ
प्रोफेशनल दियालो विकास बैंक लि. वनेपा, काभ्रे
त्रिवेणी विकास बैंक लि. नारायणगढ, चितवन
एस डेभलपमेण्ट बैंक लि. नारायणचौर, काठमाडौँ
एपेक्स डेभलपमेण्ट बैंक लि. हात्तीसार, काठमाडौँ
विजनेश युनिभर्सल डेभलपमेण्ट बैंक लि. अनामनगर
क्लिन इनर्जी डेभलपमेण्ट बैंक लि., सीतापाइला
एच एण्ड वि डेभलपमेण्ट बैंक लि., डिल्लीबजार
इन्फ्रास्ट्रक्चर डेभलपमेण्ट बैंक लि. घण्टाघर, काठमाडौँ
इन्टरनेसनल डेभलपमेण्ट बैंक लि. टेकु, काठमाडौँ
ज्योति विकास बैंक लि. कमलादी, काठमाडौँ
कैलाश विकास बैंक लि. न्यूप्लाजा, पुतलीसडक
काष्ठमण्डप डेभलपमेण्ट बैंक लि. न्युरोड, काठमाडौँ
एनडिइपी डेभलपमेण्ट बैंक लि. लालदरवार, काठमाडौँ
एन.आई.डि.सि. डेभलपमेण्ट बैंक लि., दरवारमार्ग
प्रभु विकास बैंक लि. लैनचौर, काठमाडौँ
सिद्धार्थ डेभलपमेण्ट बैंक लि. तीनकुने, काठमाडौँ
सुप्रिम डेभलपमेण्ट बैंक लि. सुविधानगर, तीनकुने
टुरिजम डेभलपमेण्ट बैंक लि. नयाँ बानेश्वर, काठमाडौँ
भिवोर विकास बैंक लि. त्रिपुरेश्वर, काठमाडौँ
यती डेभलपमेण्ट बैंक लि. दरवारमार्ग, काठमाडौँ

नोट: DFID र World Bank को सहयोगमा संचालन गरिएको विशेष निरीक्षण कार्यक्रममा कैलाश विकास बैंक र विजनेश युनिभर्सल डेभलपमेण्ट बैंकको एकै वर्षभित्र दुई पटक निरीक्षण गरिएको ।

वित्त कम्पनीहरू

सेन्ट्रल फाइनेन्स लि.
नेपाल एक्सप्रेस फाइनेन्स लि.
शुभलक्ष्मी फाइनेन्स लि.
हामा मर्चेण्ट एण्ड फाइनेन्स लि.
पाटन फाइनेन्स लि.
गुडविल फाइनेन्स लि.
नारायणी नेशनल फाइनेन्स लि.
इन्टरनेशनल लिजिङ्ग एण्ड फाइनेन्स लि.
ललितपुर फाइनेन्स लि.
युनाइटेड फाइनेन्स लि.
फेवा फाइनेन्स लि.
सेती फाइनेन्स लि.
सृजना फाइनेन्स लि.
महालक्ष्मी फाइनेन्स लि.
इम्पेरियल फाइनेन्स लि.
भक्तपुर फाइनेन्स लि.
पिपुल्स फाइनेन्स लि.
पश्चिमाञ्चल फाइनेन्स लि.
सगरमाथा मर्चेण्ट बैकिङ्ग एण्ड फाइनेन्स लि.
प्रोग्रेसिभ फाइनेन्स लि.
जानकी फाइनेन्स लि.
गुप्तेश्वरी मर्चेण्ट बैकिङ्ग एण्ड फाइनेन्स लि.

सिभिल मर्चेण्ट वित्तीय संस्था लि.
नवदुर्गा फाइनेन्स लि.
मञ्जुश्री फाइनेन्सियल इस्टिटेयुसन लि.
लुम्बिनी फाइनेन्स एण्ड लिजिङ्ग कम्पनी लि.
जेनिथ फाइनेन्स लि.
नमस्ते वित्तीय संस्था लि.
अरुण फाइनेन्स लि.
काठमाण्डौ फाइनेन्स लि.
ओम फाइनेन्स लि.
जेबिल्स फाइनेन्स लि.
नेपाल फाइनेन्स लि.
युनिक फाइनेन्स लि.
आईसिएफसि फाइनेन्स लि.
कास्की फाइनेन्स लि.
एभरेष्ट फाइनेन्स लि.
मल्टिपरपोज फाइनेन्स लि.
नेपाल आवास फाइनेन्स लि.
पुडेन्सियल फाइनेन्स लि.
एनआईडिसी क्यापिटल मार्केट्स लि.
पोखरा फाइनेन्स लि.
प्रिमियर फाइनेन्स लि.

(ख) विशेष निरीक्षण

विकास बैकहरू

नारायणी डेभलपमेन्ट बैक लि. रत्ननगर, चितवन
इन्फ्रस्ट्रक्चर डेभलपमेन्ट बैक लि. घण्टाघर, काठमाडौं
सुप्रिम डेभलपमेन्ट बैक लि., सुविधानगर, तीनकुने
गौरीशंकर डेभलपमेन्ट बैक लि. कावासोती, नवलपरासी
युनाइटेड विकास बैक लि. जितपुर, बारा
एन.आई.डि.सि. डेभलपमेन्ट बैक लि. दरबारमार्ग, काठमाडौं
इन्टरनेसनल डेभलपमेन्ट बैक लि. टेकु, काठमाडौं
एपेक्स डेभलपमेन्ट बैक लि. हात्तीसार, काठमाडौं
इन्टरनेसनल डेभलपमेन्ट बैक लि. टेकु, काठमाडौं
यती डेभलपमेन्ट बैक लि. दरबारमार्ग, काठमाडौं
काष्ठमण्डप डेभलपमेन्ट बैक लि. न्यूरोड, काठमाडौं
एपेक्स डेभलपमेन्ट बैक लि. हात्तीसार, काठमाडौं

एन.आई.डि.सि. डेभलपमेन्ट बैक लि., दरबारमार्ग
काष्ठमण्डप डेभलपमेन्ट बैक लि. न्यूरोड, काठमाडौं
काष्ठमण्डप डेभलपमेन्ट बैक लि. न्यूरोड, काठमाडौं
एस डेभलपमेन्ट बैक लि. नारायणचौर, काठमाडौं
विराटलक्ष्मी विकास बैक लि. विराटनगर, मोरङ
वागेश्वरी विकास बैक लि. नेपालगंज, बाँके
विराटलक्ष्मी विकास बैक लि. विराटनगर, मोरङ
एच एण्ड वि डेभलपमेन्ट बैक लि., डिल्लीबजार
गौरीशंकर डेभलपमेन्ट बैक लि. कावासोती, नवलपरासी
एन.आई.डि.सि. डेभलपमेन्ट बैक लि., दरबारमार्ग
काष्ठमण्डप डेभलपमेन्ट बैक लि. न्यूरोड, काठमाडौं
यती डेभलपमेन्ट बैक लि. दरबारमार्ग, काठमाडौं

वित्त कम्पनीहरू

जनरल फाइनेन्स लि.
नेपाल हाउजिङ्ग एण्ड मर्चेण्ट फाइनेन्स लि.
वर्ल्ड मर्चेण्ट बैकिङ्ग एण्ड फाइनेन्स लि.
जानकी फाइनेन्स लि.
पुडेन्सियल फाइनेन्स लि.
जेनिथ फाइनेन्स लि.

इन्टरनेशनल लिजिङ्ग एण्ड फाइनेन्स लि.
नेपाल शेयर मार्केट एण्ड फाइनेन्स लि.
कुवेर मर्चेण्ट बैकिङ्ग एण्ड फाइनेन्स लि.
युनाइटेड फाइनेन्स लि.
नेपाल फाइनेन्स लि.

(ग) अनुगमन निरीक्षण

विकास बैंकहरू

एनडीइपी डेभलपमेन्ट बैंक लि. लालदरवार, काठमाडौं

एच एण्ड वी डेभलपमेन्ट बैंक लि., डिल्लीवजार

वित्त कम्पनीहरू

पोखरा फाइनेन्स लि.

इन्टरनेशनल लिजिङ्ग एण्ड फाइनेन्स लि.

जानकी फाइनेन्स लि.

ललितपुर फाइनेन्स लि.

नेपाल हाउजिङ्ग एण्ड मर्चेण्ट फाइनेन्स लि.

पश्चिमाञ्चल फाइनेन्स लि.

सिनर्जी फाइनेन्स लि.

अनुसूची २.४

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा सरकारी ऋणपत्रको बजार निर्माताको कार्य गर्ने इजाजतप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु

सि.नं.	बजार निर्माताको नाम
१.	माछापुच्छे बैंक लिमिटेड
२.	लुम्बिनी बैंक लिमिटेड
३.	ग्राण्ड बैंक लिमिटेड
४.	सानिमा बैंक लिमिटेड
५.	एनआइसी एशिया बैंक लिमिटेड
६.	नविल बैंक लिमिटेड
७.	एनएमबि बैंक लिमिटेड
८.	लक्ष्मी बैंक लिमिटेड
९.	नेपाल बंगलादेश बैंक लिमिटेड
१०.	सेञ्चुरी कमर्सियल बैंक लिमिटेड
११.	सिभिल बैंक लिमिटेड
१२.	सिद्धार्थ बैंक लिमिटेड
१३.	जनता बैंक नेपाल लिमिटेड
१४.	मेगा बैंक नेपाल लिमिटेड
१५.	सन्राइज बैंक लिमिटेड
१६.	क्रिष्ट बैंक लिमिटेड
१७.	एस डेभलपमेण्ट बैंक लिमिटेड
१८.	कृषि विकास बैंक लिमिटेड
१९.	काष्ठमण्डप डेभलपमेण्ट बैंक लिमिटेड
२०.	भिवोर विकास बैंक लिमिटेड
२१.	क्लिन ईनर्जी डेभलपमेण्ट बैंक लिमिटेड
२२.	एन.आई.डि.सि. डेभलपमेण्ट बैंक लिमिटेड
२३.	इन्टरनेशनल डेभलपमेण्ट बैंक लिमिटेड
२४.	प्रुडेन्सियल फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड
२५.	सेन्ट्रल फाइनान्स लिमिटेड
२६.	आई.सी.एफ.सी. फाइनान्स लिमिटेड
२७.	प्रभु विकास बैंक लिमिटेड
२८.	गुडविल फाइनान्स लिमिटेड(वित्तीय संस्था)

सि.नं.	बजार निर्माताको नाम
२९.	जेविल्स फाइनान्स लिमिटेड
३०.	युनियन फाइनान्स लिमिटेड
३१.	नेपाल एक्सप्रेस फाइनान्स लिमिटेड
३२.	शुभलक्ष्मी फाइनान्स लिमिटेड
३३.	नेपाल फाइनान्स लिमिटेड(नेफिन्स्को)
३४.	नवदुर्गा फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड
३५.	रोयल मर्चेण्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लिमिटेड
३६.	इन्टरनेशनल लिजिङ एण्ड फा. कं. लिमिटेड
३७.	गुहेश्वरी मर्चेण्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लिमिटेड
३८.	सगरमाथा मर्चेण्ट बैंकिङ एण्ड फा.लिमिटेड
३९.	सिभिल मर्चेण्ट वित्तीय संस्था लिमिटेड
४०.	मञ्जुश्री फाइनान्सियल इन्स्ट्रुमेण्ट्स लिमिटेड
४१.	श्री इन्भेष्टमेण्ट एण्ड फाइनान्स कं. लिमिटेड
४२.	युनिक फाइनान्स लिमिटेड
४३.	लुम्बिनी फाइनान्स एण्ड लिजिङ कं. लिमिटेड
४४.	नागरिक लगानी कोष
४५.	यूनाइटेड फाइनान्स लिमिटेड
४६.	विराटलक्ष्मी विकास बैंक लिमिटेड
४७.	बागमती डेभलपमेण्ट बैंक लिमिटेड
४८.	सिटी डेभलपमेण्ट बैंक लिमिटेड
४९.	कैलाश विकास बैंक लिमिटेड
५०.	फेवा फाइनान्स लिमिटेड
५१.	कामना विकास बैंक लिमिटेड
५२.	मुक्तिनाथ विकास बैंक लिमिटेड
५३.	सहयोगी विकास बैंक लिमिटेड
५४.	वागेश्वरी डेभलपमेण्ट बैंक लिमिटेड
५५.	मालिका विकास बैंक लिमिटेड

अनुसूची २.५

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा वैदेशिक रोजगार बचतपत्रको बिक्री एजेण्टको कार्य गर्ने
इजाजतप्राप्त बैंक, वित्तीय संस्था तथा मनिट्रान्सफर कम्पनीहरू

क्र. सं.	वैदेशिक रोजगार बचतपत्र बिक्री गर्न इजाजतप्राप्त बिक्री एजेण्टहरूको नाम	नेपालको ठेगाना	नेपालको सम्पर्क टेलिफोन नम्बर	बचतपत्र बिक्रीका लागि इजाजत प्रदान गरिएका मुलुकहरू
१.	सनराइज बैंक लि.	गैह्रीधारा, काठमाडौं	९७७-१-४००४५६०	१. ओमान २. कतार ३. इजरायल ४. संयुक्त अरब इमिरेट्स
२.	सेञ्चुरी कमर्सियल बैंक लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	९७७-१-४४१२५७९ ९७७-१-४४२८३९२ ९७७-१-४४२८३९७	१. कतार २. संयुक्त अरब इमिरेट्स ३. कुवेत ४. साउदी अरेबिया ५. बहराईन ६. मलेसिया ७. अष्ट्रेलिया ८. इजरायल ९. संयुक्त राज्य अमेरिका १०. बेलायत
३.	प्रभु विकास बैंक लि.	लैनचौर, काठमाडौं	९७७-१-४४४२३६४, ९७७-१-४४२९१२४	१. संयुक्त राज्य अमेरिका २. मलेसिया ३. कतार
४.	श्री इन्टरनेशनल मनी एक्सप्रेस (आइ. एम.ई.) प्रा.लि	पानीपोखरी, काठमाडौं	९७७-१-४४३०६०० ९८०२०३२४४५	१. मलेसिया २. संयुक्त अरब इमिरेट्स ३. साउदी अरेबिया ४. कतार ५. संयुक्त राज्य अमेरिका ६. बेलायत ७. जापान ८. बहराईन ९. रसिया १०. अष्ट्रेलिया ११. इजराइल १२. कुवेत
५.	श्री प्रभु मनि ट्रान्सफर प्रा.लि.	लैनचौर, काठमाडौं	९७७-१-४४४२५६९, ९७७-१-४४३७८५९	१. मलेसिया २. कतार ३. बहराईन ४. साउदी अरेबिया ५. संयुक्त राज्य अमेरिका
६.	सिटी एक्सप्रेस मनि ट्रान्सफर प्रा.लि.	घण्टाघर, काठमाडौं	९७७-१-४२३९९००	१. जापान २. मलेसिया ३. कतार ४. संयुक्त राज्य अमेरिका
७.	सेवा एक्सप्रेस कं.(प्रा.) लि.	कुलेश्वर, काठमाडौं	९७७-१-४६७२३०९	१. कतार

अनुसूची २.६

**संचालक समिति
(२०७१ असार मसान्त)**

डा. युवराज खतिवडा, गभर्नर	अध्यक्ष
श्री युवराज भुसाल, सचिव, अर्थ मन्त्रालय	सदस्य
श्री गोपालप्रसाद काफ्ले, डेपुटी गभर्नर	सदस्य
श्री महा प्रसाद अधिकारी, डेपुटी गभर्नर	सदस्य
प्रा. डा. श्रीराम पौडेल	सदस्य
डा. रामहरि अर्याल	सदस्य
श्री बालकृष्णमान सिंह	सदस्य

अनुसूची २.७

**विशिष्ट श्रेणी र प्रथम श्रेणी अधिकृतहरूको नामावली
(२०७१ असार मसान्त)**

अधिकृत विशिष्ट		
१.	श्री विष्णु नेपाल	कार्यकारी निर्देशक, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग
२.	श्री रामजी रेग्मी	कार्यकारी निर्देशक, वित्त व्यवस्थापन विभाग
३.	श्री भाष्करमणि ज्ञवाली	कार्यकारी निर्देशक, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग
४.	श्री मनमोहनकुमार श्रेष्ठ	कार्यकारी निर्देशक, वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग
५.	श्री लोकबहादुर खड्का	कार्यकारी निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
६.	श्री प्रदीपराज पाण्डे	कार्यकारी निर्देशक, बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्र
७.	श्री हरिप्रसाद काफ्ले	कार्यकारी निर्देशक, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
८.	श्री त्रिलोचन पंगेनी	कार्यकारी निर्देशक, आन्तरिक लेखापरीक्षण विभाग
९.	डा. मीनबहादुर श्रेष्ठ	कार्यकारी निर्देशक, अनुसन्धान विभाग
१०.	श्री महेश भट्टराई	कार्यकारी निर्देशक, संस्थागत योजना विभाग
११.	श्री शिवराज श्रेष्ठ	कार्यकारी निर्देशक, बैंकिङ कार्यालय
१२.	श्री नारायणप्रसाद पौडेल	कार्यकारी निर्देशक, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग
१३.	श्री नरबहादुर थापा	का.मु. कार्यकारी निर्देशक, राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभाग
१४.	डा. विनोद आत्रेय	का.मु. कार्यकारी निर्देशक, सामान्य सेवा विभाग
१५.	श्री जनकबहादुर अधिकारी	का.मु. कार्यकारी निर्देशक, जनशक्ति व्यवस्थापन विभाग
अधिकृत प्रथम		
१६.	श्री पूर्णबहादुर खत्री	निर्देशक, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग
१७.	श्री भिष्मराज हुंगाना	निर्देशक, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग
१८.	श्री चिन्तामणी सिवाकोटी	निर्देशक, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग
१९.	श्री लक्ष्मीप्रपन्न निरौला	निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
२०.	डा. शंकरप्रसाद आचार्य	व्यवस्थापक, नेपाल राष्ट्र बैंक, वीरगञ्ज कार्यालय
२१.	श्री राजनविक्रम शाह	निर्देशक, बैंकिङ कार्यालय
२२.	श्री जगदिश्वरप्रसाद अधिकारी	निर्देशक, बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्र
२३.	श्री पर्वतकुमार कार्की	निर्देशक, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
२४.	श्री शिवनाथ पाण्डे	निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
२५.	श्री ख्यामनारायण ढकाल	निर्देशक, वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग

२६.	श्री भुवन कंडेल	निर्देशक, वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग
२७.	श्री रमेशकुमार पोखरेल	निर्देशक, अनुसन्धान विभाग
२८.	डा. नेफिलमार्तङ्ग मास्के	निर्देशक, गभर्नरको कार्यालय
२९.	श्री दिपकबहादुर थापा	व्यवस्थापक, नेपाल राष्ट्र बैंक, विराटनगर कार्यालय
३०.	श्री उपेन्द्रकुमार पौडेल	निर्देशक, पाँचौँ पारिवारिक बजेट सर्भेक्षण आयोजना कार्यालय
३१.	श्री एजिन्द्रप्रसाद लुईटेल	निर्देशक, बैंकिङ कार्यालय
३२.	डा. भुवनेशप्रसाद पन्त	निर्देशक, अनुसन्धान विभाग
३३.	डा. वामदेव सिग्देल	निर्देशक, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग
३४.	श्री वासुदेव अधिकारी	निर्देशक, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग
३५.	श्री प्रद्युम्नकुमार भट्टराई	निर्देशक, कानून विभाग
३६.	डा. गोपालप्रसाद भट्ट	निर्देशक, राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभाग
३७.	श्री नीलम हुंगाना (तिम्सिना)	निर्देशक, अनुसन्धान विभाग
३८.	श्री भलक शर्मा आचार्य	निर्देशक, जनशक्ति व्यवस्थापन विभाग
३९.	श्री अर्जुनबहादुर अधिकारी	निर्देशक, संस्थागत योजना विभाग
४०.	श्री शेरजंग राना	निर्देशक, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
४१.	श्री देवकुमार ढकाल	निर्देशक, वित्त व्यवस्थापन विभाग
४२.	श्री बसन्तबहादुर शाक्य	निर्देशक, मुद्रा व्यवस्थापन विभाग
४३.	श्री मुकुन्दकुमार क्षेत्री	व्यवस्थापक, नेपाल राष्ट्र बैंक, नेपालगञ्ज कार्यालय
४४.	श्री किरण विष्ट	निर्देशक, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग
४५.	श्री बलराम पराजुली	निर्देशक, वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग
४६.	श्री रमेश दहाल (क)	निर्देशक, गभर्नरको कार्यालय
४७.	श्री हरिशरण के.सी.	व्यवस्थापक, नेपाल राष्ट्र बैंक, सिद्धार्थनगर कार्यालय
४८.	श्री पिताम्बर भण्डारी	व्यवस्थापक, नेपाल राष्ट्र बैंक, जनकपुर कार्यालय
४९.	श्री राजेन्द्र पण्डित	निर्देशक, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग
५०.	श्री सुनिल उदास	निर्देशक, सामान्य सेवा विभाग
५१.	श्री ऋषिकेश भट्ट	व्यवस्थापक, नेपाल राष्ट्र बैंक, पोखरा कार्यालय
५२.	श्री मुकुन्द महत	निर्देशक, वित्तीय जानकारी इकाई
५३.	श्री प्रदीपराज पौड्याल	निर्देशक, अनुसन्धान विभाग
५४.	डा. गुणाकर भट्ट	व्यवस्थापक, नेपाल राष्ट्र बैंक, धनगढी कार्यालय
५५.	श्री नरेश शाक्य	निर्देशक, वित्त व्यवस्थापन विभाग
५६.	श्री सुमनकुमार अधिकारी	निर्देशक, मुद्रा व्यवस्थापन विभाग
५७.	श्री रमण नेपाल	निर्देशक, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
५८.	डा. प्रकाशकुमार श्रेष्ठ	निर्देशक, अनुसन्धान विभाग
५९.	श्री बमबहादुर मिश्र	निर्देशक, सामान्य सेवा विभाग
६०.	श्री गोविन्दप्रसाद शर्मा भट्टराई	निर्देशक, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
६१.	श्री विजयकृष्ण श्रेष्ठ	निर्देशक (आई.टी.), सूचना प्रविधि विभाग
६२.	श्री सीता घिमिरे	का.मु. निर्देशक, आन्तरिक लेखापरीक्षण विभाग
६३.	श्री भिष्मप्रसाद उप्रेती	का.मु. निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
६४.	श्री कल्याणबन्धु अर्याल	का.मु. निर्देशक, बैंकिङ कार्यालय

अन्य निकायमा काजमा रहेका प्रथम श्रेणी अधिकृतहरू		
१.	निर्देशक, श्री महेश्वरलाल श्रेष्ठ	नेपाल बैंक लिमिटेड (काज)
२.	निर्देशक, श्री श्यामप्रसाद खनाल	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग (काज)

भाग

३

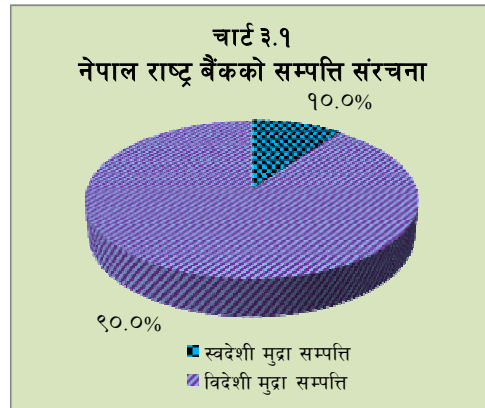
नेपाल राष्ट्र बैंकको वार्षिक वित्तीय स्थिति

सम्पत्ति तथा दायित्व	१११
आय	११२
वार्षिक वित्तीय विवरण	११४

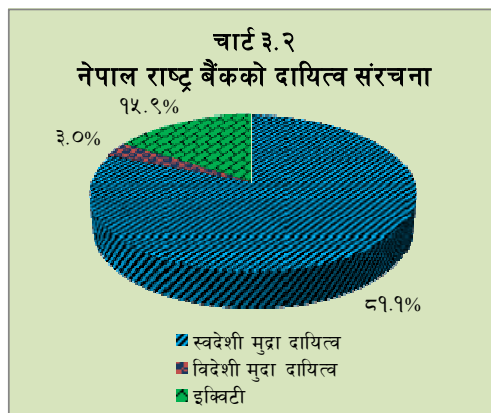
नेपाल राष्ट्र बैंकको वार्षिक वित्तीय विवरण

सम्पत्ति तथा दायित्व

- ३.१ २०७१ असार मसान्तको वासलात अनुसार नेपाल राष्ट्र बैंकको सम्पत्ति तथा दायित्व २०७० असार मसान्तको तुलनामा २३.० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ६६१ अर्ब ९ करोड २४ लाख ६२ हजार पुगेको छ। अधिल्लो वर्ष कुल सम्पत्ति तथा दायित्व १८.४ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७० असार मसान्तमा रु. ५३७ अर्ब ४७ करोड ५२ लाख ५५ हजार पुगेको थियो।
- ३.२ २०७१ असार मसान्तमा कायम कुल सम्पत्तिमा विदेशी मुद्रा सम्पत्तिको अंश ९०.० प्रतिशत र स्वदेशी मुद्रा सम्पत्तिको अंश १०.० प्रतिशत रहेको छ। २०७० असार मसान्तमा उपर्युक्त सम्पत्तिहरूको अंश क्रमशः ८८.३ प्रतिशत र ११.७ प्रतिशत रहेको थियो।

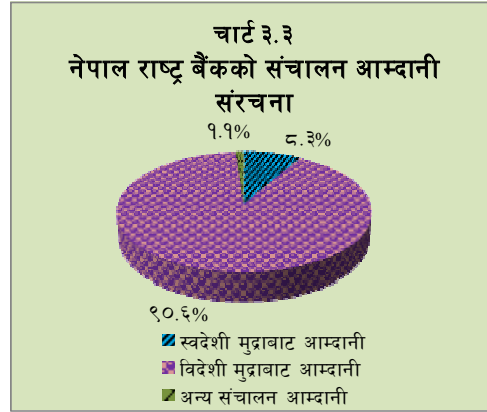
- ३.३ २०७१ असार मसान्तको कुल दायित्व तथा इक्विटीमा स्वदेशी मुद्रा दायित्वको अंश ८१.१ प्रतिशत, इक्विटीको अंश १५.९ प्रतिशत तथा विदेशी मुद्रा दायित्वको अंश ३.० प्रतिशत रहेको छ। २०७० असार मसान्तमा उपर्युक्त दायित्वहरूको अंश क्रमशः ७८.१ प्रतिशत, १८.२ प्रतिशत र ३.७ प्रतिशत रहेको थियो।

- ३.४ २०७० असार मसान्तको तुलनामा २०७१ असार मसान्तमा विदेशी मुद्रा सम्पत्ति २५.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ५९४ अर्ब ९२ करोड ८९ लाख १६ हजार पुगेको छ। यसमध्ये लगानीको अंश ९३.४ प्रतिशत रहेको छ भने नगद तथा बैंक मौज्जातको अंश ५.५ प्रतिशत, अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषसँगको एसडीआर संचितिको अंश ०.९ र अन्य ०.२ प्रतिशत रहेको छ।
- ३.५ २०७० असार मसान्तको तुलनामा स्वदेशी मुद्रा सम्पत्ति ५.० प्रतिशतले बढेर २०७१ असार मसान्तमा रु. ६६ अर्ब १६ करोड ३५ लाख ४५ हजार पुगेको छ। २०७१ असार मसान्तमा कायम कुल स्वदेशी मुद्रा सम्पत्तिमा सरकारी सुरक्षणपत्रमा लगानीको अंश ४३.९ प्रतिशत, अन्य लगानीको अंश २२.५ प्रतिशत, नगद तथा बैंक मौज्जातको अंश ९.७ प्रतिशत र कर्जा, पुनर्कर्जा लगायत अन्य सम्पत्तिको अंश २३.९ प्रतिशत रहेको छ।
- ३.६ विदेशी मुद्रा दायित्व २०७० असार मसान्तको तुलनामा १.० प्रतिशतले घट्न गई २०७१ असार मसान्तमा रु. १९ अर्ब ८२ करोड २३ लाख २८ हजार पुगेको छ। २०७१ असार मसान्तको विदेशी मुद्रा दायित्वमा अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषसँग सम्बन्धित दायित्व र बैंक तथा अन्य संस्थाहरुको निक्षेपको अंश क्रमशः ८८.९ प्रतिशत र १०.४ प्रतिशत रहेको छ।
- ३.७ २०७० असार मसान्तको तुलनामा कुल स्वदेशी मुद्रा दायित्व २७.७ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७१ असार मसान्तमा रु. ५३५ अर्ब ९१ करोड ४३ लाख ६३ हजार पुगेको छ। स्वदेशी मुद्रा दायित्व अन्तर्गत चलनचल्तीमा रहेको नोट १७.० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २७३ अर्ब २५ करोड पुगेको छ। त्यसैगरी, निक्षेप दायित्व २६.० प्रतिशतले, नेपाल सरकारलाई भुक्तानी गर्ने नाफा २७.३ प्रतिशतले र कर्मचारी सम्बन्धी दायित्व ४७.१ प्रतिशतले बढेको छ भने अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषसँग सम्बन्धित स्वदेशी मुद्रा दायित्व यथावत रहेको छ।
- ३.८ २०७० असार मसान्तको तुलनामा २०७१ असार मसान्तमा कुल इक्विटी ७.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। यस अन्तर्गत जगेडा कोष ७.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १०२ अर्ब ३५ करोड ५० लाख ७१ हजार पुगेको छ भने शेयर पूँजी रु. ३ अर्ब रहेको छ।

आय विवरण

- ३.९ २०७० साउन १ गतेदेखि २०७१ असार ३२ गतेसम्मको आय विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा नेपाल राष्ट्र बैंकको जम्मा खुद संचालन आम्दानी अधिल्लो वर्षको तुलनामा ३९.९ प्रतिशतले बढेर रु. १६ अर्ब ३५ करोड ३७ लाख ७१ हजार कायम भएको छ। आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को खुद संचालन आम्दानीमा स्वदेशी मुद्रा वित्तीय सम्पत्तिबाट प्राप्त खुद आम्दानी रु. १ अर्ब ३५ करोड ८१ लाख ६१ हजार अर्थात् ८.३ प्रतिशत, विदेशी मुद्रा वित्तीय सम्पत्तिबाट प्राप्त आम्दानी रु. १४ अर्ब ८० करोड ७९ लाख ५३ हजार अर्थात् ९०.६ प्रतिशत र अन्य संचालन आम्दानी रु. १८ करोड ७६ लाख ५६ हजार अर्थात् १.१ प्रतिशत रहेको छ।

- ३.१० विदेशी मुद्रा वित्तीय सम्पत्तिबाट प्राप्त आम्दानी गत वर्षको तुलनामा ५७.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १४ अर्ब ८३ करोड ९० लाख ४५ हजार पुगेको छ भने विदेशी मुद्रा वित्तीय दायित्वतर्फको खर्च रु. ३१ करोड ९ लाख २ हजार रहेको छ। फलस्वरूप, विदेशी मुद्राबाट खुद आम्दानी गत वर्षको तुलनामा समीक्षा वर्षमा ५७.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १४ अर्ब ८० करोड ७९ लाख ५३ हजार पुगेको छ।
- ३.११ समीक्षा वर्षमा विदेशी मुद्रा वित्तीय सम्पत्तिबाट प्राप्त आम्दानीमा कमिशन आम्दानीको अंश नगण्य रहेकोले ब्याज आम्दानीको योगदान उल्लेखनीय रहन गएको छ। विदेशी मुद्रा वित्तीय दायित्वतर्फको खर्चमध्ये ब्याज खर्चको अंश ३०.८ प्रतिशत र एजेन्सी तथा सेवा शुल्कको अंश ६९.२ प्रतिशत रहेको छ।
- ३.१२ स्वदेशी मुद्रा वित्तीय सम्पत्तिबाट प्राप्त आम्दानीमा गत वर्षको तुलनामा २९.७ प्रतिशतले ह्रास आई रु. १ अर्ब ५४ करोड १५ लाख ७१ हजार पुगेको छ भने स्वदेशी मुद्रा वित्तीय दायित्वतर्फको खर्च ५५.६ प्रतिशतले घटेर रु. १८ करोड ३४ लाख १० हजार कायम भएको छ। फलस्वरूप, स्वदेशी मुद्राबाट खुद आम्दानीमा अघिल्लो वर्षको तुलनामा २३.६ प्रतिशतले ह्रास आई रु. १ अर्ब ३५ करोड ८१ लाख ६१ हजार कायम भएको छ।
- ३.१३ स्वदेशी मुद्रा वित्तीय सम्पत्तिबाट प्राप्त आम्दानीमा ब्याज आम्दानीको अंश ९६.१ प्रतिशत रहेको छ भने कमिशन आम्दानीको अंश ३.९ प्रतिशत मात्र रहेको छ। स्वदेशी मुद्रा वित्तीय दायित्व खर्चमा ब्याज खर्चको अंश १९.० प्रतिशत र एजेन्सी तथा सेवा शुल्कको अंश ८१.० प्रतिशत रहेको छ।
- ३.१४ आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को मुनाफा (विदेशी विनिमय तथा पुनर्मूल्याङ्कन लाभ/हानी समायोजन अघि) अघिल्लो वर्षको तुलनामा ७.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ९ अर्ब १ करोड ४६ लाख ६४ हजार पुगेको छ।
- ३.१५ समीक्षा वर्षको विदेशी विनिमय तथा पुनर्मूल्याङ्कन लाभ समायोजन गर्दा खुद नाफा रु. १३ अर्ब ७६ करोड ८७ लाख १७ हजार रहेकोमा अन्य आम्दानी (Other Comprehensive Income) रु. ७४ करोड ८३ लाख ७२ हजार समेत गरी कुल आम्दानी (Total Comprehensive Income) रु. १४ अर्ब ५१ करोड ७० लाख ८९ हजार कायम भएको छ। गत वर्ष यस्तो आम्दानी रु. २३ अर्ब ६६ करोड १२ लाख ७० हजार रहेको थियो।

NEPAL RASTRA BANK
STATEMENT OF FINANCIAL POSITION
AS ON 32ND ASADH, 2071 (15TH JULY, 2014)

PARTICULARS	Note	As on 32-3-2071 NRs.	As on 31-3-2070 NRs.
ASSETS			
Foreign Currency Financial Assets			
Cash and Bank Balances	1	32,537,909,759	26,624,084,083
IMF Related Assets : Special Drawing Right Holdings		5,488,119,248	6,636,028,947
Investments	2	555,880,479,341	440,643,635,517
Other Receivables		1,022,408,013	532,506,856
Total Foreign Currency Assets		594,928,916,361	474,436,255,403
Local Currency Financial Assets			
Cash and Bank Balances		6,432,623,698	4,635,398,459
Investments in Government Securities	3	29,038,710,569	29,856,287,801
GON Overdraft		-	-
Investments in Financial and Other Institutions	4	1,528,910,670	458,574,420
Other Investments	5	14,918,621,000	14,556,510,000
Loans & Receivables and Refinance	6	5,935,936,213	6,940,638,486
Other Receivables	7	3,690,892,903	4,069,624,116
Sub-Total		61,545,695,053	60,517,033,282
Other Assets			
Gold and Silver Stock	8	701,129,138	413,618,489
Other Inventories	9	2,654,213,271	1,294,026,939
Property, Plant & Equipment	10	691,507,794	542,780,222
Intangible Assets	11	204,809,344	227,842,133
Other Assets		366,190,887	43,698,988
Sub-Total		4,617,850,434	2,521,966,771
Total Local Currency Assets		66,163,545,487	63,039,000,053
Total Assets		661,092,461,848	537,475,255,456

Contingent Assets 22c
Notes 1 to 22 are integral parts of the Statement of Financial Position

As per our report of the even date.

.....
Dev Kumar Dhakal
(Acting Executive Director)

Board of Directors:-

.....
Dr. Yuba Raj Khatiwada
(Governor)

.....
Suman Prasad Sharma
(Director/Secretary MOF)

.....
Gopal Prasad Kaphle
(Deputy Governor)

.....
Maha Prasad Adhikari
(Deputy Governor)

.....
Dr. Sri Ram Poudyal
(Director)

.....
Dr. Ram Hari Aryal
(Director)

.....
Bal Krishna Man Singh
(Director)

.....
(Sukhadev Khatri)
Deputy Auditor General

.....
(CA. Komal Bahadur Chitracar)
Chartered Accountant
Kathmandu

.....
(CA. Gopal Prasad Rajbahak)
Chartered Accountant
Kathmandu

Date: 2071/07/27
Place : Kathmandu

NEPAL RASTRA BANK
STATEMENT OF FINANCIAL POSITION
AS ON 31ST ASADH, 2070 (15TH JULY, 2013)

PARTICULARS	Note	As on 32-3-2071 NRs.	As on 31-3-2070 NRs.
LIABILITIES			
Foreign Currency Financial Liabilities			
Deposit from Banks and Other Agencies	12	2,060,832,427	1,592,904,299
IMF Related Liabilities	13	17,612,855,208	18,343,388,194
Other Liabilities	14	149,340,057	79,196,981
Total Foreign Currency Liabilities		19,823,027,692	20,015,489,474
Local Currency Financial Liabilities			
IMF Related Deposit Liabilities	15	7,030,604,523	7,030,604,523
GON Deposit		23,334,581,772	516,084,944
Deposit and Other Balances	16	185,899,915,770	147,550,503,523
Bills Payable		1,005,959,657	734,091,341
Staff Liabilities	17	12,871,285,299	8,752,696,063
Other Payables	18	20,563,407,798	219,815,394
Sub-Total		250,705,754,819	164,803,795,788
Other Liabilities			
Currency in Circulation	19	273,250,000,000	233,460,000,000
Surplus Payable to GoN		7,000,000,000	5,500,000,000
Sundry Liabilities	20	4,958,608,080	15,858,041,251
Sub-Total		285,208,608,080	254,818,041,251
Total Local Currency Liabilities		535,914,362,899	419,621,837,039
EQUITY			
Capital		3,000,000,000	3,000,000,000
Reserves	21	102,355,071,257	94,837,928,943
Total Equity		105,355,071,257	97,837,928,943
Total Liabilities and Equity		661,092,461,848	537,475,255,456

Contingent Liabilities and Commitments 22b
Notes 1 to 22 are integral parts of the Statement of Financial Position

As per our report of the even date.

.....
Dev Kumar Dhakal
(Acting Executive Director)

Board of Directors:-

.....
Dr. Yuba Raj Khatiwada
(Governor)

.....
Suman Prasad Sharma
(Director/Secretary MOF)

.....
Gopal Prasad Kaphle
(Deputy Governor)

.....
Maha Prasad Adhikari
(Deputy Governor)

.....
Dr. Sri Ram Poudyal
(Director)

.....
Dr. Ram Hari Aryal
(Director)

.....
Bal Krishna Man Singh
(Director)

.....
(Sukhadev Khatri)
Deputy Auditor General

.....
(CA. Komal Bahadur Chitracar)
Chartered Accountant
Kathmandu

.....
(CA. Gopal Prasad Rajbahak)
Chartered Accountant
Kathmandu

Date: 2071/07/27
Place : Kathmandu

NEPAL RASTRA BANK
STATEMENT OF COMPREHENSIVE INCOME
FOR THE YEAR ENDED 32nd ASHADH, 2071 (16th JULY, 2014)

PARTICULARS	Note	For the Year Ended 32-3-2071 NRs.	For the Year Ended 31-3-2070 NRs.
Operating Income:			
Income from Foreign Currency Financial Assets			
Interest Income	23	14,836,956,104	9,398,346,054
Commission Income	24	2,089,018	44,444,998
Sub Total		14,839,045,122	9,442,791,052
Expenses on Foreign Currency Financial Liabilities			
Interest Expenses	25	9,568,784	7,004,816.00
Agency and Service Charge	26	21,522,886	7,455,852.00
Sub Total		31,091,670	14,460,668
Net Income from Foreign Currency		14,807,953,452	9,428,330,384
Income from Local Currency Financial Assets			
Interest Income	23	1,482,184,656	2,144,092,714
Commission Income	24	59,386,491	47,257,816
Sub Total		1,541,571,147	2,191,350,530
Expenses on Local Currency Financial Liabilities			
Interest Expenses	25	34,885,548	114,884,495
Agency and Service Charge	26	148,524,107	298,255,610
Sub Total		183,409,655	413,140,105
Net Income from Local Currency Financial assets		1,358,161,492	1,778,210,425
Other Operating Income	27	187,656,200	486,106,779
Total Net Operating Income		16,353,771,144	11,692,647,588
General, Administrative Expenses & Provisions	28	7,339,107,606	3,281,820,417
Profit before Foreign Exchange and Revaluation Gain/(Loss)		9,014,663,538	8,410,827,171
Net Foreign Exchange Gain		4,237,837,030	15,562,870,559
Net Gold and Silver Revaluation Gain/(Loss)		515,927,005	(1,653,891,818)
Securities Revaluation Gain/(Loss)		289,378	853,028,937
NET PROFIT FOR THE YEAR		13,768,716,951	23,172,834,849
Other Comprehensive Income			
Changes in Fair Value of Investment in Equity Instruments		1,026,956,250	209,851,320
Actuary Gain on Defined Benefit Plan of Employee Benefit		(278,584,203)	278,584,203
Other Comprehensive Income for the Year		748,372,047	488,435,523
TOTAL COMPREHENSIVE INCOME		14,517,088,998	23,661,270,372

Notes 23 to 28 are integral parts of the Statement of Comprehensive Income

.....
Dev Kumar Dhakal
(Acting Executive Director)

Board of Directors:-

.....
Dr. Yuba Raj Khatiwada
(Governor)

.....
Suman Prasad Sharma
(Director/Secretary MOF)

.....
Gopal Prasad Kaphle
(Deputy Governor)

.....
Maha Prasad Adhikari
(Deputy Governor)

.....
Dr. Sri Ram Poudyal
(Director)

.....
Dr. Ram Hari Aryal
(Director)

.....
Bal Krishna Man Singh
(Director)

As per our report of the even date.

.....
(Sukhadev Khatri)
Deputy Auditor General

.....
(CA. Komal Bahadur Chitracar)
Chartered Accountant
Kathmandu

.....
(CA. Gopal Prasad Rajbahak)
Chartered Accountant
Kathmandu

Date: 2071/07/27
Place : Kathmandu

NEPAL RASTRA BANK
STATEMENT OF CASH FLOWS
FOR THE YEAR ENDED 32nd ASHADH, 2071 (16th JULY, 2014)

PARTICULARS	For the Year Ended 32-3-2071 NRs.	For the Year Ended 31-3-2070 NRs.
Cash Flow From Operating Activities:		
Total Comprehensive Income for the Year	14,517,088,998	23,661,270,372
Adjustments:		
Gold and Silver Revaluation (gain)/loss (Net)	(515,927,005)	1,653,891,818
Revaluation (Gain) or Loss on Foreign Exchange	(4,265,005,927)	(15,562,870,559)
Securities Revaluation Gain	(1,027,245,628)	(1,062,880,257)
Actuarial Gain/Loss	278,584,203	(278,584,203)
Depreciation & Amortisation	86,188,938	67,581,918
Note Printing Expenses	923,518,005	593,176,992
Dividend Income	(6,767,324)	(1,561,737)
Provisions no Longer Required Written Back	(18,208,463)	(62,250,227)
Grant Income	(245,446)	(245,380)
Profit from Sale of Assets/ Investments	(806,484)	(4,245,354)
Assets Written Off	39,854	635,846
Interest paid on ECF Loan & ACU	9,588,339	6,962,045
Provision for Doubtful Sundry Accruals	-	-
Provision for Doubtful Investment	2,500,000	-
Provision Others	-	3,775,258
Cash Flow From Operation Before Inc / Dec in Operating Assets	9,983,302,061	9,014,656,531
(Increase)/Decrease in Operating Assets	(3,165,307,152)	(6,329,558,751)
Refinance & Loans	1,004,702,273	(2,353,665,572)
Gold & Silver	(1,452,643,245)	(5,118,191,923)
Inventories	(2,283,704,337)	(31,632,209)
Other Receivable	(433,661,843)	1,173,930,953
Increase/(Decrease) in Operating Liabilities	75,551,110,679	32,779,834,486
Government Deposit	22,818,496,828	(10,473,211,214)
SDR Allocation	346,014,063	679,565,897
Deposit Liabilities	38,817,340,374	28,052,371,859
Bills Payable	268,054,071	(112,314,158)
Deferred Staff Liabilities	3,840,005,033	498,473,586
Other Liabilities	20,360,633,482	(14,365,498)
Sundry Liabilities	(10,899,433,172)	14,149,314,013
Net Cash Flow From Operating Activities	Total (A) 82,369,105,589	35,464,932,266
Cash Flow From Investing Activities:		
Net (Incr)/Decr in Government Securities and Bank Deposits	37,019,617,876	(113,512,249,751)
Sale/Purchase of Investment in Financial Institutions	(45,880,000)	(43,343,000)
Purchase of Investments-Other	(343,902,537)	(3,698,454,773)
Purchase of Property, Plant & Equipment	(211,200,737)	(64,133,054)
Sale of Property, Plant & Equipment	1,356,250	4,577,442
Purchase of Intangible Assets	(1,153,730)	(83,719,513)
Dividend Income	6,767,324	1,561,737
Net Cash Flow From Investing Activities	Total (B) 36,425,604,446	(117,395,760,911)
Cash Flow From Financing Activities:		
Bank Note Issued	39,790,000,000	32,210,000,000
Increase/Decrease in ECF Loan & ACU	(1,076,547,049)	(597,808,495)
Interest Paid on ECF Loan & ACU	(9,588,339)	(6,962,045)
Surplus Paid to GON	(5,500,000,000)	(4,227,000,000)
Net Cash Flow From Financing Activities	Total (C) 33,203,864,612	27,378,229,460
Net Cash Flow for the Year (A+B+C)	151,998,574,646	(54,552,599,185)
Revaluation Gain or Loss on Foreign Exchange	4,265,005,927	15,562,870,559
Cash and Cash Equivalent at the Beginning of the Year	335,053,567,282	374,043,295,908
Cash and Cash Equivalent at the end of the Year (Note - 29)	491,317,147,855	335,053,567,282

Note 29 is the integral part of the Statement of Cash Flows

.....
Dev Kumar Dhakal
(Acting Executive Director)

Board of Directors:-

.....
Dr. Yuba Raj Khatiwada
(Governor)

.....
Suman Prasad Sharma
(Director/Secretary MOF)

.....
Gopal Prasad Kaphle
(Deputy Governor)

.....
Maha Prasad Adhikari
(Deputy Governor)

.....
Dr. Sri Ram Poudyal
(Director)

.....
Dr. Ram Hari Aryal
(Director)

.....
Bal Krishna Man Singh
(Director)

As per our report of the even date.

.....
(Sukhadev Khatri)
Deputy Auditor General

.....
(CA. Komal Bahadur Chitracar)
Chartered Accountant
Kathmandu

.....
(CA. Gopal Prasad Rajbahak)
Chartered Accountant
Kathmandu

Date: 2071/07/27
Place : Kathmandu

NEPAL RASTRA BANK
STATEMENT OF CHANGES IN EQUITY
FOR THE YEAR ENDED 32nd ASHADH, 2071 (16th JULY, 2014)

NRs.

PARTICULARS	Capital	Statutory Reserve			Gold & Silver Equilisation Reserve	Fair Value Reserve	Revaluation Reserve	Actuary Gain/Loss Reserve	Other Reserves	Retained Earning	Total
		General Reserve	Monetary Liability Reserve	Exchange Equilisation Fund							
Balance as on 1st Shrawan 2069	3,000,000,000	16,492,203,778	2,080,978,400	42,526,599,726	6,842,519,006	120,887,600	2,449,259	-	8,613,885,942	-	79,679,523,711
Adjustment for Prior Period Income										(2,811,824)	(2,811,824)
Restated Balance	3,000,000,000	16,492,203,778	2,080,978,400	42,526,599,726	6,842,519,006	120,887,600	2,449,259	-	8,613,885,942	(2,811,824)	79,676,711,887
Net Profit for the year					6,636,028,947					23,172,834,848	29,808,863,795
Other Comprehensive Income						209,851,320		278,584,203			488,435,523
Appropriation of Profit:											
To General Reserve		1,357,537,200								(1,357,537,200)	-
To Monetary Liability Reserve			420,398,100							(420,398,100)	-
To Exchange Equilisation Fund				15,562,870,559						(15,562,870,559)	-
To Gold & Silver Equilisation Reserve					(1,653,891,818)					1,653,891,818	-
To Revaluation Reserve							853,028,937			(853,028,937)	-
To Other Reserve									1,130,026,738	(1,130,026,738)	-
Inter Fund Transfer:											
Gold & Silver to General Reserve											-
Other Reserve to General Reserve		1,149,768,420							(1,149,768,420)		-
Balance Profit Transfer to Government										(5,500,000,000)	(5,500,000,000)
Balance as on 1st Shrawan 2070	3,000,000,000	18,999,509,398	2,501,376,500	58,089,470,285	11,824,656,135	330,738,920	855,478,196	278,584,203	8,594,144,260	53,309	104,474,011,205
Net Profit for the year										13,768,716,951	13,768,716,951
Other Comprehensive Income						1,026,956,250		(278,584,203)		-	748,372,047
Appropriation of Profit:											
To General Reserve		1,369,664,795								(1,369,664,795)	-
To Monetary Liability Reserve			449,377,398							(449,377,398)	-
To Exchange Equilisation Fund				4,265,005,927						(4,265,005,927)	-
To Gold & Silver Equilisation Reserve					515,927,005					(515,927,005)	-
To Revaluation Reserve							289,378			(289,378)	-
To Other Reserve									168,505,757	(168,505,757)	-
Inter Fund Transfer:											
Gold & Silver to General Reserve											-
Other Reserve to General Reserve		175,675,657							(175,675,657)		-
Balance Profit Transfer to Government										(7,000,000,000)	(7,000,000,000)
Balance as on 32nd Asadh 2071	3,000,000,000	20,544,849,850	2,950,753,898	62,354,476,212	12,340,583,140	1,357,695,170	855,767,573	-	8,586,974,360	-	111,991,100,203

Board of Directors:

As per our report of the even date.

.....
Dr. Yuba Raj Khatiwada
(Governor)

.....
Suman Prasad Sharma
(Director/Secretary MOF)

.....
Dev Kumar Dhakal
(Acting Executive Director)

.....
(Sukhadev Khatri)
Deputy Auditor General

.....
Gopal Prasad Kaphle
(Deputy Governor)

.....
Maha Prasad Adhikari
(Deputy Governor)

.....
(CA. Komal Bahadur Chitracar)
Chartered Accountant
Kathmandu

.....
(CA. Gopal Prasad Rajbahak)
Chartered Accountant
Kathmandu

.....
Dr. Sri Ram Poudyal
(Director)

.....
Dr. Ram Hari Aryal
(Director)

.....
Bal Krishna Man Singh
(Director)

Date: 2071/07/27
Place : Kathmandu

NEPAL RASTRA BANK

NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

PARTICULARS	As on 32-3-2071 NRs.	As on 31-3-2070 NRs.
NOTE - 1: CASH AND BANK BALANCES		
Cash in Hand	12,058,740,446	6,645,722,239
Balance with Banks in Demand Deposits	20,479,169,313	19,978,361,844
Asian Clearing Union	-	-
Total	32,537,909,759	26,624,084,083
NOTE - 2: INVESTMENTS		
i. Treasury Bills		
US Government Treasury Bills	14,384,833,134	14,249,194,400
GOI Treasury Bills	135,683,427,779	107,427,580,379
Other Treasury Bills	415,360,000	-
Sub -Total	150,483,620,913	121,676,774,779
ii. Other		
US Government Treasury Notes/Bond	958,875,004	949,449,048
Other Government Notes/Bond	22,626,757,641	-
Investment in Mid Term Instrument	8,691,201,766	8,389,781,637
Investment in Fixbis	7,449,373,607	7,575,023,362
Investment in Repurchase Agreement (Repo)	40,110,588,469	37,107,129,476
Balance with Banks in Time Deposits	309,677,276,701	250,743,751,576
Gold	15,882,785,239	14,201,725,639
Sub -Total	405,396,858,428	318,966,860,737
Grand Total	555,880,479,341	440,643,635,517
Above investments are classified as follows:		
Loans and receivables	-	-
Held-for-trading	55,993,373,709	51,308,855,115
Held-to-maturity	462,875,514,858	375,085,586,002
Available-for-sale	14,384,833,134	14,249,194,400
Total	533,253,721,701	440,643,635,517
NOTE - 3: INVESTMENTS IN GOVERNMENT SECURITIES		
Government Treasury Bills	22,048,574,714	12,968,932,488
Saving Certificates	1,284,068,000	2,719,118,000
Government Bond	4,949,991,745	13,374,657,448
Development Bond 2071 Gha	756,076,110	793,579,865
Total	29,038,710,569	29,856,287,801
Above investments are classified as follows:		
Loans and receivables	4,871,051,043	13,374,657,448
Held-for-trading	-	-
Held-to-maturity	835,016,812	793,579,865
Available-for-sale	23,332,642,714	15,688,050,488
Total	29,038,710,569	29,856,287,801

NEPAL RASTRA BANK

NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

PARTICULARS	As on 32-3-2071 NRs.	As on 31-3-2070 NRs.
NOTE - 4: INVESTMENTS IN FINANCIAL AND OTHER INSTITUTIONS		
	% of holding	
(a) Investment in shares of Subsidiaries		
Sudur Pashchimanchal Grameen Bikash Bank Ltd.	68.46	40,050,000
Agricultural Project Services Center	62.50	5,000,000
Rastriya Beema Sansthan - Life Insurance	55.56	1,000,000
Sub-Total	46,050,000	46,050,000
(b) Investment in shares of Associates		
Nepal Stock Exchange Ltd.	34.60	12,080,500
National Productivity and Economic Development	31.52	2,500,000
Sub-Total	14,580,500	14,580,500
(c) Other Investments		
Shares:		
Deposit & Credit Guarantee Corporation	10.00	107,580,000
Nepal Clearing House	10.00	15,000,000
Rural Microfinance Development Centre	6.58	21,045,000
Pashchimanchal GBB	10.00	6,000,000
Nepal Development Bank	5.00	16,000,000
Credit Information Bureau	10.25	3,500,000
Citizen Investment Trust	13.35	1,357,705,170
National Banking Training Centre	10.00	5,000,000
Sub-Total	1,531,830,170	458,993,920
Total	1,592,460,670	519,624,420
Less: Provision for diminution in the value	63,550,000	61,050,000
Total	1,528,910,670	458,574,420

NOTE - 5: OTHER INVESTMENTS

Investment of funds:

Fixed deposits with commercial banks and Financial Institutions	15,863,367,310	15,519,464,773
Less: Provision for doubtful Investment	1,198,146,310	1,216,354,773
Sub Total	14,665,221,000	14,303,110,000

Other Investments:

Investment in Rural Self Reliance Fund	253,400,000	253,400,000
Sub Total	253,400,000	253,400,000
Grand Total	14,918,621,000	14,556,510,000

NEPAL RASTRA BANK

NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

PARTICULARS	As on 32-3-2071 NRs.	As on 31-3-2070 NRs.
NOTE - 6: LOANS & RECEIVABLES AND REFINANCE		
LOANS AND RECEIVABLES		
Loans to Employees	4,012,947,525	4,193,014,230
Loan to Other Organisations	12,000,000	-
Sub-Total	4,024,947,525	4,193,014,230
REFINANCE		
Refinance to Commercial Banks	1,920,988,688	2,177,624,256
Securities purchased under resale agreement	-	-
Refinance to Financial Institutions	-	580,000,000
	1,920,988,688	2,757,624,256
Less: Provision for doubtful Loans	10,000,000	10,000,000
Sub-Total	1,910,988,688	2,747,624,256
Total	5,935,936,213	6,940,638,486

NOTE - 7: OTHER RECEIVABLE

Interest Accrued	2,270,201,817	2,153,706,809
Less: Provision for doubtful amounts	-	-
Less: Interest suspense	470,984,821	310,165,695
Net Interest Accrued	1,799,216,996	1,843,541,113
Advances Recoverable	1,759,838,274	1,842,401,569
Less: Provision for doubtful amounts	10,329,878	10,329,878
Net Advance Recoverable	1,749,508,396	1,832,071,691
Deposits	1,674,504	1,672,504
Project income recoverable	15,223,570	-
Bills Purchased	125,269,437	392,338,808
Total	3,690,892,903	4,069,624,116

NOTE - 8: GOLD & SILVER STOCK

Gold held in Stock	612,924,161	350,689,509
Silver held in Stock	88,204,977	62,928,980
Total Gold and silver stock	701,129,138	413,618,489

NOTE - 9: OTHER INVENTORIES

Security Note Stock	2,067,232,881	594,126,034
Coin Stock	574,568,586	687,462,911
Numismatic and Medallion coins	22,465,540	24,437,829
Other Metal Stock	24,461,508	22,578,096
Dispensory stock	441,808	379,121
Total Inventories	2,689,170,323	1,328,983,991
Less: Provisions for:		
Non-moving Numismatic and Medallion coins	(22,465,794)	(22,465,794)
Non-moving Other Metal stock	(8,716,000)	(8,716,000)
Unissuable Note Stock	(3,775,258)	(3,775,258)
Total Inventories net of Provisions	2,654,213,271	1,294,026,939

NEPAL RASTRA BANK
NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

NOTE - 10 : STATEMENT OF PROPERTY, PLANT & EQUIPMENT

Particulars		Land	Building	Computer & Accessories	Vehicles	Machinery Equipment	Office Equipment	Furniture and Fixture	Other Assets	Capital Work in Progress	Total Assets
Depreciation Rate			3%	20%	20%	20%	20%	10%	20%		
Original Cost	Balance as on 1 st Shrawan 2069	31,349,239	567,326,005	156,130,785	208,323,799	109,908,164	98,670,413	20,510,769	4,712,802	28,433	1,196,960,410
	Addition during the Year	-	3,650,545	31,486,307	2,865,000	774,000	8,522,771	1,238,395	55,000	15,541,035	64,133,053
	Disposal/Write Off/Adjustment	(14,686)	(708,673)	(5,780,657)	(20,503,118)	(1,318,141)	(4,794,866)	(184,622)	(132,065)		(33,436,828)
	Balance as on 31 st Ashadh 2070	31,334,553	570,267,876	181,836,436	190,685,681	109,364,023	102,398,319	21,564,542	4,635,738	15,569,468	1,227,656,635
Accumulated Depreciation	Balance as on 1 st Shrawan 2069	-	200,836,655	121,317,613	142,182,138	94,309,474	75,988,073	16,727,521	4,452,129		655,813,603
	Depreciation for the Year	-	16,848,119	13,087,224	20,604,980	4,491,057	5,890,348	746,699	108,658		61,777,084
	Disposal/Write Off/Adjustment	-	(439,097)	(6,683,185)	(19,863,108)	(523,714)	(5,049,516)	(81,655)	(73,999)		(32,714,274)
	Balance as on 31 st Ashadh 2070	-	217,245,676	127,721,653	142,924,009	98,276,817	76,828,905	17,392,566	4,486,788	-	684,876,413
Net Book Value as on 31st Ashadh 2070		31,334,553	353,022,200	54,114,783	47,761,671	11,087,206	25,569,414	4,171,976	148,950	15,569,468	542,780,222
Original Cost	Balance as on 1 st Shrawan 2070	31,334,553	570,267,876	181,836,436	190,685,681	109,364,023	102,398,319	21,564,542	4,635,737	15,569,468	1,227,656,636
	Addition during the Year	162,500,000	28,879,048	10,487,851	3,392,730	3,256,504	3,615,859	570,121	49,494	9,357,615	222,109,223
	Disposal/Write Off/Adjustment	-	-	(10,209,889)	(5,125,603)	(942,400)	(3,470,866)	-	(34,465)	(10,908,486)	(30,691,709)
	Balance as on 32 nd Ashadh 2071	193,834,553	599,146,925	182,114,398	188,952,807	111,678,127	102,543,313	22,134,663	4,650,766	14,018,597	1,419,074,150
Accumulated Depreciation	Balance as on 1 st Shrawan 2070	-	217,245,676	127,721,651	142,924,009	98,276,817	76,828,905	17,392,566	4,486,788		684,876,412
	Depreciation for the Year	-	17,183,908	15,611,241	15,745,230	4,672,251	7,967,851	796,068	25,870		62,002,419
	Disposal/Write Off/Adjustment	-	(53,710)	(10,209,734)	(4,575,850)	(942,398)	(3,496,317)	-	(34,465)		(19,312,475)
	Balance as on 32 nd Ashadh 2071	-	234,375,874	133,123,158	154,093,389	102,006,670	81,300,438	18,188,634	4,478,192	-	727,566,356
Net Book Value as on 31nd Ashadh 2071		193,834,553	364,771,051	48,991,240	34,859,418	9,671,457	21,242,874	3,946,030	172,574	14,018,597	691,507,794

Allowances for obsolescences has been made for Rs. 3,352,949 on Building under Construction which is presented under Capital Work in Progress

NEPAL RASTRA BANK
NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

NOTE - 11 : INTANGIBLE ASSETS

Particulars		Computer Software			Total Assets	
		Useful Life defined by Contractual Agreements	Other Useful Life			Capital Work in Progress
Amortisation Rate			20%	10%		
Original Cost	Balance as on 1 st Shrawan 2069	6,440,752	3,659,148	-	146,315,762	156,415,662
	Addition during the Year	472,340	290,000	229,272,935	82,957,173	312,992,448
	Disposal/Write Off/Adjustment				(229,272,935)	(229,272,935)
	Balance as on 31 st Ashadh 2070	6,913,092	3,949,148	229,272,935	-	240,135,175
Accumulated Amortisation	Balance as on 1 st Shrawan 2069	3,520,622	2,967,585	-	-	6,488,207
	Depreciation for the Year	1,323,794	659,825	3,821,216		5,804,834
	Disposal/Write Off/Adjustment	-	-	-	-	-
	Balance as on 31 st Ashadh 2070	4,844,416	3,627,410	3,821,216	-	12,293,042
Net Book Value as on 31st Ashadh 2070		2,068,676	321,738	225,451,719	-	227,842,133
Original Cost	Balance as on 1 st Shrawan 2070	6,913,092	3,949,148	229,272,935	-	240,135,175
	Addition during the Year		950,330		203,400	1,153,730
	Disposal/Write Off/Adjustment					-
	Balance as on 32 nd Ashadh 2071	6,913,092	4,899,478	229,272,935	203,400	241,288,905
Accumulated Amortisation	Balance as on 1 st Shrawan 2070	4,844,416	3,627,410	3,821,216	-	12,293,042
	Depreciation for the Year	939,606	319,620	22,927,293		24,186,519
	Disposal/Write Off/Adjustment	-	-	-	-	-
	Balance as on 32 nd Ashadh 2071	5,784,023	3,947,029	26,748,509	-	36,479,561
Net Book Value as on 31nd Ashadh 2071		1,129,069	952,449	202,524,426	203,400	204,809,344

NEPAL RASTRA BANK
NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

PARTICULARS	As on 32-3-2071	As on 31-3-2070
	NRs.	NRs.
NOTE - 12: DEPOSIT FROM BANKS AND OTHER AGENCIES		
Deposit from Banks and Financial Institutions	1,424,678,999	1,592,330,608
Foreign Diplomatic Missions and other agencies	636,153,427	573,691
Total	2,060,832,427	1,592,904,299
NOTE - 13: IMF RELATED LIABILITIES		
Special Drawing Right Allocation	10,133,765,128	9,787,751,065
Interest Bearing Loan :		
Loan under Extended Credit Facility (ECF)	4,244,004,160	4,099,094,040
Loan under Rapid Credit Facility (RCF)	3,235,085,920	4,456,543,089
Total	17,612,855,208	18,343,388,194
NOTE - 14: OTHER LIABILITIES		
Interest Payable	1,517,249	1,653,043
Bills Payable	-	3,814,245
Asian Clearing Union	130,825,826	73,729,693
Others	16,996,982	
Total	149,340,057	79,196,981
NOTE -15: IMF Related Deposit Liabilities		
IMF Account No 1	7,029,851,169	7,029,851,169
IMF Account No 2	753,354	753,354
Total	7,030,604,523	7,030,604,523
NOTE -16: DEPOSIT AND OTHER BALANCES		
Deposits from Banks and Financial Insitutions	172,159,909,996	138,594,187,046
Balances of Other Insitutions	11,239,980,017	5,391,982,581
Earnest Money	6,092,685	20,598,830
Money Changer	10,644,000	10,959,500
Margin against LCs	2,483,289,072	3,532,775,567
Total	185,899,915,770	147,550,503,523

Balances of Banks and Financial institutions also include the Cash Reserve Ratio (CRR) required to be maintained by commercial banks. Balances of Other Institutions include deposit of government corporations, companies and local authorities etc.

NEPAL RASTRA BANK
NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

PARTICULARS	As on 32-3-2071 NRs.	As on 31-3-2070 NRs.
NOTE - 17: STAFF LIABILITIES		
Medical Fund (Includes Medical earning fund, interest, etc)	370,432,311	434,010,639
Welfare Provident Fund	68,939,471	58,749,140
Gratuity and Pension Fund	9,829,898,334	5,919,408,146
Staff Security Fund	1,632,609,835	1,468,349,389
Liability for Staff Leave Encashment	781,755,545	715,584,569
Liability for Retired staff insurance premium	187,649,803	156,594,181
Other payable to staff	-	-
Total	12,871,285,299	8,752,696,063

NOTE - 18: OTHER PAYABLES

Reverse Repo Liabilities	20,000,000,000	-
Insurance Premium collected from Staff	193,808,164	219,088,414
Less: Advance Insurance Premium paid on behalf of Staff	-	-
Other Payables of Project	369,599,634	726,980
Total	20,563,407,798	219,815,394

NOTE -19: CURRENCY IN CIRCULATION

Currency in Circulation	273,250,000,000	233,460,000,000
-------------------------	-----------------	-----------------

The Currency in Circulation liabilities are supported by following securities :

Foreign currency balance held abroad	257,642,268,000	217,852,268,000
Foreign Securities	15,607,732,000	15,607,732,000
Government Securities	-	-
Total	273,250,000,000	233,460,000,000

NEPAL RASTRA BANK
NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

PARTICULARS	As on 32-3-2071	As on 31-3-2070
	NRs.	NRs.
	<hr/>	<hr/>
NOTE - 20: SUNDRY LIABILITIES		
Sundry creditors	305,000,000	2,780,050,000
Unclaimed Account	3,657,045	3,657,045
Bills Collection	5,749,931	5,340,899
Less: Bills Lodged	<u>5,749,931</u>	<u>5,340,899</u>
Pension Payable to NRB Ex-Staff	50,585,053	39,842,185
General Account	214,882,068	484,130,342
Deferred Grant Income	231,773	477,219
Other Liabilities	4,384,252,140	12,549,884,460
Total	<u>4,958,608,080</u>	<u>15,858,041,251</u>

NEPAL RASTRA BANK
NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

PARTICULARS	As on 32-3-2071 NRs.	As on 31-3-2070 NRs.
NOTE - 21: RESERVES		
Capital Reserve:		
Gold and Silver Equalization Reserve	5,704,554,193	5,188,627,188
Statutory Reserve:		
General Reserve	20,544,849,850	18,999,509,397
Monetary Liabilities Reserve	2,950,753,898	2,501,376,500
Exchange Equalization Fund	62,354,476,212	58,089,470,277
Other Reserves and Funds:		
Development Fund	5,741,080,922	5,687,503,359
Banking Development Fund	801,941,806	781,941,807
Development Finance Project Mob. Fund	209,088,356	203,766,088
Liquidity Stabilization fund	100,000,000	87,000,000
Mechanisation Fund	791,316,414	791,316,414
Scholarship Fund	61,594,504	61,594,504
Mint Development Fund	547,712,943	547,712,943
Gold Replacement Fund	76,605,926	175,675,657
Investment Revaluation Reserve	855,767,574	855,478,196
Rural Self Reliance Fund (GS Kosh)	253,400,000	253,400,000
Fair Value Reserve for Equity Instruments	1,357,695,170	330,738,920
Actuarial Gain/Loss Fund	-	278,584,203
Project Split Interest Reserve Fund	4,233,489	4,233,489
Total Reserves and Funds	102,355,071,257	94,837,928,943

The Board of Directors of the Bank has appropriated the following amount to different fund during the year

Net Profit for the year	13,768,716,951	23,172,834,849
Transfer (to)/from Exchange Equalisation Fund	(4,265,005,927)	(15,562,870,559)
Transfer (to)/from Gold & Silver Equalisation Reserve	(515,927,005)	1,653,891,818
Securities Revaluation Fund	(289,378)	(853,028,937)
Surplus/(Deficit) due to Restatement of Prior Period Errors	53,309	(2,811,824)
Profit available for distribution	8,987,547,950	8,408,015,347
General Reserve	1,369,664,795	1,357,537,200
Monetary Liability Reserve	449,377,398	420,398,100
Development Fund	53,577,563	640,000,000
Dev. Fin. Projects Mob. Fund	5,322,268	15,280,400
Liquidity Stabilization Fund	13,000,000	25,000,000
Mechanization Fund	-	200,000,000
Banking Development Fund	20,000,000	74,070,681
Gold Replacement Fund	76,605,926	175,675,657
Surplus to be transferred to GON	7,000,000,000	5,500,000,000
Surplus due to Restatement of Prior Period Errors	-	53,309
Total	8,987,547,950	8,408,015,347

NEPAL RASTRA BANK
NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

NOTE - 22a : Movement of Provisions.

Particulars	As on 31-3-2070	Addition	Withdrawn	Adjustment	As on 32-3-2071
Leave encashment	715,584,569	183,580,127	(117,409,151)	-	781,755,545
Gratuity and Pension Fund	5,919,408,146	3,255,535,548	(484,094,816)	1,139,049,456	9,829,898,334
Staff Security Fund	1,468,349,389	697,145,449	(143,644,180)	(389,240,823)	1,632,609,835
Staff Medical Earning Fund	434,010,639	69,585,942	(133,164,269)	6,636,028,947	370,432,311
Diminution in value of investment in Shares	61,050,000	2,500,000	-	-	63,550,000
Provision for advance recoverable	10,329,878	-	-	-	
Provision for doubtful loans	10,000,000	-	-	-	10,000,000
Nuismatic and Medallion Coins	22,465,793	-	-	-	22,465,793
Provision for non moving metal stock	8,716,000	-	-	-	8,716,000
Provision for Unissuable Note Stock	3,775,258	-	-	-	3,775,258
Provision for other investments	1,216,354,773	-	(18,208,463)	-	1,198,146,310
Provision for building in construction	3,352,949	-	-	-	3,352,949
Total	9,873,397,393	4,208,347,067	(896,520,879)	7,385,837,580	13,924,702,335

PARTICULARS

As on 32-3-2071
NRs.

As on 31-3-2070
NRs.

NOTE - 22b: Contingent Liabilities and Commitments

Letters of Credit	41,380,802,027	39,749,417,595
Guarantees Issued	-	-
Unclaimed account transfer to P/L account	100,066,715	100,066,715
Capital Commitment	13,045,733	29,061,255
Total	41,493,914,475	39,878,545,565

- Contingent liabilities in respect of Letter of Credit (L/C) are determined on the basis of LCs remaining unexpired at the Balance sheet date after adjusting therefrom the margin retained by the bank. In addition to above, Letter of Credit opened for various projects of Nepal Government for which grants is received from various donor agencies, liability of such letter of credit is met directly by the donor agencies, hence it is not shown as contingent liabilities of the bank.

NEPAL RASTRA BANK
NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF COMPREHENSIVE INCOME

PARTICULARS	For the Year Ended 31-3-2071 NRs.	For the Year Ended 31-3-2070 NRs.
NOTE - 23: INTEREST INCOME		
Foreign Currency Financial Assets		
Treasury bills & Deposits	14,836,956,104	9,392,957,675
SDR Holding & Asian Clearing Union	-	5,388,379
Subtotal	14,836,956,104	9,398,346,054
Local Currency Financial Assets		
Government Securities	783,532,822	1,417,911,882
Investment in financial and other institutions	622,226,608	669,404,505
Overdraft to Government	-	-
Loans and Refinance	76,425,226	56,776,327
Subtotal	1,482,184,656	2,144,092,714
Total interest income from financial assets	16,319,140,760	11,542,438,768
	1,405,759,429.90	
NOTE - 24: COMMISSION INCOME		
Foreign Currency Financial Assets		
On Currency exchange	2,089,018	44,444,998
Local Currency Financial Assets		
Government transaction & Other services	59,386,491	47,257,816
Total Commission income from financial assets	61,475,509	91,702,814
NOTE - 25: INTEREST EXPENSES		
Foreign Currency Financial Liabilities		
SDR Allocation & ECF Loan	9,588,339	6,962,045
Others	(19,556)	42,771
Sub Total	9,568,784	7,004,816
Local Currency Financial Liabilities		
Government Securities	34,885,548	114,884,495
Sub Total	34,885,548	114,884,495
Total Interest Expense on Financial Liabilities	44,454,332	121,889,310
NOTE - 26: AGENCY AND SERVICE CHARGE		
Foreign Currency Liabilities		
Service Charge	-	-
Commission	21,522,886	7,455,852
Sub Total	21,522,886	7,455,852
Local Currency Liabilities		
Agency Expenses	148,524,107	298,255,610
Sub Total	148,524,107	298,255,610
Total Agency and Service Charge	170,046,993	305,711,462
Agency Expenses includes agency commission paid to the following banks for operating government accounts.		
Nepal Bank Ltd.	91,200,000	105,000,000
Rastriya Banijya Bank	57,300,000	177,600,000
Nepal Bangladesh Bank	-	2,700,000
Everest Bank Ltd	-	1,200,000
Total	148,500,000	286,500,000

NEPAL RASTRA BANK
NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF COMPREHENSIVE INCOME

PARTICULARS	For the Year Ended 32-3-2071 NRs.	For the Year Ended 31-3-2070 NRs.
NOTE - 27: OTHER OPERATING INCOME		
Income from Mint (Sale of coin)	443,237	110,845,928
Gain from Sale of Precious Metals and Coins	76,605,926	175,675,657
Fine/Penalty Charge	10,514,729	13,468,650
Profit from Sale of Assets	806,484	4,245,354
Dividend Income	6,767,324	1,561,737
Provision on Investment Wtitten Back (Net)	18,208,463	62,250,227
Project Income	5,322,268	14,803,545
Grant Income	245,446	245,380
Miscellaneous	68,742,324	103,010,300
Total	187,656,200	486,106,779

NEPAL RASTRA BANK
NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF COMPREHENSIVE INCOME

PARTICULARS	Note	For the Year Ended 32-3-2071 NRs.	For the Year Ended 31-3-2070 NRs.
NOTE - 28: GENERAL, ADMINISTRATIVE EXPENSES & PROVISIONS			
Staff Costs	28 a	5,687,544,456	1,835,851,032
Depreciation and amortization		86,188,938	67,581,918
Directors Fees and Expenses		4,725,420	2,945,161
Note Printing charges		923,518,005	593,176,992
Mint Expenses		393,569	97,314,884
Security charges		18,647,239	18,538,741
Remittance charges		53,253,861	53,750,817
Travelling expenses		171,231,742	168,663,749
Insurance charges		70,990,482	57,355,126
Repair & Maintenance		13,032,059	21,360,449
Provisions on loans & advances, Investments, etc.	28 b	2,500,000	3,775,258
Miscellaneous	28 c	307,081,835	361,506,289
Total		7,339,107,606	3,281,820,417
28 a Staff Costs			
Salary		566,234,121	482,934,742
Allowances		543,374,938	389,188,792
Provident Fund Contribution		58,215,591	49,622,143
Staff Welfare (Including Medical fund contribution)		69,585,942	62,322,546
Staff Welfare Provident Fund		305,000,000	280,000,000
Pension & Gratuity Fund		3,255,535,548	186,182,609
Staff Security Fund		697,145,449	100,859,809
Staff leave compensations		183,580,127	186,800,567
Others		8,872,739	97,939,824
Total		5,687,544,456	1,835,851,032
28 b Provision on loans & advances, Investments, etc.			
Provision for Provision for Unissuable Note Stock		-	3,775,258
Provision for retired Staff Insurance Premium		-	-
Provision for Doubtful investment and Others		2,500,000	-
Provision for sundry Accrued		-	-
Total		2,500,000	3,775,258
28 c Miscellaneous Expenses			
Banking Promotion		70,206,236	22,616,260
Audit Fees and Expenses		1,555,696	1,606,998
Sundry Balances Written Off		-	-
Assets Written Off		39,854	635,846
Others		235,280,049	336,647,185
Total		307,081,835	361,506,289

NEPAL RASTRA BANK

NOTES FORMING PART OF THE STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

PARTICULARS	As on 32-3-2071	As on 31-3-2070
	NRs.	NRs.
NOTE - 29: CASH AND CASH EQUIVALENT		
Foreign currency cash and bank balance	32,407,083,933	26,550,354,390
Foreign currency time deposits	248,945,737,986	130,872,857,869
Local currency in hand	6,432,623,698	4,635,398,459
SDR holdings	5,488,119,248	6,636,028,947
Investment in Treasury Bills/Notes	150,483,620,913	121,676,774,779
Investment in Fixbis	7,449,373,607	7,575,023,362
Investment in repurchase agreement (Repo)	40,110,588,469	37,107,129,476
Total	491,317,147,855	335,053,567,282

Nepal Rastra Bank

NFY 2070/71 (2013/14 AD)

NOTE 30: General Information, Significant Accounting Policies and Other Explanatory Disclosures

A. General Information and Significant Accounting Policies

1. Incorporation

Nepal Rastra Bank (NRB), the Central Bank of Nepal, was incorporated under Nepal Rastra Bank Act, 2012 as superseded by NRB Act 2058. The Bank is domiciled in Nepal and its central office is located at Baluwatar, Kathmandu. The Bank's jurisdiction is spread throughout the country. The main activities of the Bank include:

- Formulating necessary monetary and foreign exchange policies.
- Issuing of currency in circulation.
- Promoting stability and liquidity required in banking and financial sector.
- Developing a secure, healthy and efficient system of payment.
- Regulating, inspecting, supervising and monitoring the banking and financial system.
- Promoting entire banking and financial system of Nepal.

2. Fiscal Year

The financial statements relate to the fiscal year 2070/71 i.e. 1st Shrawan 2070 to 32nd Ashadh 2071 corresponding to Gregorian calendar 16th July 2013 to 16th July 2014. The previous year was 1st Shrawan 2069 to 31st Ashadh 2070 (16th July 2012 to 15th July 2013). The corresponding information presented in the financial statements for the previous year are rearranged and reclassified in accordance with IAS 8 "Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors", wherever necessary.

3. Directors' Responsibility Statement

The Board of Directors of the Bank is responsible for preparation and presentation of the bank's financial statements and for the estimates and judgments used in them. The Board has approved the financial statements for the year ended 32nd Ashadh 2071 on **Kartik 27, 2071 (November 13, 2014)**.

4. Controlling Body

The controlling body of the Bank is the Government of Nepal (GoN) holding 100 percent of its capital. In the normal course of its operations, the Bank enters into following transactions with GoN and state controlled enterprises/entities:

- Acting as the fiscal agent and financial advisor of the Government;
- Acting as a banker to the Government;
- Acting as the agent of Government or its agencies and institutions, provide guarantees, participate in loans to Government and related institutions;
- Acting as agent of Government, the Bank issues securities of Government, purchases unsubsribe portion of any issue and amounts set aside for the Bank;
- Acting as the agent of Government, the Bank manages public debt and foreign reserves.

The Bank does not ordinarily collect any commission, fees or other charges for services, which it renders, to the Government or related entities except where agreement states otherwise.

Transactions with the Government and state controlled enterprises/entities, outstanding balances and commitments are not disclosed in consonance with IAS 24.25.

5. Basis of Preparation

The significant accounting policies applied in the preparation of financial statements are set out below. These policies are consistently applied to all the years presented, except for the changes in accounting policies presented in para 7 below.

Financial statements components and presentation

The financial statements comprise the Statement of Financial Position, Statement of Comprehensive Income shown in one single statement, the Statement of Changes in Equity, the Statement of Cash flows and the notes to the accounts.

The financial statements are prepared, as far as possible, in accordance with the International Financial Reporting Standards (IFRS). The deviations, if any, from IFRS are noted wherever applicable. The standards that are not fully complied with included IAS 39 – Financial Instruments Recognition and Measurement, IAS 28 – Investment in associates, IAS 27 – Consolidated and Separate Financial statements, IAS 16 – Property, Plant and Equipment and IAS-19 Employee Benefits.

Assets and liabilities are presented in the Statement of Financial Position in the order of their liquidity. Expenses are classified as per their nature.

Cash flow information is prepared, on a cash basis, using the indirect method

Basis of Recognition and Measurement

The financial statements are prepared on an accrual basis of accounting and interest income is recognized in the effective interest rate method.

The financial statements are prepared on the historical cost measurement basis except for the following material items in the Statement of Financial Position.

- Non-derivative financial instruments at fair value through profit or loss are measured at fair value
- ‘Available for Sale’ financial assets, except for equity investments whose fair value are not available, are measured at fair value
- Derivative financial instruments are measured at fair value
- Inventories are measured at cost or net realizable value whichever is lower.
- Gold investment assets other than Inventories are measured at fair value
- Gratuity and Pension Fund; and Staff Security Fund are measured at present value of Defined Benefits Obligation.

Functional and Presentation Currency

The financial statements are presented in Nepalese Rupee, which is the Bank's functional currency. The figures are rounded to nearest integer, except otherwise indicated.

Use of Estimates and Judgments

The preparation of financial statements requires management to make critical judgments, estimates and assumptions that affect the application of accounting policies and reported amounts of the assets, liabilities, incomes and expenses. The actual result may differ from

these estimates. Management believes that the underlying assumptions are appropriate and that the financial statements present the financial position and results fairly.

Estimates and underlying assumptions are reviewed on an ongoing basis. Revisions to accounting estimates are recognized in the period in which the estimates are revised and in any future period affected. Information about assumptions and estimation that have a significant risk of resulting in a material adjustment within the next financial year are:

- Key assumptions used in discounted cash flow projections
- Measurement of defined benefit obligations
- Provisions and contingencies
- Determination of net realizable value
- Determination of useful life of the property, plants and equipment
- Determination of capitalization value of the intangible assets

6. Significant Accounting Policies

i. Revenue recognition

Revenue is recognized when it is probable that the economic benefits associated with the transaction will flow to the Bank and the amount of revenue can be measured reliably. Revenue is not recognized during the period in which its recoverability of income is not probable. Accordingly, interest income from certain banks and financials which are declared as problematic and receipt of interest from which is not forthcoming are not recognized. Interest incomes are recognized on effective interest rate method whereas other incomes are recognized on an accrual basis of accounting.

ii. Financial Instruments

The financial instruments, consisting of financial assets and financial liabilities, are segregated between foreign currency and local currency items. Financial assets and liabilities are set off and net amount presented in the Statement of Financial Position when and only when, the Bank has a legal right to offset the amount and intends either to settle it on a net basis or to realize the asset and settle the liability simultaneously.

a. Financial Assets

All financial assets are recognized initially on trade date, which is the date when the Bank becomes a party to the contractual provisions of the instruments except for Loans and advances which is recognized on the date of origination. Financial assets are derecognized when the contractual rights to the cash flows from the asset expire, or the right to receive the contractual cash flow in which substantially all risk and rewards of the ownership of the financial assets is transferred. Any interest in such transferred financial assets that are created or retained by the Bank is recognized as a separate asset or liability.

Financial assets (Non-derivative) are classified into the following categories: (a) Financial assets at fair value through profit or loss, (b) Held to maturity, (c) Loans and advances and (d) Available for sale.

Financial assets at fair value through profit or loss

Financial assets are designated as at fair value through profit or loss if the Bank manages such investments and make purchase and sale decisions based on its fair value in accordance with investment strategy. Attributable transaction costs and changes in fair value are taken to revenue.

Held-to-Maturity Financial Assets

Held-to-maturity asset are financial assets with fixed or determinable payments and fixed maturity (e.g., debt securities) that the Bank has the positive intent and ability to hold till maturity. Held to maturity financial assets are recognized initially at fair value plus any directly attributable transaction cost. Subsequent to initial recognition, held to maturity financial assets are measured at amortized cost using effective interest rate method less any impairment losses.

Loans and Receivables

Loans and receivables are non-derivative financial assets with fixed or determinable payments that are not quoted in an active market. They typically arise when the Bank provides loans; investment in debt instruments and deposits held in other banks with no intention of trading or making short-term profit and comprise loans and advances including bonds purchased at original issuance. They are initially recognized at fair value plus any directly attributable transaction cost. Subsequent to initial recognition, loans and receivables financial assets are measured at amortized cost using effective interest rate method less any impairment losses. Loans and receivables comprise cash and cash equivalents, trade and other receivables, loans provided to employees.

Available-for-Sale Financial Assets

Available-for-sale financial assets are non-derivative financial assets that are designated as available-for-sale or not classified in any of the above category. Available-for-sale financial assets are recognized initially at fair value plus any directly attributable transaction cost. Subsequent to initial recognition, available-for-sale financial assets are measured at fair value, as far as such fair value is available, and changes therein, other than impairment losses which are recognized in other comprehensive income and presented in the fair value reserve in equity. When an investment is derecognized, gain or loss accumulated in equity is reclassified to profit or loss. Available-for-sale financial assets comprise investment in equity instruments.

b. Financial Liabilities

All financial liabilities are recognized initially on the trade date, which is the date that the bank becomes a party to the contractual provisions of the instrument except for Debt securities which are initially recognized on the date that they are issued. A financial liability is derecognized when its contractual obligations are discharged, cancelled or expires. Non derivatives financial liabilities are classified into the other financial category. Such financial liabilities are recognized initially at fair value less any directly attributable transaction cost. Subsequent to initial recognition, these financial liabilities are measured at amortized costs using effective interest method.

c. Fair value

The fair value of a financial instrument is the amount for which an asset could be exchanged, or a liability settled, between knowledgeable, willing parties at an arm's length transaction. Quoted market values represent fair value when a financial instrument is traded in an organized and liquid market. Where quoted market values are not available, fair values are estimated by other techniques such as discounted cash flows etc.

d. Impairment Losses

The Bank recognizes the impairment of financial assets in case there is objective evidence that the assets have been impaired. Impairment of an individual asset is tested at each balance sheet date in case there is an indication of such impairment.

iii. Currency in circulation

Currency in circulation represents notes issued by the Bank as a sole currency issuing authority in Nepal. Currency notes issued by the Bank are legal tender under the NRB Act 2058. This represents the liability of the Bank towards the holder of the currency note. The liability for notes in circulation is recorded at face value in the balance sheet. These liabilities are supported by assets including foreign currency, foreign securities and Government securities etc. as permitted by Nepal Rastra Bank Act 2058.

The Bank also issues coins of various denominations for circulation. However, currency circulation liability does not include the liability on account of coins in circulation.

iv. Transactions on Repurchase Obligations (Repo) and Reverse Repo

Repurchase (Repo) and reverse repo of securities are recorded as follows:

- a) Securities sold subject to repurchase arrangements (Repo) are recorded as investment in Government securities. The obligation to repurchase is shown as liabilities for securities sold under agreement to repurchase and the difference between the sale and repurchase value is accrued on a pro rata basis and recorded as expense.
- b) Securities purchased under agreements to resell ('reverse repos') are recorded as loans and advances to other banks or customers, as appropriate. The difference between sale and repurchase price is treated as interest and accrued over the life of the agreements using the effective interest method. Securities lent to counterparties are also retained in the statement of financial position.

v. Foreign Currency transactions and balances translations

Income and expenditure denominated in foreign currency are translated into Nepalese Rupees on the basis of exchange rate prevailing on the value date. Assets and liabilities in foreign currencies as at the yearend are translated into Nepalese Rupees on buying exchange rate prevailing on the balance sheet date. Exchange differences are taken to revenue. An amount equivalent to the net exchange gain /loss during the year is transferred to/from 'Exchange Equalization Fund' through Statement of Comprehensive Income.

vi. Gold Replacement Fund

Gold Replacement Fund is created for the purpose of replenishing the stock of gold and silver sold. An amount equivalent to the cost price of the gold or silver purchased is transferred from Gold Replacement Fund to General Reserve account.

vii. Gold and Silver (other than inventories)

Gold and Silver other than those held as inventory is stated at market value and any appreciation or depreciation with respect to the cost is taken to/from "Gold and Silver Equalization Reserve" through Statement of comprehensive Income.

viii. Gold and Silver Stock and Other Inventories

Gold and silver stock and other inventories are carried at cost or net realizable value whichever is less. Cost for gold and silver is determined on the basis of specific identification of their individual cost (IAS 2.23). Cost for other inventories is determined under the weighted average method. Other stores except dispensary stock, various coin/metal stocks as well as printed notes are charged directly to Statement of Comprehensive Income. Durable goods with unit cost of twenty five thousand rupees or less are expensed through Statement of Comprehensive income at the time of purchase.

ix. Property, Plant & Equipment

Property, Plant and Equipment are measured at cost less accumulated depreciation less accumulated impairment loss if any. Cost comprises purchase price including nonrefundable duties and taxes; and any directly attributable cost incurred in bringing the asset to their present location and condition necessary for it being capable of operating in the manner intended by the management but excluding trade discounts and rebates. Subsequent expenditure is capitalized only when it is probable that future economic benefits associated with the expenditure will flow to the Bank. Ongoing repair and maintenance are expensed as incurred.

Land is not depreciated. All other property, plant and equipment are depreciated from the date they are available for use or in respect of self-constructed assets, from the date that the construction is completed and ready for use. Depreciation is charged on straight-line method over and the estimated useful lives of current and comparative years of significant items of property, plant and equipment. Useful lives and residual values are reviewed on each reporting date and adjusted if appropriate.

Useful life of the various classes of assets is estimated as per below.

<u>Class of Assets</u>	<u>Useful Life</u>
Buildings	Over 33 Years
Furniture and Fixture	10 Years
Vehicles	5 Years
Office and Computer Equipment	5 Years
Machinery Equipment	5 Years
Others	5 Years

x. Intangible Assets

Intangible assets include software purchased by the bank. The intangible assets that are acquired by the Bank and have definite useful lives are measured at cost less accumulated amortization and any impairment losses. Software, useful life of which have been defined by terms of contract or conditions for use are amortized on straight-line basis over the useful life of asset.

Software, useful lives of which have not been clearly defined by terms of contract or condition of use as well have a definite useful lives due to technological obsolescence and are amortized on straight-line basis over estimated useful life of ten years and five years respectively for business application software and other software.

Subsequent expenditure is capitalized only when it increases the future economic benefits embodied in the specific asset to which it relates. All other expenditure, including expenditure on internally generated goodwill and brands are recognized in profit or loss as incurred.

xi. Assets Received in Grant

Equipment acquired under grant is recognized as "Grant Assets" and included under respective head of property, plant and equipment with corresponding credit to "Deferred Grant Income" under the head of Other Liabilities.

xii. Employee Benefits

a. Short Term Employees Benefit

Short term employees' benefits obligations are measured on an undiscounted basis and are expensed as the related service is provided. A liability is recognized for the amount expected to be paid under short term cash bonus or profit sharing plans if the Bank has a present legal

of constructive obligation to pay this amount as a result of past service provided by the employee and the obligation can be estimated reliably.

b. Defined Contribution Plan

A defined contribution plan is a post-employment benefit plan under which an entity pays fixed contributions into separate entity and has no legal or constructive obligation to pay future amounts. Obligations for contributions to defined contribution plans are recognized as employee benefit expense in profit or loss in the periods during which the related service are rendered by employees. Pre-paid contributions are recognized as an asset to the extent that cash refund or reduction in future payments is available. Contributions to a defined contribution plan being due for more than 12 months after the end of the period in which the employee render the service are discounted at their present value. The following are the defined contribution plan provided by the bank to its employees:

1) **Contributory Retirement Fund**

All permanent employees are entitled for participation in employee's provident fund (now Retirement Fund) wherein the employees contribute at various rates of their current drawn salaries. The bank contributes 10% of basic salary to this fund, which is separately administered as a defined contribution plan as per Nepal Rastra Bank Staff By-Law 2068: Rule 78 Sub-rule 1(a) & 1(c). The Bank's obligations for contributions to the above Fund are recognized as an expense in profit or loss as the related services are rendered.

2) **Welfare Provident Fund**

Certain amounts as prescribed by the Board are annually transferred to this fund, which is meant to be a defined contribution scheme for the welfare of the employees, as per Nepal Rastra Bank Staff By-Law 2068: Rule 78 Sub-rule 1(b) and 1(c). Contributions by the Bank are expensed in profit or loss as the related services are rendered.

3) **Staff Medical Fund**

Employees are eligible for medical benefits based on the specified slabs as per medical rules, last drawn salary and completed years of service, as per Nepal Rastra Bank Staff By-Law 2068: Rule 78 Sub-rule 1(d). Incremental liability is provided for and transferred to this Fund.

c. Defined Benefit Plan

A defined benefit plan is a post-employment benefit plan other than a defined contribution plan. The Bank's net obligation in respect of defined benefit plans is calculated separately for each plan by estimating the amount of future benefit that employees have earned in return for their service in current and prior periods. That benefit is discounted to determine its present value. Any unrecognized past service costs and the fair value of any plan assets are deducted. The discount rate is the yield at the reporting date on corporate bonds, that have maturity dates approximating the terms of the Bank's obligation and that are denominated in the currency in which the benefits are expected be paid. The calculation of obligation is performed annually by a qualified actuary using Projected unit credit method.

The Bank recognizes all actuarial gains and losses arising from defined benefit plans immediately in other comprehensive income and all expenses related to defined benefits plans in employee benefit are expensed in profit or loss.

The following are the defined benefit plans provided by the bank to its employees:

1) Gratuity and Pension Scheme

Gratuity and Pension Scheme is a defined benefit obligation under which employees having service period for five years or more but less than twenty years are eligible for gratuity, which is based on last pay-scale of staff's existing designation and completed years of service. Similarly, employees having service period of twenty years or more are eligible for pension, which is based on last pay-scale of staff's existing designation and completed years of service. The bank measures the obligation of this plan as valued by a qualified actuary using projected credit method. All expenses related to defined benefits plans in employee benefit are expensed in profit or loss

2) Staff Security Fund

Staff Security Fund is defined benefit plan under which all the permanent employees are entitled to staff security fund at the time of retirement, death or termination from the service by any other circumstances at the predetermined factor prescribed by the bank, which is based on last drawn salary and completed years of service as per Nepal Rastra Bank Staff By-Law 2068: Rule 78 Sub-rule 1(e). Employees having service period of thirty years are eligible for maximum sixty month salary. The bank measures the obligation of this plan as valued by a qualified actuary using projected credit method. All expenses related to defined benefits plans in employee benefit are expensed in profit or loss

3) Leave Encashment

The employees are entitled to en-cash their un-utilized accumulated leave at their retirement or after vesting of certain period. Home leave and Sick leave are defined benefit plans which are recognized when the leave does not occur. Provision is created for liability on employees' leave based on obligation dischargeable to employees at balance sheet date

xiii. Taxation

Income of the NRB is exempted from taxes under section 8 of the NRB Act, 2058 as well as section 10 of the Income Tax Act, 2058 and as such no provision in this respect has been made.

xiv. Cash and cash equivalents

Cash and cash equivalents include cash at vault and agency bank account balances, short-term and highly liquid investments maturing within 3 months from the date of its acquisition and are readily convertible to cash, which are subject to an insignificant risk of changes in value.

xv. Inter-office transactions

The balance of inter-office transactions under reconciliation is presented as General Account under Sundry Liabilities.

xvi. Unclaimed account

Unclaimed account under Sundry Liabilities represents amount that remained unclaimed and outstanding for more than two years. Amount outstanding for more than three years in unclaimed account is transferred to miscellaneous income in Statement of Comprehensive Income.

xvii. Impairment

a. Impairment of Financial Assets

The Bank assesses at each reporting date that whether there is objective evidence that a financial asset or group of financial assets is impaired. A financial asset or a group of

financial assets is impaired and impairment losses are incurred only if there is objective evidence of impairment as a result of one or more events that occurred after the initial recognition of the asset and that loss event has an impact on the estimated future cash flows of the financial assets or group of financial assets that can be reliably estimated.

The criteria used to determine that there is objective evidence of an impairment loss include:

- Significant financial difficulty of the issuer or obligor;
- Breach of contract, such as default or delinquency in interest or principal payments
- It becomes probable that the borrower or issuer will enter bankruptcy or other financial reorganization;
- the Bank, for economic or legal reasons relating to the financial difficulties, grant to the borrower a concession that the lender would not otherwise considers;
- Disappearance of an active market for that financial asset because of financial difficulties; etc.

The amount of loss is measured as the difference between the asset's carrying amount and amount the management considers it as recoverable on the basis of financial position of the borrower or issuer and appropriate estimation made by the management. Appropriate provisions for possible losses on investments in shares, fixed deposits; and loans and advances have been made. Receivables considered as bad and irrecoverable are written off from the books of account and directly charged to Statement of comprehensive income.

b. Impairment of Non-financial Assets

Non-financial assets are reviewed for impairment whenever events or changes in circumstances indicate that the carrying amount may not be recoverable. An impairment loss is recognized for the amount by which the assets carrying amount exceeds its recoverable amount. The recoverable amount is the higher of an asset's fair value less cost to less and value in use. Provision for the assets such as Numismatic and Medallion coins and Non-moving metals are made on as per the indication of impairment. An impairment loss is recognized in Statement of Comprehensive Income. Provisions against impairment are reviewed at each balance sheet date and adjusted to reflect the current best estimates. Changes in the provisions are recognized as income/expense in the statement of comprehensive income. Impairment loss for diminution in value of investment in shares has been recognized during the year.

xviii. Bills payable and Bills Receivable

The Bank carries out the function of repayment of Government securities and interest thereon on behalf of the GON. Bills Payable primarily represents the year-end un-disbursed or unadjusted amount of payments received from GON in respect of interest / repayment liabilities of such securities. The year-end balance of Bills Purchased represents the amounts paid by the Bank to the security holders but the corresponding claim adjustment with Bills Payable is pending.

xix. Consolidation of project accounts

The Bank manages and implements various projects, which are helpful in attaining its objectives, on its own by entering into project agreement with the funding agencies or subsidiary loan agreements with Government of Nepal or on behalf of Government of Nepal (GON).

The projects for which the Bank has entered in to separate subsidiary loan agreements with Government or has entered into separate project agreements with other funding agencies are consolidated with the Bank's account. For projects which are implemented by the bank on behalf of the GON, the accounts of these projects are not consolidated with bank's financial statements as the Bank has no obligation towards such projects or any other counter party and there is no right of the Bank in assets, liabilities, equity, income and expense of such projects. However, disclosure of financial and other information of such projects is given in the notes.

7. Changes in Accounting Policies

There were no changes in accounting policies adopted by the bank from the previous year. However any deviation from such the policies has been explained in the following sections.

B. Significant Disclosures

8. Gold and Silver

A sum of NRs. 76,605,926 (P.Y. Rs 175,675,657) was appropriated out of net profit this year to the "Gold Replacement Fund". During the current year, the Bank bought 13,952.19 (PY 103,806.32) fine troy ounces of gold with cost price of NRs. 1,727,998,204 (PY NRs. 12,985,963,139). The amount of NRs. 175,675,657 (PY NRs. 1,149,768,420) was transferred from Gold Replacement Fund to General Reserve Account. The quantity and market value of gold and silver held as inventory at the yearend were as follows:

Particulars	As on 32nd Ashadh 2071		As on 31st Ashadh 2070	
	Weight (Kg, Gm, Mg)	Total Market Value	Weight (Kg, Gm, Mg)	Total Market Value
Gold (Investment)	3944.335.219	15,882,785,239	3633.300.459	14,202,571,494
Gold held in Stock	2395.068.738	9,644,302,598	2333.789.250	9,122,782,178
Silver held in Stock	126,006.573.919	8914965105	125,755.940.000	9,004,064,730
Total		34,442,052,942		32,329,418,402

Market value for gold and silver was based on the closing rate prevailing in London Market and Nepal Gold & Silver Dealer's Association respectively.

9. Yearend Exchange Rates

The year-end exchange rates in Rupees for major currencies used for reinstating the balances of foreign currency assets and liabilities were as per below.

S.N.	Currency	Current Year	Previous Year
1	US Dollar	95.90	95.00
2	Sterling Pound	164.61	143.56
3	Euro	130.56	124.08
4	Swiss Franc	107.51	100.36
5	Australian Dollar	89.91	85.96
6	Canadian Dollar	89.35	91.39
7	Japanese Yen	0.94	0.96
8	Singapore Dollar	77.23	75.26
9	SDR	148.81	143.73
10	Chinese Yen	15.45	15.58
11	Indian Rupees	1.60	1.60

10. Investment in Shares

The investment in shares in some cases exceeded the statutory limit (ten percent of the paid up capital of respective company) as such investments were made before the enactment of the Nepal Rastra Bank Act 2058. The Bank is in the process of offloading the excessive investments. Further disclosures relating to the investments in shares are as per below.

- The investment in shares of Citizen Investment Trust was measured at fair value. As the market value of the other shares was not available, they were measured at cost. Impairment loss was recognized on the basis of objective evidence.
- Investment in Citizen's Investment Trust included 400,403 (PY 288,260) bonus shares distributed up to FY 2069/70 out of total 400,503 (PY 288,360) shares with market value of NRs. 3,380 (PY NRs. 1,147) each.
- Investment in Rastriya Beema Sansthan (Life-Insurance) included 41,667 bonus shares out of total 51,667 shares (PY 41,667 bonus shares out of total 51,667 shares).
- Investment in Deposit and Credit Guarantee Corporation included 924,060 (PY 612,638) bonus shares out of total 1,999,860 shares. (P.Y. 1,229,638 shares) and additional investment 458,800 (PY 412,000) shares made during the year.
- Investment in Credit Information Centre Limited included 14,400 bonus shares out of 49,400 shares (PY 49,400 shares).
- Nepal Development Bank Ltd. and Agricultural Project Services Center were in liquidation.

The Bank did not exercise control or significant influence on the entities except for regulatory purposes.

11. Related Parties

11.1. Key Management Personnel

The key management personnel are those persons having authority and responsibility of planning, directing and controlling the activities of the entity, directly or indirectly including any director. The key management of the Bank includes members of its Board of Directors and Special Class Officers. The name of the key management personnel who were holding various position in the office during the year were as follows:

S.N.	Name of the Key Management Personnel	Post
1	Yuba Raj Khatiwada	Governor
2	Gopal Prasad Kaphle	Deputy Governor
3	Maha Prasad Adhikari	Deputy Governor
4	Suman Prasad Sharma	Non-Executive Director
5	Dr. Sri Ram Poudyal	Non-Executive Director
6	Dr. Ram Hari Aryal	Non-Executive Director
7	Bal Krishna Man Singh	Non-Executive Director
8	Lila Prakash Sitaula (retired w.e.f. 2070.06.29)	Special Class Officer
9	Bishnu Nepal	Special Class Officer
10	Ramjee Regmi	Special Class Officer
11	Bhaskar Mani Gyawali	Special Class Officer
12	Manmohan Kumar Shrestha	Special Class Officer
13	Lok Bahadur Khadka	Special Class Officer
14	Pradeep Raj Pandey	Special Class Officer
15	Hari Prasad Kaphle	Special Class Officer
16	Trilocahn Pangen	Special Class Officer
17	Dr. Min Bahadur Shrestha	Special Class Officer
18	Mahesh Bhattarai	Special Class Officer
19	Naresh Dhakal (retired w.e.f. 2071.01.23)	Special Class Officer
20	Shiba Raj Shrestha	Special Class Officer
21	Narayan Prasad Paudel	Special Class Officer
22	Nara Bahadur Thapa	Special Class Officer

In addition to salaries, non- cash benefits were provided to special class officers and the Board members. Special class officers and three of Board members (Governor and deputy governors) were entitled to termination benefits including pension. The data relating to compensation paid to key management personnel were as follows:

Particulars	Current Year (NRs.)	Previous Year (NRs.)
Short term employee benefits	24,713,183	22,921,478
Post-employment benefits	14,014,723	10,869,596
Other long term benefits	8,978,514	3,143,993
Total	47,706,420	36,935,067

The transactions, if any, with director-related or key management personnel – related entities which occurred in the normal course of NRB’s operations were conducted on terms no more favorable than similar transactions with other clientele.

11.2. Transactions with Related Parties

The transactions with the related parties and the status of yearend balances with them were as per below.

Particulars	Current Year (NRs.)			Previous Year (NRs.)		
	Subsidiaries	Associates	Key Management Personnel	Subsidiaries	Associates	Key Management Personnel
Employees Benefits	-	-	47,706,420	-	-	36,935,067
Sitting Fees/ Incidental Expenses to Directors	-	-	4,725,420	-	-	2,945,161
Insurance Premium paid	70,990,482	-	-	57,355,126	-	-
Balances as on Ashadh End	-	-	-	-	-	-
Staff Loan (net of premium collection)	-	-	28,129,637	-	-	21,895,784
Provision for Diminution in Value of Investment	45,050,009	45,050,000		

12. Assets received in grant

The various assets in grant under the Financial Sector Restructuring Project (phase I and II) was valued at NRs. 11,585,586 (PY NRs. 11,585,586) , out of which there was a written down balance of Rs 231,773 (PY NRs. 477,219) at the yearend. During the year no grant assets were received.

13. Financial Instruments

13.1. Financial Risk Management - Overview

The Bank has exposure to the following risk arising from financial instruments

- A. Credit Risk
- B. Liquidity Risk
- C. Market Risk

Risk Management Framework

The Bank's Board of Directors has overall responsibility for the establishment and oversight of the Bank risk management framework. The Board of Directors has established the Risk Management Committee, which is responsible for developing and monitoring the Bank's risk

management policies. The committee reports regularly to the Board of Directors on its activities.

The Bank's risk management policies are established to identify and analyze the risk faced by the Bank, to set appropriate risk limits and control, and to monitor risks and adherence to the limit. Risk management policies and systems are reviewed regularly to reflect the changes in market conditions and the Bank's activities. The Bank through its training and management standards and procedures, aims to develop a disciplined and constructive control environment in which all employees understand their role and obligations.

The Bank Audit Committee oversees how management monitors compliance with the Bank risk management policies and procedures and reviews the adequacy of the risk management framework in relation to the risks faced by the Bank. The Audit Committee is assisted in its oversight role by Internal Audit. Internal Audit undertakes both regular and ad hoc review of risk management controls and procedures, the results of which are reported to the Audit Committee.

A. Credit Risk:

Credit Risk is risk of financial loss to a party if a customer or counterparty to a financial instrument fails to meet its contractual obligation. The Bank's credit risks in relation to a financial instrument is the risk that its customer or counter party fails to discharge its obligation in accordance with agreed terms and cause the Bank to incur a financial loss. The Bank's credit risk arises principally from the Bank's investment securities and receivable from customers. The credit risk in the bank's foreign exchange reserve is monitored and reviewed by using credit limits based on credit ratings by international rating agency.

Exposure to Credit Risk

The maximum exposure to credit risk at the yearend was as follows:

a) By nature of assets

	Current Year (NRs.)	Previous Year (NRs.)
US Government Treasury Notes	23,585,632,644	949,449,048
Investment in Mid Term Instruments (BIS)	8,691,201,766	8,389,781,637
Special Drawing Rights Holdings	5,488,119,248	6,636,028,947
Term Deposit Investments	55,374,245,293	127,537,974,761
Investment in Gold Instruments	15,882,785,239	14,201,725,639
Government of Nepal Securities	28,959,769,866	29,856,287,801
Investments in Equity Instruments	1,076,684,670	458,574,420
Other investments	14,818,621,000	253,400,000
Loans and Refinance	5,935,936,213	6,940,638,486
Other Receivables	4,718,766,751	4,602,130,972
Cash and Cash Equivalent	491,240,487,031	335,053,567,282
Total Financial Assets	655,772,249,722	534,879,558,993

b) By geographical region:

	Current Year (NRs.)	Previous Year (NRs.)
India	273,260,489,180	226,804,744,210
USA	64,258,698,286	59,482,141,552
Germany	4,923,597,432	28,491,151,374
Switzerland	37,073,625,933	26,581,329,322
United Kingdom	33,334,109,879	39,032,648,847
France	36,111,141,336	12,857,854,109
Japan	17,875,008,177	16,276,702,297
Denmark	-	100,601,709
Netherland	10,920,690,000	
Australia	5,216,451,380	7,780,815,749
Singapore	19,936,990,180	2,792,248,929
Canada	3,602,246,434	10,490,235,445
Sweden	-	9,069,371,506
Hong Kong	33,312,213,855	9,115,113,571
U.A.E	15,439,050,368	11,213,899,821
China	31,077,363,242	185,397,890
Thailand	19,733,389	-
Nepal	69,410,840,652	74,679,032,354
Total	655,772,249,722	534,953,288,685

c) By nature of the entity:

	Current Year (NRs.)	Previous Year (NRs.)
Central Banks	58,888,992,284	39,365,254,772
Bank for International Settlement	19,739,426,598	19,236,148,248
Foreign Government	158,054,091,032	121,749,463,886
International Monetary Fund	5,488,119,248	6,636,028,947
Foreign Commercial Banks	325,560,061,940	264,945,477,217
Domestic Banks and FIs	16,476,209,688	20,120,630,142
Government of Nepal	28,959,769,866	29,856,287,801
Equity Instruments	1,076,684,670	458,574,420
Cash in Hand	18,414,703,320	11,281,120,698
Other Parties	23,114,191,076	21,304,302,554
Total	655,772,249,722	534,953,288,685

d) By Credit Rating

Particulars	Rating	Current Year		Previous Year	
		Amount (NRs.)	%	Amount (NRs.)	%
Foreign Currency Financial Assets					
	AAA	20,267,095,188	3.09	758,807,434	0.14
	AA+	55,433,789,772	8.45	52,309,216,106	9.78
	AA-	73,472,676,721	11.20	54,152,438,724	10.12
	A+	45,018,816,941	6.87	31,321,126,522	5.85
	A1(ICRA)*	-	-	28,799,501,065	5.38
	A	65,538,907,870	9.99	37,580,890,300	7.03
	A-	1,068,472,921	0.16	18,372,840,461	3.43
	BBB+	78,933,556	0.01	-	-
	BBB-	107,672,934,251	16.42	91,071,392,645	17.02
	Not Rated	226,377,289,077	34.52	160,070,042,146	30
Total		594,928,916,296	90.72	474,436,255,403	88.69
Local Currency Financial Assets	Not Rated	60,843,333,426	9.28	60,517,033,282	11.31
Total Financial Assets		655,772,249,722	100.00	534,953,288,685	100.00

All of the above ratings are as per S&P except as stated below:

* Rating as per Indian Credit Rating Agency (ICRA)

Government Securities

Investment in Government securities included Nepal Government securities like treasury bills, saving certificates and bonds; and US Government treasury notes. These investments were around 28.52% (PY 29%) of the total financial assets and were considered risk free investments.

Cash and Cash Equivalents

Cash and cash equivalents comprised cash in hand, balance in demand deposit and call account of foreign banks; and treasury bills and term deposit with original maturity period of up to three months. Cash in hand and balance with bank in demand deposit and call account was classified as loans and receivables and treasury bills and term deposits were classified as held to maturity financial assets and measured at amortized cost. Cash and cash equivalents were around 74.91% (PY 63%) of the total financial assets. The Cash and cash equivalents held with central banks of foreign countries; bank and financial institutions were rated A to AAA as based on credit rating.

Impairment Losses

The Bank recognizes the impairment of financial assets in case there is objective evidence that the assets have been impaired. Impairment of an individual asset is tested at each balance sheet date and the movement in the allowances for impairment in respect of financial assets during the year is as follows:

Particulars	Allowances for Diminution in Value of Equity Investment	Allowances for Doubtful Investment in Fixed Deposit	Allowances for Doubtful Refinance	Allowances for Doubtful Receivables
Balance as on 1st Shrawan 2069	61,050,000	1,278,605,000	10,000,000	10,329,878
Impairment Loss Recognized	-	-	-	-
Amount Written Off	-	-	-	-
Reversal of Impairment Loss	-	(62,250,227)	-	-
Balance as on 31st Ashadh 2070	61,050,000	1,216,354,773	10,000,000	10,329,878
Impairment Loss Recognized	25,00,000	-	-	-
Amount Written Off	-	-	-	-
Reversal of Impairment Loss	-	(18,208,463)	-	-
Balance as on 32nd Ashadh 2071	63,550,000	1,198,146,310	10,000,000	10,329,878

The Bank believes that the un-impaired amounts that are past due by more than 30 days are still recoverable in full. The un-impaired past dues amount includes some loans provided to employees and other receivables.

The credit quality of counterparty of the financial assets is assessed based on credit policy (Investment Directives) established by the Board of Directors. Investment is made in the foreign counterparty whose credit rating is within the expectable standard. In case of domestic investment, investment is made in the counterparty whose meet the minimum standard level set by the credit policy like nonperforming assets of the counter party should be within the limit of 5% of the total loans and advances made by the counterparty, not declared as problematic by the Bank etc. An analysis of credit quality of financial assets not impaired is as follows:

Counterparties	Current Year (NRs.)	Previous Year (NRs.)
External Credit Rating at least AAA/BBB- from credit rating agency	309,880,801,618	264,945,477,217
Non Rated Counterparties	48,365,604,764	
Central Banks	58,888,992,284	39,365,254,772
Bank for International Settlement	19,739,426,598	19,236,148,248
Foreign Government	158,054,091,032	121,749,463,886
International Monetary Fund	5,488,119,248	6,636,028,947
Government of Nepal	28,959,769,866	29,856,287,801
Financial Assets with Other Counterparties:	26,395,444,312	
- Parties with Normal Risk	25,097,709,661	51,866,893,163
- Parties with High Risk	1,297,734,651	1,297,734,651
Total	655,772,249,722	534,953,288,685

B. Liquidity Risk

Liquidity Risk is the risk that the Bank will encounter difficulty in meeting the obligation associated with the financial liabilities that are settled by delivering cash or other financial assets. The Bank approach to managing liquidity risk is to ensure as far as possible, that it will always have sufficient liquidity to meet its liabilities when due; to provide finance to maintain liquidity in financial market and to provide for foreign exchange to finance import of the country under both the normal and stressed conditions, without incurring unacceptable losses or risking damage to the Bank reputation. In order to control liquidity risk, the bank has maintained sufficient balance in the current account with the other central banks; demand and call deposit with foreign banks and investment in highly liquid securities. The Bank maintains cash and cash equivalents and other highly marketable securities in excess of expected cash flows on financial liabilities and other obligation as of central bank. In addition to cash and cash equivalent, the Bank also holds balance in term deposit with maturity period of 6 months in foreign banks.

Further, the bank has credit arrangement for Rapid Credit Facilities (RCF) and Extended Credit Facilities (ECF) provided by International Monetary Fund in case of stressed condition like deficit of Balance of Payment of the country. The Government of Nepal provides credit facility to the Bank in case of financial crisis.

Assets held for managing liquidity risk

The Bank holds a diversified portfolio of cash, balances with foreign banks and high-quality highly-liquid securities to support payment obligations and contingent funding in a stressed market environment. The Bank's assets held for managing liquidity risk comprise:

- Cash and balances with foreign banks in the form of demand and call deposit.
- Balance with foreign central banks and banks for international settlement
- Government of Nepal and foreign Governments' bonds and other securities that are readily acceptable in repurchase agreements with central banks; and
- A secondary source of liquidity in the form of highly liquid instruments in the Bank's trading portfolios.

Financial liabilities

The followings are the remaining contractual maturities and other forms of financial liabilities including estimated interest payments at the end of the reporting:

Current year figures (NRs.)

Particulars	Contractual and Other Cash Flows				
	Carrying Amount	2 Months or Less	2 -12 Months	2 -5 Year	More than 5 Year
Deposit (Banks & Other Agencies)	188,048,866,863	188,038,222,863	10,644,000	-	-
IMF Related Liabilities	17,612,855,208	-	636,898,240	5,568,395,360	11,407,561,608
IMF Related Deposit	7,030,604,523	-	-	-	7,030,604,523
GON Deposit	23,334,581,772	-	23,334,581,772	-	-
Bills Payable	868,980,500	868,980,500	-	-	-
Staff Liabilities	8,786,148,106	439,371,782	927,974,717	4,479,401,048	2,939,400,559
Other Payables	20,562,820,018	20,000,000,000	193,808,164	-	369,011,854
Other Liabilities	149,339,992	149,339,992	-	-	-
Total	266,394,196,982	209,495,915,137	25,103,906,893	10,047,796,408	21,746,578,544

Previous year figures (NRs.)

Particulars	Contractual and Other Cash Flows				
	Carrying Amount	2 Months or Less	2 -12 Months	2 -5 Year	More than 5 Year
Deposit (Banks & Other Agencies)	149,143,407,822	145,590,033,426	-	3,553,374,396	-
IMF Related Liabilities	18,343,388,194	-	-	-	18,343,388,194
IMF Related Deposit	7,030,604,523	-	-	-	7,030,604,523
GON Deposit	516,084,944	-	516,084,944	-	-
Bills Payable	734,091,342	734,091,342	-	-	-
Staff Liabilities	8,752,696,063	89,111,187	803,844,187	2,827,346,249	5,032,394,440
Other Payables	219,815,394	36,635,899	183,179,495	-	-
Other Liabilities	79,196,981	79,196,981	-	-	-
Total	184,819,285,263	146,529,068,835	1,503,108,626	6,380,720,645	30,406,387,157

C. Market Risk

Market risk is the risk that changes in market prices, such as foreign exchange rates, interest rates and equity prices and other assets prices that will affect the Bank income or the value of its holding of financial instruments. Market risk arises from open position in interest rates, currency and equity products all of which are exposed to general and specific market movement and changes in the level of volatility of the market rates or interest rates, foreign exchange rates and equity prices. The objective of market risk management is to manage and control market risk exposure within the acceptable parameters, while optimizing the return.

i) Currency Risk:

Currency risk is the risk, where the value of financial instruments will fluctuate due to changes in foreign exchange rates. Foreign currency activities result mainly from the Bank's holding of foreign currency assets under its foreign exchange reserves management function. The investment committee reviews the currency composition of the reserve and monitors the Bank's compliance with the limits established for foreign currency positions by the board. The major holding of foreign currency assets are denominated in USD, INR, GBP, EURO and AUD.

The summary quantitative data about the Bank's exposure to currency risk at the reporting period was as follows:

Current year figures (NRs.)

Particulars	USD	AUD	EUR	GBP	CNY	CAD	SDR
	48.56%	6.43%	5.93%	4.65%	7.16%	1.32%	0.92%
Cash Balances	1,203,573,099	4,501,344	223,875,149	28,816,627	14,219,624	4,462,586	-
Demand Deposits	44,367,334,588	1,568,238,703	2,129,188,071	1,858,101,249	7,989,817,245	1,158,140,989	-
Time Deposit	209,714,220,915	30,348,264,237	32,940,540,598	25,782,607,553	11,629,584,388	6,711,432,618	-
Govt. & Other Debt Securities	15,343,708,138	-	-	-	22,626,757,641	-	-
Other Investments	2,396,992,384	6,294,209,382	-	-	-	-	-
SDR Holdings	-	-	-	-	-	-	5,488,119,248
Bills Purchased	149,604	-	-	6,584	-	-	-
Other Receivables	435,629,737	100,333,209	61,684,669	12,333,065	400,527,419	10,921,968	-
Gold Investment	15,882,785,239	-	-	-	-	-	-
Total Financial Assets	289,344,393,703	38,315,546,876	35,355,288,487	27,681,865,078	42,660,906,315	7,884,958,161	5,488,119,248
Deposit of Banks & FIs	1,127,307,569	4,970,787	180,366,721	102,507,399	-	-	-
Deposit Others	384,177,687	-	-	-	-	-	-
SDR Allocation	-	-	-	-	-	-	10,133,765,128
Loan from IMF	-	-	-	-	-	-	7,479,090,080
Other Liabilities	8,631	-	101,467,478	150,499,631	-	-	-
Bills Payables	-	-	-	-	-	-	-
Total Financial Liabilities	1,511,493,887	4,970,787	281,834,199	253,007,030	-	-	17,612,855,208
Net Financial Position Exposure	287,832,899,816	38,310,576,089	35,073,454,288	27,428,858,048	42,660,906,315	7,884,958,161	-12,124,735,960

Previous year figures (NRs.)

Particulars	USD	AUD	EUR	GBP	CNY	CAD	SDR
	51.55%	7.51%	6.31%	4.97%	2.41%	1.68%	1.40%
Cash Balances	4,454,743	120,465	757,030	177,855	1,191,353	247,145	-
Demand Deposits	473,614,877	27,426,106	33,466,588	22,630,895	-	11,876,664	-
Time Deposit	1,757,854,068	315,995,115	206,705,316	141,410,785	735,309,984	74,714,650	-
Govt. & Other Debt Securities	159,985,721	-	-	-	-	-	-
Other Investments	24,982,918	69,990,745	-	-	-	-	-
SDR Holdings	-	-	-	-	-	-	46,171,067
Bills Purchased	18,100	-	-	-	-	-	-
Other Receivables	3,775,756	1,170,332	179,461	87,341	1,618,165	115,031	-
Gold Investment	11,681,332	-	-	-	-	-	-
Total Financial Assets	2,436,367,515	414,702,763	241,108,395	164,306,876	738,119,502	86,953,490	46,171,067
Deposit of Banks & FIs	14,370,646	108,616	1,199,798	360,251	-	-	-
Deposit Others	6,039	-	-	-	-	-	-
SDR Allocation	-	-	-	-	-	-	68,099,599
Loan from IMF	-	-	-	-	-	-	59,527,000
Other Liabilities	26,427,821	-	-	-	-	-	-
Bills Payables	16,211	-	-	-	-	-	-
Total Financial Liabilities	40,820,717	108,616	1,199,798	360,251	-	-	127,626,599
Net Financial Position Exposure	2,395,546,798	414,594,147	239,908,597	163,946,625	738,119,502	86,953,490	-81,455,532

Besides above currency exposures, the bank's foreign currency reserve also consists major portion of Indian currency (INR) denominated assets which stands around 24.72% (PY 23.83%) of total reserve. Since, the exchange rate of Nepalese rupee is pegged to INR the net exposure position of INR has not been presented in above table. The foreign currency reserve denominated in currencies other than stated above and INR amounted to 0.30% (PY 1.74%) of the total foreign currency reserve.

Sensitivity Analysis of Currency Risk

A strengthening (weakening) of USD, AUD, EUR, GBP, CNY, CAD and SDR against Nepalese rupee at the end of reporting period would have been affected in measurement of

financial instruments denominated in a foreign currency and increased (decreased) in profit or loss by the amount shown below. This analysis is based on foreign exchange rate variances that the Bank considered to be reasonably possible at the end of the reporting period. This analysis assumes that all other variables, in particular interest rates, remain constant and ignore any impact of forecast cash flows.

	Impact on Profit or Loss			
	In case of Strengthening or Weakening of Currency by 10%			
	For the Year Ended 2071		For the Year Ended 2070	
	Strengthening	Weakening	Strengthening	Weakening
USD	28,783,289,982	(28,783,289,982)	24,315,316,008	(24,315,316,008)
AUD	3,831,057,609	(3,831,057,609)	3,563,851,282	(3,563,851,282)
EUR	3,507,345,429	(3,507,345,429)	2,976,785,877	(2,976,785,877)
GBP	2,742,885,805	(2,742,885,805)	2,353,617,748	(2,353,617,748)
CNY	4,266,090,632	(4,266,090,632)	1,142,608,990	(1,142,608,990)
CAD	788,495,816	(788,495,816)	794,667,940	(794,667,940)
SDR	(1,212,473,596)	1,212,473,596	(1,170,735,925)	1,170,735,925
Total	42,706,691,676	(42,706,691,676)	33,976,111,922	(33,976,111,922)

ii) Interest Rate Risk:

Interest rate risk is the risk that the value of financial assets will fluctuate due to change in market interest rate. Cash flow interest rate risk is the risk that the future cash flows of a financial instrument will fluctuate because of changes in market interest rates. Fair value interest rate risk is the risk that the value of a financial instrument will fluctuate because of changes in market interest rates.

The Bank takes on exposure to the effects of fluctuations in the prevailing levels of market interest rates on both its fair value and cash flow risks. Interest margins may increase as a result of such changes but may reduce losses in the event that unexpected movements arise. The Board sets limits on the level of mismatch of interest rate re-pricing which is monitored daily by the Bank Treasury.

The Bank kept substantial investments on short-term loans thereby controlling the interest rate risk to significant extent. The interest rate profile of the interest bearing financial instruments was as below:

Particulars	Weighted Average Interest Rate %	As on 32 nd Ashadh 2071	As on 31 st Ashadh 2070
Interest Sensitive Financial Assets			
Bank Balance	0.25	75,514,834,303	75,514,834,303
Investment in Foreign Currency	2.73	381,811,225,784	381,811,225,784
IMF Related Assets	0.12	5,488,119,248	5,488,119,248
Government Securities	7.69	203,029,023,424	203,029,023,424
Other Investments	7.84	14,818,621,000	14,800,412,537
Refinance & Loans	2.16	5,935,936,213	5,935,936,213
Total Interest Sensitive Financial Assets		686,597,759,971	686,579,551,508
Interest Sensitive Financial Liabilities			
IMF Related Liabilities	0.12	7,030,604,523	18,343,388,194
Total Interest Sensitive Financial Liabilities		7,030,604,523	18,343,388,194
Net Interest Sensitive Financial Position		679,567,155,448	472,530,718,489

iii) Other Market Prices Risk

Equity price risk arises from available-for-sale equity securities as well as investment as fair value through profit or loss. The Bank monitors the mix of debt and equity securities in its investment portfolio based on market indices. Material investments within the portfolio are managed on individual basis. The objective for investment in equity instruments is to promote overall financial system of the country. These investments were made under the specific directives or policies of the Government of Nepal and other relevant statutes. At the end of reporting period, the Bank held equity instruments of the various 13 institutions. All the investments were measured at cost except in one case where the shares were listed and closing price was available hence such shares were measured at fair value.

Classification and Fair Value of financial assets

The fair value of financial assets and liabilities together with the carrying amounts as at the yearend were as follows:

Particulars	Fair Value through P/L	Available for Sale	Held to Maturity	Loans & Receivable	Financial Liabilities	Total Carrying Amount	Fair Value
Cash and Bank Balance				38,970,533,457		38,970,533,457	38,970,533,457
SDR of IMF				5,488,119,248		5,488,119,248	5,488,119,248
Foreign Government Securities	14,384,833,134		159,684,420,424			174,069,253,558	174,069,253,558
GON Securities		23,332,642,714	756,076,110	5,049,991,745		29,138,710,569	29,138,710,569
Equity Instruments:							-
Measured at Fair Value		905,479,170				905,479,170	905,479,170
Measured at Cost		171,205,500				171,205,500	NA
Gold Investment	15,882,785,239					15,882,785,239	15,882,785,239
Other Investment:							-
Measured at Fair Value	40,110,588,469					40,110,588,469	40,110,588,469
Measured at Amortized Cost			340,636,473,075			340,636,473,075	NA
Loans and Refinance				5,935,936,213		5,935,936,213	NA
Other Receivables				4,576,321,694		4,576,321,694	NA
Total Financial Assets	70,378,206,843	24,409,327,384	501,076,969,608	60,020,902,357	-	655,885,406,192	
Bank & Other Agencies Deposit						174,220,742,423	174,220,742,423
Liability towards IMF					17,612,855,208	17,612,855,208	17,612,855,208
IMF Related Deposit					7,030,604,523	7,030,604,523	7,030,604,523
GON Deposit					23,334,581,772	23,334,581,772	23,334,581,772
Other Deposit					13,733,913,089	13,733,913,089	13,733,913,089
Staff Liabilities					12,871,285,299	12,871,285,299	12,871,285,299
Bills Payables					868,980,500	868,980,500	868,980,500
Other Liabilities					20,712,434,999	20,712,434,999	20,712,434,999
Total Financial Liabilities	-	-	-	-	270,385,397,813	270,385,397,813	270,385,397,813
Net Financial Position	70,378,206,843	24,409,327,384	501,076,969,608	60,020,902,357	-270,385,397,813	385,500,008,379	

14. Employees Benefits

(I) Defined Benefit Plans

The Bank currently offers three defined benefit post-employment plans to its employees, based on length of service and level of compensation. These post-employment benefits plans are 'Gratuity or Pension Plan', 'Staff Security Plan' and 'Leave Encashment Plan'. A defined benefit plan is post-employment benefit plan other than a defined contribution plan. The bank's net obligation in respect of defined benefits plans is calculated separately for each plan by estimating the amount of future benefit that employees have earned in return for their service in current and prior period; that benefit is discounted to determine its present value. The bank determine the net interest expense (income) on the net defined benefit liability (asset) for the period by applying discount rate used to measure the defined benefit obligation at the beginning of the period to the net defined liability (asset). The obligation under 'Gratuity or Pension Plan' and 'Staff Security Plan' is calculated by a qualified actuary once in every three years using projected unit credit method. The previous actuarial valuation of the obligations was done in 2010 and accordingly during the year the obligation is calculated by a qualified actuary. The discount rate used is the yield at the reporting date on high quality Government Bond having maturity dates approximating the terms of the obligations and are denominated in the Nepalese rupee in which the benefits are expected to be paid. In case of the 'Leave Encashment Plan', employees are entitled to accumulate maximum of 120 days leave which shall be paid at the retirement and leave excess of 120 days is en-cashed by employees during the year in which the related service is rendered. The obligation in respect of leave encashment is measured by the management on the basis of best estimation.

The gratuity or pension plan and staff security plan are funded plan wherein the bank makes earmarked investment out of fund created for these plans. Interest income on gratuity or pension plan is credited the fund whereas interest income of staff security plan is recognized as income of the bank. Leave encashment is not a funded plan.

There were no plan amendments, curtailments and settlements during the reporting period.

As per the actuarial valuation of obligation for the various two defined benefit plans, viz., the Gratuity and Pension plan and the Staff Security Fund, the additional provision to be recognized after adjustment was NRs. 7,905,361,995 as per detail below.

	<i>Funded Plans (NRs.)</i>		
	Gratuity & Pension Fund	Staff Security Fund	Total
Present value of obligation as per Actuarial Valuation	13,085,433,882	2,329,755,284	15,415,189,166
Liability recognized in previous year	(5,910,184,559)	(1,321,058,409)	(7,231,242,968)
Actuarial (gain)/loss of previous year	(664,178,226)	385,594,023	(278,584,203)
Additional provision required	6,511,071,097	1,394,290,898	7,905,361,995

The management decided to amortize the obligation with the provision of NRs. 3,952,680,998 this year. The balance was deferred to be provided after considering the actuarial report in the next year. The deviations, if any, from IAS 19 in this connection is recognized on practical grounds.

The management believes that the recognition actuarial losses/gain over the period of two years shall be systematic and faster recognition of losses/gain than would be recognized in other comprehensive income. The details of net liabilities recognized in balance sheet, unrecognized actuarial losses, changes in fair value of plan assets, changes in present value of

obligation and the amount recognized in statement of comprehensive income and other comprehensive income are disclosed as below:

Amount recognized in the statement of financial position

Particulars	As on 32 nd Ashadh 2071			As on 31 st Ashadh 2070		
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund	Leave Encashment Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund	Leave Encashment Plan
	Funded		Unfunded	Funded		Unfunded
Present Value of Obligations	13,085,433,882	23,326,61,992	781,755,545	5,919,408,145	1,468,349,389	715,584,569
Fair Value of Plan Assets	7,026,256,690	13650,10,00	-	6,509,211,932	1,008,401,869	-
Net Liability /(Asset)	6,059,177,192	9676,51,993	781,755,545	589,803,787	(459,947,520)	(715,584,569)
Unrecognised Actuarial Losses	3,255,535,548	697,145,449	-	-	-	-
Net Liabilities/(Assets) Recognised in Statement of Financial Position	2,803,641,644	270,506,544	781,755,545	589,803,787	(459,947,520)	(715,584,569)

Changes in Fair Value of Defined Benefit Obligation

Particulars	For the Year Ended 32 nd Ashadh 2071			For the Year Ended 31 st Ashadh 2070		
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund	Leave Encashment Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund	Leave Encashment Plan
	Funded		Unfunded	Funded		Unfunded
Opening Obligation	5,919,408,145	14683,49,389	715,584,569	6,333,263,487	1,084,937,844	607,072,254
Current Service Cost	199,145,614	976,69,705	121,039,683	84,770,830	85,966,148	132,164,065
Interest Cost	473,552,652	117,467,951	62,540,444	489,396,086	82,673,336	54,636,503
Actuarial Losses (Gains)	6,977,422,287	792,819,127	-	(556,397,423)	317,814,348	-
Losses (Gains) on Curtailments	-	-	-	-	-	-
Benefits Paid	(484,094,816)	(1436,44,180)	(117,409,151)	(431,624,835)	(103,042,287)	(78,288,252)
Closing Obligation	13,085,433,882	23326,61,992	781,755,545	5,919,408,145	1,468,349,389	715,584,569

Changes in Fair Value of Plan Assets

Particulars	For the Year Ended 32 nd Ashadh 2071		For the Year Ended 31 st Ashadh 2070	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund
	Funded		Funded	
Opening Fair Value	6,511,942,792	1,008,401,869	3,683,430,000	686,090,000
Expected Return	520,955,423	80,672,150	387,984,307	67,779,675
Actuarial Gains (Losses)	(48,415,054)	(80,672,150)	107,780,803	(67,779,675)
Distribution on Settlements	-	-	-	-
Contribution by Employer	525,868,345	500,252,311	2,764,372,517	425,354,156
Benefits Paid	(484,094,816)	(143,644,180)	(431,624,835)	(103,042,287)
Closing Fair Value	7,026,256,690	1,365,010,000	6,511,942,792	1,008,401,869

Amount recognized in the Statement of Comprehensive Income

Particulars	For the Year Ended 32 nd Ashadh 2071			For the Year Ended 31 st Ashadh 2070		
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund	Leave Encashment Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund	Leave Encashment Plan
	Funded		Unfunded	Funded		Unfunded
Current Service Cost	199,145,614	976,69,705	121,039,683	84,770,830	85,966,148	132,164,065
Interest Cost	473,552,652	1174,67,951	62,540,444	489,396,086	82,673,336	54,636,503
Expected Return on Plan Asset	(520,955,423)	(80,672,150)	-	(387,984,307)	(67,779,675)	-
Actuarial Losses Recognized in P/L	3,103,792,705	562,679,943				
Past Service Cost	-	-	-	-	-	-
Curtailments & Settlements	-	-	-	-	-	-
Total Employee Benefit Expense	3,255,535,548	697,145,449	183,580,127	186,182,609	100,859,809	186,800,587

Amount recognized in the Other Comprehensive Income

Particulars	For the Year Ended 32 nd Ashadh 2071		For the Year Ended 31 st Ashadh 2070	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund
	Funded		Funded	
Actuarial gain/(loss) on Obligation	556,397,423	(317,814,348)	556,397,423	(317,814,348)
Actuarial (gain)/loss on Plan Assets	(107,780,803)	67,779,675	(107,780,803)	67,779,675
Total (gain) / loss for the year	(664,178,226)	385,594,023	(664,178,226)	385,594,023

Major categories of Plan Assets as a percentage of total plans

Particulars	For the Year Ended 32 nd Ashadh 2071		For the Year Ended 31 st Ashadh 2070	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund
	Funded		Funded	
Government of Nepal Securities	0%	0%	0%	0%
High quality Corporate Bonds	0%	0%	0%	0%
Equity shares of listed Companies	0%	0%	0%	0%
Property	0%	0%	0%	0%
Fixed Deposit of Banks and FIs	85.40%	100%	99.49%	98.08%
Others	14.60%	-	0.41%	1.92%
Total	100%	100%	100%	100%

Principal Actuarial Assumption at the end of the reporting period

Particulars	For the Year Ended 32 nd Ashadh 2071		For the Year Ended 31 st Ashadh 2070	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Fund
	Funded		Funded	
Discount Rate	8%	8%	8%	8%
Expected Return on Plan Asset	8%	8%	8%	8%
Future Salary Increase	10%	10%	7.5%	7.5%
Future Pension Increase	6.667%	6.667%	5%	5%
Withdrawal Rate	0.05%	0.05%	0.05%	0.05%

15. Reserves

The Bank maintains various reserves and funds. Some of the Reserves are statutory and maintained as per the requirement of the Nepal Rastra Bank Act 2058. Section 41 of the Act has prescribed the sequences for the appropriation of the profit. As per the section, Foreign Exchange Revaluation Gain/Loss, Gold and Silver Revaluation Gain/Loss; and Securities Revaluation Gain/Loss shall be appropriated to Foreign Exchange Equalisation Reserve and Revaluation Reserves maintained by the Bank. The Bank shall also appropriate 10% and 5% of net profit to General Reserve and Monetary Liability Reserve respectively. However, the bank has departed with this provision of the Act and appropriated 10% and 5% of Balance of Net Profit available after appropriation of foreign exchange revaluation and other revaluation gain/loss to Foreign Exchange Equalisation and Revaluation Reserve respectively to the General Reserve and Monetary Liability Reserve respectively. The purpose of these funds is specified in the Act and they shall be utilized for the said purpose. Besides these statutory funds, different other reserve and fund are maintained and an amount annually allocated by the Board of Directors out the each year's profit to that reserves and funds. The Board of Directors is authorized by Nepal Rastra Bank Act to allocate a part of profit to these reserves and funds. The details of statutory and other reserve and funds are as follows:

I. Statutory Reserves:

a) Monetary Liability Reserve

This reserve is maintained as per section 41 (1) (ka) of the NRB Act and as per the provision of the section an amount equal to five percent of the net profit of each year shall be allocated from the profit and kept in such reserve unless the amount kept reaches to five percent of the total monetary liability of the Bank shown in the balance sheet. Accordingly, an amount equal to five percent of net profit available for appropriation has been allocated to the reserve. The amount deposited in such reserve shall be used only for the purpose of fulfilling the financial liability of the Bank. This year NRs. 44,393,037 (PY NRs. 420,398,100) was appropriated to this fund.

b) General Reserve

This reserve is maintained as per section 41 (1) (kha) of the NRB Act and as per the provision of the section, an amount prescribed by the Board not less than ten percent of the net profit of the Bank shall be allocated in the general reserve fund established by the Bank. While allocating an amount in the general reserve, an additional amount shall be appropriated to cover the capital expenditure referred to in the annual budget of the Bank. Accordingly, the Board of Directors has appropriated an amount equal to 10% of the net profit available for appropriation plus amount of capital budget of the Bank for the year which is NRs. 1,369,696,074 (PY NRs. 1,357,537,200) was appropriated during the year. The amount allocated to this reserve shall be used only for the purpose of recovering the loss.

c) Exchange Equalization Fund

This fund has been maintained as per section 41 (1) (gha) of the NRB Act and per the provision of the section the amount equal to the revaluation profit shall be kept in the revaluation reserve fund. Represents net exchange gains on various foreign currency assets and liabilities. An amount of NRs. 4,265,005,927 (PY NRs. 15,562,870,559) which is equivalent to net exchange gain was appropriated from/to net profit to this fund during the year.

d) Gold and Silver Equalization Reserve

This fund has also been maintained as per section 41 (1) (gha) of the NRB Act. This reserve represents the gain or loss on the revaluation of gold and silver. Any appreciation or

depreciation on revaluation of gold and silver is taken to/from this reserve out of net profit of the year accordingly net gain on revaluation of NRs. 515,927,005 (PY revaluation loss of NRs. 1,653,891,818) was appropriated to this fund.

II. Other Reserve and Funds

Board of Directors of the Bank is authorized by section 41 (2) of the NRB Act to appropriate the remaining profit in other funds as may be necessary and pay the remaining amount to Government of Nepal. Accordingly, the Bank has maintained different reserve and fund as per Accounts Directive 2065 of the Bank and the Board of Directors appropriate some part of the net profit available for distribution to these reserves and fund annually. The amount kept under these reserves and funds shall be utilized for the purpose the reserve or fund as mentioned in the Account Directive 2065. The following reserves/funds have been maintained:

a) Development Fund

This is the specific fund created as per Account Directive in order to provide support for loans and refinances to banks and Financial Institutions as well as to make investment in the shares and debentures of these Institutions. Earmarked investment of this fund has been made. Annually, the amount appropriated by Board of Directors has kept under this fund. Accordingly an amount of NRs. 53,530,646 (P.Y. NRs. 6,400,000,000) has been allocated to this fund during the year.

b) Banking Development Fund:

This fund was created to meet the expenses relating to feasibility survey to open new banks in the priority area, to provide interest free loans to such banks, to compensate the losses incurred by those banks for specified period and expenses relating to banking promotion, work-shops and seminars. The Board of Directors of the Bank annually appropriates a part of profit to this fund. Accordingly, an amount of NRs. 20,000,000 (P.Y. NRs. 74,070,681) has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

c) Development Finance Project Mobilization Fund:

This fund was created as a cushion to meet the probable loss on project loan. An amount equivalent to the projects' profits are appropriated and transferred to this fund. An amount equals to net profit of the projects is allocated to this fund annually. Accordingly, an amount of NRs. 13,000,000 (P.Y. NRs. 14,918,300) has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

d) Mechanization Fund:

This fund was created to meet the amount required to develop and install modern software, hardware and allied mechanization system. An amount as required for mechanization is allocated by Board of Directors to this fund annually. As the management think that there is sufficient fund to this fund, no amount has been appropriated any amount during the year to this fund. In Previous year an amount of NRs. NRs. 200,000,000 was allocated to this fund. Earmarked investment of this fund has been made.

e) Scholarship Fund:

This fund was created to meet the amount required from time to time for the development of skilled manpower by way of providing training and higher studies to the employees of the Bank. No amount has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

f) Mint Development Fund:

This fund was created to meet the heavy capital expenditure required from time to time for construction of factory building and installation of machinery for minting activities. However, no

amount has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

g) Gold Replacement Fund:

This fund has been created for replacing the gold / silver sold during the year. An amount equals to profit from sale of gold and silver is appropriated to this fund annually and the amount kept under this fund is utilized for replacement of gold. Accordingly, an amount of NRs. 76,605,926 (P.Y. NRs. 175,675,657) has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

h) Rural Self Reliance Fund (GS Kosh):

This fund was created as per the NRB Monetary Policy to meet the fund required for long term refinancing in tea, cardamom plantation and production as well as construction of cold storage etc. No amount has been appropriated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

i) Employees welfare fund:

This fund was created in Nepali FY 2015/16 for the welfare of the employees who have suffered financial and other losses due to unprecedented events and any other reasons.

16. Prior Period Errors

The prior period errors discovered during the year were adjusted by restating the comparative figures of previous years which resulted into excess booking of income in previous year by NRs. 53,309 than by the reported figure of the previous year expense. This resulted into increase in profit of previous year by the said amount and has been shown in previous year reserve account as surplus due to restatement of prior period errors and has been adjusted with current year profit available for appropriation.

17. Currency in Circulation

The currency in circulation at the end of the reporting period included cash-in-hand NRs. 6,349,370,343 (P.Y. NRs. 4,438,298,077). The denomination wise amounts of currency note issued by the bank and are in circulation at the balance sheet date was as follows:

Denomination	As on 32 nd Ashadh 2071	As on 31 st Ashadh 2070
1	161,507,049	161,796,166
2	187,121,526	188,203,704
5	1,683,935,155	1,511,094,650
10	2,526,784,000	2,205,019,320
20	2,998,957,420	2,495,754,660
25	58,603,750	59,515,500
50	4,752,323,850	3,999,580,550
100	11,064,376,000	9,657,201,200
250	87,630,250	87,836,250
500	77,757,737,000	63,628,178,000
1000	171,971,024,000	149,465,820,000
Total	273,250,000,000	233,460,000,000

The above liability is backed by securities as mentioned in Note 19 of the financial statements

18. Foreign Exchange Reserve

As per section 66 of Nepal Rastra Bank Act 2058, the Bank shall maintain a Foreign Exchange Reserve. As per the provision of the section, such reserve shall be denominated in the respective foreign exchange and shall consists of Gold and Other Precious Metals, Foreign Currencies and Securities denominated in Foreign currency, Special Drawing Rights, Bill of exchange, promissory note, certificate of deposit, bonds, and other debt instrument payable in convertible foreign currencies etc. The Bank also maintains record of the foreign exchange reserve held by the licensed Banks and Financial Institutions. The gross foreign exchange reserve holding of the Banking System of Nepal at the end of the reporting period is as follows:

(in NRs. billion)

Particulars	Current Year	Previous Year
Foreign Exchange Reserve:		
(a) Held by Nepal Rastra Bank		
Convertible Foreign Currency	441.55	340.83
Non-Convertible Foreign Currency	146.27	112.17
Gold Reserve	15.88	14.20
Special Drawing Rights	5.49	6.64
Sub Total	609.19	473.84
(b) Held by Banks and Financial Institutions		
Convertible Foreign Currency	85.25	72.32
Non-Convertible Foreign Currency	5.63	6.23
Sub Total	90.88	78.55
Total Foreign Exchange Reserve of Banking System	700.07	552.39

Instrument wise Investment of Foreign Exchange Reserve of the Banking System in terms of percentage of total reserve are as follows:

Particulars	Current Year (in %)	Previous Year (in %)
Foreign Exchange Reserve:		
US Treasury Bills	2.05	2.58
Indian Treasury Bills	19.38	19.45
BIS FIXBIS	1.06	1.37
Bonds/Notes	9.16	6.89
Mid Term Instrument	1.24	1.52
Call Deposits	5.11	3.62
Time Deposit	44.24	45.39
Gold Deposit	2.27	2.57
Special Drawing Rights	0.78	1.20
Balance with NRB and BFIs	14.70	15.41
Total	100.00	100.00

19. Projects' Asset and Liability

The assets, liabilities, equity, income and expense of five projects, namely, Poverty Alleviation Project in Western Terai (PAPWT), Micro-Credit Project for Women (MCPW), Production Credit for Rural Women Project (PCRW), Third Livestock Development Project (TLDP) and Raising Income of Small and Medium Farmers Project (RISMFP) which were run, during the reporting period, under subsidiary loan agreements with GON or project agreements with other funding agencies were consolidated with the Bank's financial statements. The Financial Position and Income statements of these projects are as below:

For the Year ended 32nd Ashadh 2071

Statement of Financial Position

Particulars	PAPWT	MCPW	TLDP	PCRW	RISMP	Total
Equity & Liabilities						
Reserve & Surplus	(2,287,784)	2,548,742	13,573,457	10,112,078	1,115,736	25,062,230
Loans	65,700,000	54,902,575	113,000,000	46,918,588	57,013,657	337,534,821
Accounts Payable	-	274,513	476	312,791	-	587,780
Total Equity & Liabilities	63,412,216	57,725,831	126,573,934	57,343,457	58,129,393	363,184,831
Assets						
Loan to PFIs	4,948,673	-	-	7,707,685	-	12,656,358
Investment	-	28,940,703	100,000,000	-	-	128,940,703
Other Receivables	17,836	697,758	1	-	-	715,595
Cash and Bank Balance	58,445,707	28,087,370	26,573,933	49,635,772	58,129,393	220,872,175
Total Assets	63,412,216	57,725,831	126,573,934	57,343,457	58,129,393	363,184,830

Statement of Comprehensive Income

Particulars	PAPWT	MCPW	TLDP	PCRW	RISMP	Total
A. Income						
Interest Income:	299,337	2,758,614	8,140,749	3,048,676	-	14,247,377
From Loan to PFIs	274,926	-	-	1,038,201	-	1,313,128
On Investment	24,411	2,758,614	8,140,749	2,010,475	-	12,934,249
Loan Loss Prov. Written back	24,993	-	-	288,569	-	313,562
Other Income	-	697,758	-	-	50,729	748,488
Total Incomes	324,331	3,456,372	8,140,749	3,337,245	50,729	15,309,427
B. Expenditure						
Administrative Expenses	-	-	-	-	-	-
Interest Expenses	2,135,250	2,126,290	4,689,500	1,036,119	-	9,987,159
Provision for Service Charge	-	-	-	-	-	-
Loan Loss Provision	-	-	-	-	-	-
Depreciation	-	-	-	-	-	-
Total Expenses	2,135,250	2,126,290	4,689,500	1,036,119	-	9,987,159
Surplus (Deficit) (A-B)	(476,865)	1,218,660	10,122,209	2,301,127	644,053	5,322,268

For the Year ended 31st Ashadh 2070

Statement of Financial Position

Particulars	PAPWT	MCPW	TLDP	PCRW	RISMP	Total
Equity & Liabilities						
Reserve & Surplus	(476,865)	1,218,660	10,122,209	7,810,951	1,064,079	19,739,034
Loans	73,000,000	67,103,148	118,650,000	58,648,236	8,439,000	325,840,383
Accounts Payable	-	335,516	476	390,988	-	726,980
Total Equity & Liabilities	72,523,135	68,657,323	128,772,685	66,850,175	9,503,079	346,306,397
Assets						
Loan to PFIs	7,423,014	-	-	36,275,974	-	43,698,988
Investment	-	29,206,405	-	-	-	29,206,405
Other Receivables	101	697,758	1	-	-	697,860
Cash and Bank Balance	65,100,021	38,753,160	128,772,684	30,574,202	9,503,079	272,703,145
Total Assets	72,523,135	68,657,323	128,772,685	66,850,175	9,503,079	346,306,397

Statement of Comprehensive Income

Particulars	PAPWT	MCPW	TLDP	PCRW	RISMP	Total
A. Income						
Interest Income:	1,812,305	3,863,474	14,214,473	4,766,746	-	24,656,998
From Loan to PFIs	495,160	3,863,474		1,282,484		5,641,118
On Investment	1,317,145		14,214,473	3,484,262		19,015,880
Loan Loss Prov. Written back	65,080		823,236	81,428		969,744
Other Income					644,053	644,053
Total Incomes	1,877,385	3,863,474	15,037,709	4,848,174	644,053	26,270,795
B. Expenditure						
Administrative Expenses		152,507				152,507
Interest Expenses	2,354,250	2,492,307	4,915,500	1,270,712		11,032,769
Provision for Service Charge						-
Loan Loss Provision						-
Depreciation						-
Total Expenses	2,354,250	2,644,814	4,915,500	1,270,712	-	11,185,276
Surplus (Deficit) (A-B)	(476,865)	1,218,660	10,122,209	3,577,462	644,053	15,085,519

The two projects namely; Community Ground water Irrigation Sector Project (CGISP) and Rural Self Reliance Fund (RSRF) were run by the bank on behalf of the GON. The assets, liabilities, equity, income and expense of such projects were not consolidated in the accounts of the Bank. The Financial Position and Income statements of these projects are as below:

Statement of Financial Position

Particulars	As on 32 nd Ashadh 2071		As on 31st Ashadh 2070	
	CGISP	RSRF	CGISP	RSRF
Equity				
Capital Contribution **	17,548,370	793,400,000	17,548,370	443,400,000
Surplus	92,689,908	125,635,798	84,575,251	117,820,278
Financial Risk Fund	5,200,000		5,200,000	
Long- term Liabilities				
Loan from ADB - Non-Current Portion	150,538,740		157,229,351	
Current Liabilities and Provision				
Loan from ADB - Current Portion	50,179,580		43,488,969	
Service Charge due on Loan from ADB	16,958,610		14,951,427	
Loan Loss Provision	1,064,701	32,985,948	1,294,384	25,988,317
Accounts Payable	320,684	37,208,917	324,944	47,512,647
Total Equity & Liabilities	334,500,593	989,230,662	324,612,697	634,721,242
Assets				
Non-Current Assets				
Fixed Assets	55,820	117,908	83,730	189,466
Loan to PFI- Non Current Portion	84,338,507	67,763,679	106,449,668	453,367,139
Investment		105,000,000		
Current Assets				
Interest Receivables	269,533	57,140	300	18,852,496
Loan to PFI-current portion	22,131,590	542,580,637	22,988,774	83,020,213
Cash and cash equivalents	227,705,142	273,711,299	195,090,226	79,291,928
Total Assets	334,500,593	989,230,662	324,612,697	634,721,242

** Capital Contribution in case of RSRF includes, contribution of the Bank amounting to NRs. 253,400,000 which was shown by way of 'Other investment' under schedule 8 of the financial statements.

Statement of Comprehensive Income

Particulars	As on 32 nd Ashadh 2071		As on 31 st Ashadh 2070	
	CGISP	RSRF	CGISP	RSRF
A. Income				
Interest Income:	10,036,860	35,380,111	11,751,679	31,798,270
From Loan to PFIs	6,181,517	28,842,191	7,351,358	21,596,766
On deposit with banks	3,855,343	6,537,920	4,400,322	7,838,376
On Investment		1,990,865		2,363,128
Loan Loss Provision Written back	229,683	-	256,691	118,529
Total Incomes	10,266,543	35,380,111	12,008,370	31,916,799
B. Expenditure				
Administrative Expenses	116,794	22,486,267	93,082	20,212,968
Provision for Service Charge	2,007,183	-	2,007,183	
Loan Loss Provision	-	6,997,630	-	4,736,944
Depreciation	27,910	91,127	27,910	150,143
Total Expenses	2,151,887	29,575,024	2,128,175	25,100,105
Surplus (Deficit) (A-B)	8,114,656	5,805,087	9,880,195	6,816,694

20. Government of Nepal Treasury Position

Balance of Government of Nepal as of 32nd Ashadh 2071 as records of the bank was a surplus balance of NRs. 23,334,581,772 (P.Y. NRs. 516,084,944). The balance is yet to be confirmed by Comptroller General's office of GON. However, based on past experience management believes that difference if any, between records of the bank and Comptroller General's office shall be insignificant and will not have material impact on financial position. The Surplus balance of Government Treasury position as of 31st Ashadh 2070 was finalized at Poush end 2070 as NRs. 184,515,562.

21. Transaction with the International Monetary Fund (IMF)

The Bank transacts with IMF as an agent of the Government in respect of quota where in case of Special Drawing Rights (SDRs), Loans etc. from them it transacts in its own right. The IMF revalues quota at the end of April every year and gains or losses arising from such revaluation relating to quota are borne by Government. In case of other transactions such gain/losses are borne by NRB. The Basic policies followed by the NRB on such accounts are as follows:

- Country's quota with the IMF is recorded by the Bank as depository of the Government and exchange gain/loss arising on quota are borne by Government.
- Exchange gains or losses in respect of borrowings under ECF and other facilities of the IMF, allocation of SDRs and holding of SDRs are recognized in the Income Statement.

The position of Nepal's account with the IMF account is presented as below:

Financial Position in the Fund

Particulars	As on 32 nd Ashadh 2071		As on 31st Ashadh 2070	
	Local Currency (NNRs.)	SDR Equivalents	Local Currency (NNRs.)	SDR Equivalents
<u>SPECIAL DRAWING RIGHT:</u>				
Net cumulative allocation	10,133,765,128	68,099,599	9,787,751,065	68,099,599
Holdings	5,488,039,040	36,880,000	6,636,028,947	46,171,067
<u>OUTSTANDING PURCHASES & LOANS:</u>				
RCF Loans	4,244,004,160	28,520,000	4,099,094,040	28,520,000
ECF Arrangements	3,235,085,920	21,740,000	4,456,543,089	31,007,000
<u>OTHER INFORMATION</u>				
	<u>Per cent of Quota</u>		<u>Per cent of Quota</u>	
Quota	100.00	71,300,000	100.00	71,300,000
Currency Holding	99.98	71,283,862	99.98	71,283,862
Reserve Tranche Position	0.03	21,774	0.03	21,774

The SDR is converted into Nepalese rupees at conversion rate of NRs 148.808 (P.Y. NNRs. 143.727) per SDR.

Financial position in the IMF as on April 30, 2014 and comparative position as on April 30, 2013 has not been presented. However, such information is available in IMF website (www.imf.org).

22. Number of Employees

The number of employees holding office at the yearend was 1,387 (PY 1,388).

23. Events occurred after Balance Sheet Date

- The change in exchange rates of various foreign currencies after the yearend resulted in increase as of date in net foreign currency assets, exchange equalization fund and net profit/ (loss) for the period. The increase is estimated to be NRs. 6,505,703,394 (PY decrease of NRs. 24,696,825,580) as of the date of issuing the financial statements.
- The change in market price of Gold investment (other than inventories) after the yearend resulted in decrease in foreign currency financial assets (Gold), reserve (Gold and Silver Equalization Reserve) and net profit/(loss) for the period. The decrease is estimated to be NRs. 1,393,001,226 (PY increase of NRs. 858,980,923) as of the date of issuing the financial statements.
- The changes in market price of investment in equity shares of Citizen Investment Trust after the yearend resulted in decrease in value of investments in shares and an decrease in the Fair value reserve. The decrease is estimated to be NRs. 171,815,787 (PY increase of NRs. 228,669,480) as of the date of issuing the financial statements
- In addition to above, there was no material event occurred subsequent to the balance sheet date that requires adjustments or disclosure in the financial statements.